

**T.C.
MALTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ İNSAN BİLİMLERİ ve FELSEFE
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**LİSE İKİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ŞİDDET
DENEYİMLERİNİN NİTELİK VE NİCELİK AÇISINDAN
TETKİKİ**

Yüksek Lisans Tezi

Zeynep Hüsman

İstanbul, 2007

**T.C.
MALTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ İNSAN BİLİMLERİ ve FELSEFE
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**LİSE İKİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ŞİDDET
DENEYİMLERİNİN NİTELİK VE NİCELİK AÇISINDAN
TETKİKİ**

Yüksek Lisans Tezi

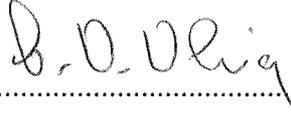
Zeynep Hüsman

Danışman Prof. Dr. Mücella Uluğ

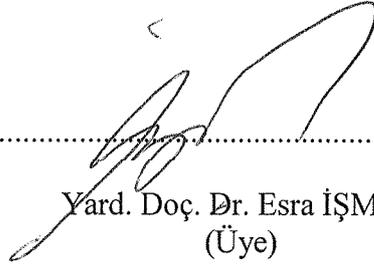
İstanbul, 2007

T.C. Maltepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne

Zeynep HÜSMAN'a Ait "Lise İkinci Sınıf Öğrencilerinin Şiddet Deneyimlerinin Nitelik ve Nicelik Açısından Tetkiki" Adlı Çalışma, Jürimiz Tarafından Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji, İnsan Bilimleri ve Felsefe Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi Olarak Kabul Edilmiştir.

Prof. Dr. Mücella ULUĞ
(Başkan)
(Danışman)

Yard. Doç. Dr. Esra İŞMEN
(Üye)

Yard. Doç. Dr. Bayhan ÜGE
(Üye)

GELECEK KUŞAKLARIN, TÜRKİYE'DE CUMHURİYETİN İLAN GÜNÜ, ONA EN ACIMASIZCA SALDIRANLARIN BAŞINDA CUMHURİYETÇİYİM DİYENLERİN YER ALMIŞ OLDUĞUNU GÖREREK ŞAŞIP KALACAĞINI HİÇ SANMAYINIZ. TERSİNE TÜRKİYE'NİN AYDIN VE CUMHURİYETÇİ ÇOCUKLARI, BÖYLE CUMHURİYETÇİ GEÇİNİMİŞ OLANLARIN, GERÇEK İNANIŞLARINI İRDELEYİP SAPTAMAKTA HİÇ DURAKSAMAYACAKLARDIR.

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

Cumhuriyet gazetesi

ÖNSÖZ

Yaşadığımız şu saniyelerde dünyada kimbilir kaç çocuk dövülmekte, cinsel istismara uğramakta, evden kovulmakla tehdit edilmekte, hakarete uğramakta, azarlanmakta veya evden kaçmak zorunda bırakılmaktadır. O küçücük bedenleriyle ve ne yapacaklarını bilemeyen, korku dolu şaşkın bakışlarla anne ve babasını izleyen masum yavruların sayısı hiç de yabana atılacak rakamlarda değildir. Bizler biraz durup düşünelim, bu konuda ne yapıyoruz? Çevremizde olan bu kıyımı görmemezlikten mi geliyoruz? Çocukların sessiz çığlıklarını duymamazlığa mı geliyoruz? Belkide nasıl olsa birileri bu konuda da birşeyle yapar diye olanları seyretmekle mi yetiniyoruz? Yoksa arada bazı esnek düşünceler olsa bile, kültürün bize verdiği olumsuz kalıpları gelecek nesillere taşımak görevini aynen yerine mi getiriyoruz? Belki de bir kum tanesi gibi gri minik yıldızlar oluyoruz, ne dersiniz?

Çocukluk yıllarımdan itibaren aile içinde oluşan bazı yalnızları gözlemleyip tedirgin oldum ve bu konuda neler yapabilir düşüncesini hep taşıdım. Yüksek lisans derslerimi bitirdiğim günlerde üzerinde araştırma yapmak istediğim konu da hazır beni bekliyordu.

Araştırmanın ilk gününden, konunun ana hatlarıyla ortaya konmasına kadar geçen aylar süresince bilgilerini, tecrübelerini ve desteğini esirgemeyen, her an yanımda olduklarını hissettiğim, yaşamım boyunca sevgi ve saygıyla hatırlayacağım, o yüreği güzel, değerli insanlara teşekkür etmek istiyorum.

Bu çalışmanın her aşamasında olağanüstü kişiliği ile sabır ve titizlikle bana yol gösteren, motive eden değerli hocam tez danışmanım **Prof. Dr. Mücella Uluğ'a** teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmanın gerçekleşebilmesi için, “Aile İçi İstismar Ölçeği” ni kullanmama müsaade eden, ve yardımını istediğim dönemlerde engin bilgi ve tecrübesini benimle paylaşan güzel insan, Sayın Yrd. Doç Dr. Esra İşmen Gazioğlu’na, Türkçe’ye uyarladığı “Saldırganlık Ölçeği’ni kullanmakta izin istediğimde güler yüzüyle desteğini esirgemeyen Binbaşı Sibel Can’a en içten teşekkürlerimi sunarım.

İstatistiksel analizlerimi büyük bir sabırla ve titizlikle hazırlayan Sayın Dr. Mustafa Otrar’a teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmamın ilk günlerinde, danıştığım konularda büyük bir sevecenlikle beni kabul eden ve önerilerde bulunan değerli hocalarım; Yrd. Doç.Dr. Bayhan Üge’ye , Yrd. Doç.Dr. Ahmet Şirin’e ve Yrd. Doç. Dr. Metin Pişkin’e teşekkürlerimi sunuyorum.

Sınıf içi uygulamalarım esnasında her türlü kolaylığı sağlayan, ilgili uygulamalarda gönüllü destek veren liselerde görevli öğretmenlerimize teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmam esnasında hep yanımda olan, sorularıma benimle birlikte cevaplar arayan can dostlarım, Banu Bekçi , Meryem Uçar ve Oktay Uras’a en içten teşekkürlerimi sunarım.

Yaşamım boyunca kendime güven duymamı sağlayan her ihtiyacım olduğunda yanımda olan ve hakkını hiç bir zaman ödeyemeyeceğim birtanem anneme, zaman zaman hayata dair tüm gerçekleri önüme serip hep yere sıkı basmamı sağlayan, benimle olduğunu hissettiğim Hülya Tektaş’a, çevirilerimde büyük bir sabırla benimle birlikte çalışan değerli eşim Atila Tok’a, çalışmalarım esnasında benim için elinden gelen anlayışı gösteren canım oğlum Yiğit Tok’a en içten teşekkürlerimi sunarım.

Zeynep Hüsman

ÖZET

Araştırma, lise ikinci sınıf öğrencilerinde “Aile İçi Çocuk İstismarı” ile “Saldırganlık” arasındaki ilişkiyi değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, “Aile İçi Çocuk İstismarı” ve “Saldırganlığın” ; ergenin “Benlik Saygısı” arasındaki ilişkileri de ayrı ayrı analiz edilmiştir.

Araştırmada;

Aile İçi Çocuk İstismarı , Saldırganlık ve Benlik saygısı; okulların buldukları ilçelerin sosyo – ekonomik durumları, cinsiyet, yaş, annenin yaşı, babanın yaşı, kardeş sayısı, doğum sırası, annenin öz veya üvey oluşu, babanın öz veya üvey oluşu, annenin sağ veya ölü oluşu, annenin eğitim düzeyi, babanın eğitim düzeyi, annenin çalışıp çalışmamaması, babanın çalışıp çalışmaması, ailede yaşayan kişi sayısı, ailede alkol kullanan birinin olup olmaması, ailede uyuşturucu kullanan birinin olup olmaması, ailede kumar oynayan birinin olup olmaması, ailede suç işleyen bir kişinin olup olmaması, ailede şiddetin olup olmaması, öğrencinin kendisine zarar verip vermemesi ve sorunlarını kiminle paylaştığı değişkenleri açısından incelenmiştir.

Örnekleme, İstanbul ilinin 6 farklı lisesinde öğrenim gören 1499 lise ikinci sınıf öğrencisinden oluşmaktadır.

Katılımcılara “Aile İçi Çocuk İstismarı Ölçeği” , “Saldırganlık Ölçeği” ve “Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri” uygulanmıştır. Bunlara ek olarak araştırmaya katılan öğrencilerin bazı demografik özelliklerini tespit etmek için araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” da kullanılmıştır.

Yapılan bu araştırmaya göre, Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri toplam puanı ile Saldırganlık Ölçeği'nin toplam puanları ve alt boyutları, Aile İçi İstismar Ölçeği'nin alt boyutları arasındaki ilişki, Aile İçi Çocuk İstismarı Ölçeği'nin ; Fiziksel İstismar, Gelişimi Destekleme, Suça Yönelme ve Cinsel İstismar, İhmalkarlık ve Duygusal Tehdit, Eğitim İstismarı, Uygun Olmayan Kural ve Destek şeklindeki tüm alt boyutları ile Saldırganlık Ölçeği'nin toplam puanları, fiziksel saldırganlık, sözel saldırganlık, öfke, düşmanlık, dolaylı saldırganlık şeklindeki tüm alt boyutları arasındaki ilişki ayrı ayrı analiz edilmiştir.

Bu bağlamda;

1- Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği, Aile içi İstismar Ölçeği, Saldırganlık Ölçeğinden aldıkları puanların cinsiyeti, babanın sağ olup olmaması, ailede alkol kullanan birinin bulunup bulunmaması, ailede kumar oynayan birinin bulunup bulunmaması, ailede suça karışmış birinin bulunup bulunmaması, kendine zarar verici davranışlarının bulunup bulunmaması değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için *bağımsız grup t testi*,

2- Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği, Aile içi İstismar Ölçeği, Saldırganlık Ölçeğinden aldıkları puanların okulun ekonomik düzeyi, öğrenim görülen alan (sınıf), kardeş sayısı, annenin eğitim düzeyi, ailedeki toplam kişi sayısı, öğrencinin sorunlarını kiminle paylaştığı değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için *tek yönlü varyans analizi (ANOVA)*,

3- Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda gruplar arasında fark bulunduğu, farklılıkların kaynağını (hangi gruplar arasında olduğunu) belirlemek üzere varyanslar homojen bulunmuşsa *post-hoc Scheffé*, varyanslar heterojen bulunmuşsa *Tamhane's T2 testleri*,

4- Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği, Aile içi İstismar Ölçeği, Saldırganlık Ölçeğinden aldıkları puanların öğrencinin yaşı, öğrencinin annesinin yaşı, babasının yaşı, babanın eğitim düzeyi, annenin çalışıp çalışmaması, babanın çalışıp çalışmaması, evde kimin alkol kullandığı, evde kimin uyuşturucu kullandığı, evde suç işleyen kişilerin kimler olduğu, evde şiddet uygulayan kişilerin kimler olduğu değişkenlerine

göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için *non-parametrik Kruskal Wallis-H testi*,

5- Non-parametrik Kruskal Wallis testi, sonucunda gruplar arasında fark bulunduğunda, farklılıkların kaynağını (hangi gruplar arasında olduğunu) belirlemek üzere *non parametrik Mann Whitney-U testi*,

6- Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği, Aile içi İstismar Ölçeği, Saldırganlık Ölçeğinden aldıkları puanların annenin öz olup olmaması, babanın öz olup olmaması, evde uyuşturucu kullanan birinin bulunup bulunmaması değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için *non parametrik Mann Whitney-U testi*,

7- Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği, Aile içi İstismar Ölçeği, Saldırganlık Ölçeğinden almış oldukları puanlar arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek üzere Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi kullanılmıştır.

Elde edilen veriler bilgisayarda “SPSS for Windows ver:13.0” programında çözümlenmiş, manidarlıklar .05 düzeyinde sınanmış, diğer manidarlık düzeyleri ayrıca belirtilmiş ve bulgular araştırmanın amaçlarına uygun olarak tablolar halinde sunulmuştur.

Yapılan bu araştırmaya göre;

1- Genel olarak öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri'nden aldıkları puanlar yükseldikçe tüm saldırganlık ölçeği alt boyutlarından aldıkları puanlar düşmektedir.

2- Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri'nden alınan puanlar ile, Aile İçi Çocuk İstismarı Ölçeği'nin alt boyutlarından; fiziksel istismar, suça yöneltme ve cinsel istismar, ihmalkarlık ve duygusal tehdit, eğitim istismarı arasında negatif ve anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir. Ayrıca Coopersmith Benlik Saygısı puanları ile İstismar Ölçeği “gelişimi destekleme” alt boyutu puanları arasında ilişki de pozitif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur.

3- Genel olarak Aile İçi İstismar Ölçeği'nden alınan puanlarla, Saldırganlık Ölçeği'nden alınan puanlar arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler bulunduğu,

gelişimi destekleme alt boyutu puanları ile fiziksel saldırganlık alt boyutu, düşmanlık alt boyutu, dolaylı saldırganlık alt boyutu ve toplam saldırganlık puanı arasında ise negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler : Aile İçi Çocuk İstismarı, Saldırganlık, Benlik Saygısı.

ABSTRACT

The study was conducted to evaluate the relationship between the Child Abuse in the Family and Aggressiveness of high school 2. grade students. Besides, these two subjects were also examined in terms of self-esteem of adolescent.

Child Abuse in the Family, Aggressiveness and Self-Esteem were also analysed in terms of socio-economic level of districts of sample high schools, gender, age, mother's age, father's age, number of siblings, birth order of siblings, having own mother/step mother, having own father/step father, having dead/alive mother, educational level of mother, educational level of father, mother's being at work/out of work, father's being at work/out of work, number of family members, any alcohol addict amongst family members, any drug addict amongst family members, any gambler amongst family members, anybody committing crimes amongst family members, maltreatment in the family, student's self-torment and with whom shares his problems inclusively.

The sample of study was composed of 1499 high school 2. grade students attending 6 different high school in Istanbul.

The participants were applied "The Scale of Child Abuse in the Family", "Aggressiveness Scale" and "Coopersmith Self-Esteem Inventory". In addition, to define demographical characteristics of students, "Personal Questionnaire" which was prepared by the researcher was also used.

Results of the study showed that Coopersmith Self-Esteem Inventory and Aggressiveness Scale's total scores and subscales and Child Abuse in the Family Scales' subscales which are physical abuse, developmental support, corrupting and sexual abuse, neglect and emotional threat, educational abuse, unsuitable rule and support are related to Aggressiveness Scale total scores' and subscales which are physical aggression, oral aggression, hostility, and

indirect aggressiveness .

Within this context;

1- Students sample's scores obtained from Coopersmith Self-Esteem Scale, Abuse in the Family Scale and Aggresiveness Scale were examined in viewpoint of the gender, having dead / alive father, any alcohol addicted in the family, any gambler in the family and self-torment behaviour variables. Besides, an *independent group-t test* was also examined in order to determine whether the scores differ or not according to the variables mentioned above.

2- Students sample's scores obtained from Coopersmith Self-Esteem Scale, Abuse in the Family Scale and Aggresiveness Scale were examined in viewpoint of economic level of the school, the area of interest of education, number of siblings, education level of mother, number of family members and with whom they share their problems variables. In addition to that *ANOVA variance analysis* was also examined in order to determine whether the scores differ or not according to the variables mentioned above .

3- After ANOVA variance analysis having been applied when differences emerged between groups, in order to find the source of differences *post-hoc Scheffe' tests* were further examined for homogeneous variances, and *Tamhane's T 2 tests* were further examined for heterogeneous variances.

4- Students sample's scores obtained from Coopersmith Self-Esteem Scale, Abuse in the Family Scale and Aggresiveness Scale were examined in viewpoint of student's age, mother's age, father's age, educational level of father, mother's being at work/out of work, father's being at work/out of work, any alcohol addicted amongst family members, any drug addicted amongst family members, anybody committing crimes amongst family members, maltreatment in the family variables. Besides, *non-parametric Kruskal Wallis – H test* was also examined in order to determine whether the scores differ or not according to the variables mentioned above.

5- After non-parametric Kruskal Wallis–H test having been applied when differences emerged between groups, in order to find the source of differences *non parametric Mann Whitney – U test* was further examined.

6- Students sample's scores obtained from Coopersmith Self-Esteem Scale, Abuse in the Family Scale and Aggresiveness Scale were examined in

viewpoint of having own mother/step mother, having own father/step father , any drug addicted amongst family members variables. Besides, *non parametric Mann Whitney – U test* was further examined in order to determine whether the scores differ or not according to the variables mentioned above.

7- In addition, *Pearson Moment Co-Relation analysis* was also examined to determine whether any meaningful relation exists between Students sample's scores obtained from Coopersmith Self-Esteem Scale, Abuse in the Family Scale and Aggressiveness Scale.

The compiled data have been completely assessed by utilizing “ SPSS for Windows ver; 13.0” computer programme, scales were found to be meaningful at .05 level, other meaningful levels were explained in detail and all results were presented in tables in comply with the goals of study.

Results of the study revealed that ;

1- In general, as students' Coopersmith Self-Esteem Inventory scores increase, Aggressiveness Scale's subscales' whole scores decrease.

2- Relations between Coopersmith Self-Esteem Inventory scores and physical abuse, corrupting and sexual abuse, neglect and emotional threat, and educational abuse which are subscales of Child Abuse in the Family Scale were found to be negative and meaningful . Also, the relation between Coopersmith Self-Esteem Inventory scores and physical abuse and developmental support subscales were found to be positive and meaningful from statistical point of view.

3- In general, relations between Child Abuse in the Family Scale scores and Aggressiveness Scale scores were found to be positive and meaningful. On the contrary, relations in between developmental support subscale scores and physical abuse, hostility, indirect aggressiveness subscale and total Aggressiveness scores were found to be negative and meaningful.

Keywords: Child Abuse in the Family, Aggressiveness, Self-Esteem.

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	III
Özet Türkçe.....	V
Özet İngilizce.....	IX
İçindekiler.....	XII
Tablolar Listesi.....	XVIII
Kısaltmalar.....	LIX

BÖLÜM I 1

1. GİRİŞ 1

1.1. Problem.....	6
1.2. Amaç.....	9
1.3. Kapsam.....	12
1.4. Önem.....	13
1.5. Sayıtlılar.....	15
1.6. Sınırlılıklar.....	16
1.7. Tanımlar.....	17

BÖLÜM II 19

2.KURAMSAL TEMEL 19

2.1. Yurt İçi ve Yurt Dışı Araştırmalar.....	19
2.2. Çocuk İstismarı Kavramı ve Tarihçesi.....	22
2.3. Çocuk İstismarını Açıklamaya Yönelik Teoriler.....	27
2.4. İstismar Türleri ve Risk Faktörleri.....	30
2.5. Çocuk İstismarının Türk Huk. Yeri ve Çocuk Hakları.....	50

2.6. Ergenlik.....	57
2.7. Saldırganlık.....	60
2.8. Saldırganlık Kuramları.....	63
2.9. Benlik Kavramı ve Gelişimi.....	69
BÖLÜM III	72
3.YÖNTEM	72
3.1. Araştırma Modeli.....	72
3.2. Evren ve Örneklem.....	72
3.3. Veri Toplama Araçları.....	73
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	74
3.3.2. Aile İçi Çocuk İstismarı Ölçeği.....	74
3.3.3. Saldırganlık Ölçeği.....	74
3.3.4. Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri.....	78
3.4. Veri Toplama Yöntemi.....	79
3.5. Verilerin Çözümü.....	80
BÖLÜM IV	82
4.BULGULAR VE YORUMLARI	82
4.1. Demografik Bulgular.....	82
4.2. Testlerden Elde Edilen Değerlerin Ort. Değ. ve Stan. Sap.....	93
4.3. Aile İçi Çocuk İstismarı Ölçeği Bulguları ve Karşı. Analiz.....	95
4.3.1. Sosya Ekonomik Düzeye Göre	95
4.3.2. Öğrenim Görülen Alana Göre.....	101
4.3.3. Çinsiyete Göre.....	107
4.3.4. Öğrencinin Yaşına Göre.....	110
4.3.5. Annenin Yaşına Göre.....	113
4.3.6. Babanın Yaşına Göre.....	116
4.3.7. Kardeş Sayısına Göre.....	120
4.3.8. Doğum Sırasına Göre.....	128

4.3.9. Annenin Özlüğüne Göre.....	133
4.3.10. Babanın Özlüğüne Göre.....	136
4.3.11. Annenin Sağ Olup Olmamasına Göre.....	139
4.3.12. Babanın Sağ Olup Olmamasına Göre.....	141
4.3.13. Annenin Eğitim Düzeyine Göre.....	144
4.3.14. Babanın Eğitim Düzeyine Göre.....	152
4.3.15. Annenin Çalışıp Çalışmamasına Göre.....	156
4.3.16. Babanın Çalışıp Çalışmamasına Göre.....	160
4.3.17. Ailedeki Toplam Kişi Sayısına Göre.....	162
4.3.18. Ailede Alkol Kullanımına Göre.....	168
4.3.19. Alkol Kullanan Kişiye Göre.....	171
4.3.20. Uyuşturucu Kullanımına Göre.....	175
4.3.21. Uyuşturucu Kullanan Kişiye Göre.....	178
4.3.22. Kumar Oynamaya Göre.....	182
4.3.23. Kumar Oynayan Kişiye Göre.....	184
4.3.24. Evde Suç İşleyen Olmasına Göre	189
4.3.25. Evdeki Suçlu Kişiye Göre.....	191
4.3.26. Evde Şiddet Uygulanmasına Göre.....	195
4.3.27. Kendine Zarar Verişiye Göre.....	200
4.3.28. Sorunlarını Kiminle Paylaştığına Göre.....	203
4.4. Saldırganlık Ölçeği Bulguları ve Karşılaştırma Analizleri.....	214
4.4.1. Sosyo Ekonomik Düzeye Göre.....	214
4.4.2. Öğrenim Görülen Alana Göre.....	217
4.4.3. Cinsiyete Göre.....	222
4.4.4. Öğrencinin Yaşına Göre.....	224
4.4.5. Annenin Yaşına Göre.....	228
4.4.6. Babanın Yaşına Göre.....	230
4.4.7. Kardeş Sayısına Göre.....	233
4.4.8. Doğum Sırasına Göre.....	236
4.4.9. Annenin Özlüğüne Göre.....	239
4.4.10. Babanın Özlüğüne Göre.....	241
4.4.11. Annenin Sağ Olup Olmadığına Göre.....	243
4.4.12. Babanın Sağ Olup Olmamasına Göre.....	246

4.4.13. Annenin Eğitim Düzeyine Göre.....	248
4.4.14. Babanın Eğitim Düzeyine Göre.....	251
4.4.15. Annenin Çalışıp Çalışmamasına Göre.....	254
4.4.16. Babanın Çalışıp Çalışmamasına Göre.....	256
4.4.17. Ailedeki Toplam Kişi Sayısına Göre.....	259
4.4.18. Ailedeki Alkol Kullanımına Göre.....	262
4.4.19. Alkol Kullanan Kişiye Göre.....	264
4.4.20. Uyuşturucu Kullanımına Göre.....	268
4.4.21. Uyuşturucu Kullanan Kişiye Göre.....	271
4.4.22. Kumar Oynanmaya Göre.....	275
4.4.23. Kumar Oyanayan Kişiye Göre.....	277
4.4.24. Evde Suç İşleyen Olmasına Göre.....	281
4.4.25. Evdeki Suçlu Kişiye Göre.....	283
4.4.26. Ailedeki Şiddet Uygulanmasına Göre.....	286
4.4.27. Kendine Zarar Veriše Göre.....	291
4.4.28. Sorunlarını Kiminle Paylaştığına Göre.....	294
4.5. Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri Bul.ve Karşı. Analiz....	306
4.5.1. Sosyo Ekonomik Düzeye Göre.....	306
4.5.2. Öğrenim Görülen Alana Göre.....	307
4.5.3. Cinsiyete Göre.....	308
4.5.4. Öğrencinin Yaşına Göre.....	309
4.5.5. Annenin Yaşına Göre.....	309
4.5.6. Babanın Yaşına Göre.....	310
4.5.7. Kardeş Sayısına Göre.....	310
4.5.8. Doğum Sırasına Göre.....	312
4.5.9. Annenin Özlüğüne Göre.....	312
4.5.10. Babanın Özlüğüne Göre.....	313
4.5.11. Annenin Sağ Olup Olmamasına Göre.....	313
4.5.12. Babanın Sağ Olup Olmamasına Göre.....	314
4.5.13. Annenin Eğitim Düzeyine Göre.....	314
4.5.14. Babanın Eğitim Düzeyine Göre.....	315
4.5.15. Annenin Çalışıp Çalışmamasına Göre.....	316
4.5.16. Babanın Çalışıp Çalışmamasına Göre.....	317

4.5.17. Ailedeki Toplam Kişi Sayısına Göre.....	317
4.5.18. Ailedeki Alkol Kullanımına Göre.....	318
4.5.19. Alkol Kullanan Kişiye Göre.....	319
4.5.20. Uyuşturucu Kullanımına Göre.....	319
4.5.21. Uyuşturucu Kulanan Kişiye Göre.....	320
4.5.22. Kumar Oynanmaya Göre.....	320
4.5.23. Kumar Oynayan Kişiye Göre.....	321
4.5.24. Evde Suç İşleyen Olmasına Göre.....	321
4.5.25. Evdeki Suçlu Kişiye Göre.....	322
4.5.26. Evde Şiddet Uygulanmasına Göre.....	322
4.5.27. Kendine Zarar Vermesine Göre.....	323
4.5.28. Sorunlarını Kiminle Paylaştığına Göre.....	324
4.6. Testler Arası Korelatif İşlemler.....	327
4.6.1. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği İle Saldırganlık Ölçeği Korelasyonu.....	327
4.6.2. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği İle Aile İçi İstismar Ölçeği Korelasyonu.....	328
4.6.3. Saldırganlık Ölçeği ve Aile İçi İstismar Ölçeği Korelasyonu.....	329
4.7. Hipotez Karşılaştırma Analizleri.....	331
4.7.1. Anne – Baba Yaşına Göre Algılanan Şiddet.....	331
4.7.2. Anne – Baba Eğitimi, Ergenin Sorununun Paylaşımı.....	332
4.7.3. Ailedeki Kişi Sayısı, Ergenin Sorununun Paylaşımı.....	334
4.7.4. Anne – Baba ile Sorun Paylaşmama, Kendine Zarar Verme.....	335
4.7.5. Anne – Baba Eğitimi, Ergenlerde Kendine Zarar	337
4.7.6. Anne – Baba Arası Şiddet, Ergenin Sorun Paylaşımı.....	338
4.7.7. Aile ve Kendisinden Alkol Kullanımı, Kendine Zarar Verme.....	339
4.7.8. Anne – Baba Arası Şiddet, Ergenin Kendine Zarar Verme.....	340
4.7.9. Anne- Baba Eğitimi, Ergenlerin Sosyal Alan Seçimi.....	341

4.7.10. Sosyal Sınıflarda Okuyanlar, Anne – Baba ile Sorun Paylaşımı.....	342
4.7.11. Ergenin Yaşı – Kendine Zarar Verme.....	344
4.7.12. Anne – Baba ile Sorun Paylaşımı, Benlik Saygısı.....	344
4.8. Öğretmenlerin Açık Uçlu Sorularına Verdikleri Cevapların Yüzdesi.....	346
BÖLÜM V	349
5.TARTIŞMA	349
5.1. SONUÇ	371
5.2. ÖNERİLER	373
EKLER	376
KAYNAKÇA	407

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Okulun Adı Değişkeni İçin f , % , Değerleri.....	82
Tablo 2. Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkeni İçin f , % Değerleri.....	82
Tablo 3. Alan (Öğrenim Görülen Alan) Değişkeni İçin f , % Değerleri.....	83
Tablo 4. Cinsiyet Değişkeni İçin f , % Değerleri.....	83
Tablo 5. Öğrencinin Yaşı Değişkeni İçin f , % Değerleri.....	83
Tablo 6. Annesinin Yaşı Değişkeni İçin f , % Değerleri.....	84
Tablo 7. Babasının Yaşı Değişkeni İçin f , % Değerleri.....	84
Tablo 8. Kardeş Sayısı Değişkeni İçin f , % Değerleri.....	84
Tablo 9. Doğum Sırası (Kaçınıcı Kardeş) Değişkeni İçin f , % Değerleri.....	85
Tablo 10. Annenin Özlüğü Değişkeni İçin f , % Değerleri.....	85
Tablo 11. Babanın Özlüğü Değişkeni İçin f , % Değerleri.....	85
Tablo 12. Annenin Sağ Olup Olmaması Değişkeni İçin f , % Değerleri.....	86
Tablo 13. Babanın Sağ Olup Olmaması Değişkeni İçin f , % Değerleri.....	86
Tablo 14. Annenin Eğitim Düzeyi Değişkeni İçin f , % Değerleri.....	86
Tablo 15. Babanın Eğitim Düzeyi Değişkeni İçin f , % Değerleri.....	87
Tablo 16. Annenin Çalışıp Çalışmaması Değişkeni İçin f , % Değerleri.....	87
Tablo 17. Babanın Çalışıp Çalışmaması Değişkeni İçin f , % Değerleri.....	87
Tablo 18. Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkeni İçin f , % Değerleri.....	88
Tablo 19. Ailede Alkol Kullanımı Değişkeni İçin f , % Değerleri.....	88
Tablo 20. Evde Kimlerin Alkol Kullandığı Değişkeni İçin f , % Değ.....	88

Tablo 21. Uyuşturucu Kullanımı Değişkeni İçin f , % Değerleri.....	89
Tablo 22. Evde Kimlerin Uyuşturucu Kullandığı Değişkeni İçin f % Değerleri.....	89
Tablo 23. Evde Kimlerin Uyuşturucu Kullandığı (Gruplandırılmış) Değişkeni İçin f , % Değerleri.....	89
Tablo 24. Kumar Davranışı Değişkeni İçin f , % Değerleri.....	90
Tablo 25. Evde Kimlerin Kumar Oynadığı Değişkeni İçin f , % Değer.....	90
Tablo 26. Suç İşleme Değişkeni İçin f , % Değerleri.....	90
Tablo 27. Evde Kimlerin Suç İşlediği Değişkeni İçin f , % Değerleri.....	91
Tablo 28. Aile-içi Şiddet Değişkeni İçin f , % Değerleri.....	91
Tablo 29. Kendine Zarar Verici Davranışı Olup Olmadığı Değişkeni İçin f , % Değerleri.....	92
Tablo 30. Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkeni İçin f , % Değerleri.....	92
Tablo 31. Yaş Gruplarına Göre İstismar Puanlarının Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmaları.....	93
Tablo 32. Yaş Gruplarına Göre Saldırganlık Puanlarının Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmaları.....	93
Tablo 33. Yaş Gruplarına Göre Coopersmith Puanlarının Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmaları.....	94
Tablo 34. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları	95
Tablo 35. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları.....	95
Tablo 36. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları.....	96
Tablo 37. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları.....	97

- Tablo 38.** İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 97
- Tablo 39.** İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları..... 98
- Tablo 40.** İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 98
- Tablo 41.** İstismar Ölçeği İhmalkarlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları..... 99
- Tablo 42.** İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 99
- Tablo 43.** İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları..... 100
- Tablo 44.** İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 100
- Tablo 45.** İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 101
- Tablo 46.** İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları.....101
- Tablo 47.** İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları.....102
- Tablo 48.** İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Tamhane's T2 Testi Sonuçları.....102
- Tablo 49.** İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 103

- Tablo 50.** İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları..... 103
- Tablo 51.** İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 104
- Tablo 52.** İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları..... 104
- Tablo 53.** İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 105
- Tablo 54.** İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları..... 105
- Tablo 55.** İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları.....106
- Tablo 56.** İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları.....106
- Tablo 57.** İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları..... 107
- Tablo 58.** İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Cinsiyeti Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t testi Sonuçları..... 107
- Tablo 59.** İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Cinsiyeti Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 108
- Tablo 60.** İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Cinsiyeti Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 108
- Tablo 61.** İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Cinsiyeti Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 108

- Tablo 62.** İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Cinsiyeti Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t testi Sonuçları.....109
- Tablo 63.** İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Cinsiyeti Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....109
- Tablo 64.** İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Cinsiyeti Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları109
- Tablo 65.** İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 110
- Tablo 66.** İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 110
- Tablo 67.** İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 111
- Tablo 68.** İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 111
- Tablo 69.** İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 112
- Tablo 70.** İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 112
- Tablo 71.** İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 113
- Tablo 72.** İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Annenin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 113
- Tablo 73.** İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Annenin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 114
- Tablo 74.** İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Annenin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 114

- Tablo 75.** İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Annenin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 115
- Tablo 76.** İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Annenin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 115
- Tablo 77.** İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Annenin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 115
- Tablo 78.** İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Annenin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 116
- Tablo 79.** İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Babanın Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 116
- Tablo 80.** İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Babanın Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 117
- Tablo 81.** İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Babanın Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 117
- Tablo 82.** İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Babanın Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 118
- Tablo 83.** İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Babanın Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 118
- Tablo 84.** İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Babanın Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 119
- Tablo 85.** İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Babanın Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 119
- Tablo 86.** İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları..... 120
- Tablo 87.** İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffë Testi Sonuçları..... 121

- Tablo 88.** İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 121
- Tablo 89.** İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları..... 122
- Tablo 90.** İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 123
- Tablo 91.** İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 123
- Tablo 92.** İstismar Ölçeği İhmalkarlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları..... 124
- Tablo 93.** İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 125
- Tablo 94.** İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları..... 125
- Tablo 95.** İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 126
- Tablo 96.** İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları..... 126
- Tablo 97.** İstismar Ölçeği Ölçek Toplam Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları..... 127
- Tablo 98.** İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Doğum Sırası (Kaçınıcı Kardeş) Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi(ANOVA)Sonuçları..... 128
- Tablo 99.** İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Doğum Sırası (Kaçınıcı Kardeş) Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 128

- Tablo 100.** İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Doğum Sırası (Kaçınıcı Kardeş) Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları..... 129
- Tablo 101.** İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Doğum Sırası (Kaçınıcı Kardeş) Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 129
- Tablo 102.** İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Doğum Sırası (Kaçınıcı Kardeş) Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 130
- Tablo 103.** İstismar Ölçeği İhmalkarlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Doğum Sırası (Kaçınıcı Kardeş) Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları..... 130
- Tablo 104.** İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Doğum Sırası (Kaçınıcı Kardeş) Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 131
- Tablo 105.** İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Doğum Sırası (Kaçınıcı Kardeş) Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 131
- Tablo 106.** İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Doğum Sırası (Kaçınıcı Kardeş) Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 132
- Tablo 107.** İstismar Ölçeği Ölçek Toplam Puanlarının Doğum Sırası (Kaçınıcı Kardeş) Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları..... 132
- Tablo 108.** İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 133
- Tablo 109.** İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 133
- Tablo 110.** İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 134
- Tablo 111.** İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 134

- Tablo 112.** İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 135
- Tablo 113.** İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 135
- Tablo 114.** İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Annesinin Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 135
- Tablo 115.** İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 136
- Tablo 116.** İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 136
- Tablo 117.** İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 137
- Tablo 118.** İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 137
- Tablo 119.** İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 137
- Tablo 120.** İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 138
- Tablo 121.** İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Babasının Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 138
- Tablo 122.** İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 139
- Tablo 123.** İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 139

- Tablo 124.** İstismar Ölçeği Suça Yöneltilme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 139
- Tablo 125.** İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 140
- Tablo 126.** İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 140
- Tablo 127.** İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 141
- Tablo 128.** İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Annesinin Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 141
- Tablo 129.** İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 141
- Tablo 130.** İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....142
- Tablo 131.** İstismar Ölçeği Suça Yöneltilme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 142
- Tablo 132.** İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 143
- Tablo 133.** İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 143
- Tablo 134.** İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 143
- Tablo 135.** İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Babasının Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 144

- Tablo 136.** İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 144
- Tablo 137.** İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları..... 145
- Tablo 138.** İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 145
- Tablo 139.** İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları..... 146
- Tablo 140.** İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 147
- Tablo 141.** İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları.....147
- Tablo 142.** İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 148
- Tablo 143.** İstismar Ölçeği İhmalkarlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları.....149
- Tablo 144.** İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 149
- Tablo 145.** İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları.....150
- Tablo 146.** İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları.....150
- Tablo 147.** İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 151

- Tablo 148.** İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları..... 151
- Tablo 149.** İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 152
- Tablo 150.** İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 153
- Tablo 151.** İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 153
- Tablo 152.** İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....154
- Tablo 153.** İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 155
- Tablo 154.** İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 155
- Tablo 155.** İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 156
- Tablo 156.** İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Annenin Çalışp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 156
- Tablo 157.** İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Annenin Çalışp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 157
- Tablo 158.** İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Annenin Çalışp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....157
- Tablo 159.** İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Annenin Çalışp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....158

- Tablo 160.** İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Annenin Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....158
- Tablo 161.** İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Annenin Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 159
- Tablo 162.** İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Annenin Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 159
- Tablo 163.** İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Babanın Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 160
- Tablo 164.** İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Babanın Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 160
- Tablo 165.** İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Babanın Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....160
- Tablo 166.** İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Babanın Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....161
- Tablo 167.** İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Babanın Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....161
- Tablo 168.** İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Babanın Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 162
- Tablo 169.** İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Babanın Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 162
- Tablo 170.** İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 162
- Tablo 171.** İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Tamhane's T2 Testi Sonuçları.....163

- Tablo 172.** İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları.....164
- Tablo 173.** İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları..... 164
- Tablo 174.** İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları.....165
- Tablo 175.** İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları.....165
- Tablo 176.** İstismar Ölçeği İhmalkarlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Tamhane's T2 Testi Sonuçları.....166
- Tablo 177.** İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 167
- Tablo 178.** İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları.....167
- Tablo 179.** İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 167
- Tablo 180.** İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Ailede Alkol Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 168
- Tablo 181.** İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Ailede Alkol Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....168
- Tablo 182.** İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Ailede Alkol Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 169
- Tablo 183.** İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Ailede Alkol Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 169

- Tablo 184.** İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Ailede Alkol Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 169
- Tablo 185.** İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Ailede Alkol Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 170
- Tablo 186.** İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Ailede Alkol Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 170
- Tablo 187.** İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Evde Alkol Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 171
- Tablo 188.** İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Evde Alkol Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 171
- Tablo 189.** İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Evde Alkol Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 172
- Tablo 190.** İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Evde Alkol Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 173
- Tablo 191.** İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Evde Alkol Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 173
- Tablo 192.** İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Evde Alkol Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 174
- Tablo 193.** İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Evde Alkol Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 174
- Tablo 194.** İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 175
- Tablo 195.** İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 175

- Tablo 196.** İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....176
- Tablo 197.** İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 176
- Tablo 198.** İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....177
- Tablo 199.** İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 177
- Tablo 200.** İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 177
- Tablo 201.** İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 178
- Tablo 202.** İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 178
- Tablo 203.** İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....179
- Tablo 204.** İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....180
- Tablo 205.** İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 180
- Tablo 206.** İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....181
- Tablo 207.** İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 181

- Tablo 208.** İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Ailede Kumar Oynayan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 182
- Tablo 209.** İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Ailede Kumar Oynayan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 182
- Tablo 210.** İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Ailede Kumar Oynayan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 182
- Tablo 211.** İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Ailede Kumar Oynayan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 183
- Tablo 212.** İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Ailede Kumar Oynayan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 183
- Tablo 213.** İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Ailede Kumar Oynayan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 184
- Tablo 214.** İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Ailede Kumar Oynayan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 184
- Tablo 215.** İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Evde Kumar Oynayan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 184
- Tablo 216.** İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Evde Kumar Oynayan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 185
- Tablo 217.** İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Evde Kumar Oynayan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 186
- Tablo 218.** İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Evde Kumar Oynayan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 186
- Tablo 219.** İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Evde Kumar Oynayan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 187

- Tablo 220.** İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Evde Kumar Oynayan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....187
- Tablo 221.** İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Evde Kumar Oynayan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 188
- Tablo 222.** İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Ailede Suç İşleyen Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 189
- Tablo 223.** İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Ailede Suç İşleyen Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....189
- Tablo 224.** İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Ailede Suç İşleyen Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....189
- Tablo 225.** İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Ailede Suç İşleyen Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....190
- Tablo 226.** İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Ailede Suç İşleyen Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....190
- Tablo 227.** İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Ailede Suç İşleyen Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....191
- Tablo 228.** İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Ailede Suç İşleyen Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....191
- Tablo 229.** İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Evde Suç İşleyen Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....191
- Tablo 230.** İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Evde Suç İşleyen Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....192
- Tablo 231.** İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Evde Suç İşleyen Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 192

- Tablo 232.** İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Evde Suç İşleyen Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 193
- Tablo 233.** İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Evde Suç İşleyen Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 194
- Tablo 234.** İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Evde Suç İşleyen Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 194
- Tablo 235.** İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Evde Suç İşleyen Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 194
- Tablo 236.** İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Evde Şiddet Kaynakları ve Yaşantıları Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 195
- Tablo 237.** İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Evde Şiddet Kaynakları ve Yaşantıları Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....196
- Tablo 238.** İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Evde Şiddet Kaynakları ve Yaşantıları Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 196
- Tablo 239.** İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Evde Şiddet Kaynakları ve Yaşantıları Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....197
- Tablo 240.** İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Evde Şiddet Kaynakları ve Yaşantıları Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 198
- Tablo 241.** İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Evde Şiddet Kaynakları ve Yaşantıları Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 199
- Tablo 242.** İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Evde Şiddet Kaynakları ve Yaşantıları Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 199
- Tablo 243.** İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Ailede Kendine Zarar Verici Bir Davranışının Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 200

- Tablo 244.** İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Ailede Kendine Zarar Verici Bir Davranışının Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 201
- Tablo 245.** İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Ailede Kendine Zarar Verici Bir Davranışının Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 201
- Tablo 246.** İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Ailede Kendine Zarar Verici Bir Davranışının Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....201
- Tablo 247.** İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Ailede Kendine Zarar Verici Bir Davranışının Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....202
- Tablo 248.** İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Ailede Kendine Zarar Verici Bir Davranışının Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 202
- Tablo 249.** İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Ailede Kendine Zarar Verici Bir Davranışının Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....203
- Tablo 250.** İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 203
- Tablo 251.** İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları..... 204
- Tablo 252.** İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 205
- Tablo 253.** İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları..... 206
- Tablo 254.** İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 207
- Tablo 255.** İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 208

- Tablo 256.** İstismar Ölçeği İhmalkarlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları..... 208
- Tablo 257.** İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 209
- Tablo 258.** İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları..... 210
- Tablo 259.** İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 211
- Tablo 260.** İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 212
- Tablo 261.** İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları..... 212
- Tablo 262.** Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 214
- Tablo 263.** Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları..... 214
- Tablo 264.** Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 215
- Tablo 265.** Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 215
- Tablo 266.** Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 216
- Tablo 267.** Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları.....216

- Tablo 268.** Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları.....216
- Tablo 269.** Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 217
- Tablo 270.** Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları..... 218
- Tablo 271.** Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları.....218
- Tablo 272.** Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları.....219
- Tablo 273.** Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları..... 219
- Tablo 274.** Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 220
- Tablo 275.** Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 220
- Tablo 276.** Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 220
- Tablo 277.** Saldırganlık Toplam Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları..... 221
- Tablo 278.** Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Cinsiyeti Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 222
- Tablo 279.** Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Cinsiyeti Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 222

- Tablo 280.** Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Cinsiyeti Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 222
- Tablo 281.** Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Cinsiyeti Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 223
- Tablo 282.** Saldırganlık Ölçeği Dolaylık Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Cinsiyeti Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 223
- Tablo 283.** Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Cinsiyeti Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....223
- Tablo 284.** Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....224
- Tablo 285.** Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....224
- Tablo 286.** Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 225
- Tablo 287.** Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 226
- Tablo 288.** Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 226
- Tablo 289.** Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 227
- Tablo 290.** Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Annenin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....228
- Tablo 291.** Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Annenin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....228

- Tablo 292.** Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Annenin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 229
- Tablo 293.** Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Annenin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 229
- Tablo 294.** Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Annenin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 229
- Tablo 295.** Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Annenin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 230
- Tablo 296.** Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Babanın Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 230
- Tablo 297.** Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Babanın Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 231
- Tablo 298.** Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Babanın Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 231
- Tablo 299.** Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Babanın Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 232
- Tablo 300.** Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Babanın Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 232
- Tablo 301.** Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Babanın Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 233
- Tablo 302.** Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları..... 233
- Tablo 303.** Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları..... 234

- Tablo 304.** Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları.....234
- Tablo 305.** Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 235
- Tablo 306.** Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 235
- Tablo 307.** Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları.....236
- Tablo 308.** Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Doğum Sırası (Kaçınıcı Kardeş) Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları.....236
- Tablo 309.** Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Doğum Sırası (Kaçınıcı Kardeş) Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 237
- Tablo 310.** Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Doğum Sırası (Kaçınıcı Kardeş) Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları.....237
- Tablo 311.** Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Doğum Sırası (Kaçınıcı Kardeş) Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları.....237
- Tablo 312.** Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Doğum Sırası (Kaçınıcı Kardeş) Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları.....238
- Tablo 313.** Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Doğum Sırası (Kaçınıcı Kardeş) Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 238
- Tablo 314.** Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....239
- Tablo 315.** Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....239

- Tablo 316.** Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....239
- Tablo 317.** Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 240
- Tablo 318.** Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....240
- Tablo 319.** Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Annesinin Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....241
- Tablo 320.** Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 241
- Tablo 321.** Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 241
- Tablo 322.** Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....242
- Tablo 323.** Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....242
- Tablo 324.** Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....243
- Tablo 325.** Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Babasının Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....243
- Tablo 326.** Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....243
- Tablo 327.** Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 244

- Tablo 328.** Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....244
- Tablo 329.** Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 245
- Tablo 330.** Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 245
- Tablo 331.** Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Annesinin Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....245
- Tablo 332.** Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 246
- Tablo 333.** Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 246
- Tablo 334.** Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....247
- Tablo 335.** Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 247
- Tablo 336.** Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....247
- Tablo 337.** Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Babasının Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 248
- Tablo 338.** Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları.....248
- Tablo 339.** Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları.....249

- Tablo 340.** Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları.....249
- Tablo 341.** Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 249
- Tablo 342.** Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 250
- Tablo 343.** Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 250
- Tablo 344.** Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 251
- Tablo 345.** Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 251
- Tablo 346.** Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 252
- Tablo 347.** Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 252
- Tablo 348.** Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 253
- Tablo 349.** Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 253
- Tablo 350.** Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Annenin Çalışp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 254
- Tablo 351.** Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Annenin Çalışp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 254

- Tablo 352.** Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Annenin Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 255
- Tablo 353.** Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Annenin Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 255
- Tablo 354.** Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Annenin Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 255
- Tablo 355.** Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Annenin Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 256
- Tablo 356.** Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Babanın Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....256
- Tablo 357.** Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Babanın Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 257
- Tablo 358.** Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Babanın Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 257
- Tablo 359.** Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Babanın Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 258
- Tablo 360.** Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Babanın Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 258
- Tablo 361.** Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Babanın Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....258
- Tablo 362.** Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları.....259
- Tablo 363.** Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları..... 259

- Tablo 364.** Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 260
- Tablo 365.** Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 260
- Tablo 366.** Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 261
- Tablo 367.** Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 261
- Tablo 368.** Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Ailede Alkol Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 262
- Tablo 369.** Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Ailede Alkol Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....262
- Tablo 370.** Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Ailede Alkol Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 262
- Tablo 371.** Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Ailede Alkol Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 263
- Tablo 372.** Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Ailede Alkol Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 263
- Tablo 373.** Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Ailede Alkol Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 264
- Tablo 374.** Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Alkol Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 264
- Tablo 375.** Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Alkol Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 265

- Tablo 376.** Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Evde Alkol Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 265
- Tablo 377.** Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Alkol Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....266
- Tablo 378.** Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Alkol Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 267
- Tablo 379.** Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Evde Alkol Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 267
- Tablo 380.** Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Ailede Uyuşturucu Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 268
- Tablo 381.** Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Ailede Uyuşturucu Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....269
- Tablo 382.** Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Ailede Uyuşturucu Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....269
- Tablo 383.** Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Ailede Uyuşturucu Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....269
- Tablo 384.** Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Ailede Uyuşturucu Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 270
- Tablo 385.** Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Ailede Uyuşturucu Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 270
- Tablo 386.** Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 271
- Tablo 387.** Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 271

- Tablo 388.** Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....272
- Tablo 389.** Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 273
- Tablo 390.** Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 273
- Tablo 391.** Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....274
- Tablo 392.** Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Ailede Kumar Oynayan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçlar..... 275
- Tablo 393.** Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Ailede Kumar Oynayan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 275
- Tablo 394.** Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Ailede Kumar Oynayan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 275
- Tablo 395.** Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Ailede Kumar Oynayan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 276
- Tablo 396.** Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Ailede Kumar Oynayan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 276
- Tablo 397.** Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Ailede Kumar Oynayan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 277
- Tablo 398.** Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Kumar Onayan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 277
- Tablo 399.** Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Kumar Onayan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 278

- Tablo 400.** Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Evde Kumar Onayan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 278
- Tablo 401.** Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Kumar Onayan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 279
- Tablo 402.** Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Kumar Onayan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 279
- Tablo 403.** Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Evde Kumar Onayan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 280
- Tablo 404.** Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Ailede Suç İşleyen Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....281
- Tablo 405.** Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Ailede Suç İşleyen Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 281
- Tablo 406.** Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Ailede Suç İşleyen Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 281
- Tablo 407.** Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Ailede Suç İşleyen Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....282
- Tablo 408.** Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Ailede Suç İşleyen Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 282
- Tablo 409.** Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Ailede Suç İşleyen Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 283
- Tablo 410.** Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Suç İşleyen Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....283
- Tablo 411.** Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Suç İşleyen Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 284

- Tablo 412.** Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Evde Suç İşleyen Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 284
- Tablo 413.** Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Suç İşleyen Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 285
- Tablo 414.** Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Suç İşleyen Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 285
- Tablo 415.** Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Evde Suç İşleyen Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 286
- Tablo 416.** Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Şiddet Kaynakları ve Yaşantıları Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 286
- Tablo 417.** Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Şiddet Kaynakları ve Yaşantıları Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 287
- Tablo 418.** Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Evde Şiddet Kaynakları ve Yaşantıları Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 288
- Tablo 419.** Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Şiddet Kaynakları ve Yaşantıları Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 289
- Tablo 420.** Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Şiddet Kaynakları ve Yaşantıları Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 289
- Tablo 421.** Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Evde Şiddet Kaynakları ve Yaşantıları Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....290
- Tablo 422.** Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Kendine Zarar Verici Davranışlarının Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 291
- Tablo 423.** İstismar Saldırganlık Ölçeği Sözel SaldırganlıkDestekleme Alt Boyutu Puanlarının Kendine Zarar Verici Davranışlarının Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 291

- Tablo 424.** Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Kendine Zarar Verici Davranışlarının Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 292
- Tablo 425.** Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Kendine Zarar Verici Davranışlarının Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 292
- Tablo 426.** Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Kendine Zarar Verici Davranışlarının Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 293
- Tablo 427.** Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Kendine Zarar Verici Davranışlarının Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 293
- Tablo 428.** Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 294
- Tablo 429.** Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları..... 294
- Tablo 430.** Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 296
- Tablo 431.** Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları..... 296
- Tablo 432.** Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 298
- Tablo 433.** Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları..... 298
- Tablo 434.** Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 300
- Tablo 435.** Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları..... 300

- Tablo 436.** Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 302
- Tablo 437.** Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları..... 302
- Tablo 438.** Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 304
- Tablo 439.** Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları..... 304
- Tablo 440.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları..... 306
- Tablo 441.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları..... 306
- Tablo 442.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 307
- Tablo 443.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları..... 308
- Tablo 444.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Cinsiyeti Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 308
- Tablo 445.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 309
- Tablo 446.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Annenin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 309
- Tablo 447.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Babanın Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 310

- Tablo 448.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 310
- Tablo 449.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Tamhane's T2 Testi Sonuçları..... 311
- Tablo 450.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Doğum Sırası (Kaçınıc Kardeş) Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 312
- Tablo 451.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Annesinin Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 312
- Tablo 452.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Babasının Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 313
- Tablo 453.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Annesinin Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 313
- Tablo 454.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Babasının Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 314
- Tablo 455.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 314
- Tablo 456.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları..... 315
- Tablo 457.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 315
- Tablo 458.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Annenin Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 316
- Tablo 459.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Babanın Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 317

- Tablo 460.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 317
- Tablo 461.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları..... 318
- Tablo 462.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Ailede Alkol Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 318
- Tablo 463.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Evde Alkol Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 319
- Tablo 464.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Ailede Uyuşturucu Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları..... 319
- Tablo 465.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 320
- Tablo 466.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Ailede Kumar Oynayan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 320
- Tablo 467.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Evde Kumar Onayan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 321
- Tablo 468.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Ailede Suç İşleyen Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 321
- Tablo 469.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Evde Suç İşleyen Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 322
- Tablo 470.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Evde Şiddet Kaynakları ve Yaşantıları Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları..... 322
- Tablo 471.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Kendine Zarar Verici Davranışlarının Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 323

- Tablo 472.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları..... 324
- Tablo 473.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları..... 325
- Tablo 474.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanları İle Saldırganlık Ölçeği Toplam Ve Alt Boyut Puanları Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Amacıyla Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları..... 327
- Tablo 475.** Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanları İle İstismar Ölçeği Toplam Ve Alt Boyut Puanları Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Amacıyla Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları..... 328
- Tablo 476.** Saldırganlık Ölçeği Toplam ve Alt Boyut Puanları İle İstismar Ölçeği Toplam ve Alt Boyut Puanları Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Amacıyla Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları..... 329
- Tablo 477.** Ailede Şiddet Bulunup Bulunmaması ve Annenin Yaşı Değişkenleri İçin Oluşturulan Çapraz Tablo..... 331
- Tablo 478.** Ailede Şiddet Bulunup Bulunmaması ve Babanın Yaşı Değişkenleri İçin Oluşturulan Çapraz Tablo..... 331
- Tablo 479.** Sorunların Kiminle Paylaşıldığı ve Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenleri İçin Oluşturulan Çapraz Tablo..... 332
- Tablo 480.** Sorunların Kiminle Paylaşıldığı ve Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenleri İçin Oluşturulan Çapraz Tablo..... 333
- Tablo 481.** Sorunların Kiminle Paylaşıldığı ve Evdeki Kişi Sayısı Değişkenleri İçin Oluşturulan Çapraz Tablo..... 334
- Tablo 482.** Kendine Zarar Verici Davranışlarının Olup Olmaması ve Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenleri İçin Oluşturulan Çapraz Tablo..... 335
- Tablo 483.** Kendine Zarar Verici Davranışlarının Olup Olmaması ve Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenleri İçin Oluşturulan Çapraz Tablo.....337
- Tablo 484.** Kendine Zarar Verici Davranışlarının Olup Olmaması ve Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenleri İçin Oluşturulan Çapraz Tablo..... 337
- Tablo 485.** Anne-Baba Arasında Şiddet Olup Olmaması ve Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenleri İçin Oluşturulan Çapraz Tablo 338
- Tablo 486.** Alkol kullanımına göre ergenin kendine zarar vermesi değişkenleri için oluşturulan çapraz tablo..... 339

- Tablo 487.** Anne – Baba arasında şiddet olan ailede ergenin kendine zarar veren davranışlarını gösteren çapraz tablo..... 340
- Tablo 488.** Öğrenim Görülen Alan ve Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenleri İçin Oluşturulan Çapraz Tablo..... 341
- Tablo 489.** Öğrenim Görülen Alan ve Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenleri İçin Oluşturulan Çapraz Tablo..... 342
- Tablo 490.** Öğrenim Görülen Alan ve Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenleri İçin Oluşturulan Çapraz Tablo..... 342
- Tablo 491.** Öğrencinin Yaşı ve Kendine Zarar Verici Davranışlarının Olup Olmaması Değişkenleri İçin Oluşturulan Çapraz Tablo..... 344
- Tablo 492.** Sorunlarını Farklı Kişilerle Paylaşan Öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeğinden Elde Ettikleri Puanların Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Standart Hata Değerleri..... 344
- Tablo 493.** Okulun Adı Değişkeni İçin f , % Değerleri..... 346
- Tablo 494.** Cinsiyet Değişkeni İçin f , % Değerleri..... 346
- Tablo 495.** “Şiddet olayı karşısında şahsen ve ekip olarak (yardımcıları ve öğretmenler) sağduyulu, serinkanlı olabiliyor musunuz?” Sorusuna Verilen Cevaplar için f , % Değ.346
- Tablo 496.** “Formasyon bilgilerinizin güncellenmesi konusunda belli aralıklarla eğitime katılıyor musunuz?” Sorusuna Verilen Cevaplar için f , % Değerleri..... 347
- Tablo 497.** “Ailelerle öğrenci hakkında bireysel görüşmeler yapılıyor mu ? Hangi sıklıkta ailelerle görüşmeler düzenliyorsunuz?” Sorusuna Verilen Cevaplar için f , % Değerleri..... 347
- Tablo 498.** “Öğrencilerinize, okutulan müfredat dışında kendini ifade edebilme ve başkaları ile iletişim kurma becerilerine sahip olması anlamında eğitim zamanları ayırabiliyor musunuz?” Sorusuna Verilen Cevaplar için f , % Değerleri..... 347
- Tablo 499.** “Öğrencilere boş zamanlarını değerlendirme alışkanlığının kazandırılması anlamında neler yapıyorsunuz?” Sorusuna Verilen Cevaplar için f , % Değerleri..... 347
- Tablo 500.** “Öğrencilerin karşılaşılabilecekleri tüm tehditlerden haberdar olmaları ve bu konuda farkındalık kazanmaları açısından imkânlar dâhilinde eğitim zamanları ayırabiliyor musunuz?” Sorusuna Verilen Cevaplar için f , % Değerleri..... 348
- Tablo 501.** “Öğretmen olarak ders içi ve dışında, öğrencilerinize zaman zaman azarlamak, tokat atma, bireysel ceza vermek (küsmek, yok saymak, arka sıraya göndermek, yalnız bırakmak) gibi davranışlarda bulunuyor musunuz?” Sorusuna Verilen Cevaplar için f , % Değerleri..... 348

Tablo 502. “Okulunuzda şiddete karşı politikalar oluşturuldu mu? Genelde ne tür tedbirlere önem verildi?” Sorusuna Verilen Cevaplar için f , % Değerleri..... 348

Tablo 503. “Şiddete yönelik başa çıkma stratejileri hakkında bir eğitim aldınız mı?” Sorusuna Verilen Cevaplar için f , % Değerleri..... 348

KISALTMALAR

AİÇİÖ : Aile İçi Çocuk İstismarı Ölçeği

SÖ : Saldırganlık Ölçeği

CBSE : Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri

TS : Türkçe – Sosyal

TM : Türkçe – Matematik

FM : Fen – Matematik

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Bütün dünyada yaygın olan ve zaman içinde hızını arttıran şiddet, toplumların her kesimini etkilemektedir. Bu konuda araştırmacılar çeşitli görüşler ileri sürmekte ve tüm dünya şiddete dur diyebilmek için çareler aramaktadır.

İşmen,(1999), Reich, (1996)'e göre, hızla gelişen dünyada toplumların yeni durumlara uyabilmeleri için varolan ve gelişmeye paralel olarak artan sorunlara bilimsel çözümler bulunması gerekmektedir. Bir toplum, tüm kültür birikimini varolma amacını sürdüreceği yeni nesillere aktarır. Ancak saldırganlık şiddet gibi yapısında yıkıcılığı içerebilen eylemler nesillerin yüklendikleri misyonu yerine getirmelerini olumsuz yönde etkileyebilir. Toplumların tutarlı biçimde varlıklarını sürdürebilmeleri için hem bireysel hem de sosyal zararları gündeme getiren saldırganlık ve şiddetle ilgili yeni bakış açıları geliştirmeleri ve bu konulardaki çalışmalara ivme kazandırmaları gerektiği düşünülmektedir. İnsanlığın yazgısı, geleceğin çocuklarının kişilik yapılarıyla belirlenmektedir. Büyük yargılar onların elleriyle yüreklerindedir.

Sağlıksız aile düzeninin bir sonucu olarak ortaya çıkan aile içi istismar ve ihmal davranışlarından en çok etkilenen bireyler, dünyaya ilişkin ilk tasarımlarını yapmakta ve hayatının ilk yıllarını henüz yaşamakta olan çocuklardır. Çocuklar gerek aile içinde, gerekse, içinde buldukları diğer ortamlarda, zaman zaman başkalarına yönelik istismar ve ihmale şahit olmakta, zaman zamansa istismar ve ihmale birebir maruz kalmaktadırlar. Şiddete tanık olan çocuklarda gerginlik, korku en yoğun yaşanan duygulardır.

Öte yandan ağlama, donup kalma şeklinde de duygular yaşanabilmektedir (Mangalıcı,2002,s.1, Arslan,1998,s.123).

Yapılan tüm çalışmalardan etkilenilerek çıkartılan yasalar, çocuk haklarını korumaktadır. Ancak bu yasaları denetleyecek olan yetişkinlerdir. Çocuklar kendi haklarını savunamayacakları için çocuğun aile ve toplumun insiyatifine bırakıldığı düşünülmektedir. Çocuk haklarıyla ilgilenen birçok uzman temel insan hakları olarak görülen hakların, yaşlarından dolayı çocuklardan esirgendiğini ifade etmektedirler. Günümüz toplumlarında her alandaki gelişmelere rağmen çocuklar hala aşağılanmakta, reddedilmekte, suça yönlendirilmekte, cinsel tacize uğramakta, anne baba dayacağı yüzünden sakat kalmakta ölmekte ya da ebeveynin çıkarları doğrultusunda erken yaşta ağır işlerde çalıştırılmaktadırlar. Bilimsel literatürde çocukların maruz kaldıkları bu tip davranış ya da durumlar, “Çocuk İstismarı ve İhmali” başlığı altında toplanmaktadır. Çocuğun bakımından sorumlu olan ya da olmayan erişkinler çocuğa zarar verebilirler. Ülkelerin yasalarına göre değişmiyorsa, onsekiz yaşından küçük bireyler çocuk kabul edilmektedir. Onsekiz yaşın altındaki bireylere karşı aktif olarak girişilen ve onların fiziksel, duygusal, zihinsel ve toplumsal gelişimlerini zedeleyen her türde eylemler çocuk istismarı; onların beslenme, bakım, gözetim, eğitim gibi temel ihtiyaçlarının karşılanmaması durumları da çocuk ihmali olarak tanımlanmaktadır (Yörükoğlu,1997,s.91-92, Franklin,1993,s.15,Zeytinoğlu,1991,s.148, www.hacettepem.org , Baysal, www.bebeğimveben.com).

Her ne kadar çağdaş psikolojiye göre, kişilik gelişiminin insanın yaşamı boyunca süregeldiğini kabul etsek de, kişilik oluşumu ve yapılanmasında, temelin çocukluk döneminde atıldığı gerçeği geçerliliğini korumaktadır. Bu temelin en önemli yapıtaşları ise, sevgi, ilgi ve güvendir. Bunların gerekli ölçüde var olduğu bir ortamda yetişen bir çocuğun, başarılı ve uyumlu bir yetişkin birey olarak topluma katılması olasılığı çok yüksektir. Araştırmacılara göre, hoşgörülü ve demokratik evlerde büyüyen çocuklar, arkadaşlarıyla ilişkilerinde daha etkin, daha girişken, yaratıcı fikirler öne sürebilen, fikirlerini serbestçe söyleme eğiliminde görülen çocuklar olmaktadır. Bu tür çocuklarda kendini denetleme becerisine daha erken rastlanmaktadır. Buna

karşılık, daha sert bir denetim altında tutulan ya da eğitim yöntemleri değişken olan ailelerde büyüyen çocuklar ise, karşı çıkma ve saldırganlık gibi yollarla kendilerini kabul ettirmek istemekte ve kendi iç dünyalarını açıklamakta zorluk yaşamaktadırlar (Yavuzer,2004,s.11-130-131).

Çocuk ve gençlerin istismarı fiziksel, cinsel ve duygusal istismar başlıkları altında geniş bir yelpaze içinde yer alan çok yönlü bir dizi sorunu kapsar. Ayrıca çocuk ve gençlerin ihmali (boşlama, ilgisizlik, önem vermeme) gibi önemli bir konuyu da içerir. Ailenin, annenin, babanın, çevrenin, toplumun, çocuğun ve gencin eğitimi için aşırı baskı, denetim, disiplin öğelerini içeren yöntemlerden yararlanmaları çocuğun ruhsal gelişimini engeller. Çocuğun ruhsal yapısında kötü izler bırakır. Kötü ve saldırgan davranışlara yol açar. Bu durum daha ileriki yaşlarda acımasızca başkalarını aşağılayan küçük gören, her fırsatta başkalarının kişiliğine saldıran, kaba gücü, şiddeti iletişim biçimi olarak kullanan insanların ortaya çıkmasına yol açabilir. (Köknel,2001,s.309-314).

Fiziksel istismar kavramı, kaza sonucu olmayan ve çocukta fiziksel bir hasara, yaralanmaya ve hatta ölüme neden olabilen tüm erişkin davranışlarını kapsamaktadır, fiziksel istismar yetişkin tarafından yapılan sürekli ve sistemli bir davranış biçimidir. (Kozcu,1991,s.382, Kulaksızoğlu, 2005, s.191).

Cinsel istismar; cinsel tatmin amacıyla bir yetişkinin güç kullanarak, tehdit ederek, zorla cinsel olgunluğa ulaşmamış çocuk ile cinsel ilişkiye girmesidir (Kars,1994,s.6).

Duygusal istismar en yaygın olarak yapılan istismar biçimidir. Fiziksel ve cinsel istismar çocuk ve ergenlerin aynı zamanda duygusal bakımdan da örselenmesine yol açmaktadır. Duygusal istismar çocuk ve ergene duygularını rencide edecek biçimde davranılması anlamına gelmektedir (Kulaksızoğlu,2005,s.196).

İhmal ise çocuğa bakmakla yükümlü kişinin bu yükümlülüğünü yerine getirmemesi, çocuğu fiziksel ya da duygusal olarak ihmal etmesidir. Beslenme, giyim, tıbbi gereksinimler, duygusal ihtiyaçlar veya optimal yaşam koşulları için gerekli ilgiyi göstermeme şeklinde tanımlanabilmektedir (Polat,1997,s.64).

İlgili literatür incelendiğinde istismar ve ihmale maruz kalan çocuk ve ergenlerde; gelişimsel bozukluklar, beyin hasarları, nevrotik alışkanlıklar, depresyon, yetersizlik, uyuşukluk, zarara açık hale gelme, düşük akademik başarı, akran ilişkilerinde yetersizlik, suça yönelme, öfke patlamaları, saldırganlık, antisosyal davranış, okul içinde ve dışında davranış bozuklukları, kendisine veya başkalarına zarar verme, aile içindeki konuşmaları başkalarıyla paylaşma, evden ayrılma, intihar, rasgele cinsel ilişkiye girme, alkol, madde kullanımı, düşük benlik saygısı, gibi birçok olumsuz sonucun görüldüğü çeşitli araştırmalar ile ortaya konmuştur (Garbarino,1991,s.691-701, Vondra ve ark.1992,s.254-272-273).

Aile içi şiddet ve saldırganlık ile ilgili araştırma bulgularına bakıldığında; Ana- baba davranışları ile ergenin saldırganlığı arasında ve ana-babanın saldırganlıklarına göre de öğrencilerin saldırganlık puanları arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur (Hatunoğlu,1994,s.62, Doğan,2001,s.70, Karataş,2002,s.63, Kocabıyık,2003,s.56).

Ne acıdır ki günümüzde çocuk sömürsü ortadan kalkmadığı gibi çocukların kabaca ezilmesi, kırıma uğratılması da sürüp gidiyor. Yalnız çocuğun bol, insan canının ucuz olduğu yoksul ülkelerde değil, en uygar sayılan en varlıklı toplumlarda en korkunç sömürü örnekleri sergileniyor. Ana baba dayığından sakat kalan, ölen, sürekli işkence gören çocukların sayısı azalacak yerde artıyor. Kimsesiz çocuklara el uzatan devlet, aile yuvasında çocuğa karşı işlenen suçlara sanki gözünü kapamıştır (Yörükoğlu,2000,s.91-93),

Her şeyden önce unutulmamalıdır ki şiddet doğuştan var olan bir duygu değil, öğrenilen bir şeydir. Şiddet duygusuna kapılan bütün çocuklar ve yetişkinler, bu duyguyu kendi ana – babalarından öğrenmişlerdir. Hiç kuşkusuz , kimse

çocuğunu karşısına alıp da, ona şiddet duygusu aşılamaaya çalışmaz. Ne var ki, çocuklar şiddet duygusunu ve davranışlarını ana- babalarına bakarak öğrenirler (Dodson, 2000,s.191).

Aile içi çocuk istismarı konusunda yapılan bu araştırmada; “Aile İçi Çocuk İstismarı Ölçeği” nin, fiziksel istismar, gelişimi destekleme, suça yöneltme ve cinsel istismar, ihmalkarlık ve duygusal tehdit, eğitim istismarı, uygun olmayan kural ve destek gibi alt boyutlarının, “Saldırganlık Ölçeği” alt boyutlarına (fiziksel saldırganlık, sözel saldırganlık, öfke, düşmanlık, dolaylı saldırganlık) ve “Saldırganlık Ölçeği” toplam puanına etkisinin istatistiksel yollarla incelenmesi hedeflenmiştir.

Daha önce yapılmış olan az sayıdaki araştırmaya destek olacağı düşünülerek aile içi istismara uğrayan gençlerimizin benlik saygısı düzeyleri de araştırmamızın amaçları arasına alınmıştır.

1.1. PROBLEM

Çeşitli ülkelerin istatistikleri, son yıllarda şiddet eylemlerinin genç ve çocuklar arasında revaçta olduğunu ortaya koymaktadır. Fransa, Federal Almanya, İtalya, İngiltere gibi ülkelerde şiddet yoluyla işlenen ve genellikle kamu düzenini bozma ve cinsel özgürlüğe karşı işlenen suçların faillerinin üçte ikisini 25 yaşın altındaki gençler oluşturmaktadır (Yavuzer,2001,s.45).

İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün verilerine göre; 2006 yılının ilk 3 ayında meydana gelen 2326 olayda 2703 çocuk gözlem altına alınmıştır, 221'i tutuklanmıştır. Aynı dönemde öğrencilerin karıştığı toplam 392 olayda 20 öğrenci de tutuklanmıştır (27 Mart 2006 Milliyet).

Ülkemizde de eğitim ve asayişin bir sorunu olarak görülen okullarda şiddet 1980 lerden itibaren ilgi çekmektedir. Son on yıl içinde de ciddi bir biçimde ele alınmaya başlandığı görülmektedir. Şiddet ve okul bir araya gelmemesi gerekli iki kavramdır. On yıl önce yapılan araştırmaların yetersizliği ve yüzeyselliği göz önüne alındığında, gençlerin kendilerini güvende hissetmeleri gereken eğitim ortamlarında, son zamanlarda meydana gelen şiddet olaylarının nedenlerini araştırmak, detaylı verilere ulaşmak ve elde edilen verileri yordalamak, bu konulara gönül vermiş araştırmacıların görevi olduğu düşünülmektedir. Avrupa Birliği 2006 yılını okullarda şiddeti araştırma yılı yapmıştır (1. Şiddet ve Okul Sempozyumu).

Çocuklar ölüyor!

Çocuklar birbirlerini öldürüyor!

Çocuklar kavga ediyor!

Sinirleniyor, kızıyor, öfkeleniyor, bun alıyor, kaçmak istiyor kaçamıyor, köşeye sıkışıyor, saldırıyor, sille tokat girişiyor, yumrukla girişiyor, bıçak çekiyor, arkadaşının kalbine bıçak saplıyor, arkadaşının boğazından bıçaklıyor, ölüyor, öldürüyor.... Ülkemizde kavgacılık sınırının aşıp şiddet sınırının içine düşüldüğünü gösteren olaylar birbirinin kovalıyor, şiddeti ilköğretim okullarına kadar indirgeme başarısının! ayırtına geç de olsa varılmış olması bile yararlı bir adım sayılmaktadır. Gün geçmiyor ki gazetelerde öğrencilerin birbirlerini bıçakladıklarını duyuran haberler yer alsın (Oral,2.Nisan.2006 Cumhuriyet; Erinç,25.Mart.2006 Cumhuriyet).

Ek:1 ; Aile şiddetini ve okullarda şiddeti gündeme getiren günlük şiddet olaylarından örnekler

“Bana özgürlüğümü verin”

Türkiye genelinde yapılan kompozisyon yarışmasında 5. sınıflar birincisi seçilen “Köle” adlı kompozisyonunda, annesinin ortalıkta olursa zarar göreceğine inandığını ve sınıftan çıkmaması için kendini uyardığını anlatarak şunları kaydeder:

“Bak görüyor musun, sınıftan çıkma dediğim kadar yok mu?” diyor.

Sıkılıyorum aslında. Okulun içinde rahat rahat gezmek, okulun yanındaki kırtasiye dükkanından alışveriş yapmak istiyorum. Elimde kumanda, televizyon kanallarını gezerken çoğu zaman söylenir görürüm annemi”:

“Bu ne ya, tüm kanallarda kan gövdeyi götürüyor” Sonra birden suçüstü yapar gibi bana döner annem,

“Arkadaşlarından kendini bu karakterlere benzetmeye çalışan var mı?”

“Hiç”

“Var “ der miyim?”

“Var “ dersem olacakları biliyorum çünkü. Annem;

“Sıradan kalkma” diyecek bu kez.

Kimi zaman çok sıkılıyorum aslında. Böyle anlarda ise en çok o televizyonlara kızıyorum. Annemi her geçen gün biraz daha kuşkucu yapan, özgürlüğümü sınırlayan o televizyon kanallarına...

“Televizyonlardan şiddeti çekin, bana özgürlüğümü geri verin!” (1.Haziran. 2006 Cumhuriyet,).

Şiddet insanın bulunduğu her yerde olabilir. İnsanların kendilerini en güvende hissetmeleri gereken yer olan ailede de farklı şiddet türlerine rastlamak mümkündür. Aile içi şiddet eşlere, yaşlılara, çocuklara, anne babaya, yönelik olabildiği gibi kardeşlerin birbirlerine yönelttikleri şiddet ve çocuğun anne babası arasında yaşanan şiddete şahit olması gibi farklı şiddet türlerini içermektedir (Stanton ve ark.,1997.s.275, Levinson,1990,s.11).

Ergenlik dönemi biyolojik, sosyal ve duygusal değişikliklerin olduğu ve çocukluktan yetişkinliğe bir geçiş aşaması olduğu için ergenler istismar açısından daha fazla risk altındadırlar. Ziyalar (1987,s.20) a göre, ergenlik dönemi boyunca ergenler ana babadan, kültürel normlardan aldığı verilerle kendisine has ve bağımsız bir kişilik yapısı oluşturma yoluna gider. Kişiliğin oluşmasında ana babaya, yakın çevreye güven de önemli rol oynamaktadır (Akt. Yenibaş,2001,s.3).

Aile içi şiddet yaşayan çocukların bu şiddetten etkilendiğini gösteren işaretleri; genel saldırganlık davranışları, öfke, otorite ilişkilerinde problemler, akranları ile olan ilişkilerinde güvensizlik ve korkma, düşük benlik saygısı olarak belirtilmiştir. Tanık olunan şiddetin ya da izlenen şiddetin, sürekli yinelenen şiddet eylemleri ve olayların, çocuğun şiddeti sorun çözmede etkin bir araç, bir yöntem, bir ilişki biçimi olarak görmesine yol açacağını, şiddetin, çocukları tehlikeli durumlarda uyarma amaçlı kullanılırken, örseleyici yönünün hesaba katılması gerektiğini, şiddet eylemlerini izlemenin, çocukta, ruhsal gerginliği arttırabildiği gibi öfke eğilimli olanlarda dürtüsel ya da duygusal kontrolü zayıflatabileceğini, her ne kadar şiddete verilen ilk tepki korku olsa da, bir süre sonra bu uyarılara verilen tepkilerde yetersizlik ortaya çıkacağını ve çocukların aynen gördükleri şiddeti uygulayabilecekleri belirtilmiştir (Szyndrowski,1999,s.9-12, Gökler,1993,s.33-36).

Yetişkinlikteki suça yönelen davranışlar, duygusal bozukluklar, kişilerarası ilişkilerdeki rahatsızlık, antisosyal davranışlar, saldırganlık ve kendi çocuklarına yönelik örseleyici davranışlar, çocuklukta karşılaşılan istismarla ilgili görülmektedir (Kulaksızoğlu,2005,s.191 - 192). Bu bilgilerden hareketle, istismarın çeşitli boyutlarının, saldırganlığı ne derecede etkilediği araştırmamızın birinci problemini oluşturmaktadır.

Ergenin davranışlarına rehberlik edecek değerleri kazanması ve sosyal yönden sorumluluklarını öğrenmesi konusunda yardıma ihtiyacı vardır. Bu ihtiyacı karşılayan ve ergenin yaşamında etkili olan toplumsal kurum ailedir. Aile yuvasında gördüklerinin, olgunlaşmakta olan ergenin kişilik yapısını biçimlendirmede çok büyük, çok derin etkisi vardır (Yavuzer,2004,s.288).

Bu bilgiye dayanarak incelenmek istenen diğer bir konu da aile içi istismara uğrayan gençlerimizin benlik saygılarının düzeyi de araştırmamızın ikinci problemini oluşturmaktadır.

1.2. AMAÇ

Araştırmanın genel amacı; Lise ikinci sınıf öğrencilerinde algılanan aile içi çocuk istismarının, nitelik ve nicelik olarak saldırganlık düzeyi ve benlik saygısı ile olan ilişkileri incelenmektedir.

Araştırmanın genel amacı çerçevesinde, şu sorulara yanıt aranmaya çalışılmıştır.

1- Lise 11. sınıf öğrencilerinin, “Aile İçi İstismar Ölçeği” alt boyutları; fiziksel istismar, gelişimi destekleme, suça yöneltme ve cinsel istismar, ihmalkarlık ve duygusal tehdit, eğitim istismarı, uygun olmayan kural ve destek boyutları; öğrencilerin demografik özelliklerine, (okulların buldukları ilçelerin sosyo – ekonomik durumları, öğrenim görülen alan, cinsiyet, yaş, annenin yaşı, babanın yaşı, kardeş sayısı, doğum sırası, annenin

öz veya üvey oluşu, babanın öz veya üvey oluşu, anne ve babanın sağ veya ölü oluşu, annenin eğitim düzeyi, babanın eğitim düzeyi, annenin çalışıp çalışmaması, babanın çalışıp çalışmaması, ailede yaşayan kişi sayısı, ailede alkol kullanan birinin olup olmaması, ailede uyuşturucu kullanan birinin olup olmaması, ailede kumar oynayan birinin olup olmaması, ailede suç işleyen bir kişinin olup olmaması, ailede şiddetin olup olmaması, öğrencinin kendisine zarar verip vermemesi ve sorunlarını kiminle paylaştığına) göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?

2- Lise 11. Sınıf öğrencilerinin, “Saldırganlık Ölçeği”; toplam puanlarının, fiziksel saldırganlık, sözel saldırganlık, öfke, düşmanlık, dolaylı saldırganlık alt ölçek puanlarının; öğrencilerin demografik özelliklerine, (okulların buldukları ilçelerin sosyo – ekonomik durumları, öğrenim görülen alan, cinsiyet, yaş, annenin yaşı, babanın yaşı, kardeş sayısı, doğum sırası, annenin öz veya üvey oluşu, babanın öz veya üvey oluşu, anne ve babanın sağ veya ölü oluşu, annenin eğitim düzeyi, babanın eğitim düzeyi, annenin çalışıp çalışmaması, babanın çalışıp çalışmaması, ailede yaşayan kişi sayısı, ailede alkol kullanan birinin olup olmaması, ailede uyuşturucu kullanan birinin olup olmaması, ailede kumar oynayan birinin olup olmaması, ailede suç işleyen bir kişinin olup olmaması, ailede şiddetin olup olmaması, öğrencinin kendisine zarar verip vermemesi ve sorunlarını kiminle paylaştığına) göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?

3- Lise 11. sınıf öğrencilerinin “Benlik Saygısı” toplam puanlarının, öğrencilerin demografik özelliklerine, (okulların buldukları çevrenin sosyo ekonomik düzeyleri, öğrenim görülen alan, cinsiyet, yaş, annenin yaşı, babanın yaşı, kardeş sayısı, doğum sırası, annenin öz veya üvey oluşu, babanın öz veya üvey oluşu, anne ve babanın sağ veya ölü oluşu, annenin eğitim düzeyi, babanın eğitim düzeyi, annenin çalışıp çalışmaması, babanın çalışıp çalışmaması, ailede yaşayan kişi sayısı, ailede alkol kullanan birinin olup olmaması, ailede uyuşturucu kullanan birinin olup olmaması, ailede kumar oynayan birinin olup olmaması, ailede suç işleyen bir kişinin olup olmaması, ailede şiddetin olup olmaması, öğrencinin kendisine zarar verip

vermemesi, sorunlarını kiminle paylaştığına) göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?

4- “Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri” toplam puanı ile “Saldırganlık Ölçeği” alt boyutları (fiziksel saldırganlık, sözel saldırganlık, öfke, düşmanlık, dolaylı saldırganlık) ve toplam puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

“Aile İçi Çocuk İstismarı Ölçeği” nin alt boyutları ile (fiziksel istismar, gelişimi destekleme, suça yöneltme ve cinsel istismar, ihmalkarlık ve duygusal tehdit, eğitim istismarı, uygun olmayan kural ve destek) “Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri” toplam puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

“Aile İçi Çocuk İstismarı Ölçeği” nin alt boyutları ile (fiziksel istismar, gelişimi destekleme, suça yöneltme ve cinsel istismar, ihmalkarlık ve duygusal tehdit, eğitim istismarı, uygun olmayan kural ve destek) “Saldırganlık Ölçeği”nin alt boyutları (fiziksel saldırganlık, sözel saldırganlık, öfke, düşmanlık, dolaylı saldırganlık) ve toplam puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır? (Koorelasyonlar)

Çalışmanın amacı istikametinde hipotezler aşağıdaki gibi şekillenmiştir;

HİPOTEZLER

- 1- Anne - babanın yaşı ilerledikçe aile içi algılanan şiddet azalır.
- 2- Anne - babanın eğitim düzeyindeki düşüklük, ergenlerin sorunlarını anne - baba ile paylaşmasını önler.
- 3- Ailede yaşayan kişi sayısının yüksek olması, ergenlerin anne - baba ile sorunlarını paylaşmasında azaltıcı rol oynar.
- 4- Sorunlarını anne - baba ile paylaşmayan ergenlerin, kendine zarar verme davranışlarında artış olur.
- 5- Anne - babanın eğitim düzeyi arttıkça, gençlerde kendine zarar verici davranışlar azalır.
- 6- Anne - baba arasında, şiddet olan ergenler sorunlarını anne - baba ile paylaşmadıkları görülür.

- 7- Ailesinde ve kendisinde alkol kullanımını olan ergenlerin kendine zarar verdiği görülür.
- 8- Anne - baba arasında şiddet olan ailelerde ergenlerin kendine zarar veren davranışlarında artış olur.
- 9- Anne - baba eğitim seviyelerinin düşük olduğu ergenlerin, eğitimlerini sosyal sınıflarda sürdürdükleri görülür.
- 10- Sosyal sınıflarda okuyan ergenlerin, anne - baba ile sorunlarını paylaşmadıkları görülür.
- 11- Ergenlerin yaşları ilerledikçe, kendine zarar veren davranışlarında artma görülür.
- 12- Anne - baba ile sorunlarını paylaşan gençlerin, benlik saygısı puanları paralel yönde yükselir.

1.3. KAPSAM

Bu araştırma;

- 2005 – 2006 , Eğitim Öğretim yılında;
- İstanbul ili, anadolu yakasındaki;

A Lisesi: 191 Öğrenci
 B Lisesi: 247 Öğrenci
 C Lisesi: 256 Öğrenci
 D Lisesi: 215 Öğrenci
 E Lisesi: 151 Öğrenci
 F Lisesi: 346 Öğrenci
 G Lisesi: 244 Öğrenci

olmak üzere 1650 öğrenci ile çalışılmıştır..

E Lisesi, kız Lisesi olduğundan farklılık yaratacağı düşünülerek istatistiklere dahil edilmemiştir. Analizler toplam 1499 öğrenci ile yapılmıştır.

1.4. ÖNEM

İnsan ilişkilerinin gelişimi ve benlik, aile ve toplum içinde ele alınmaktadır. Global insan psikolojisi anlayışında, kişi, aile ve toplum arasında bağ önemli rol oynar. Bir insanın çocukluk dönemindeki olumsuz yaşantılarının yetişkin dönemine yansımaları arasında, insanlarla birlikteyken yaşanan genel bir korku, önyargılardan kaynaklanan sürekli bir kızgınlığın birikimi sonucu oluşan düşmanca eğilimler, bu eğilimlere eşlik eden suçluluk ve değersizlik duyguları ve günlük yaşamın olağan sorunlarına ilişkin yaşanan sonu gelmez kaygılar sayılabilir. Aslında tüm bu duygular neden – sonuç yönünden içiçe geçmiş olgulardır (Kağıtçıbaşı,2000,s.27, Gençtan, 1992, s.48).

Çocukluk çağında, anı adaları ve yaşantı izleriyle doğru – hatalı, güzel – çirkin, iyi –kötü, olumlu – olumsuz, etkin – edilgin davranışların tohumları atılır. Çocuk büyüdükçe tohumlar filizlenir, yeşerir, büyür. Annenin, babanın, ailenin, yakın ve uzak çevrenin, toplumun oluşturduğu hoşgörü ya da hoşgörüsüzlük ortama göre meyve verir (Köknel, 2000, s.258).

Ailenin en önemli işlevlerinden birisi sosyalizasyondur. Çocuklar aile içinde sosyalleşirler. Sosyalleşme dolayısıyla öğrenme, çocuğun yetişkinlikteki ilişki biçimine model olur. Şiddetin kültürel olarak norm olduğu, “dayak cennetten çıkmadır”, “kızını dövmeyen dizini döver”, gibi dayak ve itaatin doğal hatta gerekli görüldüğü sosyal çevrede yetişen çocuk bunu ilişkilerine taşıyacaktır. Tekrar altı çizilmelidir ki şiddet bir güç ilişkisidir. Hiyerarşik bir yapılanma özelliği taşıyan ataerkil aile yapısında erkek gücün sembolüdür. Koca, kadın ve çocuklara, kadından çocuklara; denetleme, terbiye etme eğitme amacıyla şiddete başvurmaktadır. Sonuçta çocuklar hem anne hem babadan gelen şiddet davranışlarına maruz kalmaktadırlar. Bu güç sergilemede fiziksel ve duygusal yönden korumasız olan çocuk dayaktan cinsel tacize, bedenine işkence uygulama boyutundan duygu istismarına kadar değişik davranışlara maruz kalmaktadır. Çocukların yaşadığı şiddette çocuklar tamamen korumasız ve kurban konumundadır. Çocukların hem fiziksel hem duygusal olarak anne

ve babaya bağımlı olması onları kurban konumuna kolaylıkla getirmektedir (Arıkan,1988,s.78; Arslan,1998,s.125).

Toplumumuzda çocuk kırımının gerçek boyutlarını bilmiyoruz. Ancak dayanın en doğal eğitim aracı sayıldığı bir toplumda çocuk kıyımı olmadığı söylenemez. Çocuk hastanelerine kırıklar, beyin kanamaları, yaralar berelerle getirilen çocuklar içinde ezime uğrayıp da gözden kaçanlar olmaktadır. “Kol kırılır yen içinde kalır” atasözünün varlığı hepimizce bilinir. Genelde geleneksel otoriter kültür özellikleri ile yaşadığımız, aile yapımızda ergenlerin kendi kişiliklerini bulmaları, olan yanlışları algılamaları ve bunları dile getirmeleri oldukça zordur. Aile içindeki yaşanan yanlışları araştırıp ortaya çıkarmak, bu yolla da farkındalığı arttırmak ve hem ailelere hem de gençlere eğitici olmak açısından bu tür araştırmaların faydalı olacağı düşünülmektedir (Yörükoğlu,2000,s.96).

Korbin uluslararası düzeyde yaptığı bir çalışmada ülkelerin öncelikle çocuk istismarının varlığını inkar ettiklerini gözlemlemiştir. Araştırmacıların; çocuğa kötü muamelenin suç sayılması olgusuna şüpheli yaklaşımları nedeniyle birçok olay yeterince araştırılmamaktadır (Buchanan,1996,s.78, Ohlin and Tonry,1989,s. 219).

Yüksek oranda genç nüfusa sahip olan ülkemizde son yıllarda ergenler arasında oluşan şiddet olaylarının yüksek oluşu düşündürücü ve nedenlerine eğilinmesi gereken bir konu olarak ilgili tüm kurumların dikkatini çekmektedir.

Bu araştırmanın:

- 1- Ülkemizde konuşulamayan, gizli tutulan aile içi istismarın yeni bulgularına ulaşılmasında ve bulguların yorumlanması ile gençlerdeki şiddetin oluşmasında aile içi istismarın öneminin ortaya çıkmasına,

- 2- Aile içi çocuk istismarının, ergenlerin benlik saygısı üzerindeki olumsuz etkilerinin görülmesine,
- 3- Bu konu ile ilgili, çocukların biyolojik, psikolojik, zihinsel ve sosyal açıdan gelişimlerini etkileyecek her türlü kötü muameleden, gençlerimizi uzak tutacak önlemlerin alınması gerekliliğine,

katkıda bulunacağı beklenmektedir.

1.5. SAYILTILAR

- 1- Aile içi şiddet yaşayan çocukların bu şiddetten etkilenmesi ile genel saldırganlık davranışlarına yöneldiği ve düşük benlik saygısı oluşturduğu görülür.
- 2- Ergenlerde algılanan istismar; fizik ve ruh sağlığı zedelenmiş yeni bir neslin yetişmesine yol açar.
- 3- Aile içinde elde edilen deneyimlerin ergenin kişilik yapısını oluşturmasında ve benlik saygısının gelişiminde çok derin etkileri vardır. Bu nedenle algılanan duygusal, zihinsel, ve toplumsal uyarıların gencin ergenlik döneminde olumlu ya da olumsuz davranışlar sergilemesine neden olur.
- 4- Anne - babalarından şiddet gören gençlerin kendilerini anlamalarında ve ifade etmelerinde sorunlar yaşanır.

1.6. SINIRLILIKLAR

Bu araştırmanın sınırlılıkları aşağıda belirtilmiştir.

Araştırma;

- 1- 2005 – 2006 Eğitim Öğretim yılı ile,
- 2- İstanbul ili, anadolu yakasında bulunan araştırmaya dahil edilen altı Resmi Lise ile,
- 3- Öğrencilerin yaşadıkları aile içi istismar düzeylerinin ölçülmesi için kullanılan “Aile İçi İstismar Ölçeği” alt boyutları ile,
- 4- Öğrencilerin saldırganlık düzeylerinin ölçülmesi için kullanılan “Saldırganlık Ölçeği” ve alt boyutları ile,
- 5- Öğrencilerin benlik saygılarının ölçmek için kullanılan “Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri” ile,
- 6- Analizlerde kullanılan istatistiksel yöntemlerle sınırlıdır.

Araştırmada;

- 1- Öğrencilerin; uygulanan “Kişisel Bilgi Formu” , “Aile İçi İstimar Ölçeği”, “Saldırganlık Ölçeği” ve “Coopersmith Benlik Saygısı” anket ve ölçeklerindeki sorulara verdikleri cevapların, onların gerçek görüş ve düşünceleri olduğu,
- 2- Kullanılan ölçme araçları, ölçülmek istenen özellikleri tam ve doğru olarak ölçtüğu

3- Konu ile ilgili literatürdeki bilgilerin doğru olduğu,

4- Elde edilen verilerin çözümü ve yorumlanması için kullanılan istatistiksel yöntemler doğru sonuç verdiği kabul edilmiştir.

1.7. TANIMLAR

Çocuk İstismarı ve ihmali: (Çocuk ezimi) 18 yaşın altındaki çocuğun, ondan sorumlu kişi ya da kurumlar tarafından, gelişimini her yönden zedeleyici biçimde fiziksel, cinsel ve zihinsel zarar görmesi olarak tanımlanmaktadır (Yavuzer, 2003, s. 57).

Fiziksel İstismar: Geniş anlamda, çocuğun ve gencin kaza dışı, fiziksel olarak zarara uğraması, yaralanması olarak tanımlanabilir (Köknel,2001,s.312).

Cinsel İstismar: Yetişkin bir kişinin cinsel arzu ve gereksinimleri için çocuğu cinsel bir nesne olarak kullanması (Şenol,2006, s.110).

Duygusal İstismar: Çocuğun duygusunu yaşamasına ve buna eşlik eden davranışlarına yönelik devamlı tekrar eden uygun olmayan duygusal tepkidir (O Hagan,1995,s.456).

Ergenlik dönemi: Biyolojik, psikolojik, zihinsel ve sosyal açıdan bir gelişme ve olgunlaşmanın yer aldığı çocukluktan erişkinliğe geçiş dönemidir (Yavuzer,2004,s.263).

Şiddet: Fiziksel yönleri ağır basan ve zarar verme oranı yüksek olan bir saldırganlık boyutudur (Akt, Karataş,2002,s.3).

Saldırganlık: Başka kişilere ya da nesnelere yönelmiş olan zararlı, yokedici bir davranış biçimidir (Akt, Üge,1993,s.78).

Benlik Saygısı: (Öz saygı) Bireyin benliğini beğenme derecesidir. Benliğin duygusal yanısıdır (Kulakızıoğlu,2005, s.115).

BÖLÜM II

2. KURAMSAL TEMEL

**“Bir çocuk sevilmediğini hissettiği sürece
Kendini değersiz ya da yetersiz hisseder”**

Freud

2.1. YURT İÇİ VE YURT DIŞI ARAŞTIRMALAR

Doğada hiçbir canlının yavrusu, yeni doğan bir bebek kadar bakım ve korunmaya muhtaç değildir. Bebeğin, insan çevresinin ve özellikle annesinin olumlu ve olumsuz davranışları, onun üzerinde yaşam boyu kalıcı izler bırakabilir. Eğer babalık ya da anneliği kaldıramayacak olgunlukta hissediyorsak çocuk sahibi olmamamız gerekir. Çocuğun bakımı için sorumluluk almaya hazır olmayan anne – babalar savunmasız olan küçük çocukları daha kolay örseleyebilmektedirler. Yine zor ekonomik dönemlerde yaşanırken birbirimizi mutsuz edeceksek evlenmememiz gerekir. Sinirlenince öfkemize hakim olamıyorsak eşimize, veya çocuğumuza şiddet uyguluyorsak, sıkıntılar sonrası içki ya da bağımlılık oluşturan maddelere boyun eğiyorsak bir aile kurmayı hak etmiyoruz demektir (Gençtan, 1992, s.28, Kulaksızoğlu,2005, s.195, Bakım,2005,s.13).

Bozuk aile düzeninden kızların, erkeklere oranla daha çok etkilenip acı çektikleri saptanmıştır. Ailelerin psikolojik yapısı, işleyişi ile gençlerin benlik kavramı arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur, Psikolojik yapısı, uyumu olumlu olan ailelerde, gençlerin benlik kavramı daha olumlu olmaktadır. Yapılan araştırmada aile içi iletişimin ve birliğin gençlerin

benlik kavramı ile anlamlı, aynı yönlü bir ilişkisinin bulunduğu görülmüştür (Yavuzer,2001,s.145; Berkem,1999, s.77).

Bir diğer önemli araştırma; ergenlerde algılanan duygusal istismarın kendini kabul seviyelerine etkisidir. Araştırma sonucunda ergenlerin algıladıkları duygusal istismar seviyesinin azalmasıyla kendilerini kabul seviyesinde anlamlı bir artma görüldüğü tespit edilmiştir. Diğer bir araştırmada ise, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla anne – babaları tarafından duygusal istismara uğradıkları belirlenmiştir (İşmen,1993,s.120; Becer, 2004,s.97).

Çekişmelerin, küskünlüklerin, karşılıklı suçlamaların, kavga ve dayanın sürekli olduğu evlerde çocuklar kalıcı bunalımlara düşerler. Yapılan bir araştırmada erkeklerin ve kadınların maruz kaldıkları şiddet oranları birbirine yakın olduğu görülmüştür. (erkek %85, kadın % 79) Aynı araştırmada şiddet anlamında iki cins arasında belirgin fark olmamakla birlikte şiddetin kadınlar için erkeklere nazaran daha üzücü olduğu ortaya çıkmıştır (Yörükoğlu,2000,s.85, Arslan,2002,s.34).

Annelerin her dönemde, danışma, sevgi – şefkat ve içini dökme açılarından babalardan önemli görüldüğü, annenin eğitim düzeyi arttıkça da istismar seviyesinin düştüğü görülmüştür (Hortaçsu, 2003, s.69, Yenibaş,2001, s.243).

Ailenin, annenin, babanın, çevrenin, toplumun, çocuğun ve gencin eğitimi için aşırı baskı, denetim, disiplin öğelerini içeren yöntemlerden yararlanmaları çocuğun ruhsal gelişimini engeller. Çocuğun ruhsal yapısında kötü izler bırakır. Kötü ve saldırgan davranışlara yol açar. Yapılan araştırmada cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşma olmadığı bulunmakla birlikte, erkek öğrencilerin saldırganlık düzeylerinin daha yüksek olduğu ve anne – babasını otoriter olarak algılayan öğrencilerin saldırganlık düzeylerinin de en yüksek olduğu görülmüştür (Köknel, 2001,s.314-315; Karabıyık,2003,s.83 – 85).

Yurt dışında yapılan araştırmalara bakıldığında;

ABD’rinde bulunan, NIS (National Incidence Study) kuruluşu tarafından çocukların maruz kaldıkları şiddet davranış şekillerini ve bu davranışların çocuklar üzerinde yaptığı etki derecesinin tespiti amacıyla yapılan araştırmalarda çocuklara kötü davranma, istismar ve dışlama ilk sıralarda yer almaktadır. Çocuk koruma kuruluşları, okullar hastaneler, polis ve mahkemelerde kayıtlı 18 yaş altı, toplam 652.000 çocuk üzerinde yıl bazında yapılan araştırmada %010.5 oranında çocuğun şiddete maruz kaldığı sonucuna varılmıştır.

Ek:2 ; Araştırma örnekleri ile ilgili tablolar

Benliğimizin yapısı, dünyayı, başkalarını ve kendimizi nasıl görüp algıladığımızı belirler, varoluşumuzun temelini oluşturur ve her tür duygu düşünce ve davranışımızı etkiler. Pişkin’in III. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi’inde sunduğu araştırmasında; İngiliz öğrencilerin benlik saygısı puanları Türk öğrencilerinin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Yine aynı araştırmada, İngiliz kızlar sadece iki ölçekte (Sosyal ve Akademik) Türk kızlarının puanlarından anlamlı düzeyde yüksek puan almışlardır. Benlik saygısı ölçeklerinden aldıkları puanların tersine, Türk öğrencilerin, envanterin yalan maddelerine ilişkin puanları ingiliz akranlarınınkinden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Bu durum sadece bütün Türk öğrenciler ele alındığında değil, aynı zamanda kız ve erkek Türk öğrenciler İngiliz hemcinsleriyle ayrı ayrı karşılaştırıldıklarında da gözlemlenmektedir. Coopersmith’in (1991) ifade ettiği gibi yalan maddelerinden alınan puanların savunucu tutumun bir göstergesi olduğu gözönüne alındığında Türk öğrencilerin İngiliz arkadaşlarına kıyasla daha çok savunucu bir tutum içinde oldukları söylenebilir (Kağıtçıbaşı,2004,s.361; Pişkin,1996,s.13).

Yapılan bir araştırmada; ilk ve ortaöğretime devam eden öğrencilerle gerçekleştirilen çalışmada, kendini reddeden (kendini kabul etmeyen) öğrencilerin kendilerini mutsuz, sinirli, çabuk hayal kırıklığına uğrayan

kişiler olarak tanımladıklarını tespit edilmiştir. Bu gruptaki öğrencilerin en yüksek kaygı puanlarına sahip oldukları, kendilerinin başarısız, değersiz, güvensiz bireyler olarak algıladıkları görülmüştür. Ayrıca kendilerini genellikle ısrarlı, istekli, motive olmuş ve ileri derecede yarışçı kişiler olarak sergiledikleri, tanımladıkları ve kendileri için çok yüksek standartlar koydukları saptanmıştır. Sözkonusu araştırmada kendini reddeden öğrencilerin derin bir değersizlik hissi içinde oldukları, zamanlarının çoğunu benlik saygısının kazanma mücadelesi ile geçirdikleri ifade edilmiştir. Bu öğrencilerin benlik saygısını kazanma mücadelesini aşırı motive olmuş akademik mükemmeliyet çabası şeklinde gösterdikleri, yaşadıkları yoğun değersizlik hislerinden ötürü kendilerini ve çevresindekilerin değerli bir insan olduğuna inandırmak için çok büyük bir çaba sarfettikleri belirtilmiştir. Anne babanın müsamahakarlığı ve annenin güvenilirliğinin erkek çocukların benlik saygısıyla ilişkili olduğu araştırmada da katı kontrol altında olmayan, yüksek destek ve iletişimin eşlik ettiği tutumlarda ergenlerde olumlu benlik saygısı ile ilişki olduğu görülmüştür (James, 1959,s.93-104; Örgün,2000,s.56).

2.2. ÇOCUK İSTİSMARI KAVRAMI VE TARİHÇESİ

Çocuk istismarının çoklukla kullanılan bir tanımı mevcut değildir. Ortaya konan değişik tariflerin hepsinde belirsizlikler mevcuttur. Çocuk istismarının tanımında, olayda rol alanların ne ölçüde kasıtlı oldukları, olayın sonuçları, olayı özümleyenlerin değerlendirmeleri ve değerlendirmelerin hangi esaslara göre yapılacağı konularının çocuk istismarını tarif edilebilmesi için gerekli unsurlar olduğu ifade edilmektedir (Ohlin&Tonry,1989,s.219).

Çocuk istismarı ve ihmalinin evrensel bir tanımını bulmada önemli sorunlar ortaya çıkmaktadır. Tanıma ilişkin sorunlar, toplumsal ve kültürel değerlerden kaynaklandığı gibi, konunun disiplinlerarası özelliği nedenine de bağlanmaktadır. Çocuk istismarı hukuk, psikoloji, tıp, sosyal hizmet uzmanlığı gibi farklı disiplinler tarafından ele alınmaktadır. Farklı uzman grupları tanımları farklı amaçlar için kullanmaktadır. Hukuk suçlu suçsuz

ayrımına odaklanırken tıp daha ziyade çocuk üzerindeki etkileri ele almaktadır. Psikolojide ise olay bir çok kişinin bakış açısından farklı şekillerde irdelenebilmektedir. Ayrıca kültürel farklılıklar açısından çocuk istismarını tanımlamak daha da güçleşmektedir. Çocuk istismarı ve ihmali evrensel bir biçimde tanımlamak olanaksız görülmektedir. David Giz istismarı, çocuğu incitmeyi, canını acıtmayı, hatta yaralamayı amaçlayan, bilerek ve isteyerek yapılan bir eylem olarak tanımlamaktadır. Bir kısım araştırmacıya göre çocuk istismarının oluşumunda çocuğa şiddet uygulanmasının “Kendi kültürlerinde varolması” en büyük etkendir. Bazı araştırmacılar da istismarın tanımlanmasında toplum standartlarının kriter olarak kullanılmasını önermektedirler. Garbarino ise tanımlamasını yaparken çocuk istismarını; çocukta yıkıntılara yol açan ebeveyn – bakıcıların kötü davranışlarının toplumsal standartlar ve profesyonel tecrübe ile birlikte değerlendirilmesi olarak ifade etmektedir. Çocuğa yönelik şiddet başka bir ifadeyle çocuk istismarı aile içi şiddetin en yaygın türlerindedir. (Ney,1988,s.371, Kozcu,1990,s.380, Ohlin and Tonry,1989,s.220; Saunders, O’ Brien, 1997,s.498;).

WHO’nun 1885’de yapmış olduğu tanıma göre ise “çocuğun sağlığını, fizik gelişimini, psikososyal gelişimini olumsuz yönde etkileyen bir yetişkin, toplumu veya ülkesi tarafından bilerek veya bilmeyerek yapılan davranışlar çocuk istismarı” olarak kabul edilir. Tanım aynı zamanda çocuğun istismar veya şiddet olarak algılayamadığı veya yetişkinlerin istismar olarak kabul etmediği davranışları da içine alır. Davranışın mutlak, çocuk tarafından algılanması veya yetişkin tarafından bilinçli olarak yapılması şart değildir (<http://www.ttb.org.tr/eweb/adli/7.html>).

Çocuk ihmali genelde ailenin, ilgili kurumların ya da devletin çocuğa karşı en temel sorumluluklarını yerine getirmemesi şeklinde tanımlanabilir. Bir bütün olarak toplum, kurumlar ve bireyler tarafından geliştirilen ihmal davranışı, çocukların eşit hak ve özgürlüklerinden yoksun bırakılması sonucunda onların en üst düzeyde gelişimlerini engelleyici davranışlar olarak ortaya çıkmaktadır. Çocuğun bakım ve beslenme gereksinimlerinin yeterince karşılanmaması gerekli tıbbi müdahalelerin yapılmaması, anne baba olarak çocuğa karşı

danışmanlık görevinin yeterince yerine getirilmemesi ve çocuğun tek başına bırakılması ihmal davranışına örnek olarak verilebilir (http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/151/aran_gursoy.htm).

Bir başka tanımlamada şöyledir; 0 – 18 yaş grubundaki çocuğun kendisine bakmakla yükümlü kişi veya kişiler tarafından zarar verici olan, kaza dışı ve önlenemez bir davranışa maruz kalması çocuk istismarıdır. Bunun çocuğun fiziksel, psikososyal gelişimini engelleyen, gerçekleştiği toplumun kültür değerleri dışında kalan, toplumun gelenekleri tarafından kabul görmeyen ve uzman tarafından istismar olarak kabul edilen bir davranış olması gerekmektedir. En önemli kriteri de çocukta iz bırakan, onu etkileyen bir davranış olmasıdır. Bu tanıma göre, çocuk ile ona bakan kişi arasında ortaya çıkan ve çocuğun gelişim sürecini olumsuz yönde etkileyen etkileşimlere “istismar”, etkileşim eksikliklerine ise “ihmal” adı verilir (Polat, 1997,s.17; Dökmen,1995,s.2).

Eski çağlarda çocuğun yazgısı anasının yazgısına sıkı sıkıya bağlı olduğu görülmektedir. Her ikisi de toplumda kölelerden biraz daha iyi durumdaydılar. Ama bu, her ikisinin mal gibi alınıp satılmasını, döve döve sakat bırakılmasını, kurban edilmesini önleyemiyordu. Örneğin, köleci uygarlıklar diye bilinen eski Yunan’da ve Roma’da babaların çocukları üstündeki hakları sınırsız, egemenlikleri tartışılmazdı. Romalı baba , çocuğunu dilediği gibi cezalandırabilir, alıp satabilir, sakat bırakabilir ve öldürebilirdi. İlginçtir ki birçok batı dillerinde ortak olan ve aile anlamına gelen familia (familia, famille, family) sözü köle demek olan Latince “Famulus” sözünden türemiş. Familia bir babanın kölelerinden, çoluğundan çocuğundan oluşan bir topluluktur. Babanın oğlu üzerindeki egemenliği ölünceye dek, kızı üstündeki de evleninceye dek sürerdi. Bu salt egemenlik evlilikte kocaya aktarılırdı. Gerçek şu ki eski toplumlar çocuklarını sömürerek, ezerek acımadan çalıştırarak, kırbaçlayarak yetiştirmişler, işe yaramaz olunca da evden atmışlar ya da öldürmüşler. Romalı filozof Seneca çocukların evden atılmalarını, sakat bırakılıp dilendirilmelerini onaylıyordu. Çocukluk çağı, kaygılardan azade yılların ve toz pembe anıların kümelenmediği bir çağ hiç değildi. Çocuk denen varlığın değerinin bilinmesi, ön yargılardan

sıyrılarak gerçek nitelikleriyle tanınması, çok geç ve çok güç olmuştur. Çocuk öldürmek, özellikle sakat doğanları ve kız çocukları bebekken yok etmek her çağda, her yerde yaygındı. Örneğin Çin’de 20. yüzyıla değin fazla görülen kız bebekleri öldürmek olağanmış. Aynı dönemde Japonya’da yeni doğan çocuğun yaşayıp yaşamama kararını aile verir ve uygularmış. Afrika’da bugünde süren bir uygulama var. İsteneyen çocuklar ormana bırakılıyor. Ya da suya atılıyor, boğulmaz yaşarsa, güçlü olduğu için yaşamaya hak kazanmış oluyor. Ortaçağ’da Avrupa’da da istenmeyen çocuklar öldürölüp dereye atılmaktaydı A.B.D.’de 20. yüzyıl başına dek geçerli olan yasalara göre, çocuğa ana babasından başka kimse karışamazdı. Ana babaya karşı gelen çocuk uslanıncaya kadar hapse atılabilirdi. Eski çağlarda çocuklar için özel bir hukuk ve ayrı ceza yasalarının olmadığı görölmektedir (Yörükoğlu,2000,s.21-25).

Tarihsel perspektife baktığımızda çocuk istismarının varlığını değerlendirmek oldukça güçtür. Dayak İngilterede 19. yüzyıl başında okullarda kemerle vurarak uygulanan yönetmeliğe bağlı bir cezalandırma yöntemiymken bugün değil, kemerle vurmak hafif bir fiske vurmak bile hemen vuran kişi hakkında soruşturma yapılmasına neden olmaktadır. Aynı olayı başka bir kültüre taşıyacak olursak çocuk suç işlediği için dayak atılmasına karşı çıkmak belki de ters karşılanacak ve tepki görecektir. Buna en iyi örneklerden birisi de bizde disiplin yöntemi olarak dayanın geleneksel olarak kullanılmasıdır. Çocuk istismarı ilk kez gelişmiş batı ülkelerinde ortaya çıkması bunun gelişmeyle ilgili bir problem olabileceği spekülasyonlarını getirdiyse de zamanla gelişmekte olan ülkelerde de istismarın olduğu ama burada bunu ortaya çıkartabilecek konu hakkında bilgilenmenin olmadığı, ayrıca kayıt sisteminin yetersizliği ile profesyonellerin bu konudaki yetersiz bilgilenmelerinin ve eğitimlerinin istismar olgularını atlamalarına neden olduğu gibi faktörlerin rol oynadığı görölmüştür. Çocuk istismarının tanımının uluslararası bir bakış içerisinde yapmanın önemi kadar toplumlara göre de bunun değişebildiğinin unutulmaması çok önemli bir boyuttur. İstismar, 1960’lı yıllarda telaffuz edilen bir olgudur. Amerika’da, İngiltere’de sonra da tüm Avrupa da bu konu 1970’li yıllarda yaygın olarak çalışılmaya

başlanmış ve toplum tarafından da konuşulmaya başlanmıştır.

http://www.adlitip.org/yazilar/turkce/konular/cocuk/cocukistismari_nedir.htm

Çocuk istismarının gerçek boyutları ancak hekimlerin bu olaylara klinik tanı koymalarıyla anlaşılmiştir. İlk kez bir İngiliz röntgen uzmanı, Dr. J. Caffey, “düştü, kazaya uğradı” diye hastaneye getirilen çocukların durumundan kuşkulandı. Çünkü bu çocuklarda düşme veya tek bir çarpma ile açıklanamayacak kırıklar, çıkıklar ve ötede beride çürükler saptanmıştır. Bu bulguların yayınlanması pek çok hekimin bu tür olaylarda uyanık davranmasına neden oldu. Dr. Kempe ve arkadaşları, ABD’de bu olayların daha sık olduğunu gözlediler. ABD’de kliniklere “kaza” sonucu getirilen pek çok çocuğun ezime uğramış çocuklar olduğu anlaşıldı. Sessizce sürüp gelen öldürme ve kırım olaylarının suçluları bulunmuştu; Çocukların öz ana babaları! Çocuğa kötü davranma ilk kez 1962 yılında Dr. Henry Kepme ve arkadaşları tarafından kaleme alınan “Örselenmiş Çocuk Sendromu” (Battered Child Syndrome) makalesinde gündeme getirilmiştir. ABD’de 1974 yılında çocuğu koruyucu yasalara bir yenisi eklendi: “Çocuk Ezimini ve İhmalini Önleme ve Tedavi Yasası”. Kötü davranış veya istismar bedensel (fiziksel), duygusal ve cinsel olarak ayrılmıştır. Genel olarak korunmaya muhtaç herkes (çocuklar, gençler, kadınlar, yaşlılar ve özürlüler) kötü davranışın hedefi olabilirler. Çocuk ve gencin istismarı yaygın ve üzerine ciddi olarak eğilinmesi gereken bir sorun olarak görülmediği için bu konuda mağdurların hakkını arayan ayrı bir yasa çıkarılmamıştır. Bununla beraber Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu, Çocuk Mahkemeleri Kanunu, Türk Ceza Kanunu ve İş Kanunu’nda çocukların istismarını önlemek için yasa maddeleri bulunmaktadır. Bu yasaların hükümler taşıdığına işaret edilmektedir. Çocuk ve gençler hakkında korunma kararı alma yetkisi Çocuk Mahkemeleri’ne verilmiştir. Bu mahkemelerin yeterince işlerlik kazanmaması ve yaygınlaştırılamaması önemli bir eksikliktir. İstismara uğramış ve yasal olarak hemen koruma altına alınması gereken çocuk ve gençlerin gidebilecekleri kurumların azlığı, kuruma kabul edilme sürecinin uzaması ve en önemlisi yeterince donanımlı ve ihtiyaca uygun kurumların olmaması, en önemli sorun olarak görülmektedir. (Yörükoğlu,2000,s.93-94; Kulaksızoğlu, 2005,s.191-200).

2.3. ÇOCUK İSTİSMARINI AÇIKLAMAYA YÖNELİK TEORİLER

Çocuk istismarının nedenlerini açıklamaya yönelik bir çok model öne sürülmüştür. Bu Modellerden “Psikiyatrik-Psikodinamik Teori”, “Sosyal Öğrenme Teorisi” ve “Sosyal Durumsal Teori”, “Bağıllık Teorisi”, “Psiko-Sosyal Teori”, aşağıda açıklanmaya çalışılmıştır.

Psikiyatrik-Psikodinamik Teori

Bu istismarı açıklamaya çalışan ilk yaklaşımdır. Çocuklarını istismar eden ebeveynler kendi çocukluklarında egoları zarar görmüş kişilerdir ve ebeveyn olduklarında yani kendi sıraları geldiğinde çocuklarını istismar ederler. Agresyon bilinçsiz içi dürtülerle ilgilidir. Bu kişilerin geçmişleri analiz edildiğinde bir çok patolojik etkiye rastlanır (İşmen,1999,s.22).

Psikiyatrik kurama göre, çocuk istismarının önlenmesine yardım etmek için, istismarcı ana-babaların kişiliklerinin tanımlanması gerekmektedir. Bu amaçla yapılan çalışmalar sonucunda beş tane istismarcı ana-baba kişilik özelliği saptanmıştır. Bunlar:

- ★ Zayıf benlik kavramı
- ★ Kişilik oluşumunda karmaşa
- ★ Tepki kontrolünde bozukluk,
- ★ Çocuğun kötü algılanması
- ★ Aile ve eşle olan ilişkilede doyum bulamamış bağımlılık mekanizmalarının kullanılmasıdır.

Psikiyatrik kuramcılarının yaptıkları araştırmalarda, istismarcı annelerin, öz saygılarının düşük, hayal kırıklığı ve çocuğu açıkça reddetme duyguları içinde, doyumsuz kişiler oldukları saptanmıştır (Tercan,1995,s.27-28).

Sosyal Öğrenme Teorisi

Sosyal öğrenme teorisyenlerine göre saldırganlık öğrenilmiştir ve sosyal sistemin içerisinde yer almaktadır. Çocuk kendisini istismar eden ebeveynini model alır ve o da şiddet davranışını gösterir. Gelles ve Cornell'e (1985, 1990) göre, çocuklarını istismar eden ebeveynler çocuğun kendi iyiliği için ceza verdiklerini ileri sürerek bu durumu mazur görürler. Gelles ve Cornell'in yaptıkları çalışmalarda ebeveynlerin kendi çocukluklarında maruz kaldıkları ceza ve yöntemleri kullanarak çocuklarını istismar ettiklerini saptamışlardır (Akt:Buchanan,1996,s.24).

Eşler arasındaki şiddete tanık olan çocuklarda her şeyden önce dayağı, birşeyleri zor kullanarak elde etmeyi, kadınları dövülen, erkekleri dövenler olarak öğrenmekte, kaba gücü sorun çözme davranışı olarak kodlamaktadırlar. Yine bu bu çocuklarda davranışsal ve psikiyatrik bozukluklar olduğu görülmüştür. Çocuklar, evde ve okulda saldırgan davranışlar göstermekte ve okuldan kaçmaktadırlar. Saldırgan davranış biçimini öğrenen çocuklar bu davranış şeklini yetişkinliğe taşımaktadırlar (Arslan,1998,s.122; Bekçi, 2006,s.15).

Sosyal öğrenme kuramının temel varsayımına göre çocuk istismarı; “çevresel belirleyiciler ve karşılıklı kişisel etkileşimlerin ortaya çıkardığı davranışlardır”. İnsanlar kendi kendileriyle ve başkalarıyla çatışma içine girdiklerinde davranışlarının sorun yarattığını öğrenirler. Bu kurama göre, bireyin kişiliğinden çok sorun olan davranışlar saptanmalıdır. Bandura, sosyal öğrenmeye bağlı olarak çocuklarının kendilerine en yakın olan kişiyi model olarak seçtiğini ve davranışlarını benimsediğini söylemektedir (Kars,1996,s.20; Polat,1997,s.93).

Sosyal Durumsal Model

Bu modelde çocuk istismarı ve ihmalinin sebebi çevreden, ebeveynen, çocuktan kaynaklanabilecek üç faktörde incelenmeye çalışılmıştır. Öncelikle çocuğun yetiştiği ortam onun ilerideki yaşamında istismara yönelik

davranışlara ne kadar yakın olacağını belirler. Modele göre çocuk istismarını arttırıcı etmenler ebeveynin otorite ve disiplin elde etme isteği ve çocuk yetiştirme ortamındaki tutarsız disiplin yöntemleridir.

Sosyal durumsal modelde suistimale süreklilik kazandıran durumlar suistimal ve ihmal kavramları içine giren davranışların kültürel normlarla ya da kişi tarafından disiplinin bir parçası olarak algılanması, çocuğun bunu hak ettiğine yönelik abartılmış inançlar, çocuğun üzerindeki olumsuz etkileri görmezlikten gelme şeklinde belirtilmiştir. Model çocuk istismarını anne-baba, çocuk ve çevre üçgeni içinde ele almakta ve olayın sonucunun çocuk tarafından nasıl algılandığını irdelemektedir (Becer,2004,s.43).

Bağlılık Teorisi

Bağlılık teorisine göre çocuk ve çocuğa bakım veren kişi arasındaki ilk ilişkiler daha sonraki ilişkilerin prototipidir. Bebek doğumundan sonra kendisine bakım veren kişiye bağlanır. Bu ilişkide ben ve başkası kavramlarını geliştirir gelecekteki ilişkileri hakkında bazı beklentiler yaratır. Zeanah ve Anders'e göre bu ilişki modeli bireye daha sonraki yaşamında kuracağı ilişkilerde rehberlik eder. Bakım verenle kurulan ilk ilişkideki kötü muamele motifleri daha sonraki ilişkilerde bir tema olarak devam eder (İşmen,1999,s.27).

Psiko-Sosyal Model

Açıklanan teorilerin hiçbirinin aile içi şiddeti açıklamada tek başına yeterli olamayacağını, aile içi şiddeti açıklamada psikolojik ve sosyolojik faktörlerin bir arada olması gerektiğini belirtilmiştir. Bu teoriye göre kendi çocukluğunda ailesi tarafından dövülen ebeveynlerin kendi çocuklarını dövme oranları daha yüksek olmaktadır. Bu modele göre, çocuğa yapılan istismarın temelini ebeveynin sosyal öğrenmeleri ve psikolojik durumu belirlemektedir (Justice,Justice,1990,s.38; Buchanan,1996,s.27).

2.4. İSTİSMAR TÜRLERİ VE RİSK FAKTÖRLERİ

Çocuklara yönelik şiddet ancak 1960 – 70’li yıllarda sorunsallaştırılabilmıştır. Daha çok fiziksel olarak tanımlanırken, literatürde kötü davranış, istismar, ihmal tanımları kullanılmaktadır. Çocuğa yönelik kötü davranış =Child Abuse çocuğun ebeveynleri ya da ondan sorumlu olan diğerk kişiler tarafından fiziksel ve psikolojik nitelikli kötü davranışların tümü olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımın içine çürükler, kemik kırılmaları gibi yaralanmalar, çocuğu aç bırakma, tavanarasına veya tuvalete kilitleme, sigarayla ya da diğerk yakıcı nesnelere dağlama, cinsel saldırı, duygusal ve psikolojik aşığılama, Child Abes kapsamına girmektedir. Öte yandan çocuk ihmali =Child Neglect daha farklı bir terim olarak literatürde yer almaktadır. Çocuğun sağlığına beslenmesine, giyimine, eğitimine ve sosyalizasyonununa gereken özeni göstermemek, çocuk ihmali, fiziksel yönü ise şiddet olarak tanımlanmaktadır (Arslan,1998,s.123-124).

Fiziksel İstismar

Çocukların evlerinde, kurumlarda ve toplum içinde maruz kaldıkları şiddetin boyutları konusunda bütün ülkelerde giderek daha fazla duyarlılık oluşturulmaktadır. Ana – babaların ve çocuğa bakan başka kişilerin çocuklara yönelik kasıtlı şiddet uyguladıkları ve bunun hayli yaygın olduğu gerçeği ancak son yirmi – otuz yıl içinde açık biçimde kabullenilmiştir. Çocuklara yönelik şiddetin daha yaygın biçimde bilinmesine koşut olarak, şiddetin yol açtığı tehlikeli sonuçlar, çocukluk döneminde maruz kalınan şiddet ile daha sonraki yaşamında sergilenen şiddet ve anti – antisosyal davranışlar arasındaki ilişkiler çeşitli araştırmalara konu olmuş, bu araştırmalar da konuya ilişkin duyarlılığı arttırmıştır. Yapılan araştırmalarda, çocuklarda fiziksel ve psikolojik istismarın 8’li - 9’lu yaşlardan önce başladığı ve 20’li yaşların ortalarına kadar hatta daha da ilerki yaşlara kadar sürdüğu gözlemlenmiştir (Hodgkin& Newell,1998,s.237; Briere,1992,s.5).

Bedensel istismar veya bedensel fena muamele tabiri, ilgili kaynaklarda fiziksel istismar (physical abuse) yerine de kullanılmaktadır. Fiziksel istismar çocuğun ve gencin anne – babası ve diğer yetişkinler tarafından bedensel olarak örselenmesidir. Fiziksel istismar yetişkin tarafından yapılan sürekli ve sistemli bir davranış biçimidir. Fena muamele devamlı yapılırsa bu fiziksel istismardır. Genel anlamda fiziksel istismar, aşırı fiziki ceza ve kaza sonucu olmayan incinmelerle karakterize olan ebeveyn davranışları olarak tanımlanmaktadır (Kulaksızoğlu,2005,s.19; Hansen&Warner,1992,s.124).

Fiziksel istismar, en sık, çocuğun, gencin dayak yemesi, dövülmesi biçiminde olur. Dayak çocuğa ve gence bir tokattan başlayarak yumrukla, cetvelle, çubukla, sopayla vurarak canını acıtmak, zarar vermek biçiminde gerçekleşen dövme eylemidir. Çocuğun ve gençin kaza dışında bedensel olarak örselenmesine, yaralanmasına, sakat kalmasına yol açar. Dayaktan sonra deride zamanla değişen kızarma, morarma, sararma, yara, kesik, yumuşak doku ezilmesi, şişlik, eklem ve kemik hasarı, şişlik, çatlak, çıkık, kırık, burun ,göz kulak gibi duyu organlarında ve iç organlarda geçici hasar ya da kalıcı sakatlıklar saptanabilir (Köknel,2001,s.312).

Konu ile ilgili araştırmalarda her bin çocuktan 19 ile 36'sının fiziksel ihmal ya da istismarla karşı karşıya olduğu bildirilmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde bu oranın binde 22,6 olduğu, yılda yılda 1,5 milyon çocuğa kötü davranıldığı ileri sürülmektedir. Cinsel, fiziksel ya da duygusal ihmal ve istismar sıklıkla birlikte görülmekte ve yinelenmektedir (Şenol,2006,s.110).

Çocuklar üzerinde küçük miktarda şiddet kültürümüzde her ne kadar olağan sayılabilirse de eğer bunun sıklıkla tekerrür edilmesi ve şiddetinin sıklıkla artırılması ile çocukların fiziksel istismara uğradıkları kabul edilir (Briere,1992,s.7).

Tercan, (1995) Ankara ili merkez ilçelerindeki ilkokullarda yaptığı çalışması sonucunda; Fiziksel istismar ile ilgili sorulara cevap veren çocukların sayısı alt sosyo – ekonomik düzeyden üst sosyo – ekonomik düzeye doğru gidildikçe azalma göstermektedir. Bulunan bu sonuç, sosyo – ekonomik düzeydeki

artışla birlikte çocukların fiziksel istismar edilme oranının azaldığını göstermektedir. Çocukların en çok anneleri tarafından ve haftada en çok bir kez dövüldükleri, dövülürken çoğunlukla engelleyen bir kişinin olduğu bulunmuştur. Çocuklar başkaları tarafından dövüldüğü zaman yine annenin en çok engelleyen kişi olduğu saptanmıştır. En çok söz dinlemediklerinde dövüldükleri ve tokatla dövüldükleri, evde kabahat işlediklerinde ana – babaları tarafından çoğunlukla azarlanarak cezalandırıldıkları saptanmıştır. Alt sosyo – ekonomik düzeydeki çocukların daha çok dövülerek, evde kapalı tutularak, evden dışarı atılarak, uzun süre aç bırakılarak cezalandırıldıkları, üst sosyo – ekonomik düzeydeki çocukların ise azarlanarak, sevdiği şeylerden mahrum edilerek, harçlığı kesilerek cezalandırıldıklarının bulunmuş olması alt sosyo – ekonomik düzeydeki ana – babaların daha çok fiziksel cezaya, üst sosyo-ekonomik düzeydeki ana – babaların da daha çok psikolojik cezaya başvurduklarını göstermektedir.

Tan tarafından yazılan bir makalede (1991:55) öğretmen dayaağı üzerinde durulmuş, bu konudaki çalışmalar dikkat çekilerek Türk toplumunda şiddet ve saldırganlık içeren davranışların destek görmesinin okulda da bu tür davranışların yandaş bulmasına neden olduğu belirtilmiştir (Kulaksızoğlu,2005,s192).

Geniş anlamıyla eğitim ve öğretim bireye, aileden bütün insanlığa ve evrene doğru yayılıp gelişen sevgi ve ilgiyi aktarır. Amaç seven sayan güvenli, bilgili, verimli ve doyurucu bir yaşam sürececek kişiler yetiştirmektir. Görülüyorki eğitimin amacı aynı zamanda ruh sağlığında amacıdır. Çağdaş eğitim, bireyin ruhsal ve toplumsal bakımdan gelişmesini, kendisinin ve toplumun yararına beceriler kazanmasını, bu dengeyi sağlamayı amaçlamaktadır (Yavuzer,2004,s.146).

Bu araştırmada araştırma kapsamındaki okullarda öğretmenlere sorduğumuz ; *“Öğretmen olarak ders içi ve dışında, öğrencilerinize zaman zaman azarlamak, tokat atma, bireysel ceza vermek (küsmek, yok saymak, arka sıraya göndermek, yalnız bırakmak) gibi davranışlarda bulunuyor musunuz?”*

sorusuna , istatistiksel yorumlamaya aldığımız 74 öğretmenin cevabında % 50 oranında şiddete “evet” cevabının verildiğini görülmüştür (Ek: 3).

Çocuğun ve gencin eğitiminde, anne babanın, öğretmenin, yakın ve uzak çevrenin, toplumun baskıya, korkutmaya, yıldırmaya, dayağa, suçlamaya dayalı saldırgan davranış örneklerini kullanması, genç kuşakların benzer davranışları benimsemesine yol açar. Araştırmalar; sözkonusu örneklerin bulunduğu ortamlarda yaşayan 15 – 20 yaş dilimi içinde bulunan gençler arasında suç işleme oranının yüksek olduğunu göstermektedir (Köknel,2000,s.46-47).

Cinsel İstismar

Çocukların ailelerinde ya da çeşitli kurumlarda yaygın biçimde cinsel istismara maruz kaldıkları “seks turizmi” ile ve başka biçimlerde örgütlü cinsel sömürünün nesnelere haline getirildikleri ise, henüz yakın zamanlarda keşfedilmiş bir gerçektir. Çocukların cinsel sömürsü ululararası çevrelerin ilgi odağına göreceli olarak yeni yerleşen bir olgudur. Bu olgunun Birleşmiş Milletler sisteminde 1990’lı yıllarda geniş biçimde gündeme gelmesi, çocuk satışı, çocuk fuhşu ve pornografisiyle ilgili konularda bir Özel Raportör atanmasıyla, İnsan Hakları Komisyonu’nun bu alanda bir Eylem Programı benimsemesiyle, çocukların satışı, fuhşa yöneltilmesi ve pornografiyle ilgili Sözleşme’ye bir İsteğe Bağlı Protokol önerisi yapılmasıyla (ki bu öneri Komite ve ilgili bazı hükümet dışı kuruluşlar tarafından gereksiz bulunmuştur) ve 1996 yılında Stockholm’de yapılan Çocukların Ticari Anlamda Sömürülmelerine Karşı Dünya Kongresi’yle gerçekleşmiştir (Hodgkin&Newell,1998,s.237-455).

Cinsel istismar; kız veya erkek çocuk ve gençlerin yetişkinler tarafından cinsel bir uyarıcı olarak algılanması ve kendi cinsel ihtiyaçlarının bir aracı olarak muamele görmeleridir. Rontgencilikten, teşhircilikten başlayıp, elleme, okşama, öpme, ırza geçmeye kadar geniş yelpaze içindeki bütün cinsel içerikli davranışlar cinsel istismar kapsamındadır. Çikored’in 1993 yılında

yaptığı bir araştırma, ülkemizde kız çocuklarının % 58, erkek çocuklarının % 42 oranında cinsel istismara uğradıklarını, aynı kuruluşun 1995 yılında İstanbul mahkemelerine yansıyan olgular üzerinde yaptığı bir araştırmada cinsel istismar suçunu işleyenlerin % 22'sinin çocukların öz babası olduğu ortaya koymuştur (Kulaksızoğlu,2005,s.198; Köknel,2001, s. 316 - 317).

Cinsel istismar; çocukların psikolojik, duygusal ve cinsel gelişimlerini hiçbir toplumun tolere edemeyeceği ölçüde etkilemektedir. Çocukluk dönemi mutlulukla geçen ve cinsel istismara maruz kalmamış olan bizler için kendimizi onların yerine koyarak onların çektiği duygusal acıları anlamamız çok zordur. Çocukluk döneminde cinsel istismara uğramak ve ifsal edilmek, çocukların normal gelişimlerinde yıkıma neden olmaktadır. Bir yabancı tarafından tecavüze uğramanın ilk reaksiyonu gazap ve nefrettir. Tecavüzün bir akraba tarafından gerçekleştirilmesi daha da karmaşıktır. Tecavüze uğrayanların bazıları evden kaçarken bazıları çareyi uyuşturucuda bulur, bazıları özellikle babaları tarafından “sürtük” olarak alçaklanır, bazıları da fahişe olurlar (Bagley and King,2003,s.3-4-5).

Cinsel İstismarın tipi saldırının şekline göre önemli farklılıklar gösterir.

- Dokunma olmaksızın yapılan istismarlar,
- Dokunmanın yer aldığı istismar olguları,
- Şiddet kullanılarak yapılan istismarlar.

Birinci grupta yani dokunma olmaksızın yapılan saldırılarda, sözel yolla yapılan sataşmalar, ayıp telefon konuşmaları, teşhircilik, röntgencilik ve çocuğun cinsel ilişki sahnesine doğrudan tanık olması gibi olgular yer almaktadır.

İkinci grup olan yani dokunularak yapılan cinsel istismarda genellikle yetişkinin çocuğun vücuduna cinsel amaçlı dokunması söz konusudur. Bu olay çocuğun cinsel organına dokunmayla başlayıp cinsel birleşmeye teşebbüs, tam cinsel birleşme, ağız-cinsel organ temasına kadar değişik biçimlerde olabilir. Bu gibi olaylarda fiziksel istismar da yer alabilir.

Cinsel sataşma ve saldırıya yönelen üçüncü grupta; baba, anne, üvey baba, daha uzak akrabalar, aile ile ilişkili insanlar yer alabilmektedir (Günce,1999,s.90-93).

Cinsel istismara uğrayan çocuğun uğradığı psikolojik zararı belirlemede kullanılan kriterler ise şu şekilde sıralanabilir (Veltkamp ve Miller, 1994,s. 28);

Çocuğun yaşı : Küçük çocuklar ne olduğunu tam olarak anlayamazlar ancak fiziksel acı duyabilirler. Daha büyük yaştaki çocuklar ise büyük bir karışıklık yaşarlar. Suçluluk, kızgınlık hissedebilirler.

Süre : Cinsel istismar ne kadar uzun süreli olursa o kadar travmatik olabilmektedir.

Saldırganlık : Yapılan eylem ne kadar çok saldırganlık içerirse, çocuk o kadar çok fiziksel ve psikolojik travma yaşar.

Tehdit : Cinsel istismara uğrayan çocuk genellikle tehdit edilir. Tehdit arttıkça çocuğun yaşadığı travma da artar.

Yetişkinin kimliği: Eylemi gerçekleştiren kişi çocuğun tanıdığı biri ise bu çocuğun kafasının daha fazla karışmasına ve güven duygusunun zedelenmesine neden olabilir.

Eylemin Sıklığı : Eylemin sıklık derecesi travma ile doğru orantılıdır.

Yetişkinler çocuğa inanmaz ya da korumazlarsa : Yetişkin eğer aşırı epki gösterirse çocuk kendini suçlu ve sorumlu hissedebilir.

Aile içi yasak cinsel ilişki (ensest veya Fücur) en çirkin, mağdurda en kalıcı ve olumsuz etkiler bırakan istismar türüdür. Yasak aşk geleneklere, göreneklere, törelere, toplumsal ilkelere, kurallara, değerlere aykırı olarak yakın akrabalar arasında cinsel yakınlık, ilgi ve ilişki olmasıdır. Çoğunlukla

babalarla kız çocukları, erkek – kız kardeşler arasında görülmektedir (Kulaksızoğlu,2005,s.198; Köknel,2001,s.322).

Verilen bir örnekte; Alana 4 yaşından ergenliğinin ortalarına kadar babası ve 16 yaşındaki ağabeyi tarafından ensest ilişkiye zorlanmıştır. İlk ırzına geçme 6 -7 yaşlarında olmuştur. Öncelikle babasının ihmalkarlığı kızını sokağa atmasıyla başlamış ve ne yazık ki ırzına geçme ile son bulmuştur. Böylelikle çocukluk yıllarının büyük bir kısmı terör acı ve gizli kalmış ensest ilişki ile geçmiştir. Buna Alana'nın aşırı utangaçlığı, suçluluk duygusu ve babasının kendisine zarar vereceği tehditi sebep olmuştur. Aynı zamanda Alana, annesinin de babasından zarar göreceği endişesine kapılıyordu. Annesini babasından koruma arzusu bu ensest ilişkiyi getirmiştir. Alana 13 yaşına geldiğinde bu ilişkiyi babasına karşı, bir takım isteklerde bulunma, para ve ilave yeni eksra imkanlar elde etme avantajına çevirmiştir. Babasına karşı olan kin ve nefreti de kendi iç dünyasındaki şiddetini arttırmıştır (Briere,1992,s.4).

Bir başka örnekte; 6 yaşında iken tecavüze uğrayan ve daha ilk gün evden kaçmayı kafasına koyan Louise Armstrong, derin depresyon ve nefret duyguları içinde üvey babasının devamlı cinsel istismarına maruz kaldığı evden 16 yaşında kaçar. Kaçmakla sadece evden kurtulan genç kadın cinsel istimar psikolojisinden kendini bir türlü kurtaramaz ve çareyi her türlü istismara açık başka ilişkilere girmekte bulur. İki kere evlenen ve çocukları olan genç kadının sıkça karşılaştığı durum ise kendisinin ve çocuklarının aynı çatı altında tekrar tekrar cinsel istismara maruz kalmalarıdır. Bir süre kız arkadaşının yanında kalan kadın, arkadaşının kızı ile geçinemez, ve daha önceleri uğradığı cinsel istismarın dürtüsü ile ona karşı duyduğu nefret nedeniyle kızın cinsel organını parçalamak ve onu öldürmek ister. Bunun nedeni kendisine göre ise üvey babasının daha çocuk iken kendisine devamlı uyguladığı cinsel istismardır (Bagley and King,1993,s.7).

Cinsel istismarı tek bir klinik araştırmasıyla, saptamak kolay olmayabilir. 133 cinsel istismarına uğramış kadın üzerinde yapılan araştırmada bunların % 77 si oral , anal sex ve vajina penetrasyonu ile % 77 nin % 56 sı da fiziksel

istismara ve % 17 side özellikle acaip, olağanüstü şekilde ki buna töreci ve dinsel istismarda denilebilir, birden çok kişi tarafından tecavüze maruz kalmışlardır (Briere,1992,s.5).

Russeirs (1986); çocukluk döneminde cinsel istismara uğramış 930 kadın üzerine yapılan araştırmasında, büyük bir üzüntü duymuştur. Bunların % 78 uzun süreli psikolojik terapi görmüşlerdir. Tedavi olmayan cinsel istismara uğramış kurbanlarda ise uzun süreli psikolojik bozukluğa maruz kaldıkları görülmüştür. Bu konudaki araştırmalar ne yazıkki sonuca varmaktan uzaktır, mamafih bazı araştırmalar şiddet karakteristiklerini ortaya koymakla beraber bazılarıda koymamaktadır (Akt.,Briere,1992,s.5).

Cinsel istismarın ortaya çıkış nedenleri on başlıkta incelenebilir (İşmen,1993,s.31-32).

Akıl Hastalığı : Fiziksel istismarda olduğu gibi cinsel istismarla yapılan ilk çalışmalarda da bu tip eylemlerde bulunanlar “deli” olarak nitelendirilmeye çalışılmıştır. Ancak günümüzde çocukları cinsel olarak istimar eden bireylerin bir kısmının akıl hastası olabileceği kabul edilmekle birlikte bu insanların büyük bir kısmında günlük hayatta her an kararlaşılabilir normal görünüşlü bireyler olduğu düşüncesi yaygınlık kazanmıştır.

Erkeklik: Cinsel istismarda saldırgan genellikle erkektir. Kadın saldırgan daha nadirdir. Toplumun erkeklere atfettiği roller arasında daima güçlü olmak ve kontrollü hareket etmek önemli yer tutmaktadır. Erkeklerin cinsel deneyimleri, kadınları etkileme gücü bir “erkeklik” göstergesi olarak değerlendirilebilmektedir. Modern dünya da pekçok şeyin bunu pekiştirir bir nitelik taşıdığı söylenebilir. Medya'nın güçlü, çekici vs. Özellikleri taşıyan erkek imajını oluşturduğunu, insanların bu imajı benimsediğini ve ona uygun görünüp yaşamaya çalıştıklarını belirtilmektedir. Güvensiz, çekingen ürkek bir erkek bu imajın kendisine uymadığını görünce doyurulmamış cinsel ihtiyaçlarını daha az tehditkar insanlara örneğin çocuklara yansıtabilir.

Bağımlılık Döngüsü (addictive Cycle) : Cinsel istismarın bazı insanlar için zevk verici bir nitelik taşıdığından yaygın olduğu ifade edilmektedir. Orgazm güçlülük hissi, baskınlık ve kontrol etme gücünün bu istismar türünün tekrar edilme riskini arttırabileceği vurgulanmaktadır.

Çözülenmemiş Geçmiş Yaşantılar (Unresolved Past) : İstismar döngüsü, çözülenmemiş geçmiş yaşantılarla ilişkili olabilmektedir. Saldırganlar, cinsel olarak istismar edildikleri yaşlardaki gençlere yakınlık duyabilirler. Sevgi ve şevkat ihtiyaçlarını geçmişleriyle bağdaştırdıkları bu çocuklar yoluyla tatmin etmeye çalışabilirler. Taciz ederken, taviz edilirken yaşadıkları duyguları fethedebilirler.

Bencillik : Çocukları Cinsel olarak istismar eden birçok kişinin, çevresinde bulunan insanların ihtiyaçlarıyla ilgilenmedikleri, duyarız oldukları, diğerlerine verdikleri acının farkına varamadıkları ifade edilmektedir.

Zorlanmaya Karşı Ferahlatma Etkisi (Stress Relief) : Kötü koşullar altında, bakımsız ve zorlayıcı ortamlarda yaşayan bireylerin gerçeklerden uzaklaşmak için mastürbasyon gibi eskiden başvurduğu yöntemlere geri dönebileceği, bu yöntemlerin sapkın fantezilerle birleşmesinin cinsel istismara neden olabileceği belirtilmektedir.

Gözetimin Yapılmaması (Lack of Supervision) : Potansiyel olarak istismar edilebilecek risk altında yaşayan birçok çocuk bulunmasına rağmen bunların yetince denetlenmemesinin istismar olaylarının artmasına sebep olabileceği düşünülmektedir.

Üvey Ebeveyn : Çocukla saldırgan arasında kan bağı bulunmadığında saldırgan üveyliğini bahane ederek bunun fücür (insest) olmadığını söyleyebilmektedir. Dolayısıyla üvey çocuklar daha çok cinsel saldırıya maruz kalabilmektedirler.

Uyuturucu Kullanımı : Uyuturucu kullanmanın da cinsel istismar riskini arttırabileceği vurgulanmaktadır.

Yetersiz Yargılama : Yetersiz yargılama üzerinde çok tartışılan bir konudur. Uzmanlar birçok kişinin çocuklara cinsel saldırıda bulunan kişilere verilen cezaları çok hoşgörülü olarak değerlendirdiklerine dikkat çekmektedirler.

Cinsel istismarda diğer istismarlarda görülmeyen aşağıda bahsedilen nedenlerden dolayı büyük travmalar oluşur (Briere,1992,s.5).

- ★ İstismarın uzun süreli ve sık gelmesi depresyonlara neden olur.
- ★ Birden fazla kişi tarafından kullanılma
- ★ Irza geçilmesi
- ★ Fiziksel zorlama yapılması
- ★ Küçük yaşlarda başlayan istismar
- ★ Kurbandan yaşça büyük kişilerce fiili ve sözlü tacize uğramak
- ★ Aynı zamanda fiziksel istismar uygulanması
- ★ Gelecekte daha değişik istismarlara maruz kalınması
- ★ Kurbanların fiili ve sözlü tacizlere karşı ani refleksleri oluşur
- ★ Taciz esnasında kurbanlar güçsüzlük, ihanet edilmişlik ve utanma hissederek.

Duygusal İstismar / Psikolojik İstismar

UNICEF, duygusal istismarı ve ihmali çocuğun nitelik kapasite ve arzularının devamlı kötülenmesi, sosyal ilişki ve kaynaklarla ilişkiden yoksun bırakılması, çocuğun sürekli olarak insan üstü güçlerle, sosyal açıdan ağır zararlar verme veya terk etme ile tehdit edilmesi, çocuktan yaşına ve gücüne göre olmayan taleplerde bulunulması ve çocuğun, topluma aykırı düşen çocuk bakım yöntemleri ile yetiştirilmesi olarak tanımlamaktadır (Koşar,1989,s.48).

Uzmanlar arasında duygusal istismarın diğer tüm istismar türlerinden daha çok zarar verebileceğine dair genel bir kanı yaygınlık kazanmaktadır. Duygusal istismarın fiziksel ve cinsel istismarın merkezinde olduğu, uzun dönemde fiziksel ve cinsel istismardan daha büyük etkileri olabileceği de genel kabul görmektedir (Iwaniec,1996,s.3-4).

Duygusal istismarın iki özelliği onu diğer istismar türlerinden ayırmaktadır :

★Fiziksel ve cinsel istismarda olduğu gibi somut fiziksel bulgularının olmayışı,

★Tek başına bulunabileceği gibi cinsel ya da fiziksel istismar ile birlikte de bulunabileceğidir. Cinsel ya da fiziksel istismara uğramış bir çocukta aynı zamanda duygusal istismarın da oluşmuş olduğu görülmektedir (Polat,2001,s.94-95).

Çocuğuna çok düşkün olan aşırı koruyucu olan anne, gence özgürlük ve sorumluluk tanımayan baskıcı, yetkeci baba, kız çocukların eğitimini, öğrenimini engelleyen aileler, gereksiz yere çocukları, gençleri suçlayan toplumsal kurumlar, kuruluşlar vb. Duygusal istismarın günlük yaşamda yer alan, ancak farkedilmeyen yansımalarıdır. Bundan başka alaylı konuşma, değer vermeme, isim takma, sık eleştirme, aşırı baskı, aşırı sorumluluk ya da özgürlük, kardeşler arasında ayırım yapma gibi, birçok ailede görülen davranışlar da duygusal istismar kapsamı içinde yer alır (Köknel,2001,s.311).

İşmen'in (1993,s.120) İstanbul ilinde bulunan bir Özel Lise ile iki Resmi Lisenin, I, II ve III. Sınıflarında öğrenci olan 392 ergenle yaptığı çalışmasında duygusal istismarın liseli ergenlerin kendini kabul seviyesine etkisini araştırmıştır. Araştırmada ergenlerin algıladıkları duygusal istismar seviyesinin azalmasıyla kendilerini kabul seviyelerinde anlamlı bir artma görüldüğü tespit edilmiştir.

Uzun'un (2002,s.140) yapmış olduğu araştırmasında 6, 7, ve 8. sınıf 237 öğrenci ile çalışılmıştır. Çalışmada, ergenlerin algıladıkları duygusal istismar ile kendilik imgesi arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucunda ergenlerin kendilik imgelerinin algıladıkları duygusal istismar seviyesine göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Ergenlerin algıladıkları duygusal istismar seviyesi azaldıkça olumlu kendilik imgesinde anlamlı bir artış olduğu görülmüştür.

Taşdelen'in (1995,s.66-67) annelerden algılanan duygusal istismarın ergenlerin öz – kavramı, duygusal ve davranışsal sorunları ve okul başarısı üzerindeki etkisi araştırmasında; 14 yaşında 234 öğrenci ile çalışılmıştır. Araştırmada yüksek düzeyde duygusal istismar algılayan gençlerin öz – kavramları düşük, sürekli kaygılarının daha yüksek, duygusal ve davranışsal sorunlarının daha fazla olduğu görülmüştür. Duygusal istismarın ders ortalamaları üzerindeki olumsuz etkisi yalnızca ileri derecede istismar durumlarında gözlenmiştir.

Çocuk ve gençlerin psikolojik olarak kötüye kullanılması, yapılan veya yapılması ihmal edilen, toplumsal ve bilimsel ölçülere göre psikolojik açıdan zarar verici oldukları saptanan davranışlardır. Eğer yetişkin davranışlarından dolayı çocuğun fiziksel, bilişsel ve psiko – sosyal gelişiminde duraklama, gerileme, engellenme görülüyor ise erişkinlerin bu davranışları duygusal istismara yol açan davranışlar olarak kabul edilmektedir. Sonuçta duygusal istismara yol açtığı düşünülen ebeveyn ve bakıcı davranışları şöyle gruplandırılmıştır (Yavuzer,2003,s.58; Garbarino ve ark.,1986,25-29; İşmen,1993,s.40-42; Kars,1994,s.10-16; Taşdelen,1995,s.8-9; Mangalcı,2002, s.27-28; Bekçi,2006,s.29-30; Briere,1992,s.9-10).

Reddetme (Rejection) : Genel olarak, yetişkinin, çocuğun ya da gencin ihtiyaçlarını karşılamaması, onu ayrı bir birey olarak kabul etmemesi, kabiliyet ve başarılarını övmemesi, çocuktan ya da gençten gelen tepkileri göz ardı ederek evde o yokmuş gibi davranması, çocuğu beğenmemesi, onu bir yük olarak görmesi, çocuğa hiç bir işe yaramadığını hissettirmesi, olarak ele alınmaktadır.

Tek Başına Bırakma (Isolating) : Çocuğun ya da gençin toplumsal ilişkiler girmesini sağlayacak fırsatlardan yoksun bırakılması ya da kasıtlı olarak engellenmesi, çocuğun dünyada yalnız olduğuna inandırılması, yalnız bırakılarak cezalandırılması olarak tanımlanmaktadır.

Yıldırma (Terrorizing) : Ebevey'nin sözel saldırılar ya da fiziksel müdahalelerle çocuğun korkmasına, korku dolu bir ortamda yaşamasına neden

olması, çocuğu tehdit etmesi, göz dağı verilmesi, çocuğun dünyayı başına her türlü kötülüğün gelebileceği düşman bir ortam olarak algılamasına sebep olması olarak nitelendirilmektedir.

Suca yönelme (Corrupting) : Çocuk ya da gencin antisosyal davranışlara yöneltilmesi ya da bu davranışlarının pekiştirilmesi, uyuşturucu kullanımının erken cinsel ilişkiye girmenin, saldırgan davranışların desteklenmesi, çocuğun uyumsuz davranışlar göstermesine sebep olunması.

Duygusal Tepki Vermeyi Reddetme (Denying Emotional Responsiveness) : Ebeveynin ergenle zorunlu durumlar dışında beraber olmaması, onunla hiç bir şey paylaşmaması olarak nitelendirilmektedir.

Aşağılama (Degrading) : ebeveynin çocuğun itibarını sarsıcı, küçük düşürücü davranışlar sergilemesi, tehdit etmesi, değersizlik hissi verecek isimler takması, küçümsemesi, alay etmesi olarak nitelendirilmektedir.

Kendi Çıkarlarına Kullanma (Exploiting) : Çocuğun a da ergenin para kazanması ya da ebeveynin görevlerini üstlenmesi için (örneğin; kardeşlerine bakması) okuldan alınması veya okul başarısını etkileyecek ölçüde bunların istenmesi, gencin evdehizmetçi gibi kullanılması olarak tanımlanmaktadır.

Vaktinden Önce Yetişkin Rolü Verme (Adultifying) : Çocuk ya da gençten üstesinden gelemeyeceği isteklerde bulunulması, gerçekçi olmayan başarılar beklenmesi, yaşına uygun olmayan sorumluluklar verilmesi olarak nitelendirilmektedir.

Güvensiz Ve Tutarsız Ebeveynlik Yapmak (Unreliable and inconsistent parenting) : Çocukta güvensizlik yaratmak. Çocuğa karşı yapılan isteklerin çelişkili ve kararsız istekler olarak ileri sürülmesi ile ebeveyn desteği ve hoşgörüsü ihmal edilmiş ve gerçekleştirilemez böylelikle aile dengesi çocuk tarafından reddedilir.

İşmen'in (1999,s.281-282) "Aile İçi İstismar" araştırmasında; 221 Lise öğrencisi ile çalışılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında; 4. boyut olan çocuğu görmezden gelme", boyutunda dördüncü ve daha sonraki sıralarda doğan çocukların aldıkları puanların tek çocuk, üçüncü çocuk ve ikinci çocuktan yüksek olduğu saptanmıştır. Diğer bir sonuçta, annenin yaşı arttıkça "gelişimi destekleme" boyutunda alınan puanların arttığı, yine kardeş sayısı arttıkça genel istismar seviyesinde artış olduğu görülmüştür. Tek çocukların genel istismar seviyesi puanlarının birinci ve dördüncü ve daha sonraki sıralarda doğan çocuklardan daha düşük olduğu saptanmıştır. Boyutlar açısından bakıldığında ise kardeş sırası ne olursa olsun tek çocukların gelişimlerinin diğer çocuklardan daha fazla desteklendiği tespit edilmiştir.

Kars'ın (1994,s.214-215) araştırmasında, çocuk istismarı ve ihmeline neden olan aile içi faktörlerin belirlenmesi ve aile içi istismarın okul başarısına etkisi araştırılmıştır. Araştırma 286 ilkokul dördüncü sınıf öğrencileri ile yapılmıştır. Örneklem gurubunun ebeveyni tarafından istismar ve ihmeline ilişkin sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde, çocuğun algılamasına göre anne ve babaların bazı istismar ve ihmal davranışlarının benzer oranda olduğu görülmüştür. Reddetme davranışı içinde, çocuğun aile içi konuşmalara katılımının engellenmesi en yüksek oranda olduğu görülmüştür. Ebeveyn ile rahat konuşamama, ebeveynin çocukla yumuşak ve sevecen bir ses tonuyla konuşmaması ve çocukla birlikte olmaktan hoşlandığının söylememesi konularında bablardaki istismar davranışının daha fazla olduğu görülmektedir. Şiddet ve korkuya dayalı iletişim konusunda, anne – babaların istismar davranışlarının oranları birbirine oldukça yakındır. Çocuğun son çare olarak dövülmesi anne ve babalar arısında en yüksek oranda görülen istismar davranışıdır. Dayanın bir eğitim aracı olmadığı üzerindeki ortak görüşe rağmen orandaki yükseklik dikkat çekicidir. Araştırmada dikkat edebileceğimiz bir diğer husus; çocuğun okul birincisi olmasını ve devamlı çalışmasını istemek kapasite üstü istek arasında en yoğun olan (% 76.9) istismar davranışıdır. "Çocuğun sen adam olmayacaksın, nedir senden çektiğim" diyerek eleştirilip aşağılanması duygusal istismarın bir alt başlığı olan aşağılama içinde en yüksek oranda görülen istismar davranışıdır.

Aşağılama ile ilgili istismar davranışı babalarda annelere göre daha fazla olduğu ortaya çıkarılmıştır.

Kendine güveni olan, ruhsal yönden sağlıklı çocuk yetiştirmek için, anababalar çocuklarının duygularını açığa vurmalarına olanak tanımalıdır. Ne yazık ki, çoğunluk hiç böyle olmaz ve anabaların çoğu, çocuklarının duygularını diledikleri gibi dile getirmelerine izin vermezler. Psikolojik bozuklukların giderilmesindeki önemli çözüm yollarından biri, psikoterapi ile baskı altındaki duyguların açığa çıkarılması, boşaltılmasıdır. Çocuklarımızın duygularını baskı altına almaya zorlamazsak, büyüdüklerinde ruh sağlığı yönünden dengeli olacaklardır (Dodson,2000,s.85).

2.4.4. İhmal

İhmal ve istismar birbirinden çok kesin çizgilerle ayrılamayan iki davranış biçimidir. İhmal yetişkinin unutkanlık ve bilgisizlik sonucu çocuk veya ergeni muhtemel tehlikelere karşı korumamalarını veya barındırma, besleme, koruma ve benzeri temel yükümlülüklerini yerine getirmemelerini ifade eden bir davranış biçimidir. Ancak bazı durumlarda ihmal edilmiş çocuk ve gençler bundan ağır biçimde zarar görmektedirler. İhmalin süresi, nedeni ve çocuk ve gencin ihmalden doğan zararının derecesi ihmal davranışının ne boyutta olduğunu anlamamıza yardım eder (Kulaksızoğlu,2005,s.199).

Türleri aşağıdaki gibi sıralanabilir; (TEDP,2006)

★**Fiziksel İhmal** : Terk etme, evden kovma ve kaçan çocuğu reddetme, güvenliğini sağlamama, beslenme ve giyim, kazalara karşı önlem almama, doğmamış bebeğin ihmali.

★**Eğitim İle İlgili İhmal** : Okula gitmeyi teşvik etmeme, okula kayıt yaptırmama, zorunlu eğitim süresine riayet etmeme, devamsızlıkları dikkate almama, özel eğitim gereken çocuklar, ders başarısını dikkate almama.

★**Duygusal İhmal** : Eşlerin birbirini ihmal etmesi, Alkol, uyuşturucu-uyarıcı madde kullanımına müsaade, psikolojik ihtiyaçlarını karşılamayı reddetme, sürekli aşağılama, duyguları göstermeme.

★**Tıbbi İhmal** : Sağlık bakımını gerçekleştirilmeme, geciktirme, aşı, gözlük, işitme cihazı, koltuk değneği, geleneksel tedaviler.

Çocuğa ilgisiz davrananların büyük çoğunluğunun kendi çocukluklarında şiddete maruz kaldıklarına dair küçümsenmeyecek ölçüde deliller mevcut olduğu bilinmektedir (Ohlin&Tonry,1989,s.219).

Çocuk İstismarında Risk Faktörleri

Ailenin, annenin, babanın, çevrenin, toplumun, çocuğun ve gencin eğitimi için aşırı baskı, denetim, disiplin öğelerinin içereren yöntemlerden yararalanmaları çocuğun ruhsal gelişimini engeller. Çocuğun ruhsal yapısında kötü izler bırakır. Kötü ve saldırgan davranışlara yol açar. Çocukluk ve gençlik yıllarında ortaya çıkan kızgınlık, öfke, şiddet içeren davranışların, başarısızlık ve uyum sorunlarının, ruhsal bozukluk ve hastalıkların temelinde, bilinçaltında, bellekte yatan kötü anıların, izlerin yaşantıların etkisi olabilir. Bu durum daha ileri yaşlarda acımasızca başkalarının aşağılayan, küçük gören, her fırsatta başkalarının kişiliğine saldıran, kaba gücü şiddeti iletişim biçimi olarak kullanan insanların ortaya çıkmasına yol açabilir. “Babamdan böyle gördüm” diyerek dayacağı ailenin içine sokan erkekler, “Dayak cennetten çıkmadır” özdeyişine uyarak insanlarda acı, kızgınlık, öfke, kin, nefret duyguları yaratan bu eylemin etkisini ve yaygınlığını arttırmışlardır (Köknel,2001,s.314-315).

Çocukların hem yaşayan kişi hem de tanık olduğu fiziksel, duygusal, cinsel sosyal şidet sonucunda pskikosomatik sorunlar ortaya çıkmaktadır. En sık ratlanan konuşma geçikmesi, dil geriliği, düşük benlik saygısı, aşırı utangaçlık, başarısızlık korkusu, aşırı saldırgan veya aşırı içi dönüklük. Ayrıca parmak emme, sallanma, ısırma, yeme bozuklukları, hiperaktivite vb.

Görölmektedir. Uyku bozuklukları, depresyon, fobiler obsesyonlar, hırsızlık, yalan söyleme, intihar girişimi – denemesi, okul başarısızlığından sözedebiliriz (Arslan,1998,s.124).

Ebeveyn Özellikleri

Ebeveynlerin *uygun olmayan davranışları* çocukta fiziksel, duygusal ve cinsel istismara neden olabilmektedir. Çocuklar bu üçünden de duyarlılıklarına göre değişik ölçülerde olmak üzere etkilenebilmektedirler. Uygulamada aynı ailede hem istismar hem de ihmal birlikte görölmektedir. Garbarino'ya göre çocuk hayatında her ikisine % 50 oranında rastlamaktadır. Özellikle seksüel istismarda, ebeveynlerden birinin çocuğu dışlaması veya ihmal etmesi, diğerinin çocuğu istismar etmesiyle sonuçlanmaktadır (Akt.Ohlin&Tonry,1989.s.221).

Annelerin *ruhsal bozukluklarının* olduğu durumlarda temel bakım yöntemlerini uygulayamazlar, doğumdan sonra, bebek için düşünce ve duygularını etkileyen psikiyatrik bir hastalıkları belirir ya da bebeklerine ilgi duymalarını engelleyen, kendi çocukluk dönemlerindeki *yoksunluklardan* kaynaklanan kişisel sorunları olabilir. Böyle durumlarda bebeklerinin gelişimlerini engelleyen ilgi eksiklikleri değil, beslenme yetersizliğidir (Wolff,2004,s.36).

Kars'ın (1994,216) araştırmasında ebeveyn *öğrenim düzeyi* ile çocuk istismarı arasında ilişki anlamlıdır. Anne – babanın öğrenim düzeyi yükseldikçe istismar ve ihmal davranışlarının azaldığı, bunun tersine öğremi düzeyi düştükçe istismar ve ihmal davranışlarının arttığı görölmektedir yine çalışmayan annelerin çocuklarını daha fazla istismar ettikleri görölmüştür.

Karataş'ın (2002,s.63) araştırmasına bakıldığında; *yüksek saldırganlık düzeyinde anne – babaya* sahip öğrencilerin saldırganlık puanları aritmetik ortalamalarının orta ve düşük saldırganlık düzeyinde anne – babaya sahip öğrencilerin saldırganlık puanları aritmetik ortalamalarına göre; orta saldırganlık düzeyinde anne – babası olan öğrencilerin saldırganlık puanları

aritmetik ortalamalarının düşük saldırganlık düzeyinde anne – babaya sahip öğrencilerin saldırganlık puanları aritmetik ortalamasına göre anlamlı derecede farklı olduğu ortaya çıkmıştır. Anlaşıyor ki, saldırganlığa maruz kalan öğrencilerin daha çok saldırgan tutum ve davranış sergiledikleri, saldırganlığa çok az maruz kalan ya da hiç maruz kalmayan öğrencilerin saldırgan tutum ve davranışları çok az sergiledikleri ya da hiç sergilemedikleri ortaya çıkarılmıştır.

Yenibaş'ın (2001,s.243) araştırmasında ise ebeveyn özelliklerine bakarsak, *Erkeklerin, anne babası beraber olan, babaları 56 yaş üstü olan, 4 ve üstü kardeşe sahip olan, annesi okula gitmemiş olan ve ailesinde hasta biri bulunan* grubun çok yönlü istismar düzeyeri daha yüksek bulunmuştur. *Annenin eğitim düzeyi arttıkça istismar seviyesi de düşmektedir.*

Çocuğun Özellikleri

Çoğu anne babanın bedensel ve zihinsel özürlü çocuklara ve gençlere karşı daha acımasız ve saldırgan davrandığı birçok araştırmada beklenmeyen bir sonuç olarak ortaya çıkmıştır. Yine araştırmalar aile içindeki saldırgan davranışlar ve dayak nedeniyle bedensel olarak örselenen beş yaşından küçük çocukların genel nüfus içinde yaygınlık oranının binde 1 – 3, ölüm oranının onbinde 1 olduğunu ortaya koymuştur (Köknel,2001,s.314).

Belsky ve Vondra (1989) (Akt; Malekpour, 2004) ve Ammerman ve Hersen (1990; 12) çocuklar için risk faktörü oluşturan özellikleri aşağıdaki gibi sıralamışlardır (Akt ; Bilir,2006,s.21) :

- ★Düşük IQ/ Zihinsel Gerilik
- ★Davranış problemleri
- ★Fiziksel bir engelinin olması
- ★Dikkatsizlik ve hiperaktivite
- ★Ciddi bir hastalığının olması
- ★Zor doğumla dünyaya gelme
- ★Zor mizaca sahip olma

- ★Çocukluk anksiyetesi
- ★Erken doğum
- ★Düşük doğum ağırlığına sahip olma

Ailenin Özellikleri

İstismarın, ciddi boyutlara ulaştığı bazı gelişmiş ülkelerde, potansiyel olarak çocuklarını istismar edebilecek özellikler taşıyan “riskli” aileleri belirlemek, önlem alma ve engellemenin en etkin yollarından biridir. İngiltere istismara yaygın olarak rastlanılan ülkeler arasındadır ve her hafta en az dört çocuk anne – babaları tarafından öldürülmektedir. Browne, (1991,s.295) tarafından bildirilen bir çalışmada bu tür aileleri daha güvenilir olarak tespit etmek üzere bir “Risk Etmenlerini Tarama Ölçeği” oluşturulmuştur. Tarama ölçeğinde, aileye ait aşağıda belirtilen niteliklerin çocuklarını istismar edip etmediklerini anlamada anlamlı bir ayırt edici değeri olduğu bulunmuştur (Kulaksızoğlu,2005,s.201) :

- ★Anne ve babanın aşırı kaygılı, ilgisiz ve hoşgörüsüz olması
- ★Aile içinde şiddetin kullanılır olması
- ★Ailede işsizliğin olması
- ★Çocuğun erken doğması veya doğum ağırlığının düşük olması
- ★Anne – babanın da kendi çocukluklarında istismar edilmiş olması
- ★Anne – babanın birinin veya her ikisinin üvey olması veya evde beraber oturan başka bir kişinin olması
- ★Anne – babanın ayrılmış olması veya tek ebeveynle yaşama
- ★Doğumda annenin 21 yaşından küçük olması
- ★Anne – babanın ruh sağlığının bozuk olması, alkol veya uyuşturucu bağımlısı olması
- ★Doğum sonrasına bebeğin 24 saatten uzun süre annesinden ayrı kalması
- ★Doğumlar arasında 18 ay veya daha az zaman olması
- ★Bebegin özürlü doğması

Yukarda sıralanan nitelikler çocuk istismarının olduğu ve olmadığı ailelerde yapılan karşılaştırmalı çalışmalarla belirlenmiştir.

Kars'ın (1994,s.216) araştırmasında; Ailedeki *çocuk sayısı* ile çocuğun istismarı arasında doğrusal bir ilişki vardır. Çocuk sayısı ile reddetme, şiddet ve korkuya dayalı iletişim ve kapasite üstü istek ve kendi çıkarlarını kullanma arasında doğrusal ilişki bulunmuştur.

İşmen'in (1993,s.121) araştırmasına baktığımızda; Tek çocukların algıladıkları duygusal istismarın, 2, 3, 4 ve fazla kardeşe sahip çocuklardan daha yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. 3, 4 ve fazla kardeşe sahip öğrencilerin algıladıkları duygusal istismarın 2 kardeşe sahi öğrencilerden daha yüksek düzeyde olduğu anlaşılmıştır. Annesi çalışmayıp iş aramayan ergenlerin algıladıkları duygusal istismarın annesi çalışan ergenlerin algıladıkları duygusal istismardan daha yüksek olduğu da saptanmıştır.

Çevresel Risk Faktörleri

Erkeklerin, kadın ve çocukların bedensel, ruhsal cinsel özgürlüklerini yok ederken, onları nesne gibi mülk edinip, keyiflerince kullanmalarını mümkün kılan şey, ataerkil toplum ve *kültür* yapısıdır. Bu toplum yapısının en iyi temsil edildiği ve üretildiği yerlerden birisi olan aile hiyerarşiktir ve erkeklerin iktidarı üzerine kuruludur. Ataerkil iktidarın temsilcisi, ailede erkek olunca, iktidarın özünde bulunan şiddete başvurma yetkisi de erkeğin olmuştur. Öte yandan kadın / erkek kimliklerine ilişkin imgeler ve bu imgelerin toplumsal yaşamda bulduğu karşılık, ailede yaşanan şiddetin oluşmasını belirlemektedir (Arslan,1998,s.189).

Türk kültüründe, geleneksel kesimde yaramazlık yapan, söz dinlemeyen çocuklar bol bol dövülür. Söverse, karşı gelirse ağzına biber sürülür. Dayağın çoğunu anneler atar. Büyük yaramazlıklarında babayla korkutulur. Babalar çocuklarla yüz göz olmazlar sevgilerini göstermezler. Seyrek döverler, dövünce de tanrı yarattı demezler. Oyun çağındaki çocuklar dayaktan çok korkutmayla yola getirilmektedirler (Yörükoğlu,2000,s.33).

Mangalacı'nın (2002,s.156). araştırmasına bakıldığında; *Orta sosyo - ekonomik* düzeydeki öğrencilerin ifadeleri istismar / ihmal olarak algılama sayılarının alt sos – ekonomik düzeydeki öğrencilere oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. İfadeleri istismar / ihmal olarak algılama eşiğinin yüksek olduğu grubu, ailede istismar ve ihmale maruz kalma açısından “risk grubu” olarak düşünülmektedir.

2.5. ÇOCUK İSTİSMARININ TÜRK HUKUKUNDAKİ YERİ VE ÇOCUK HAKLARI

İnsanlık, çocuğa verebileceğinin en iyisini vermekle yükümlüdür.
Birleşmiş Milletler Genel Kurulu

Gelişmiş gelişmemiş tüm ülkelerin çocukların sağlığına, bakımına ve eğitimine önem verdiği, haklarını güvence altına almak için yasalar çıkardığı bir çağdayız. İnsan özgürlüğüne ve eşitliğine inandığımız, insan canının kutsallığına saygı duyduğumuz uygar bir dünyanın insanlarıyız Ne acıdır ki günümüzde çocuk sömürsü ortadan kalkmadığı gibi çocukların kabaca ezilmesi, kırıma uğratılması da sürüp gidiyor. ABD’de yılda bir milyon çocuğun kabaca örselendiği saptanmıştır. Sağlığı tehlikeye düşecek ölçüde dövülen, yaralanan, sakat bırakılanların sayısı iki yüz bindir. Bir milyon çocuk içinde; kendi evlerinde cinsel saldırıya uğrayanların sayısının 50-100 bin dolayında olduğu kestirilmektedir. Bilerek aç bırakılan, gereksinimleri karşılanmayan, ağır ihmale uğrayan, çeşitli ruhsal işkence çektirilen çocukların sayısının birkaç kat olduğu sanılmaktadır (Yörükoğlu,2000,s.91-92).

Savaşların yarattığı olumsuzlukların ortadan kaldırılması ve insanlığın barış ve huzurlu bir dünyada yaşamak isteği sonucu kurulan Milletler Cemiyeti, ilk olarak 26 Eylül 1924’de Çocuk Hakları Cenevre Bildirgesi’ni kabul etmiştir. Ancak 1939 yılında yeni bir savaş çıkması Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin bir

süre ertelenmesine neden olmuştur. 1948’de Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilen İnsan Hakları Evrensel Sözleşmesi’nde çocukların hak ve özgürlüklerine yeterince değinilmediği için çocukların özel durumları ve özel koruma ihtiyaçları nedeniyle çocuklara özgü ayrı bir belge hazırlama çalışmaları başlatılmıştır. 20 Kasım 1959 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 78 ülkenin temsilcilerinin katıldığı genel oturumda Çocuk Hakları Sözleşmesi’ni oybirliğiyle kabul etmiştir. Geçen otuz yıllık süre içinde üye ülkeler açısından bağlayıcı olan yeni bir uluslararası metnin hazırlanması gerekli görülmüş ve yapılan çalışmalar sonucunda 20 Kasım 1989’da Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Çocuk Hakları Sözleşmesini oy birliği ile kabul etmiştir. 28 Ocak 1990 tarihinde imzaya açılan Sözleşme, aynı gün 61 ülke tarafından imzalanmıştır. 2 Eylül 1990’da 20 ülke tarafından onaylanarak uluslararası bir yasa gücüyle yürürlüğe girmiştir. 14 Şubat 1990 tarihinde Türkiye tarafından imzalanan ve Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nda onaylanan Sözleşme 9 Aralık 1994 tarihinde 4058 sayılı yasa ile Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından onaylanmıştır. Çocuk Hakları Sözleşmesi 27 Ocak 1995 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanarak 4058 sayılı yasa ile iç hukuk kuralına dönüşmüş ve Türkiye’de de uygulanmaya başlanmıştır (Cılga,1999,s.506-516;

<http://www.med.ege.edu.tr/~hanci/istismarhukuk.htm>).

Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin 19, 34 ve 39’uncu maddeleri çocuk istismarı, ihmali ve önlenmesiyle ilgilidir. Sözleşmenin 19’uncu maddesine göre çocuğun yetiştirilmesinden sorumlu olanlar, bu haklarını çocukları zarar verecek şekilde kullanamazlar. Devlet çocuğu anne – babanın ya da çocuğun bakımından sorumlu başka kişilerin her türlü kötü muamelesinden korumak, çocuğun istismarını önlemek ve bu tür davranışlara maruz kalan çocukların tedavisini amaçlayan sosyal programlar hazırlamakla yükümlüdür. Sözleşmenin 39’uncu maddesi, silahlı çatışma mağduru olan çocukların bedensel ve ruhsal sağlığının korunmaları veya buna yeniden kavuşmaları ve toplumla bütünleşebilmelerini sağlamaları için taraf devletlerin uygun önlemler almaları gerektiğini vurgulamaktadır. Taraf devletlerin silahlı çatışma, işkence ihmali, kötü muamele ve sömürü mağduru çocukların sağlıklarına kavuşturulmaları ve toplumla bütünleşmelerini sağlamak amacıyla

uygun önlemleri almakla yükümlü oldukları belirtilmektedir. Şiddete maruz kalmış çocukların rehabilitasyonunu bu madde irdelemektedir. Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 34'üncü maddesi de cinsel istismarla ilgili olup bu maddede fuhuş ve pornografi dahil, çocuğu cinsel istismar ve sömürüden korumak konu edilmektedir. Çocuğun cinsel istismardan da korunması çok önemli bir konudur (Polat,2000,s.15-36).

Çocuk hakları sözleşmesinin 28. maddesine göre okullarda disiplinin tesisinde çocukların insani değerlerinin korunması esas alınmakta ve çocukların dayakla cezalandırılması yasaklanmaktadır. 37. Maddeye göre de çocuklara şiddet uygulamak ve işkence yapmak gibi insanlık dışı ve aşağılayıcı cezalar vermek yasaktır. Buna rağmen bir kısım kültürlerde ebeveynler çocuklarını terbiye etmek için gerektiğinde tokat atabilmekte ve poposuna elleriyle vurabilmektedirler. (Bitensky,2006,s.57-67).

Çocuklarda dayığı yasaklayan ilk ülke İsveç'tir. Esas itibariyle çocukların yetiştirilmesi görevini üstlenen ebeveynlere ve çocuk yetiştiricilerine kısıtlamalar getiren 1979 yasasının kapsamı 1983 yılında daha çok genişletilerek çocukların gurunu kırıcı davranışlarad bulunma ve onlara dayak cezası verme kesinlikle yasaklanmıştır. İsveç'te 1994 yılında çocuğa dayığın lehinde olan yetişkinlerin oranı % 53 iken bu yüzde 2000 yılında % 10'a gerilemiştir. Finlandiya 1983 yılında çocuklara dayak cezası verilmesini yasaklamıştır. 1981 de yapılan bir ankette, ankete katılanların % 60'ı dayığın yasaklanmasını olumlu bulmuşlardır. Ankete katılanların % 72'si 15-24 yaşları arasındadır. Norveç 1987 yılında çocuğun fiziksel ve ruhsal sağlığını tehdit edebilecek şiddet uygulamasını yasaklamıştır. Avusturya 1975 yılında okullarda fiziksel şiddeti, 1989 yılında ise ebeveynlerin çocuğa dayak cezasını yasaklamıştır. Güney Kıbrıs, 1994 yılında Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Şiddet Mağdurlarının Korunması'nı öngeren bir yasa çıkartmıştır. Bu yasa ile ebeveynlerin çocuklara karşı zor kullanması yasaklanmıştır. Danimarka 1986 yılında aile içinde dayığı yasaklayan 3. İskandinav ülkesi olmuştur. 1997 yılında bu yasak okullarda dayığı da yasaklayacak şekilde genişletilmiştir. Hırvatistan 1999 yılında, Letonya 1998 yılında, Almanya 2000 yılında, Bulgaristan 2000 yılında, İzlanda 2003 yılında, İsrail 2000 yılında çocuğa

şiddeti yasaklamıştır (Bitensky,2006,s.154-159-166-174-179-180-184-189-200-205).

Medeni Kanunumuzun (MK) eski 267. Maddesine göre anne babalar çocuklarını terbiye etmek hakkını haizdir. Tedip hakkı Medeni Kanunun sistemine göre velayet hakkı ve ödevinin altında düzenlenmiştir. Dolayısıyla tedip hakkını doğru olarak anlayabilmek için velayet kavramını incelemekte yarar vardır. Velayet “kural olarak küçüklerin, istisnai hallerde kısıtlıların bakım ve korunmalarının sağlanması için onların şahısları ve malları üzerinde anababanın sahip oldukları görev, yetki ve hakların tümüdür”. Velayet hakkını kural olarak anababa haizdir. Velayet süreye bağlı olup kural olarak çocuğun ergenliğine dek sürer. Türk Medeni hukukuna göre, velayet hakkı kullanılırken, öncelikle çocuğun velayet hakkı sahibine itaat etme ödevi vardır (MK 264/II c.1). Kanun çocuğun itaat ödevini, anababanın çocuğu eğitme görevi ve hakkının kullanılabilmesi için gerekli görmüştür. Çocuk hukuka ve ahlaka aykırı talimatlara uymak zorunda değildir. Bununla birlikte, uymak zorunda olduğu emirlere ve talimatlara uymadığında, anne baba çocuğun bunlara uymasını sağlamak için tedip hakkını devreye sokabilir. Buna göre tedip hakkı çocuğun itaat ödevini bir tamamlayıcıdır. Tedip hakkı sahipleri yalnızca ebeveyn değildir. Ayrıca öğretmenlerin , koruyucu ailenin, vasiinin ve ustaların da tedip hakkına sahip olduğu kabul edilmektedir. 1.Ocak. 2002 de yürürlüğü geren 4721 sayılı yeni Türk Medeni Kanunu İsviçre’deki örneği gibi tedip hakkını mevzuattan çıkarmıştır. İlk bakışta bunun olumlu ve eski Medeni Kanuna göre bir gelişme olduğu sanılabilir. Ama bu bir yanılsamadır. Çünkü bu kez, tedip hakkının varlığına yönelik itirazları dile getirenler tedip hakkının velayet hakkına mündemiç olduğunu ileri sürmüşlerdir. Dolayısıyla ayrı bir maddeye gerek olmadığını anlamak kolaydır. Eğer velayet çocuk üzerinde bir çeşit egemenlik ise, bu egemenliğin kullanım araçlarını da içeriyor olması gerekir. İkincisi çocuğun itaat etmek ödevi yeni MK’da saklı tutulmuştur (Yeni TMK Md.339/II). Her ne kadar, yeni MK’da itaat ödevine uymamanın yaptırımını a çıkca düzenlenmemiş ise de, çocuğun itaat ödevinin ve anne babanın gerekli kararları alma ve uygulama yetkisinin varlığı, alınan bu kararların çocuğa rağmen nasıl uygulanacağı sorusuna tek bir olası cevap vermektedir : Tedip (Uslandırma) hakkı yoluyla.

Nitekim, dönemin Başbakanının imzası ile, 12/05/2003 tarihinde TBMM Başkanlığına gönderilen Türk Ceza Kanunu Tasarısı'nın 334. Maddesinin gerekçesi, Tasarıda yapılan düzenlemeyi meşrulaştırırken Türk Medeni Kanunu'nun 339-340. Maddelerinin ana babaya çocuk üzerine tedip hakkını verdiğini kabul etmiştir.

Aslında Türk Ceza Kanunundaki (TCK) 477 Madde aşağıda incelenecek olursa çocukları koruyucu hükümlerden biridir.

Her kim idaresi altında bulunan veya büyötmek, okutmak, bakmak, muhafaza etmek veyahut bir meslek ve sanatı öğretmek için kendisine tevdi olunan şahsın üzerinde haiz olduğu terbiye hakkını veya itaat ettirmek selahiyetini suistimal ile o şahsın sıhhatının muhtel veya bir tehlikeye marız olmasına sebep olursa on sekiz aya kadar hapsolur

TCK 477 Maddesinin çocukları terbiye etmek ve itaat ettirmek yetkisini tanıdığı kişiler arasında anne babalar ile öğretmenler dışında ustalar (bir meslek ve sanatı öğretmek maksadıyla) ve çocuk esirgeme kurum yöneticileri, (bakmak ve korumak amaçlarıyla) de bulunmaktadır. Maddede sayılmış olan bazı kişilerin diğer mevzuattan kaynaklanana terbiy hakkı zaten vardır; örneğin ane babanın MK'dan kaynaklandığı kabul olunan yetkisi gibi. Doktrinin çoğunluğu da tıpkı eski Medeni Kanunun 267. Maddesini değerlendirirken olduğu gibi, burada da sözü geöen terbiye yetkisinin öocuğu belli bir oranda dövme yetkisini de içerdii kabul etmektedir.

4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun (AKDK) 17.01.1998 günlü ve 23233 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kanun doğrudan aile içi şiddeti hedefleyip bunu giderme amacı gütmektedir. Bu kanun uyarınca getirilen koruma tedbirlerinden yararlanmak için, aile içi şiddete maruz kalan çocukların, bu durumu Aile Mahkemesi Hakimine bildirmesi gerekir. Bu bildirimi kendileri veya Cumhuriyet Başsavcılığı yapacaktır. Kanun aile içi şiddetin tanımını vermemiştir.

2253 sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanın (ÇMK) da, 14. maddesinde MK'na paralel olarak bede, ruh ve

ahlaki gelişimleri veya kişisel güvenlikleri tehlikede olan çocuklar için tedbir kararı alınacağını hükme bağlamıştır. (Gemalmaz,2003,s.165-187).

ÇHS madde 19'a istinaden TCK kanununda Madde 473, 474, 476/1, ve 545 gibi Maddelerle, TMK'nda madde 272, 17 gibi maddelere yer verilmiştir (Çakmak,2000,s.12)

Yine; Fuhuşa Teşvik Türk Ceza Kanunu'nun 435 ve 436'ıncı Maddelerinde ele alınmakta ve fuhuşa teşvik edilen kişi 15 veya 21 yaşını doldurmamış olduğunda cezayı ağırlaştırıcı şartlar öngörülmektedir. Fuhuşa teşvik eden kişi, koca, erkek kardeş, kız kardeş veya çocuğun vasisi, kayyımı, eğitmeni, öğretmeni veya hizmetlisi olduğunda, cezayı daha fazla ağırlaştıran şartlar öngörülmektedir. 437'nci Maddeye göre, bu tür durumlarda velayet veya kayyımlığın sona erdirilmesi de söz konusu olmaktadır (ÇHS.1999.s.33).

ÇHS 34. Maddesi uyarınca; Türkiye'de de çocukların cinsel tacizden korunması ile ilgili yasal düzenlemeler yapılmıştır. 2559 Sayılı Polis Vazife ve Selahiyetleri Kanunu'nun 11'nci Maddesinin (c) bendine göre, "genel adetlere ve ahlaka aykırı film, kayıt, video filmi ve kaseti hazırlayıp satanlar, herhangi bir başvuru veya şikayet olmasa bile engellenirler (ÇHS,1999,s.65).

TCK'nun 435'nci Maddesine göre :

15 yaşını doldurmamış çocuğu fuhuşa teşvik edenler ve fuhuşa aracılık edenler iki yıldan az olmamak üzere hapis cezası ve ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

414'üncü Maddeye göre;

15 yaşını doldurmamış çocuğu baştan çıkarırlar beş yıldan az olmamak üzere ağır hapis cezası ile cezalandırılırlar.

ÇHS'nin 39. Maddesi uyarıncada Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında :

Madde 40

Anayasa ile tanınmış hak ve hürriyetleri ihlal edilen herkes, yetkili makama geciktirmeden başvurma imkanının sağlanmasını isteme hakkına sahiptir.

Madde 56/1

Herkes sağlıklı ve dengeli yaşama hakkına sahiptir. (ÇHS.2000,S.29).

Ulusalüstü insan hakları hukukunun bütününe bakıldığında, çocukları şiddetten, istismardan ve ihmalden en etkili olarak koruyan normlar ÇHS'de bulunmaktadır. Fakat, tek tek bireyleri en etkili koruyan mekanizmaya ise AİHS'de (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi) rastlanmaktadır. Türk Hukuku, içerdığı normatif düzenlemeler ve örf ve adet hukuku uyarınca çocukların belli bir ölçüde bedensel cezaya ve özellikle dayaa maruz kalmasına sebep olmaktadır. Doktrinde aksi fikirde olanlar varsa da, Türk Hukuku bedensel cezaya cevaz vermektedir. Normatif düzenlemenin açıklıktan yoksunluğu farklı yorumlara sebep olmaktadır. Türk Hukukunun bu durumu, AİHS sistemiyle örtüşmektedir. Çünkü AİHS sisteminde de belli derecede bedensel ceza insan haklarına aykırı bulunmamaktadır. Yeni MK'nın, tedip hakkını kaldırması olumlu, fakat yetersiz bir düzenlemedir, farklı yorumların yapılmasına imkan verir niteliktedir. Türk hukukunda yer alan esasa ilişkin normların ÇHS ışığında yorumlanması da sorunu bir ölçüde çözebilir. Nitekim, doktrinde Türk Hukukunun ÇHS ışığında yorumlanması görüşü dile getirilmiştir. Fakat, Türk Hukukunda esas ve usule ilişkin normların gözden geçirilmesi ve toparlanması gerekmektedir (Gemalmaz,2003,s.208).

2.6. ERGENLİK

Yeniden hızlı büyüme.

Şimdiye kadar kazandıklarıyla bundan sonra yapacaklarının hesaplaşması

“Ben kimim?” , “ne yapabilirim?” sorularının yükü.

Dönemin OLUMSUZ niteliği ROL KARGAŞASI, OLUMLU niteliği KİMLİK

Büyümenin - belki de - en bunalımlı dönemi

“Ergen” sözcüğü, Batı literatüründeki “adolescent”ın karşılığı olarak kullanılmıştır. Latince büyüme, olgunlaşmak anlamında kullanılan “adolescere” fiilinin kökünden gelmekte olan bu sözcük, yapsı gereği bir durumu değil, bir süreci belirtmektedir; günümüzde, bireyde gözlenebilen hızlı ve sürekli bir gelişme evresi olarak da tanımlanabilmektedir. UNESCO, ergenlik dönemini 14 – 25 yaş dilimleri arasında göstermektedir. Bu dönem ülkemizde, kızlarda ortalama 10 – 12, erkeklerde 12 – 14 yaşları arasında başlamaktadır (Yavuzer,2004,s.262).

Gençlik, çocuğun çocukluktan çıkıp, kendi “ben”ini keşfetmesi ile kendini gösterir. Bu geçiş devresinde gelip geçici çeşitli bunalımlar görülür. Nedeniyse çevreye uyumsuzluktur. Zamanla davranışlarda uyumsuzluk başlar. Bu devredeki bunalımlara “identifikasyon (özdeşleşme) krizi denilebilir. Bu duygu onun davranışlarında ani değişikliklere sebep olur. Dolayısı ile identifikasyon zorluğu çeker. Bu devre kızlarda erkeklere nazaran biraz daha erken başlar. Cinsiyet içgüdüsünün uyanması ile çocuk, o ana kadar kendisinin yabancı olduğu bazı dürtüleri birden farkedebilir. Bunlar çocuk dünyasının yıkılmasına neden olur. Yetişkinlere yaklaştığının farkındadır. Yetişkinlerin herşeyi cinsiyet yönüyle ele aldığını düşünür. Kendisinin nasıl bir insan olduğunu henüz bilemez. Çünkü, henüz bir değer ölçüsüne sahip değildir. Zaman zaman kendi kişiliğini adeta büyük bir varlık gibi görür. Yetişkinlerin değer yarıklarına karşı çıkar. Kişiliği hemen hemen oturmamış bir kişiliktir. Zaman zaman iç dünyasına döner. Zaman zaman dışa dönüp dünya sorunları ile ilgilenir. Her konuda radikaldir.. Yani uçları tutar. Hayatı en ideal görüşlerle, en derin çukurlar arasında dalgalanır. Çevresiyle çatışmaları ne kadar net olursa, kendisini o kadar iyi tanıyabilir. Zamanla

aradığı kendi benliğini bulup, anlar. Ancak o zaman sakinleşmektedir (Uluğ,1999,s.20-21).

Ergenlik döneminin sorunlu bir devre olduğu, ergenin toplumla ve ailesi ile çeşitli çatışma ve sorunları olduğu söylenebilir. Ergenlerdeki sorunlar ve çatışmalar çeşitli nedenlerle ortaya çıkmaktadır. Bunları, ergende meydana gelen bedensel, cinsel, duygusal ve sosyal gelişmelerin yarattığı farklılaşmaya bağlı nedenler ve ergenin ailesi, akranları, okulu ve çevresindeki diğer kişilerle ilgili beklentilerine bağlı nedenler olmak üzere iki ana grupta toplamak mümkün olmaktadır (Kulaksızoğlu, 2005, s. 195).

Duyguların tanınmaya başladığı ve çeşitlendiği çocukluk döneminden itibaren her yaş döneminde kontrol edilmesi ve olumlu bir ilişki amacıyla kullanılması kişi için pek çok açıdan önemlidir. Ergenlik dönemi pek çok duygusal gelgitlerin yaşandığı ve bunalımların eşlik ettiği bir gelişim aşamasıdır. Bu dönemde ergenin öfke duygularının tanınması ve kontrolü sağlıklı bir yoldan sosyalleşmesine büyük yarar sağlayacaktır (Togan,2005,s.6).

Gençlik çağının kendine özgü abartılmış, aşırı, çabuk ve kolay değişen duygulanım durumları vardır. Genç bir anda kaygıdan mutluluğa, sevinçten sıkıntıya, kızgınlıktan sevecenliğe geçerir. Başkalarının tatlı ve yumuşak bakışı, gülümsemesi, bir iki övgü sözcüğü onu mutlu eder. Asık bir yüz, sert mimik ya da jest, örseleyici bir iki sözcük onu kaygının, kızgınlığın, umutsuzluğun derinliklerine sürükler. İlgi ve sevgiyle iletişim kurduğu insanlara karşı kısa bir süre sonra kin ve nefret duyabilmektedir (Köknel,2001,s.172).

Ergenin davranışlarına rehberlik edecek değerleri kazanması ve sosyal yönden sorumluluklarını öğrenmesi konusunda yardıma ihtiyacı vardır. Bu ihtiyacı karşılayan ve ergenin yaşamında etkili olan toplumsal kurum ailedir. Ailenin amacı, her aile bireyinin, özgüveni yüksek, bağımsız ve üretken bir birey olgunluğuna erişmesi için gereken verimli ortamı yaratacak ilişkileri sağlamaktır. Çocuğun aile içindeki yeri, kişiliğin gelişiminde ve sosyal

ilişkilerde de önemli olmaktadır (Yavuzer,2003,s.247; Humphreys,2003,s.12; Uluğ,1999,s.139).

Doğan'ın araştırmasında dikkati çeken, ana – baba davranışları ile ergenlerin saldırganlığı arasına anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Ana – baba davranışları ergenin saldırganlığını etkilemektedir. Bu sonuç çerçevesinde, anne ve babaların sağlıklı ana – baba – çocuk ilişkilerini oluşturabilmeleri için toplumdaki çeşitli kurumlar aracılığıyla eğitilmeleri gerekli ve yararlı olacaktır. Bu eğitimdeki öncelik alt sosyo – ekonomik düzeydeki ana – babalara verilmelidir. Yine aynı çalışmada cinsiyet değişkenlerinin saldırganlık düzeyine etkileri arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Farklılığın incelenmesi sonucu kızların saldırganlık düzeylerinin erkeklerin saldırganlık düzeylerinden daha fazla olduğu saptanmıştır. Bu da kızların erkeklere göre daha fazla engellenme duygusu yaşadığını ifade etmektedir (Doğan,2001,s.70).

Otoriter ebeveyn, çocuğun davranışlarını değerlendirmeye, kontrol etmeye ve şekil vermeye çalışır, çocuğun tavırlarına standartlar koyar. Çocuğun anne ve babasına itaat etmesinin bir meziyet olduğunu düşünür. Çocuğu sözlü olarak cesaretlendirmez, annenin ve babanın sözlerinin doğru olarak kabul edilmesi gerektiğine inanır. Ergenler anne – babanın isteğinden farklı davrandıklarında dışlanacaklarını bildiklerinden ve cezalandırılma korkusundan dolayı boyun eğler. Böyle ailelerde yetişen çocukların duygu ve düşünceleri daha çok bastırılır ve bu ailelerde yetişen gençlerde, öfke ve kızgınlık duyguları açık biçimde ifade edilmez. Çocuğun istenmeyen davranışları dayakla engellenebilir. Çocuk ve ergenin fiziksel olarak cezalandırılması ve öfke duygularının bastırılması onlarda pasif saldırganlık yaratır. Çocuk ve ergen bu saldırganlık duygularını kendisinden daha zayıf gördüğü bireylere yöneltebilir (Kulaksızoğlu,2005,s.122).

Olmuş, araştırmasında 15, 16,17,yaşlarındaki ergenlerin öfke düzey ve ifade tarzları ile aile içi psikolojik algıları arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırma sonucunda; aile ortamlarını birlik beraberliğin yoğun olarak yaşadığı, destek ve etkileşimli algılayan ergenleri, daha az öfkeye

kapıldıklarını, duygularını daha sağlıklı bir biçimde ifade edebildiklerinden öfkelerini bastırıp içe yöneltmedikleri ve dışarıya karşı da saldırgan ve öfkeli davranmadıkları ve öfkelerini uygun bir biçimde kontrol etmeyi başararak, dengeli yaşadıkları sonucuna varılmıştır. Aile ortamlarını, denetleyici ve kontrol edici bulan ergenlerin ise, öfke duygusuna daha fazla kapıldıklarını, yaşadıkları baskı ve denetim ortamı içinde duygularını rahatlıkla ifade edemedilerinden, yaşadıkları ve bu duyguyu kontrol etme gereksinimi duydukları ve öfkelerini daha çok kendilerine yönelttikleri görülmüştür. Üyelerine psikolojik destek sağlama işlevini yerine getirebilen, sınırların ve kuralların, bireyleri dogmatik kalıplarla kuşatmadığı, hem iç hem de dış iletişimi etkili, sağlıklı ailelerde büyüyen ergenlerin öfke duygusunu daha normal ölçülerde yaşayabileceği sonucu ortaya çıkmıştır (Olmuş,2001,s.147).

Demek ki, ergenlik çağının başlangıç döneminde anne babaların kabullenmeleri gereken ilk gerçek çocuklarının üstünde artık eskisi kadar söz sahibi olamayacaklardır. Bu bütün kontrolü kaybedeceksiniz demek değildir. Ama gün geçtikçe çocuğunuzun hayatının sorumluluğu sizin elinizden çıkarak çocuğunuzun kendisine geçecektir (Dodson2000,s.250).

2.7. SALDIRGANLIK

Koşulsuz sevgi yalnız çocuğun değil,
tüm insanların en derin özlemidir.

Erich Fromm

Saldırganlık evrenseldir ve birçok farklı şekillerde karakterize edilmiştir. Bireysel boyuttan kurumsal boyutlara kadar çeşitli açılardan incelenen saldırganlık kavramını herşeyden önce sınırlandırmak gerekmektedir. Saldırganlığı bir davranış süreci olarak yorumlamak kabul edilebilir bir yaklaşım olmakla beraber, onu motive edilmiş davranışın diğer şekillerinden ayırmak ve incelemek hala zordur. Birçok psikolojik terim gibi fazladan anlam yüklenmiş renkli ve çok boyutlu bir kavramdır. Psikiyatride, nörolojide, sosyal psikolojide ve psikolojinin çeşitli dallarında farklı

anlamları ifade ettiği gibi hergünlü dilde de rastgele kullanılmaktadır. Saldırganlık öldürme, yaralama gibi özel bir tepkiye uygulanabilir. Öfke, kırgınlık, nefret ve düşmanlık gibi tutumsal ve emosyonel durumların bir yığına işaret etmede kullanılabilir. Bir kişilik özelliği, bir öğrenme alışkanlığı, kalıplaşmış bir refleks veya gizli bir biyolojik süreç olarak kabul edilebilir. Motivasyona veya sonuçlarına bakmaksızın amaçlara veya (yaralanma gibi) kasıtlara dayanabilir (Akt, Üge,1993,s.71).

Psikoloji sözlüğünde saldırganlık (aggression) ; Öfke, düşmanlık, rekabet, engellenme, korku gibi durumlardan kaynaklanan ve karşısındakine zarar vermeyi, onu durdurmayı, ona engel olmayı, ya da kendini korumayı hedefleyen fiziksel, sözel veya sembolik her türlü davranış. Sağlıklı bir yoldan kendini ortaya koyma biçiminde yerinde ve öz koruyucu olabileceği gibi, yıkıcı davranışlarda olduğu gibi olumsuz da olabilir. Saldırganlığın hedefi diğer insanlar olabileceği gibi, genelleşerek kurumlar, fiziksel çevre, ya da depresyonda olduğu gibi kişinin kendisi de olabilir (Budak,2003,s.648).

Freud saldırganlığı, doyum sağlayıncaya kadar tırmanan, açlık ve susuzluk dürtüleri gibi doğuştan gelen bir *dürtü* olarak ele almıştır. Ona göre, toplumun önemli işlevlerinde biri, saldırganlık dürtüsünü, spor, tartışma ve yarışmanın diğer biçimleri gibi, yapıcı ve sosyal açıdan kabul edilebilir kanallara yöneltebilmektir. İnsanlardaki saldırganlığın acıya veya engellenmeye karşı doğuştan gelen bir davranım olmadığına ve boşaltılıncaya kadar zaman zaman biriken bir saldırganlık dürtüsünün bulunmadığına ilişkin bilgiler temelinde psikologlar, günümüzde insandaki saldırganlığın büyük ölçüde *öğrenilmiş* bir davranım olduğunu kabul etmektedirler (Morris,2002,s.420).

Lorenz'e göre, saldırganlık esas olarak dış uyaranlara karşı bir tepki değil, insanın içinde "*gömülü*", serbest kalmaya çabalayan ve dış dürtülerin yeterli olup olmamasına bakmaksızın anlatımını bulacak olan bir uyarıdır. "İç güdüyü bu denli tehlikeli hale getiren onun kendiliğindenliğidir". Lorenz'in saldırganlık modeli, tıpkı Freud'un cinsel arzu modeli gibi, kapalı bir kaptaki depolanmış suyun ya da buharın uyguladığı basınca benzediğinden dolayı,

haklı bir deyişle, “hidrolik” bir model olarak adlandırılmıştır. Erich Fromm, “İnsan Yıkıcılığının Anatomisi” adlı kitabında saldırganlığı iki türde incelemektedir (Fromm,1993,s.38) :

- ★ Hayvanlarla paylaştığımız, savunmaya yönelik saldırganlık,
- ★ Yıkıcılığı içeren zarar verici saldırganlık.

Davranışçı yöntemde formül; kişinin istediği şeyi *elde etmede* başarılı bir yöntem olduğu kanıtlanan biçimde hareket edeceği, hissedeceği ve düşüneceği yolundadır (Fromm,1993,s.68).

Bir başka insana, hayvana, ya da cansız nesneye zarar veren ya da zarar vermeyi amaçlayan bütün hareketleri “saldırganlık” olarak adlandırmayı kabul edersek, saldırganlık sınıfına sokulan her türden tepiler arasında en temel ayrım, biyolojik olarak uyarlanabilir, yaşama hizmet eden, *yumuşak saldırganlık* ile biyolojik olarak uyarlanamayan, *zalimce saldırganlık* arasındaki ayrımdır (Fromm,1993,s.237).

- ★ Yumuşak Saldırganlık : Zarar verme amacı taşımayan.

Yalandan Saldırganlık

Kaza Niteliğindeki Saldırganlık

Oyunsal Saldırganlık

Kendini Kabul Ettirmeye Yönelik Saldırganlık

Savunucu Saldırganlık

Saldırganlık ve Özgürlük

Saldırganlık ve Özseverlik

Saldırganlık ve Direnç

Uyumcu Saldırganlık

Araçsal Saldırganlık

- ★ Kıyıcı (zalimce saldırganlık) : Öldürme ve zalimlik başka herhangi bir amaca gerek duymaksızın haz vericidir.

Suç davranışının her zaman tehlikeliliğe işaret etmeyeceği, ancak şiddet içeren suçların tehlikeli olarak nitelendirilebileceği, suç davranışının özelliklerinin de önemli olduğu bildirilmiştir. Aşağıda bu tür suç davranışlarında etkili olabilecek risk unsurları sıralanmıştır (Akt,Can,2002,s.10).

- ★ Çocukluğunda şiddet ve istismara maruz kalma,
- ★ Günlük işlevler açısından hiçbir aktivitede başarılı olamama,
- ★ Dengesiz hayat tarzı,
- ★ Sosyo – ekonomik düzeyin düşük olması ve işsizlik,
- ★ Düşük eğitim düzeyi,
- ★ Düzensiz, kalabalık evlerde oturma ve kötü bir çevre içinde yaşama,
- ★ Geri çekilme, çaresizlik, uzun süredir yalnız olma ve antisosyal, davranışlar,
- ★ Psikiyatrik tedavi görme
- ★ Alkol ve madde kullanımı (bağımlılık derecesinde)
- ★ Geçmişte sık şiddet ve saldırı davranışında bulunmak, zayıf impuls kontrolü,
- ★ Yüksek anksiyete
- ★ Sürekli zayıf bir kişisel saygı (self – esteem),
- ★ Daha önce herhangi bir suç işlemek ve hapis cezası görme.

2.8. SALDIRGANLIK KURAMLARI

Saldırganlığı güdüleyici nedenlere bağlı olarak bir sınıflama yapabiliriz; (Bandura,1973,s.54; Fromm,1993,s.34-35; Üge,1993,s.82-144; Hatunoğlu, 1994,s.12; Aktaş, 2001,s.5; Doğan,2001,s.20; Can, 2002, s.4; Karataş, 2002, s.19; Karabıyık,2003,s.14; Kulaksızoğlu, 2005,s.240).

★ İçgüdüsel ve Biyolojik Kuramlar

Psikonalitik Kuram

Etolojik Kuram

- ★ Saldırganlığın Dürtü Kuramı : Engelleme – Saldırganlık Hipotezi
- ★ Sosyal Öğrenme ve Bilişsel Kuramlar

İçgüdü Kuramları ve Biyolojik kuramlar

Eski içgüdücülerde ortak olan bir özelliğe içgüdüsel modelin mekanik – hidrolik terimlerle kavranması özelliğine bir göz atalım. McDougall enerjiyi, “savak kapakları”na engellenen ve belli koşullar altında “kabarıp taşan” bir şey olarak görüyordu (W. McDougall, 1913). Daha sonra her bir iç güdüyü “içindeki gazın sürekli serbest bırakıldığı bir oda” olarak gören bir benzetme kullandı (W. McDougall, 1923). Libido kuramına ilişkin anlayışında Freud da hidrolik bir tasarım kullandı. Cinsel arzu artar - gerilim yükselir – hoşnutsuzluk artar ; cinsel hareket; gerilimi ve hoşnutsuzluğu gerilim yönünde yükseltmeye başlayınca kadar azaltır. Buna benzer biçimde, Lorenz, tepkiye özgü enerjiyi, “bir kaba durmaksızın pompalanan bir gaz” yada bir depoda duran ve dipteki yaylı bir süpürge aracılığı ile başlanabilecek bir sıvı olarak düşünmüştür (K. Lorenz,1950).

Freud’un eski içgüdücülerini, özellikle de McDougall’ı aşan büyük ileri adımı, bütün “içgüdüler”i “cinsel” içgüdüler ve “kendini koruma” içgüdüleri olmak üzere iki sınıfta birleştirmiş olmasıdır. Böylece Freud’un kuramı, içgüdü kuramının tarihsel gelişimi içinde son adım olarak görülebilir. Daha sonraki yazılarında, yeni bir ikilem, yaşamla ilgili içgüdü(ler), (eros) ve ölümle ilgili içgüdü(ler) ikilemini önerdi. Freud yeni kuramsal çerçeveyi şu cümlelerle tanımlamaktadır; “Yaşamın başlangıcına ilişkin yorumlardan ve biyolojik koşulluklardan yola çıkarak, yaşayan maddeyi korumaya yönelik içgüdüün yanı sıra bu birimleri parçalamaya ve onları yeniden ilkel, inorganik durumlarına döndürmeye çabalayan, öncekine karşıt bir başka içgüdüün olması gerektiği sonucuda çıkardım. Bir başka deyişle, bir eros olduğu kadar bir de ölüm içgüdüü vardı (S. Freud,1930). Ölüm içgüdüü organizmanın kendisine yönelmiş ise kendini yıkıcı bir dürtüdür; ama dışa yönelmişse, bu durumda kendinden çok başkalarını yıkıma uğratma eğilimindedir. Ölüm içgüdüü, cinsellikle birleştiğinde, sadizmde, mazoşizmde anlatımını bulan daha az zararlı dürtülere dönüşür. Her ne kadar Freud birçok kez ölüm içgüdüünün gücünün azaltılabileceğini ileri sürmüştü de temel varsayım değişmeden kalmıştır. İnsan kendini ya da başkalarının yıkıma uğratmaya yönelik bir dürtünün hükmü altındadır ve bu trajik seçenekten kurtulmak için pek az şey

yapılabilir. Buradan çıkan sonuç, ölüm içgüdüsünün konumu açısından, saldırganlığın esas olarak dürtülere gösterilen bir tepki değil, insan organizmasının yapısından kaynaklanan kesintisiz bir uyarım olduğu yolundadır.

Biyolojik Kuram

Beynin belirli bölgelerinin ya da sinir sisteminin saldırganlık ili ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Örneğin, insanların duyguları ve enerjileri üzerinde etkili olan limbik sistem ya da düşünce süreçleriyle ilgili olan beyin kabuğu saldırganlık üzerinde de etkili olabilmektedir.

Biyolojik kuramlardan biri olan sosyo – biyolojik yaklaşıma göre saldırganlık konusunda cinsiyetler arasında da farklılıklar vardır. Erkekler, genlirinin devamlılığına önem verdikleri için çekici ve sağlıklı kadınları döllemek ve sadece genetik olarak kendileriyle bağlantılı yavrularına kaynak ve zaman harcamak durumundadırlar. Kadınlar yüksek statü sahibi erkekleri eş olarak seçtikleri için de erkekler sürekli olarak birbirleriyle yarışma halindedirler.

Biyolojik kuramcılar erkeklerde cinsellik hormonu olan testosteron ile saldırgan davranışlar arasında pozitif bir ilişki olduğunu düşünmektedirler.

Psikoanalitik Kuram

Freud'un saldırganlıkla ilgili görüşlerini tarihsel açıdan ele alırsak, bu görüşleri üç gruba ayırabiliriz. Psikoanalitik kuramın ilk döneminde saldırganlık pek önemsenmemiştir. Bu dönemde libido ve psikoseksüel gelişim süreçlerine ağırlık veren, Freud, nörotik çelişkileri cinsellikle açıklamaya çalışmıştır. Bu dönem saldırganlığın, psikoseksüel kavram içerisinde ele alındığını göstermektedir. Freud ikinci devrede ayrıntılı bir biçimde ego – içgüdüleri üzerinde durmuştur. Bu dönemde Freud'un amacı kendi kendini korumak olan ego içgüdülerinin kaynaklarından çok, amaçlarıyla ilgilenmek

olmuştur. İki çeşit içgüdü ele almıştır. Bunlar cinsel içgüdüler ve ego – içgüdülerdir. Ego – içgüdüleri kendini koruma eğilimini kapsamaktadır. Ego – içgüdüleri kendini koruma ve devam ettrimesinde saldırganlığın önemli bir rolü bulunmaktadır. Böylece saldırganlık libido'nun değil, ego – içgüdülerinin bir parçası olarak ele alınmıştır. Daha sonra depresyonlu kişilerde ve mazohistlerde kişinin kendine yönelik zarara vericilik ve tahripkarlık fikir ve davranışlarının da görülmesiyle bu varsayım da doğrulanmamış ve saldırganlığın tamamen ayrı bir içgüdü olduğu kanaati değer kazanmıştır.

Ölüm içgüdü;

Freud, savaşın insan tabiatında var olduğunu belirterek, tüm içgüdülerin bir listesinin çıkardıktan sonra bunları iki başlık altında toplamıştır; eros ve tanotos; eros, yaşama ait davranışları, seksüel ve kendini koruyucu içdüdülerini içermektedir, Tanatos ise organizma içinde devamlı olarak hayatı yıkmaya, yoketmeye çabalayan ölüm içgüdüdür. Saldırganlık, libido açlıklarını bastıran bir yan ürün olmaktan ziyade, doğuştan bir dürtü olmaktadır. Sadizm ve kişiler arası saldırganlığın diğer şekilleri ise dışa boşaltılmış ölüm içgüdüünü temsil etmektedir.

Freud, 1927'de saldırganlıkla ilgili görüşünü şöyle özetlemiştir. “İnsanoğlu ancak saldırıya uğradığında kendini koruyan, aslında sevgi arayan uysal ve sokulgan bir varlık değildir. Yüksek ölçüde saldırganlığı, onun içgüdüsel doğasının bir parçası olarak görmek gerekir”.

Etolojik Kuram

Konrart Lorenz ve arkadaşları da saldırganlığı bütün organizmalarda bulunan bir güç olarak görmektedir. Bu güç (saldırganlık), türlerin yaşam mücadelesi için bir savunma aracı olarak kullanılmaktadır. Nüfusun artması, besin kaynaklarının azalması, o bölgede yaşayan canlılar arasında birbirlerine yönelik saldırganca davranışların artmasına ve canlı türünü azaltmaya yönelir. Böylelikle kalan nüfusun daha geniş bir alanda ve daha yeterli besinlerle yaşamaları sağlanır.

Engelleme Saldırganlık Kuramı

Engelleme – Saldırganlık hipotezi ilk kez 1939 yılında Yale Üniversitesinde bir grup psikolog tarafından (Dollard Doob, Miller Mowrer ve Sears) ortaya atılmıştır; “Saldırganlık her zaman için engellenmenin bir ürünüdür. Engellenmenin olduğu her durumda herhangi bir biçimde ve derecede bir saldırganlık kaçınılmaz olarak ortaya çıkacaktır.” Engellenme; “belirli bir amaca erişmekten alıkoyulma” olarak tanımlanmıştır.

Ancak bu görüş de saldırganlığı tam olarak açıklamamaktadır. Bazı insanlar engellendiklerinde içe kapanmakta veya geri çekilmekte ve hiçbir saldırganlık belirtisi göstermemektedir.

Sosyal Öğrenme ve Bilişsel Kuramlar

Psikologların hemen hemen tümü, insanlarda saldırganlığın yalnız doğuştan gelen faktörlere indirgenemeyeceğini öğrenmenin saldırganlık davranışının türü ve miktarı üzerinde önemli etkisi olduğunu savunur.

Sosyal öğrenme kuramında saldırganlık, zarar veren ve yıkıcı etkilerin yanısıra toplumda itibar ve saygınlık kazandıran davranışları da içeren kompleks bir olay olarak nitelendirilebilir. Bu görüşe göre, saldırganlık; “zarar veren davranışlar ile toplumsal yargıyı kapsayan bir olaydır.”

Saldırganlığın nasıl geliştiği ve nasıl öğrenildiği konusunu açıklamaya çalışan Bandura ve arkadaşları çeşitli araştırmalar sonucunda, çocukların saldırgan davranışları hem gözlem yoluyla (observational learning) hem de araçsal öğrenme (Instrumental learning) yoluyla öğrendiklerini öne sürmüşlerdir. Çocuklar saldırgan davranışları gözlem ve taklit yoluyla öğrenirler. Bu öğrenmede üç çevresel etkinlik kaynak oluşturur. Bunlar ailevi etkinlikler, kültürel etkinlikler ve sembolik modeller.

Modelle öğrenmenin etkili olmasında şu süreçlerin işe karıştığı öne sürülmüştür;

- ★ Çocuk için ortada, model teşkil edecek örnek bir davranış olmalıdır.
- ★ Sözel veya hayali bir hatırlatıcı şarttır.
- ★ Bir uygulama gereklidir.
- ★ İzleyerek öğrenilen bir durumun davranışa yansımaları için pekiştirme gereklidir.

2.9. BENLİK KAVRAMI VE GELİŞİMİ

Benlik kavramı, insanın kendi benliğini algılayış ve kavrayış biçimi olarak tanımlanır. Kişinin kendini nasıl görüp, nasıl değer biçtiğini anlatır. Benlik kavramı, bireyin kendisine ilişkin doğru bulduğu dinamik ve karmaşık inançların tümüdür. Bir başka tanımla, benlik kavramı, çocuğun kendisiyle ilgili olarak kafasında çizdiği görünümdür. Bu görünüm çocuğun kendine güvenli olup olmayacağını, içe ya da dışa dönük oluşunu belirler. Çocuğun benlik kavramı, dünyayı seyrettiği bir gözlük gibidir. Hiç bir çocuk, benlik kavramına sahip olarak dünyaya gelmez. Bunu ana – babasından, kardeş ve arkadaşlarından öğrenir. Bu öğrenme süreci, doğumdan itibaren başlar (Yavuzer,2003,s.40).

İnsanın içinde geliştiği ortama- ki bu belirgin bir şekilde benlik gelişiminin de ortamıdır, sosyal yeterlik ve ana – babanın amaç, inanç ve değerlerinin içeren yeterlik anlayışları benlik gelişiminde doğrudan etkili olmaktadır (Kağıtçıbaşı,2000,s.92).

Benlik içinde bulunduğu, yaşadığı kültür ortamından aktarılan, kişiliğini oluşturacak iletileri önce içe – atım (intrajection) adını alan savunma düzeniyle içine alır. İçe atılan iletilerin taşıdığı bilgiler, değerler önce benliğin içinde yabancı bir cisim gibi varlığını sürdürür, daha sonra özdeşleşme (identification) adını alan savunma düzeni aracılığıyla benliğin bir parçası olur (Köknel,2001,s.176).

Çocuğun benlik kavramı, kendisi için önem taşıyan büyüklerin ona gösterdiği tutumların bir yansıması olduğundan, ana – babanın itici tutumları çocuğun kendisini değersiz bulmasına neden olur. Böyle bir ortamda yetişen çocuk, kendisine ilişkin olumlu görüşler geliştiremez. Beklenen davranışları gösterdiği halde yine de kabul edilmeyen çocuk, onaylanan ve onaylanmayan davranışlarının ayrımını yapmada güçlük çeker. Sonunda umudunu tümten yitirir ve ana – babasının onayını sağlama çabalarından vazgeçer. Ana – baba da çocuğun gelişimine rehber olabilmek için gerekli olan denetimi elden kaçıır (Gençtan,1992,s.44).

Benlik kavramının beğenilip benimsenmesi, benlik saygısını oluşturur. Benlik saygısı, bireyin kendini değerlendirmesi sonunda ulaştığı, benlik kavramını onaylamasından doğan beğeni durumudur. Başka bir deyişle, benlik saygısı bireyin kendinden memnun olma durumudur. *Benlik saygısı*, çocuğun fikirlerine değer verilen, sözleri dinlenen, ana – babasından destek gören, başka bir deyişle, insan olarak kendisine değer verilen bir ortamda ancak filizlenir ve gelişir. Çocuğu olduğu gibi kabul eden, onu destekleyip yüreklendiren aile üyeleri, çocuğun benlik değerinin tohumlarını eker (Yavuzer,2003,s.41).

Savi'nin (1999,s.136). araştırmasında, 15 ve 16 yaş grubundaki ergenlerin algıladıkları duygusal istismar düzeyleri ile benlik algıları ve genel kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda, duygusal istismar düzeyleri ile benlik algıları arasında ters orantılı, genel kaygı düzeyleri arasında ise doğru orantılı bir ilişki bulunmuştur. Söz konusu bulgu ergenlerin duygusal istismar seviyeleri yükseldikçe benlik algılarının düştüğünü ancak genel kaygı düzeylerinin yükseldiğini ortaya koymuştur.

Toplumumuzda ortaya çıkan bir çok sosyal hastalığın kaynağı düşük benlik değerinden oluşmaktadır. Uyuşturucu bağımlılığı, saldırganlık, erken hamilelik ve çocukluk öncesi suçlar tamamen düşük benlik saygısından kaynaklandığı ortaya çıkmıştır. Bir çok istismara uğramış genç, bu uyuşturucunun kendisine vermiş olduğu hazdan ziyade yaptıkları işin yalnız olması ve kanunlara karşı gelmekten dolayı bir haz aldıklarını, kişilik kazandıklarını söylemektedirler. Düzene karşı çıkarak ve uyuşturucu kullanarak toplum tarafından kendilerine değer verileceğine inanmaktadırlar. Bu yolla da öz saygı bir oyun haline gelmektedir (Wilde,1996,s.118).

Bağlılık ilişkisiyle çocuğun bilişsel ve toplumsal özellikleri arasındaki ilişkileri ayrıntılı inceleyen çalışmalar da yapılmıştır. Örneğin, Cassidy (1988), beş – yedi yaşındaki çocuklarda anne çocuk bağlılık ilişkisiyle çocuğun benlik algı ve değeri arasındaki bağlantıyı incelemiştir. Bu araştırmada çocukların benlik kavramları çeşitli yöntemlerle ölçülmüştür.

Benlik kavramları ve güvenlik kategorileri arasındaki ilişkiye bakıldığında güvenli ilişkisi olan çocukların açık – yumuşak benlik, kaçınıcı ilişkileri olan çocukların ise mükemmel benlik kategorilerinde yer aldığı görülmüştür (Hortaçsu,2003,s.112).

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Araştırma tarama modelindedir. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen varolan bir durumu varolduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan, onu uygun bir biçimde “gözlemleyip” belirleyebilmektedir (Karasar,2004,s.77).

Öğrencilerin saldırganlık düzeylerini ve benlik saygılarını etkilediği varsayılan bağımsız değişken aile içi istismar çeşitleridir.

3.1. Araştırma Modeli

Araştırma, İstanbul İli Anadolu yakasında bulunan yedi ayrı resmi lisede okuyan lise ikinci sınıf öğrencilerinin aile içi istismar durumunun saldırganlık çeşitlerini ve benlik saygısını etkileme düzeylerini belirlemek için yapılan ilişkisel tarama modellerinden karşılaştırma yolu ile yapılan tarama modelinde bir çalışmadır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, İstanbul İli, Anadolu Yakasında bulunan Resmi Okulların Türkçe – Sosyal, Türkçe – Matematik ve Fen bölümlerinde okuyan lise ikinci sınıf öğrencileridir. 2005-2006 yılı genel toplamı 30463 öğrencidir (Ek: 4).

Lise ikinci sınıfların seçilmesinin nedeni; üniversite sınavlarına hazırlık senesinde olmadıkları için ve lise bir'lerden de bir yıl daha büyük olmaları açısından araştırmamıza uygun görülmüştür.

Araştırmanın örnekleme ise, İstanbul İli, Anadolu Yakasında bulunan; A-B-C-D-E-F-G Resmi Liseleridir.

Örnekleme katılacak öğrenci sayısının belirlenmesinde Karasar (2004,

s.124)'ın belirttiği formül kullanılmıştır.
$$n = \left(\frac{z \cdot SS}{e} \right)^2$$

.05 hata payı için $z=1,96$; sapma $e=2$, standart sapma ise $ss'= 15.07$ olarak alınmıştır. Bu işlem sonunda örneklemin büyüklüğü **n= 218** olarak belirlenmiştir. Ancak uygulamada mümkün olduğunca fazla sayıda öğrenciye ulaşılmaya çalışılmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama amacıyla kullanılan araçlar şunlardır:

- ★ Kişisel Bilgi Formu
- ★ Aile İçi Çocuk İstismarı Ölçeği
- ★ Saldırganlık Ölçeği
- ★ Coopersmith Benlik Saygısı Envarteri

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik bilgilerini ve araştırmanın bağımsız değişkenlerini hakkında veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen bir anket formudur.

3.3.2. Aile İçi Çocuk İstismarı Ölçeği

Aile İçi Çocuk İstismarı Ölçeği- B Formu (Bekçi, İşmen, 2006), istismarın farklı türlerini bir arada değerlendirerek ilköğretim ikinci kademe öğrencileri tarafından yaşanan istismarı genel olarak taramak amacıyla geliştirilmiş, 26 sorudan oluşan, 6 alt boyutu bulunan, 8 adet ters madde (5, 6, 11, 13, 15, 16, 23, 24. maddeler) içeren, 5'li Likert tipinde (1-Hiçbir zaman yaşamadım, 2-Bir kez yaşadım, 3-Nadiren yaşadım, 4-Sık sık yaşadım, 5-Her zaman yaşıyorum) bir ölçektir. Faktör puanları 1 olduğunda az, 5 olduğunda en fazla istismarı göstermektedir.

Güvenirlilik çalışmasında; ölçek geneli için Cronbach Alfa Katsayısı 0,74; alt boyutların cronbach alfa katsayısı ise 0,55 ile 0,84 arasında değişmektedir. “Test- tekrar test” güvenirliği 0.88 olarak bulunmuştur.

Aile İçi Çocuk İstismarı Ölçeği- B Formu aile içi çocuk istismarını alt boyutları itibariyle değerlendirmeye müsait bir ölçme aracıdır.

3.3.3. Saldırganlık Ölçeği

Saldırganlık ölçeği, orjinal adı “Aggression Questionnaire” olan, 1957 yılında Buss ve Durkee tarafından oluşturulan, 1992 yılında Mark Peryy ve Arnould H.Buss tarafından güncelleştirilip geliştirilen bir ölçektir. Saldırganlık ölçeği 2002 yılında Dr. Sibel Can tarafından Türkçeye çevrilerek “Türk popülasyonunda geçerlilik ve güvenilirliği” kanıtlanmıştır. Ölçek 34 maddeden oluşmakta olup, 5 alt ölçek ile saldırganlık tipi ve yansıması, ayrıca genel anlamda saldırganlık derecesini de ortaya çıkarmaktadır.

Ölçeğin alt boyutları, fiziksel saldırganlık, sözel saldırganlık, öfke, düşmanlık, dolaylı saldırganlıktır. Ölçekte alt ölçeklere ve toplam puana bakılır. Ölçek beşli Likert tipi yanıtlar içerir. “5=karakterime tamamen uygun”, “4=karakterime çok uygun”, “3=karakterime biraz uygun”, “2=karakterime çok az uygun”, “1=karakterime hiç uygun değil” karşılığındadır. Saldırganlık ölçeğinin kısalığı, kolay okunur düzeyde olması, hem gençlere hem de karmaşık sözlü açıklamaları anlamakta zorluk çeken yetişkinlere uygulanmasını kolaylaştırmaktadır. Klinik ortamda, tedavi planlamasında, ayrıca tedavi sırasında iyileşmeyi izlemek için de kullanılabilen bir ölçektir. Saldırganlık Ölçeği toplam puan yüksek ise, bireyin alt ölçek puanlarını incelemek gerekir.

Fiziksel saldırganlık alt ölçeği maddeleri: 8,10,11,17,23,24,25,27

- Kız ya da erkek birisi beni kışkırtırsa ona vurabilirim
- Tanıdığım insanları tehdit ettiğim olmuştur
- Biri çok üzerime geldiğinde, sıkıştırdığında ona vurabilirim
- Her şeyi dağıtacak kadar çılgınlaşabilirim
- Bazen birine vurma isteğimi kontrol edemem
- Pek çok insandan daha sık kavga ederim
- Eğer biri bana vurursa ben de ona vururum
- Haklarımı korumak için şiddete başvurmam gerekirse, hiç çekinmem

Fiziksel saldırganlık puanı yüksek birey, fiziksel saldırganlıkta bulunma dürtülerini kontrol edemiyor, otoriter kişilerle sorunlar yaşıyordur. Sadist ya da antisosyal kişilik özellikleri, alkol ve madde kullanım bozuklukları gözlenebilir. Saldırganca davranışlarını kendi kendilerine kanıtlamak için başkaları tarafından kışkırtıldıklarını öne sürmek eğilimindedir. Fiziksel saldırganlığa karşı uygun davranışsal alternatiflerin öğrenilmesini ve uygulanmasını sağlayan terapatik vey önleyici teknikler bu bireyler için faydalıdır. Fiziksel saldırganlık puanı düşüklüğü, fiziksel saldırganca davranışların göreceli olarak bulunmadığı ve fiziksel saldırganlık dürtülerini kontrol etme yetisinin güçlü olduğunu gösterir.

Sözel saldırganlık alt ölçeği maddeleri: 1,4,6,20,26

- Arkadaşların çok münakaşacı olduğumu söylerler
- Kendimi sık sık diğer insanlara tartışırken bulurum
- İnsanlarla aynı fizirde olmazsam, onlarla tartışmaktan kendimi alıkoyamam
- insanlar beni kızdırırlarsa, onlarla gerçek düşüncelerimi söyleyebilirim
- arkadaşlarımla aynı fikirde olmadıgımda açıkça söylerim

Sözel saldırganlık kavgacı ve düşmanca konuşmaları içerir. Yüksek puan tartışma eğilimi fazla olduğunu gösterir. Bu bireyler haksız olduklarını düşündükleri durumlarda öfkelenirler, kendilerini yabancılaşmış veya sıkılmış hissedebilirler. Yüksek puanlar genede “extraversiyon” olarak tanımlanan kişilerde ve yüksek sosyal düzeyde bulunanlarda görülür. Panik bozukluğu, fobiler, ayrılma anksiyetesi gibi anksiyete bozukluklarında, davranış bozukluğu bulunan çocuklar da yüksek puan alırlar. Nörolojik bozukluklarda da yükselme olur. Antisosyal bireylerde, alkol kullanım bozukluklarında fiziksel saldırganlık puanı yükselmesiyle birlikte sözel puan da yükselir. Düşük puan alan bireyler kendinde tartışma eğilimi görmeyen kişilerdir. Çekingen kişiliklerde görülür.

Öfke alt ölçeği maddeleri: 3,7,12,16,19,22,29,32,

- Birden parlarım, ama çabuk sakinleşirim
- Bazen ortada hiçbir neden yokken parlarım
- Öfkemi kontrol etmekte zorluk çekerim
- İnsanlar bana nazik davrandıklarında, ne isteyeceklerini merak ederim
- Ben sakin biriyim
- İstediğimi elde edemediğim zaman, kızgınlığımı gösteririm
- Bazı kendimi patlamaya hazır bir bomba gibi hissedirim
- Bazı arkadaşlarım, benim düşünmeden hareket ettiğimi düşünürler

Öfke alt ölçeği uyarılma ve kontrol duygusuna karşı öfkelenme özelliklerini içerir. Puanın yüksekliği davranış bozukluğu bulunan çocuklarda, antisosyal, pasif-agresif veya yenilgiyi kabullanma özellikleri bulunan yetişkinlerde

görülür. Borderline kişilik özellikleri ve alkol kullanım bozukluklarında da yüksek puan görülür. Narsist veya histrionik kişilikler düşük puan alır.

Düşmanlık alt ölçeği maddeleri: 2,5,9,21,28,31,33,

- Şans hep başkalarına gülüyor, onlardan yana oluyor
- Bazen hayatın bana adaletli davranmadığını düşünürüm
- Bazen niye bu kadar katı olduğumu merak ediyorum
- Bazen insanların arkamdan bana güldüklerini hissederim
- Fazla dostça davranan yabancılara güvenmem
- Arkadaşlarımın, arkamdan, benim hakkında konuştuklarını bilirim
- Bazen hiçbir şey düşünemeyecek kadar kıskanç olurum

Düşmanlık sosyal uyumsuzluğu ve ağır psikopatolojik ve hatta fiziksel bozuklukları konu alır. Küskünlük, sosyal yabancılaşma ve paranoya gibi davranışları temsil eder. Yüksek puan alan bireyler sosyal izolasyon halindedir, başkalarının gereksinimlerini veya duygularını dikkate alamazlar. Bu tür kişilerde distimi, yeme bozuklukları, sosyal fobi, obsesif kompulsif bozukluklar ile bağlantılı depresif semptomlar bulunabilir. Düşük puan ise kişi içinde bulunduğu sosyal ortamdan memnun demektir. Ya da şüphe eğilimlerini bastırıyor olabilir. Histrionik kişilikte düşük puan bulunmaktadır.

Dolaylı saldırganlık alt ölçeği maddeleri: 13,14,15,18,30,34,

- eğer birine kızarsam o kişinin yaptığı işleri berbat edebilirim
- Kapıyı arkadan gelenin yüzüne çarpacak kadar çıldırabilirim
- İnsanlar bana patronluk tasladıklarında, onların inadına, işi ağırdan alırım
- Bezen sevmediklerim hakkında dedikodu yayar, çamur atarım
- Beni gerçekten sahtesiz edenlere susarak, ilgilenmeyerek tepki veririm
- El şakası yapmaktan hoşlanırım

Dolaylı saldırganlık bireyin doğrudan yüzleşmeden kaçınmak durumlarında öfkelenme eğilimini ölçer. Bu tür eylemlere yol açan durumlar genelde tatmin edici şekilde çözümlenemez, bu nedenle yüksek puan alan kişiler,

yaşamlarının en azından bazı alanlarında yüksek düzeyde kronik hayal kırıklığı yaşayabilirler. Antisosyal kişiler, alkol ve madde kullanımları yüksek puan almaktadır. Düşük puan ise genelde yaşamlarındaki çatışmaları çözümlmek için doğrudan yüzleşme yapabilen kişilerdir.

Türkçe uyarlamada yapılan “test-yeniden test” güvenilirliği alt ölçeklerden fiziksel saldırganlıkta $r=0.847$, sözel saldırganlıkta $r=0.696$, öfkede $r=0.746$, düşmanlıkta $r=0.810$, dolaylı saldırganlıkta $r=0.743$, toplam saldırganlık puanında ise $r=0.857$ bulunmuştur ve “oldukça güvenilir” ve “yüksek derecede güvenilir” olduğu saptanmıştır ($p<0.001$).

3.3.4. Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri

Stanley Coopersmith tarafından geliştirilen bu ölçek kişinin çeşitli alanlarda kendisi hakkındaki tutumunu değerlendirmede kullanılan bir ölçme aracıdır. Bu ölçek için geçerli olan benlik saygısı kavramı; kişinin kendisi hakkında ve sürekliliği olan bir değerlendirme anlamında kullanılmıştır. Böyle bir değerlendirme, kişinin kendisi için onayladığı ya da onaylamadığı bazı özellikleri ile ilgilidir. Ölçek için kabul edilen benlik saygısı tanımının üç özelliği vardır.

- Benlik saygısı kişinin kendisiyle ilgili genel değerlendirmeyi yansıtan bir yargıdır
- Bu yargının görel olarak sürekliliği olup, hemen değişmeme özelliğine sahiptir
- Bu yargı, kişinin yaşına, cinsiyetine ve sosyal rollerine bağlı çeşitli konularına göre farklılaşabilir.

Bu araştırmada benlik saygısı ölçeği, “bana uygun” ve “bana uygun değil” şeklinde işaretlenebilen 25 cümleden oluşmaktadır. Bu cümlelerde kişinin hayata bakış açısı, aile ilişkileri, sosyal ilişkileri ve dayanma gücü ile ilgili ifadeler bulunmaktadır. Puanlar 0-100 arasında değişmekte, yüksek puan yüksek benlik saygısı olarak değerlendirilmektedir.

Coopersmith benlik saygısı ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları Turan ve Tufan tarafından 1987 de yapılmıştır.

İkizoğlunun çalışmasında ölçeğin güvenilirlik çalışmasının, Turan tarafından 30 kanserli hasta üzerinde gerçekleştirildiği belirtilmektedir. 15 gün arayla hastalara ölçek uygulanmıştır. “test-yeniden test” sonunda $r=0.65$ sonucu önemli bulunmuştur. Ayrıca Tufan tarafından Mart 1987’de H.Ü. Sosyal Hizmetler Yüksekokulu ikinci sınıf öğrencilerinden 56 kişilik bir gruba 15 gün ara ile uygulandığı , “test-yeniden test” sonucunda $r=0.76$ sonucunun bulunduğu belirtilmektedir (Akt.Muslu,2001,s.32).

3.4. Veri Toplama Yöntemi

Araştırmada, seçilen okulların lise ikinci sınıf öğrencilerine, algılanan, aile içi çocuk istismarının saldırganlığı ne derecede etkilediğini incelemek yine istismara maruz kalan ergenlerin benlik saygısı düzeylerini belirlemek amacıyla üç ayrı ölçek “Aile İçi Çocuk İstismarı Ölçeği, Saldırganlık Ölçeği” ve araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” uygulanmıştır. Uygulama öncelikle, öğrencilerin ders programlarını ve sınav saatlerini aksatmamaya özen gösterilerek, okullardaki rehberlik öğretmenlerinin yardımı ve araştırmacının uygulamaya bizzat katılımı ile yapılmıştır.

Okullar, ilçelerin sosyo – ekonomik durumları göz önüne alınarak seçilmiştir. Araştırma, yedi ayrı lisede ve 1650 öğrenci ile yapılmıştır. Verilerin çözümlenmesine geçilmeden önce, “E-Lisesi” sadece kız öğrencilerin okuduğu bir okul olması ve diğer okullar arasında nitelik olarak fark yaratmaması açısından araştırmadan çıkartılmıştır. Sonuç olarak her sosyo - ekonomik seviyede ikişer okul olmak üzere, altı lise ile çalışılmıştır.

Testlerin uygulanmasına başlamadan önce araştırmacı tarafından gerekli açıklamalar yapılmıştır. Uygulama bir ders saati içinde tamamlanmıştır.

Araştırmaya yardımcı olacağı düşünülerek uygulamaya dahil edilen okullardaki öğretmenler için de konuyla ilgili, istediklerinde sadece “evet”, “hayır” ile cevap verebilecekleri veya gerekli gördüklerinde açıklamalar yazabilecekleri açık uçlu sorular hazırlanmıştır. Araştırmacının okulda olduğu saatlerde öğretmenler odasında bulunan öğretmenlere, konu hakkında açıklayıcı bilgi verilerek araştırmaya katılmaları rica edilmiştir. İstekli öğretmenlere sorular dağıtılmıştır. Öğretmenlerin cevapları da ayrıca istatistiksel çözümlenmelerle sonuçlandırılmış ve bireysel açıklamaları eklere konulmuştur (Ek: 3).

3.5. Verilerin Çözümü

İstatistiksel çözümlenmelere geçmeden önce, demografik değişkenler gruplandırılmış ardından öğrencilere uygulanan ölçekler (Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği, Aile içi İstismar Ölçeği, Saldırganlık Ölçeği) puanlanmıştır. Daha sonra elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmeleri bilgisayar ortamında gerçekleştirilmiştir.

Bu aşamada, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin demografik özelliklerini betimleyici frekans ve yüzde dağılımları çıkarılmış, sonra ölçeğin toplam puanları için $\bar{x}$, ss, $Sh_{\bar{x}}$ değerleri saptanmıştır. Gruplar içerisinde normal dağılım özelliği göstermeyen ($n < 30$) gruplar için non-parametrik teknikler, normal dağılım özelliği gösteren dağılımlar içinse parametrik analiz teknikleri kullanılmıştır. Bu bağlamda:

- 1- Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği, Aile içi İstismar Ölçeği, Saldırganlık Ölçeğinden aldıkları puanların cinsiyeti, babanın sağ olup olmaması, ailede alkol kullanan birinin bulunup bulunmaması, ailede kumar oynayan birinin bulunup bulunmaması, ailede suça karışmış birinin bulunup bulunmaması, kendine zarar verici davranışlarının bulunup bulunmaması değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için *bağımsız grup t testi*,
- 2- Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği, Aile içi İstismar Ölçeği, Saldırganlık Ölçeğinden aldıkları puanların okulun ekonomik düzeyi, öğrenim görülen alan (sınıf), kardeş sayısı, annenin

eğitim düzeyi, ailedeki toplam kişi sayısı, öğrencinin sorunlarını kiminle paylaştığı değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için *tek yönlü varyans analizi (ANOVA)*,

3- Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda gruplar arasında fark bulunduğunda, farklılıkların kaynağını (hangi gruplar arasında olduğunu) belirlemek üzere varyanslar homojen bulunmuşsa *post-hoc Scheff*, varyanslar heterojen bulunmuşsa *Tamhane's T2 testleri*,

4- Örneklem grubunu oluşturan ğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı leği, Aile içi İstismar leği, Saldırganlık leğinden aldıkları puanların öğrencinin yaşı, öğrencinin annesinin yaşı, babasının yaşı, babanın eğitim düzeyi, annenin çalışıp çalışmaması, babanın çalışıp çalışmaması, evde kimin alkol kullandığı, evde kimin uyuru kullandığı, evde suç işleyen kişilerin kimler olduğu, evde şiddet uygulayan kişilerin kimler olduğu değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için *non-parametrik Kruskal Wallis-H testi*,

6- Non-parametrik Kruskal Wallis testi, sonucunda gruplar arasında fark bulunduğunda, farklılıkların kaynağını (hangi gruplar arasında olduğunu) belirlemek üzere *non parametrik Mann Whitney-U testi*,

7- Örneklem grubunu oluşturan ğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı leği, Aile içi İstismar leği, Saldırganlık leğinden aldıkları puanların annenin öz olup olmaması, babanın öz olup olmaması, evde uyuru kullanan birinin bulunup bulunmaması değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için *non parametrik Mann Whitney-U testi*,

8- Örneklem grubunu oluşturan ğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı leği, Aile içi İstismar leği, Saldırganlık leğinden almış oldukları puanlar arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek üzere *Pearson arpım Moment Korelasyon analizi* kullanılmıştır.

Elde edilen veriler bilgisayarda "SPSS for Windows ver:13.0" programında çözümlenmiş, manidarlıklar .05 düzeyinde sınınmış, diğer manidarlık düzeyleri ayrıca belirtilmiş ve bulgular araştırmanın amaçlarına uygun olarak tablolar halinde sunulmuştur.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUMLARI

4.1. Demografik Bulgular

Tablo 1. Okulun Adı Değişkeni İçin f , %, Değerleri

Okul	f	%
A Lisesi	191	12,7
B Lisesi	247	16,5
C Lisesi	256	17,1
D Lisesi	215	14,3
E Lisesi	346	23,1
F Lisesi	244	16,3
Total	1499	100,0

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem 191'i (%12,7) Fenerbahçe Lisesi'nden; 247'si (%16,5) Ataşehir Lisesi'nden; 256'sı (%17,1) Burhan Felek Lisesi'nden; 215'i (%14,3) Cumhuriyet Lisesi'nden; 346'sı (%23,1) Ümraniye Lisesi'nden; 244'ü de (%16,3) Mevlana Lisesi'nden olmak üzere toplam 1499 öğrenciden oluşmaktadır.

Tablo 2. Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkeni İçin f , % Değerleri

Ekonomik Düzey	f	%
Düşük	590	39,4
Orta	471	31,4
Yüksek	438	29,2
Total	1499	100,0

Tablodan da anlaşılacağı üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 590'ı (%39,3) düşük sosyo-ekonomik düzeyde; 471'i (%31,4) orta sosyo-

ekonomik düzeyde; 438'i de (%29,3) yüksek sosyo-ekonomik düzeyde olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3. Alan (Öğrenim Görülen Alan) Değişkeni İçin f , % Değerleri

Alan	f	%
TS	658	43,9
TM	485	32,4
FM	356	23,7
Total	1499	100,0

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 620'si (%44,2) Türkçe-Sosyal alanında; 464'ü (%33,1) Türkçe-Matematik alanında; 319'u da (%22,7) Fen-Matematik alanında öğrenim gördüklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 4. Cinsiyet Değişkeni İçin f , % Değerleri

Cinsiyet	f	%
Kız	706	47,1
Erkek	793	52,9
Total	1499	100,0

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 706'sı (%47,1) kız; 793'ü (%52,9) erkektir.

Tablo 5. Öğrencinin Yaşı Değişkeni İçin f , % Değerleri

Yaş	f	%
14 ve altı	3	,2
15 yaş	93	6,2
16 yaş	825	55,0
17 yaş	487	32,5
18 ve üstü	91	6,1
Total	1499	100,0

Tabloda görülebileceği üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 3'ü (%0,2) 14 yaş ve altında; 93'ü (%6,2) 15 yaş grubunda; 825'i (%55,0) 16 yaş grubunda; 487'si (%32,5) 17 yaş grubunda; 91'i ise (%6,1) 18 yaş ve üstü yaş grubunda bulunmaktadır.

Tablo 6. Annesinin Yaşı Değişkeni İçin f , % Değerleri

Anne Yaş	f	%
35 yaş ve altı	178	11,9
36-45 yaş	1018	67,9
46-55 yaş	292	19,5
56-65 yaş	11	,7
Total	1499	100,0

Tabloda belirtildiği üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 178'i (%11,9) annelerinin 35 yaş ve altı yaş grubunda; 1018'i (%67,9) 36-45 yaş grubunda; 292'si (%19,5) 46-55 yaş grubunda; 11'i ise (%0,7) 56-65 yaş grubunda olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 7. Babasının Yaşı Değişkeni İçin f , % Değerleri

Baba Yaş	f	%
35 yaş ve altı	16	1,1
36-45 yaş	782	52,2
46-55 yaş	612	40,8
56-65 yaş	84	5,6
66 ve üstü	5	,3
Total	1499	100,0

Tabloda belirtildiği üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 16'sı (%1,1) babalarının 35 yaş ve altı yaş grubunda; 782'i (%52,2) 36-45 yaş grubunda; 612'si (%40,8) 46-55 yaş grubunda; 84'ü (%5,6) 56-65 yaş grubunda; 5'i de (%0,3) 66 ve üstü yaş grubunda olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 8. Kardeş Sayısı Değişkeni İçin f , % Değerleri

Kardeş Sayısı	f	%
Tek Çocuk	116	7,7
İki	625	41,7
Üç	425	28,4
Dört	185	12,3
5 ve Üstü	148	9,9
Total	1499	100,0

Tabloda belirtildiği üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 116'sı (%7,7) tek çocuk olduklarını; 625'i (%41,7) iki kardeş olduklarını; 425'i

(%28,4) üç kardeş olduklarını; 185'i (%12,3) dört kardeş olduklarını; 148'i de (%9,9) beş ve üstü kardeş olduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 9. Doğum Sırası (Kaçınıcı Kardeş) Değişkeni İçin f , % Değerleri

Doğum Sırası	f	%
İlk Çocuk	613	40,9
İki	520	34,7
Üç	202	13,5
Dört	164	10,9
Total	1499	100,0

Tabloda belirtildiği üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 613'ü (%40,9) ilk çocuk olduklarını; 520'si (%34,7) ikinci çocuk olduklarını; 202'si (%13,5) üçüncü çocuk olduklarını; 164'ü de (%10,9) dördüncü veya daha sonraki çocuk olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 10. Annenin Özlüğü Değişkeni İçin f , % Değerleri

Özlük	f	%
Öz	1491	99,5
Üvey	8	,5
Total	1499	100,0

Tablodan anlaşılacağı üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 1491'i (%98,9) annelerinin öz olduğunu; 8'i ise (%0,5) annelerinin üvey olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 11. Babanın Özlüğü Değişkeni İçin f , % Değerleri

Özlük	f	%
Öz	1489	99,3
Üvey	10	,7
Total	1499	100,0

Tablodan anlaşılacağı üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 1386'sı (%98,8) babalarının öz olduğunu; 17'si ise (%1,2) babalarının üvey olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 12. Annenin Sağ Olup Olmaması Değişkeni İçin f , % Değerleri

Sağ Olup Olmama	f	%
Sağ	1485	99,1
Ölü	14	,9
Total	1499	100,0

Tablodan anlaşılacağı üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 1485'i (%99,1) annelerinin sağ olduğunu; 14'ü ise (%0,9) annelerinin ölmüş olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 13. Babanın Sağ Olup Olmaması Değişkeni İçin f , % Değerleri

Sağ Olup Olmama	f	%
Sağ	1449	96,7
Ölü	50	3,3
Total	1499	100,0

Tablodan anlaşılacağı üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 1356'sı (%96,7) babalarının sağ olduğunu; 47'si ise (%3,3) babalarının ölmüş olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 14. Annenin Eğitim Düzeyi Değişkeni İçin f , % Değerleri

Eğitim Düzeyi	f	%
Okula Gitmemiş	114	7,6
İlköğretim	909	60,6
Lise	366	24,4
Ünv. ve Üstü	110	7,3
Total	1499	100,0

Tabloda görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 114'ü (%7,6) annelerinin okula gitmemiş olduğunu; 909'u (%60,6) ilköğretim mezunu olduğunu; 366'sı (%24,4) lise mezunu olduğunu; 110'u de (%7,3) üniversite ve üstü eğitim düzeyinde olduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 15. Babanın Eğitim Düzeyi Değişkeni İçin f , % Değerleri

Eğitim Düzeyi	f	%
Okula Gitmemiş	23	1,5
İlköğretim	763	50,9
Lise	484	32,3
Ünv. ve Üstü	229	15,3
Total	1499	100,0

Tabloda görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 23'ü (%1,5) babalarının okula gitmemiş olduğunu; 763'ü (%50,9) ilköğretim mezunu olduğunu; 484'ü (%32,3) lise mezunu olduğunu; 229'u (%15,3) ise üniversite ve üstü eğitim düzeyinde olduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 16. Annenin Çalışıp Çalışmaması Değişkeni İçin f , % Değerleri

Çalışma	f	%
Çalışıyor	351	23,4
Çalışmıyor	1140	76,1
Emekli	8	,5
Total	1499	100,0

Tabloda görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 351'i (%23,4) annelerinin bir işte çalıştıklarını; 1140'ı (%76,1) bir işte çalışmadığını; 8'i ise (%0,5) annelerinin emekli olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 17. Babanın Çalışıp Çalışmaması Değişkeni İçin f , % Değerleri

Çalışma	f	%
Çalışıyor	1313	87,6
Çalışmıyor	180	12,0
Emekli	6	,4
Total	1499	100,0

Tabloda görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 1313'ü (%87,6) babalarının bir işte çalıştığını; 180'i (%12,0) çalışmadığını; 6'sı ise (%0,4) babalarının emekli olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 18. Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkeni İçin f , % Değerleri

Toplam Kişi	f	%
Üç ve Altı	254	16,9
4-5 kişi	972	64,8
6-7 kişi	242	16,1
8 ve üstü	31	2,1
Total	1499	100,0

Tabloda görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 254'ü (%16,9) ailede üç veya daha az kişi olduğunu; 972'si (%64,8) 4-5 kişi olduğunu; 242'si (%16,1) 5-6 kişi olduğunu; 31'i de (%2,1) 8 ve daha fazla kişi olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 19. Ailede Alkol Kullanımı Değişkeni İçin f , % Değerleri

Alkol	f	%
Evet	415	27,7
Hayır	1084	72,3
Total	1499	100,0

Tabloda görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 415'i (%27,7) evde alkol kullanan birilerinin olduğunu, 1084'ü ise (%72,3) alkol kullanan birilerinin bulunmadığını ifade etmişlerdir.

Tablo 20. Evde Kimlerin Alkol Kullandığı Değişkeni İçin f , % Değerleri

Kimler	f	%
Kendim	80	5,3
Annem	5	,3
Babam	163	10,9
Kardeşim	16	1,1
Birkaçı	151	10,1
Kullanmayan	1084	72,3
Total	1499	100,0

Tabloda görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 80'i (%5,3) evde alkol kullanan kişinin kendisi olduğunu; 5'i (%0,3) annesinin; 163'ü (%10,9) babasının; 16'sı (%1,1) kardeşinin; 151'i (%10,1) birkaçının alkol kullandığını; öte yandan 1084'ü (%72,3) alkol kullanılmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 21. Uyuşturucu Kullanımı Değişkeni İçin f , % Değerleri

Uyuşturucu	f	%
Evet	28	1,9
Hayır	1471	98,1
Total	1499	100,0

Tabloda görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 28' (%1,9) evde uyuşturucu kullanan birilerinin olduğunu, 1471'u (%98,1) evde uyuşturucu kullanan birilerinin bulunmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 22. Evde Kimlerin Uyuşturucu Kullandığı Değişkeni İçin f , % Değerleri

Kimler	f	%
Kendim	18	1,2
Annem	5	,3
Kardeşim	1	,1
Diğer	4	,3
Kullanılmıyor	1471	98,1
Toplam	1499	100,0

Tabloda görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 18'i (%1,2) ailede uyuşturucu kullanan kişinin kendisi olduğunu; 5'i (%0,3) annesinin kullandığını; 1'i (0,1) kardeşinin 4' de (%0,3) diğerlerinin uyuşturucu kullandığını belirtmiştir. Öte yandan 1471 kişi (%98,1) evde uyuşturucu kullanan birinin bulunmadığını ifade etmişlerdir. Bu daęıлымda bir gözenekte (kardeşi uyuşturucu kullananlar) analizler için yeterli veri dağılımı oluşmadığından veriler yeniden gruplandırılmış ve analizler bu gruptanma üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Tablo 23. Evde Kimlerin Uyuşturucu Kullandığı (Gruplandırılmış) Değişkeni İçin f , % Değerleri

Kimler	f	%
Kendim	18	1,2
Annem	5	,3
Diğer	5	,3
Kullanılmıyor	1471	98,1
Total	1499	100,0

Tabloda görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 18'i (%1,2) ailede uyuşturucu kullanan kişinin kendisi olduğunu; 5'i (%0,3) annesinin kullandığını; 5'i de (0,3) birkaçının uyuşturucu kullandığını belirtmiştir. Öte yandan 1471 kişi (%98,1) evde uyuşturucu kullanan birinin bulunmadığını ifade etmişlerdir.

Tablo 24. Kumar Davranışı Değişkeni İçin f , % Değerleri

Kumar	f	%
Evet	98	6,5
Hayır	1401	93,5
Total	1499	100,0

Tabloda görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 98'i (%6,5) evde kumar oynayan birilerinin bulunduğunu; 1401'i ise (%93,5) kumar oynayan birilerinin bulunmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 25. Evde Kimlerin Kumar Oynadığı Değişkeni İçin f , % Değerleri

Kimler	f	%
Kendim	35	2,3
Annem	7	,5
Babam	34	2,3
Kardeşim	4	,3
Birkaçı	18	1,2
Oynanmıyor	1401	93,5
Total	1499	100,0

Tabloda görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 35'i (%2,3) evde kumar oynayan kişinin kendisi olduğunu; 7'si (%0,5) annesinin; 34'ü (%2,3) babasının; 4'ü (%0,3) kardeşinin; 18'i de (%1,2) birkaçının kumar oynadığını belirtirken 1401'i (%93,5) evde kumar oynanmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 26. Suç İşleme Değişkeni İçin f , % Değerleri

Suç İşleme	f	%
Evet	41	2,7
Hayır	1458	97,3
Total	1499	100,0

Tabloda görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 41'i (%2,7) evde suç işlemiş birilerinin bulunduğu; 1458'i (%97,3) ise suç işleyen birilerinin bulunmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 27. Evde Kimlerin Suç İşlediği Değişkeni İçin f , % Değerleri

Kimler	f	%
Babam	20	1,3
Ağabey	5	,3
Kendim	7	,5
Diğer	9	,6
Suçlu yok	1458	97,3
Total	1499	100,0

Tabloda görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 20'si (%1,3) suça karışan kişinin babası olduğunu; 5'i (%0,3) ağabeyinin; 7'si (%0,5) kendisinin; 9'u (%0,6) diğerlerinin suça karıştığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin 1458'i (%97,3) ise evde suça karışan kimsenin bulunmadığını ifade etmişlerdir.

Tablo 28. Aile-içi Şiddet Değişkeni İçin f , % Değerleri

Aile-içi Şiddet	f	%
Anne-Baba	80	5,3
Anne-Çocuk	66	4,4
Baba-Çocuk	55	3,7
Anne-Baba / Baba-Çocuk / Anne-Çocuk	13	,9
Ağabey-Kardeş	10	,7
Anne-Çocuk ve Baba-Çocuk	8	,5
Anne-Baba ve Baba-Çocuk	4	,3
Anne-Baba ve Anne-Çocuk	4	,3
Şiddet Yok	1259	84,0
Toplam	1499	100,0

Tabloda görüldüğü gibi, aile için şiddet hakkında yöneltilen soruya örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 80'i (%5,3) şiddeti anne-baba arasında olduğunu; 66'sı (%4,4) anne-çocuk arasında olduğunu; 55'i (%3,7) baba-çocuk

arasında; 13'ü (%0,9) anne-baba/anne-çocuk/baba-çocuk arasında; 10'u (%0,7) ağabey-kardeş arasında; 8'i (%0,5) anne-çocuk ve baba-çocuk arasında; 4'ü (%0,3) anne-baba ve baba-çocuk arasında; 4'ü (%0,3) anne-baba ve anne-çocuk arasında şiddet bulunduğunu belirtmişlerdir. 1259 öğrenci ise (%84,0) evde şiddet bulunmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 29. Kendine Zarar Verici Davranışı Olup Olmadığı Değişkeni İçin f , % Değerleri

Zarar Verici	f	%
Evet	397	26,5
Hayır	1102	73,5
Total	1499	100,0

Tabloda görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 397'si (%26,5) kendine zarar verici nitelikte davranışlarının olduğunu; 1102'si (%73,5) kendine zarar verici davranışının olmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 30. Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkeni İçin f , % Değerleri

Kiminle Paylaşıldığı	f	%
Anne	515	34,4
Baba	88	5,9
Diğer	646	43,1
Anne / Diğer	40	2,7
Hiç Kimse ile	83	5,5
Herkesle	36	2,4
Anne / Baba	91	6,1
Total	1499	100,0

Tabloda görüldüğü gibi, “sorunlarını kiminle paylaştıkları” şeklindeki soruya örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 515'i (%34,4) annesi ile; 88'i (%5,9) babası ile; 646'ü (%43,1) diğerleri ile; 40'0 (%2,7) anne ve diğerleri ile; 36'sı (%2,4) hepsi ile paylaşabileceğini; 91'i (%6,1) anne-baba ile paylaşabileceğini belirtirken; öğrencilerin 83'ü (%5,5) ise sorunlarını hiç kimse ile paylaşmadıklarını belirtmişlerdir.

4.2. TESTLERDEN ELDE EDİLEN DEĞERLERİN ORTALAMA DEĞERLERİ VE STANDART SAPMALARINI

Tablo 31. YAŞ GRUPLARINA GÖRE İSTİSMAR PUANLARININ ARİTMETİK ORTALAMA VE STANDART SAPMALARINI

öğrencinin yaşı	Fiziksel istismar Alt Boyutu		Gelişimi Destekleme Alt Boyutu		Suça Yöneltilme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu		İhmalîlik ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu		Eğitim İstismarı Alt Boyutu		Uygun Olmayan Kural Ve Destek Alt Boyutu		İstismar Toplam Puanları	
	$\bar{X}$	.SS	$\bar{X}$	.SS	$\bar{X}$	.SS	$\bar{X}$	.SS	$\bar{X}$	.SS	$\bar{X}$	.SS	$\bar{X}$	.SS
14 ve altı	11,33	4,93	31,00	3,61	4,00	0,00	3,33	0,58	4,00	2,65	4,33	2,08	58,00	6,56
15 yaş	10,89	4,45	28,43	7,26	4,40	1,94	3,69	1,49	5,16	2,98	4,32	1,88	56,89	8,83
16 yaş	10,41	4,04	28,67	7,14	4,29	1,29	3,61	1,51	5,38	2,99	4,57	2,99	56,94	9,54
17 yaş	10,61	4,60	28,07	7,16	4,58	2,15	3,91	1,90	5,41	2,96	4,63	3,13	57,21	9,83
18 ve üstü	11,24	4,91	27,04	7,38	4,89	2,49	4,18	2,08	5,64	2,62	5,59	3,10	58,58	10,40
Total	10,56	4,31	28,37	7,17	4,42	1,75	3,75	1,69	5,39	2,96	4,63	2,99	57,13	9,64

Tablo 32. YAŞ GRUPLARINA GÖRE SALDIRGANLIK PUANLARININ ARİTMETİK ORTALAMA VE STANDART SAPMALARINI

Yaş Grupları	Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu		Sözel Saldırganlık Alt Boyutu		Öfke Alt Boyutu		Düşmanlık Alt Boyutu		Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu		Saldırganlık Toplam Puanları	
	$\bar{X}$	.SS	$\bar{X}$	.SS	$\bar{X}$	.SS	$\bar{X}$	.SS	$\bar{X}$	.SS	$\bar{X}$	.SS
14 ve altı	12,33	3,79	9,33	2,52	14,33	2,52	17,00	4,36	11,67	4,04	64,67	13,58
15 yaş	18,75	7,33	14,26	4,07	21,45	5,10	18,71	4,92	14,43	4,64	87,60	20,58
16 yaş	19,54	7,09	13,90	4,01	21,43	5,42	18,35	4,84	14,36	4,36	87,59	20,18
17 yaş	20,75	8,14	14,66	4,09	22,04	5,73	18,92	4,84	14,91	4,68	91,29	22,00
18 ve üstü	23,37	8,66	15,36	4,20	23,82	5,46	20,49	7,39	15,59	4,71	98,65	21,66
Total	20,10	7,62	14,25	4,07	21,76	5,54	18,69	5,05	14,62	4,51	89,42	21,09

Tablo 33. YAŞ GRUPLARINA GÖRE COOPERSMITH PUANLARININ ARİTMETİK ORTALAMA VE STANDART SAPMALARİ

Yaş Grupları	Coopersmith Puanları $\bar{x}$	.SS
14 ve altı	18,00	6,24
15 yaş	16,28	5,14
16 yaş	16,83	4,62
17 yaş	16,88	4,54
18 ve üstü	17,04	7,40
Total	16,83	4,84

4.3. AİLE İÇİ ÇOCUK İSTİSMARI ÖLÇEĞİ BULGULARI VE KARŞILAŞTIRMA ANALİZLERİ

4.3.1. SOSYO EKONOMİK DÜZEYE GÖRE :

Tablo 34. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Fiziksel	Düşük	590	10,97	4,53	G.Arası	293,506	2	146,753	7,958	,000
	Orta	471	10,66	4,23	G.İçi	27587,900	1496	18,441		
	Yüksek	438	9,90	4,03	Toplam	27881,406	1498			
	Toplam	1499	10,56	4,31						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği fiziksel istismar alt boyutu puanlarının okulun ekonomik düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=7,958$; $p<.001$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffe testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 35. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları

Ses (i)	Ses (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>P</i>
Düşük	Orta	0,302	0,265	0,524
	Yüksek	1,067	0,271	0,000
Orta	Düşük	-0,302	0,265	0,524
	Yüksek	0,765	0,285	0,028
Yüksek	Düşük	-1,067	0,271	0,000
	Orta	-0,765	0,285	0,028

Tabloda görüldüğü gibi, İstismar Ölçeği fiziksel istismar alt boyutu puanlarının okulun ekonomik düzeyi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffe testi sonucunda söz konusu farklılığın yüksek grupla düşük grup arasında düşük grubun lehine $p < .001$ düzeyinde; yüksek düzeyle orta düzey arasında orta düzey lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 36. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Gelişimi Destekleme	Düşük	590	28,00	7,12	G.Arası G.İçi Toplam	958,314	2	479,157	9,423	,000
	Orta	471	27,68	7,35						
	Yüksek	438	29,59	6,90						
	Toplam	1499	28,37	7,17						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının okulun ekonomik düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=9,423$; $p < .001$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffe testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 37. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları

Ses (i)	Ses(j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Düşük	Orta	0,322	0,441	0,766
	Yüksek	-1,590	0,450	0,002
Orta	Düşük	-0,322	0,441	0,766
	Yüksek	-1,912	0,473	0,000
Yüksek	Düşük	1,590	0,450	0,002
	Orta	1,912	0,473	0,000

Tabloda görüldüğü gibi, İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının okulun ekonomik düzeyi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffe testi sonucunda söz konusu farklılığın yüksek grupta düşük grup arasında yüksek grubun lehine $p < .01$ düzeyinde; yüksek düzeyle orta düzey arasında yüksek düzey lehine $p < .001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 38. İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Suça Yönelme ve Cinsel	Düşük	590	4,60	2,27	G.Arası	31,016	2	15,508	5,102	,006
	Orta	471	4,34	1,54	G.İçi	4547,291	1496	3,040		
	Yüksek	438	4,28	0,96	Toplam	4578,307	1498			
	Toplam	1499	4,42	1,75						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği suça yönelme ve cinsel istismar alt boyutu puanlarının okulun ekonomik düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=5,102$; $p < .01$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffe testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı

duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 39. İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları

Ses (i)	Ses (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Düşük	Orta	0,266	0,108	0,047
	Yüksek	0,319	0,110	0,015
Orta	Düşük	-0,266	0,108	0,047
	Yüksek	0,052	0,116	0,903
Yüksek	Düşük	-0,319	0,110	0,015
	Orta	-0,052	0,116	0,903

Tabloda görüldüğü gibi, İstismar Ölçeği suça yönelme ve cinsel istismar alt boyutu puanlarının okulun ekonomik düzeyi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffe testi sonucunda söz konusu farklılığın düşük grupta orta grup arasında düşük grubun lehine $p < .05$ düzeyinde; yüksek düzeyle düşük düzey arasında düşük düzey lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 40. İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
İhmalkârlık Duygusal Tehdit	Düşük	590	3,92	1,90	G.Arası G.İçi Toplam	32,433	2	16,217	5,736	,003
	Orta	471	3,70	1,60		4229,751	1496	2,827		
	Yüksek	438	3,57	1,44		4262,184	1498			
	Toplam	1499	3,75	1,69						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği ihmalkârlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının okulun ekonomik düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=5,736$; $p < .01$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların

homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffe testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 41. İstismar Ölçeği İhmalkarlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları

Ses (i)	Ses (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
Düşük	Orta	0,222	0,104	0,103
	Yüksek	0,350	0,106	0,004
Orta	Düşük	-0,222	0,104	0,103
	Yüksek	0,128	0,112	0,520
Yüksek	Düşük	-0,350	0,106	0,004
	Orta	-0,128	0,112	0,520

Tabloda görüldüğü gibi, İstismar Ölçeği ihmalkarlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının okulun ekonomik düzeyi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffe testi sonucunda söz konusu farklılığın yüksek grupta düşük grup arasında düşük grubun lehine $p < .01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 42. İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

$f, \bar{x}$ ve SS Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	N	$\bar{x}$	SS	Var. K.	KT	Sd	KO	F	P
Eğitim	Düşük	590	5,08	2,78	G.Arasi	163,098	2	81,549	9,435	,000
	Orta	471	5,32	2,87	G.İçi	12929,818	1496	8,643		
	Yüksek	438	5,88	3,21	Toplam	13092,917	1498			
	Toplam	1499	5,39	2,96						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği eğitim istismarı alt boyutu puanlarının okulun ekonomik düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=9,435; p < .001$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffe testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 43. İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları

Ses(i)	Ses (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	Sh $_{\bar{x}}$	p
Düşük	Orta	-0,234	0,182	0,437
	Yüksek	-0,797	0,185	0,000
Orta	Düşük	0,234	0,182	0,437
	Yüksek	-0,563	0,195	0,016
Yüksek	Düşük	0,797	0,185	0,000
	Orta	0,563	0,195	0,016

Tabloda görüldüğü gibi, İstismar Ölçeği eğitim istismarı alt boyutu puanlarının okulun ekonomik düzeyi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffe testi sonucunda söz konusu farklılığın yüksek grupla düşük grup arasında yüksek grubun lehine $p < .001$ düzeyinde; yüksek düzeyle orta düzey arasında yüksek düzey lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 044. İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

$f, \bar{x}$ ve ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	N	$\bar{x}$	ss	Var. K.	KT	Sd	KO	F	P
Uygun	Düşük	590	4,69	3,09	G.Arası G.İçi Toplam	9,714 13383,950 13393,664	2 1496 1498	4,857 8,946	,543	,581
Olmayan	Orta	471	4,69	3,13						
Kural ve	Yüksek	438	4,51	2,69						
Destek	Toplam	1499	4,63	2,99						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği uygun olmayan kural ve destek alt boyutu puanlarının okulun ekonomik düzeyi değişkenine göre anlamlı bir

farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,543; p>.05$).

Tablo 045. İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Toplam	Düşük	590	57,26	9,98	G.Arası	433,892	2	216,946	2,340	,097
	Orta	471	56,38	9,98	G.İçi	138672,529	1496	92,696		
	Yüksek	438	57,74	8,71	Toplam	139106,422	1498			
	Toplam	1499	57,13	9,64						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği toplam puanlarının okulun ekonomik düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=2,340; p>.05$).

4.3.2. ÖĞRENİM GÖRÜLEN ALANA GÖRE :

Tablo 46. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Fiziksel	TS	658	10,72	4,63	G.Arası	58,28	2	29,141	1,567	,209
	TM	485	10,60	4,15	G.İçi	27823,12	1496	18,598		
	FM	356	10,22	3,90	Toplam	27881,41	1498			
	Total	1499	10,56	4,31						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği fiziksel istismar alt boyutu puanlarının öğrenim görülen alan değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=1,657; p>.05$).

Tablo 47. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Gelişimi Destekleme	TS	658	26,99	7,49	G.Arası G.İçi Toplam	2396,012 74636,186 77032,199	2 1496 1498	1198,006 49,890	24,013	,000
	TM	485	29,04	6,91						
	FM	356	29,99	6,44						
	Total	1499	28,37	7,17						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının öğrenim görülen alan değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=24,013$; $p<.001$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olmadığı saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olmaması durumunda yaygınlıkla kullanılan Tamhane's T2 çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Tamhane's T2testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Tamhane's T2çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 48. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Tamhane's T2 Testi Sonuçları

Alan (i)	Alan (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>P</i>
TS	TM	-2,045	0,423	0,000
	FM	-2,995	0,465	0,000
TM	TS	2,045	0,423	0,000
	FM	-0,950	0,493	0,157
FM	TS	2,995	0,465	0,000
	TM	0,950	0,493	0,157

Tabloda görülebileceği gibi, İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının öğrenim görülen alan değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Tamhane's T2 testi sonucunda söz konusu farklılığın TS ile TM arasında TM lehine $p<.001$ düzeyinde; TS ile FM arasında FM lehine $p<.001$ düzeyine;

TM ile TS arasında TM lehine $p < .001$ düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 49. İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Suça Yönelme ve Cinsel	TS	658	4,55	1,93	G.Arası	18,956	2	9,478	3,110	,045
	TM	485	4,37	1,85	G.İçi	4559,351	1496	3,048		
	FM	356	4,28	1,15	Toplam	4578,307	1498			
	Total	1499	4,42	1,75						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği suça yönelme ve cinsel istismar alt boyutu puanlarının öğrenim görülen alan değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=3,110$; $p < .05$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 50. İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaşğını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları

Alan (i)	Alan (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>P</i>
TS	TM	0,174	0,104	0,095
	FM	0,270	0,115	0,019
TM	TS	-0,174	0,104	0,095
	FM	0,096	0,122	0,432
FM	TS	-0,270	0,115	0,019
	TM	-0,096	0,122	0,432

Tabloda görülebileceği gibi, İstismar Ölçeği suça yönelme ve cinsel istismar alt boyutu puanlarının öğrenim görülen alan değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaşğını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın TS ile FM arasında TS lehine $p < .01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer

grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 51. İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
İhmalkârlık Duygusal Tehdit	TS	658	3,96	1,96	G.Arası	53,071	2	26,535	9,431	,000
	TM	485	3,55	1,45	G.İçi	4209,113	1496	2,814		
	FM	356	3,63	1,37	Toplam	4262,184	1498			
	Total	1499	3,75	1,69						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği ihmalkârlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının öğrenim görülen alan değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=9,431$; $p<.001$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 52. İstismar Ölçeği İhmalkarlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları

Alan (i)	Alan (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
TS	TM	0,406	0,100	0,000
	FM	0,333	0,110	0,011
TM	TS	-0,406	0,100	0,000
	FM	-0,074	0,117	0,820
FM	TS	-0,333	0,110	0,011
	TM	0,074	0,117	0,820

Tabloda görülebileceği gibi, İstismar Ölçeği ihmalkarlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının öğrenim görülen alan değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın TS ile TM arasında TS lehine $p<.01$ düzeyinde; TS ile FM arasında TS lehine $p<.05$

düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 53. İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Eğitim	TS	658	5,42	3,03	G.Arası	125,273	2	62,637	7,226	,001
	TM	485	5,04	2,86	G.İçi	12967,643	1496	8,668		
	FM	356	5,81	2,90	Toplam	13092,917	1498			
	Total	1499	5,39	2,96						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği eğitim istismarı alt boyutu puanlarının öğrenim görülen alan değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=7,226$; $p < .01$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 54. İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları

Alan (i)	Alan (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
TS	TM	0,385	0,176	0,092
	FM	-0,392	0,194	0,129
TM	TS	-0,385	0,176	0,092
	FM	-0,777	0,205	0,001
FM	TS	0,392	0,194	0,129
	TM	0,777	0,205	0,001

Tabloda görülebileceği gibi, İstismar Ölçeği eğitim istismarı alt boyutu puanlarının öğrenim görülen alan değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan

ANOVA sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın TM ile FM arasında FM lehine $p < .01$ düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 55. İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Uygun	TS	658	4,81	3,23	G.Arası	38,645	2	19,322		
Olmayan	TM	485	4,46	2,77	G.İçi	13355,019	1496	8,927	2,164	,115
Kural ve	FM	356	4,55	2,81	Toplam	13393,664	1498			
Destek	Total	1499	4,63	2,99						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği uygun olmayan kural ve destek alt boyutu puanlarının öğrenim görülen alan değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=2,164$; $p > .05$).

Tablo 56. İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Toplam	TS	658	56,45	10,35	G.Arası	951,093	2	475,546		
	TM	485	57,05	9,39	G.İçi	138155,329	1496	92,350	5,149	,006
	FM	356	58,47	8,42	Toplam	139106,422	1498			
	Total	1499	57,13	9,64						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği toplam puanlarının öğrenim görülen alan değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=5,149$; $p < .01$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı

duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 57. İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları

Alan (i)	Alan (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
TS	TM	-0,602	0,575	0,579
	FM	-2,025	0,632	0,006
TM	TS	0,602	0,575	0,579
	FM	-1,423	0,671	0,106
FM	TS	2,025	0,632	0,006
	TM	1,423	0,671	0,106

Tabloda görülebileceği gibi, İstismar Ölçeği toplam puanlarının öğrenim görülen alan değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın TS ile FM arasında FM lehine $p < .01$ düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

4.3.3. CİNSİYETE GÖRE :

Tablo 58. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Cinsiyeti Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	$Sh_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Fiziksel	Kız	706	10,807	4,480	0,169	2,099	1497	,036
	Erkek	793	10,339	4,151	0,147			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği fiziksel istismar alt boyutu puanlarının öğrencinin cinsiyeti değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2,099$; $p < .05$). Söz konusu farklılık kız öğrencilerin lehine gerçekleşmiştir.

Tablo 59. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Cinsiyeti Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Gelişimi	Kız	706	28,616	7,338	0,276	1,270	1497	,204
Destekleme	Erkek	793	28,145	7,016	0,249			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının öğrencinin cinsiyeti değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=1,270$; $p>.05$).

Tablo 60. İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Cinsiyeti Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Suçta Yönelme ve	Kız	706	4,353	1,631	0,061	-1,511	1497	,131
Cinsel	Erkek	793	4,489	1,845	0,066			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği suça yönelme ve cinsel istismar alt boyutu puanlarının öğrencinin cinsiyeti değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,511$; $p>.05$).

Tablo 61. İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Cinsiyeti Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
İhmalkârlık	Kız	706	3,635	1,647	0,062	-2,472	1497	,014
Duygusal Tehdit	Erkek	793	3,850	1,716	0,061			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği ihmalkârlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının öğrencinin cinsiyeti değişkenine göre anlamlı bir

farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2,472$; $p<.05$). Söz konusu farklılık erkek öğrencilerin lehine gerçekleşmiştir.

Tablo 62. İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Cinsiyeti Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Eğitim	Kız	706	4,989	2,941	0,111	-5,010	1497	,000
	Erkek	793	5,749	2,925	0,104			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği eğitim istismarı alt boyutu puanlarının öğrencinin cinsiyeti değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=5,010$; $p<.001$). Söz konusu farklılık erkek öğrencilerin lehine gerçekleşmiştir.

Tablo 63. İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Cinsiyeti Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Uygun Olmayan Kural ve Destek	Kız	706	4,540	3,107	0,117	-1,158	1497	,247
	Erkek	793	4,719	2,881	0,102			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği uygun olmayan kural ve destek alt boyutu puanlarının öğrencinin cinsiyeti değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=1,158$; $p>.05$).

Tablo 64. İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Cinsiyeti Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Toplam	Kız	706	56,939	9,738	0,366	-,706	1497	,480
	Erkek	793	57,291	9,548	0,339			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği toplam puanlarının öğrencinin cinsiyeti değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,706; p>.05$).

4.3.4. ÖĞRENCİNİN YAŞINA GÖRE :

Tablo 65. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Fiziksel	14 ve altı	3	887,00	2,615	4	,624
	15 yaş	93	790,15			
	16 yaş	825	741,50			
	17 yaş	487	747,12			
	18 ve üstü	91	796,97			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği fiziksel istismar alt boyutu puanlarının öğrencinin yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=2,615; p>.05$).

Tablo 66. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Gelişimi Destekleme	14 ve altı	3	885,67	5,690	4	,224
	15 yaş	93	757,11			
	16 yaş	825	768,49			
	17 yaş	487	730,95			
	18 ve üstü	91	672,58			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının öğrencinin yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi

sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2 = 5,690$; $p > .05$).

Tablo 67. İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Suça Yönelme ve Cinsel	14 ve altı	3	664,50	10,946	4	,027
	15 yaş	93	735,90			
	16 yaş	825	735,31			
	17 yaş	487	768,52			
	18 ve üstü	91	801,29			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği suça yönelme ve cinsel istismar alt boyutu puanlarının öğrencinin yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($\chi^2 = 10,947$; $p < .05$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın 14 ve altı yaş grubu ile 18 ve üstü yaş grubu arasında 18 ve üstü yaş grubu lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 68. İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
İhmalkârlık Duygusal Tehdit	14 ve altı	3	762,33	14,531	4	,006
	15 yaş	93	746,13			
	16 yaş	825	723,67			
	17 yaş	487	781,06			
	18 ve üstü	91	826,00			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği ihmalkârlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının öğrencinin yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=14,531$; $p<.01$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın 16 yaş grubu ile 18 ve üstü yaş grubu arasında, 18 ve üstü yaş grubu lehine $p<.01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 69. İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Eğitim	14 ve altı	3	561,67	2,821	4	,588
	15 yaş	93	712,06			
	16 yaş	825	746,83			
	17 yaş	487	753,80			
	18 ve üstü	91	803,35			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği eğitim istismarı alt boyutu puanlarının öğrencinin yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=2,821$; $p>.05$).

Tablo 70. İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Uygun Olmayan Kural ve Destek	14 ve altı	3	770,17	17,594	4	,001
	15 yaş	93	749,37			
	16 yaş	825	736,72			
	17 yaş	487	738,82			
	18 ve üstü	91	930,16			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği uygun olmayan kural ve destek alt boyutu puanlarının öğrencinin yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=17,594$; $p<.001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın 16 yaş grubu ile 18 ve üstü yaş grubu arasında, 18 ve üstü yaş grubu lehine $p<.01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 71. İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Toplam	14 ve altı	3	804,83	3,263	4	,515
	15 yaş	93	742,11			
	16 yaş	825	739,76			
	17 yaş	487	754,68			
	18 ve üstü	91	824,03			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği toplam puanlarının öğrencinin yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=3,263$; $p>.05$).

4.3.5. ANNENİN YAŞINA GÖRE :

Tablo 72. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Annenin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Fiziksel	35 yaş ve altı	178	805,94	5,248	3	,154
	36-45 yaş	1018	747,78			
	46-55 yaş	292	719,78			
	56-65 yaş	11	852,73			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği fiziksel istismar alt boyutu puanlarının annenin yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=5,248; p>.05$).

Tablo 73. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Annenin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Gelişimi Destekleme	35 yaş ve altı	178	709,83	4,742	3	,192
	36-45 yaş	1018	756,86			
	46-55 yaş	292	758,85			
	56-65 yaş	11	530,73			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının annenin yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=4,742; p>.05$).

Tablo 74. İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Annenin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Suçta Yönelme ve Cinsel	35 yaş ve altı	178	752,41	7,303	3	,063
	36-45 yaş	1018	745,30			
	46-55 yaş	292	757,96			
	56-65 yaş	11	934,59			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği suça yönelme ve cinsel istismar alt boyutu puanlarının annenin yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=7,303; p>.05$).

Tablo 75. İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Annenin Yaşı Değişkenine Göre Farklaşp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
İhmalkârlık Duygusal Tehdit	35 yaş ve altı	178	744,96	2,889	3	,409
	36-45 yaş	1018	744,59			
	46-55 yaş	292	766,95			
	56-65 yaş	11	882,73			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği ihmalkârlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının annenin yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=2,889$; $p>.05$).

Tablo 76. İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Annenin Yaşı Değişkenine Göre Farklaşp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Eğitim	35 yaş ve altı	178	768,49	4,171	3	,244
	36-45 yaş	1018	735,20			
	46-55 yaş	292	790,42			
	56-65 yaş	11	747,14			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği eğitim istismarı alt boyutu puanlarının annenin yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=4,171$; $p>.05$).

Tablo 77. İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Annenin Yaşı Değişkenine Göre Farklaşp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Uygun Olmayan Kural ve Destek	35 yaş ve altı	178	733,37	1,523	3	,677
	36-45 yaş	1018	747,45			
	46-55 yaş	292	764,55			
	56-65 yaş	11	869,09			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği uygun olmayan kural ve destek alt boyutu puanlarının annenin yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2=1,523; p>.05$).

Tablo 78. İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Annenin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
Toplam	35 yaş ve altı	178	762,86	,739	3	,864
	36-45 yaş	1018	743,91			
	46-55 yaş	292	761,28			
	56-65 yaş	11	805,59			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği toplam puanlarının annenin yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2=0,739; p>.05$).

4.3.6. BABANIN YAŞINA GÖRE :

Tablo 79. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Babanın Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
Fiziksel	35 yaş ve altı	16	928,81	12,544	4	,014
	36-45 yaş	782	778,52			
	46-55 yaş	612	719,71			
	56-65 yaş	84	669,45			
	66 ve üstü	5	778,40			
Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği fiziksel istismar alt boyutu puanlarının babanın yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur

($x^2=12,544$; $p<.05$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın babaları 35 ve altı yaşta olan grupla ile 56-65 yaş grubunda olan grup arasında 35 ve altı yaşta olan grup lehine $p<.05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 80. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Babanın Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Gelişimi Destekleme	35 yaş ve altı	16	664,00	5,185	4	,269
	36-45 yaş	782	737,36			
	46-55 yaş	612	774,99			
	56-65 yaş	84	694,33			
	66 ve üstü	5	879,40			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının babanın yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=5,185$; $p>.05$).

Tablo 81. İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Babanın Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Suç Yönelme ve Cinsel	35 yaş ve altı	16	715,78	3,626	4	,459
	36-45 yaş	782	745,01			
	46-55 yaş	612	752,61			
	56-65 yaş	84	789,04			
	66 ve üstü	5	664,50			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği suça yönelme ve cinsel istismar alt boyutu puanlarının babanın yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=3,626; p>.05$).

Tablo 82. İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Babanın Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
İhmalkârlık Duygusal Tehdit	35 yaş ve altı	16	943,50	6,179	4	,186
	36-45 yaş	782	753,97			
	46-55 yaş	612	740,85			
	56-65 yaş	84	743,92			
	66 ve üstü	5	732,80			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği ihmalkârlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının babanın yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=6,179; p>.05$).

Tablo 83. İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Babanın Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Eğitim	35 yaş ve altı	16	761,47	,311	4	,989
	36-45 yaş	782	754,51			
	46-55 yaş	612	744,96			
	56-65 yaş	84	746,44			
	66 ve üstü	5	683,60			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği eğitim istismarı alt boyutu puanlarının babanın yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=0,311; p>.05$).

Tablo 84. İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Babanın Yaşı Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Uygun Olmayan Kural ve Destek	35 yaş ve altı	16	856,38	6,451	4	,168
	36-45 yaş	782	768,15			
	46-55 yaş	612	720,38			
	56-65 yaş	84	765,83			
	66 ve üstü	5	930,20			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği uygun olmayan kural ve destek alt boyutu puanlarının babanın yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=6,451$; $p>.05$).

Tablo 85. İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Babanın Yaşı Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Toplam	35 yaş ve altı	16	835,69	1,646	4	,800
	36-45 yaş	782	752,49			
	46-55 yaş	612	750,53			
	56-65 yaş	84	704,11			
	66 ve üstü	5	791,70			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği toplam puanlarının babanın yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=1,646$; $p>.05$).

4.3.7. KARDEŞ SAYISINA GÖRE

Tablo 86. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Fiziksel	Tek Kardeş	116	9,86	4,05	G.Arası	255,146	4	63,786		
	İki	625	10,22	4,12	G.İçi	27626,261	1494	18,491		
	Üç	425	10,81	3,99	Toplam	27881,406	1498			
	Dört	185	11,07	5,08					3,450	,008
	5 ve Üstü	148	11,16	4,99						
	Total	1499	10,56	4,31						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği fiziksel istismar alt boyutu puanlarının kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=3,450; p<.01$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 87. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları

Kardeş (i)	Kardeş (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
Tek Kardeş	İki	-0,362	0,435	0,405
	Üç	-0,952	0,450	0,035
	Dört	-1,208	0,509	0,018
	5 ve Üstü	-1,293	0,533	0,015
İki	Tek Kardeş	0,362	0,435	0,405
	Üç	-0,590	0,270	0,029
	Dört	-0,846	0,360	0,019
	5 ve Üstü	-0,931	0,393	0,018
Üç	Tek Kardeş	0,952	0,450	0,035
	İki	0,590	0,270	0,029
	Dört	-0,256	0,379	0,499
	5 ve Üstü	-0,341	0,410	0,406
Dört	Tek Kardeş	1,208	0,509	0,018
	İki	0,846	0,360	0,019
	Üç	0,256	0,379	0,499
	5 ve Üstü	-0,085	0,474	0,858
5 ve Üstü	Tek Kardeş	1,293	0,533	0,015
	İki	0,931	0,393	0,018
	Üç	0,341	0,410	0,406
	Dört	0,085	0,474	0,858

Tabloda görülebileceği gibi, İstismar Ölçeği fiziksel istismar alt boyutu puanlarının alan değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın tek kardeş olanlarla üç, dört ve 5 ve üstü kardeş olanlar arasında tek kardeş olanlar aleyhine $p < .05$ düzeyinde; iki kardeş olanlarla üç, dört ve 5 ve üstü kardeş olanlar arasında iki kardeş olanlar aleyhine $p < .05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 88. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

$f, \bar{x}$ ve ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	N	$\bar{x}$	ss	Var. K.	KT	Sd	KO	F	P
Gelişimi Destekleme	Tek Kardeş	116	30,08	7,04	G.Arası	2524,251	4	631,063	12,654	,000
	İki	625	29,47	6,79	G.İçi	74507,948	1494	49,871		
	Üç	425	27,74	7,33	Toplam	77032,199	1498			
	Dört	185	27,01	7,32						
	5 ve Üstü	148	25,87	7,09						
	Total	1499	28,37	7,17						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=12,654; p<.001$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 89. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları

Kardeş (i)	Kardeş (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
Tek Kardeş	İki	0,610	0,714	0,947
	Üç	2,336	0,740	0,041
	Dört	3,067	0,836	0,010
	5 ve Üstü	4,206	0,876	0,000
İki	Tek Kardeş	-0,610	0,714	0,947
	Üç	1,726	0,444	0,005
	Dört	2,456	0,591	0,002
	5 ve Üstü	3,596	0,646	0,000
Üç	Tek Kardeş	-2,336	0,740	0,041
	İki	-1,726	0,444	0,005
	Dört	0,730	0,622	0,848
	5 ve Üstü	1,870	0,674	0,104
Dört	Tek Kardeş	-3,067	0,836	0,010
	İki	-2,456	0,591	0,002
	Üç	-0,730	0,622	0,848
	5 ve Üstü	1,139	0,779	0,710
5 ve Üstü	Tek Kardeş	-4,206	0,876	0,000
	İki	-3,596	0,646	0,000
	Üç	-1,870	0,674	0,104
	Dört	-1,139	0,779	0,710

Tabloda görülebileceği gibi, İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının kardeş sayısı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın tek kardeş olanlarla

üç ($p<.05$), dört ($p<.05$), ve 5 ve üstü kardeş olanlar arasında tek kardeş olanlar aleyhine $p<.001$ düzeyinde; iki kardeş olanlarla üç ($p<.01$), dört ($p<.01$) ve 5 ve üstü kardeş olanlar arasında iki kardeş olanlar aleyhine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 90. İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Suça Yönelme ve Cinsel	Tek Kardeş	116	4,27	1,60	G.Arası	25,597	4	6,399		
	İki	625	4,36	1,69	G.İçi	4552,710	1494	3,047		
	Üç	425	4,40	1,52	Toplam	4578,307	1498		2,100	,079
	Dört	185	4,53	1,87						
	5 ve Üstü	148	4,77	2,43						
	Total	1499	4,42	1,75						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği suça yönelme ve cinsel istismar alt boyutu puanlarının kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=2,100$; $p>.05$).

Tablo 91. İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
İhmalkârlık Duygusal Tehdit	Tek Kardeş	116	3,44	1,38	G.Arası	48,953	4	12,238		
	İki	625	3,64	1,55	G.İçi	4213,231	1494	2,820		
	Üç	425	3,76	1,56	Toplam	4262,184	1498		4,340	,002
	Dört	185	4,06	2,13						
	5 ve Üstü	148	4,04	2,08						
	Total	1499	3,75	1,69						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği ihmalkârlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi

(ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=4,340$; $p<.01$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 92. İstismar Ölçeği İhmalkarlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları

Kardeş (i)	Kardeş (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
Tek Kardeş	İki	-0,200	0,170	0,845
	Üç	-0,316	0,176	0,522
	Dört	-0,620	0,199	0,046
	5 ve Üstü	-0,601	0,208	0,081
İki	Tek Kardeş	0,200	0,170	0,845
	Üç	-0,115	0,106	0,879
	Dört	-0,419	0,141	0,064
	5 ve Üstü	-0,401	0,154	0,147
Üç	Tek Kardeş	0,316	0,176	0,522
	İki	0,115	0,106	0,879
	Dört	-0,304	0,148	0,376
	5 ve Üstü	-0,285	0,160	0,530
Dört	Tek Kardeş	0,620	0,199	0,046
	İki	0,419	0,141	0,064
	Üç	0,304	0,148	0,376
	5 ve Üstü	0,019	0,185	1,000
5 ve Üstü	Tek Kardeş	0,601	0,208	0,081
	İki	0,401	0,154	0,147
	Üç	0,285	0,160	0,530
	Dört	-0,019	0,185	1,000

Tabloda görülebileceği gibi, İstismar Ölçeği ihmalkarlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının alan değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın tek kardeş olanlar dört kardeş olanlar arasında dört kardeş olanlar lehine $p<.05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 93. İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Eğitim	Tek Kardeş	116	5,98	3,41	G.Arası	105,344	4	26,336		
	İki	625	5,56	3,13	G.İçi	12987,572	1494	8,693		
	Üç	425	5,08	2,62	Toplam	13092,917	1498			
	Dört	185	5,23	2,85					3,030	,017
	5 ve Üstü	148	5,33	2,78						
	Total	1499	5,39	2,96						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği eğitim istismarı alt boyutu puanlarının kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=3,030$; $p<.05$).

Tablo 94. İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları

Kardeş (i)	Kardeş (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Tek Kardeş	İki	0,426	0,298	0,153
	Üç	0,907	0,309	0,003
	Dört	0,750	0,349	0,032
	5 ve Üstü	0,652	0,366	0,075
İki	Tek Kardeş	-0,426	0,298	0,153
	Üç	0,482	0,185	0,009
	Dört	0,324	0,247	0,189
Üç	5 ve Üstü	0,226	0,270	0,402
	Tek Kardeş	-0,907	0,309	0,003
	İki	-0,482	0,185	0,009
	Dört	-0,157	0,260	0,545
Dört	5 ve Üstü	-0,256	0,281	0,364
	Tek Kardeş	-0,750	0,349	0,032
	İki	-0,324	0,247	0,189
	Üç	0,157	0,260	0,545
5 ve Üstü	5 ve Üstü	-0,099	0,325	0,762
	Tek Kardeş	-0,652	0,366	0,075
	İki	-0,226	0,270	0,402
	Üç	0,256	0,281	0,364
	Dört	0,099	0,325	0,762

Tabloda görülebileceği gibi, İstismar Ölçeği eğitim istismarı alt boyutu puanlarının alan değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA

sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın tek kardeş olanlar üç ($p<.01$), dört kardeş olanlar arasında tek kardeş olanlar lehine $p<.05$ düzeyinde; iki kardeş olanlar üç kardeş olanlar arasında iki kardeş olanlar lehine $p<.01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 95. İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonicları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Uygun Olmayan Kural ve Destek	Tek Kardeş	116	4,88	3,23	G.Arası	26,861	4	6,715	,751	,558
	İki	625	4,49	2,90	G.İçi	13366,803	1494	8,947		
	Üç	425	4,68	3,14	Toplam	13393,664	1498			
	Dört	185	4,77	2,99						
	5 ve Üstü	148	4,75	2,74						
	Total	1499	4,63	2,99						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği uygun olmayan kural ve destek alt boyutu puanlarının kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,751$; $p>.05$).

Tablo 96. İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonicları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Toplam	Tek Kardeş	116	58,51	10,06	G.Arası	890,131	4	222,533	2,405	,048
	İki	625	57,73	9,32	G.İçi	138216,291	1494	92,514		
	Üç	425	56,47	8,95	Toplam	139106,422	1498			
	Dört	185	56,68	10,81						
	5 ve Üstü	148	55,92	10,70						
	Total	1499	57,13	9,64						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği toplam puanlarının kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=2,405$; $p<.05$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı

hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 97. İstismar Ölçeği Ölçek Toplam Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları

Kardeş (i)	Kardeş (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
Tek Kardeş	İki	0,774	0,972	0,426
	Üç	2,040	1,008	0,043
	Dört	1,833	1,139	0,108
	5 ve Üstü	2,590	1,193	0,030
İki	Tek Kardeş	-0,774	0,972	0,426
	Üç	1,266	0,605	0,036
	Dört	1,059	0,805	0,189
	5 ve Üstü	1,815	0,879	0,039
Üç	Tek Kardeş	-2,040	1,008	0,043
	İki	-1,266	0,605	0,036
	Dört	-0,207	0,847	0,807
	5 ve Üstü	0,549	0,918	0,550
Dört	Tek Kardeş	-1,833	1,139	0,108
	İki	-1,059	0,805	0,189
	Üç	0,207	0,847	0,807
	5 ve Üstü	0,757	1,061	0,476
5 ve Üstü	Tek Kardeş	-2,590	1,193	0,030
	İki	-1,815	0,879	0,039
	Üç	-0,549	0,918	0,550
	Dört	-0,757	1,061	0,476

Tabloda görülebileceği gibi, İstismar Ölçeği ölçek toplam puanlarının alan değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın tek kardeş olanlarla üç ($p < .05$) kardeş ve beş ve üstü kardeş olanlar arasında tek kardeş olanlar lehine $p < .05$ düzeyinde; iki kardeş olanlar üç kardeş olanlar arasında iki kardeş olanlar lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

4.3.8. DOĞUM SIRASINA GÖRE : (KAÇINCI KARDEŞ)

Tablo 98. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Doğum Sırası (Kaçınıcı Kardeş) Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Fiziksel	Tek Çocuk	613	10,58	4,20	G.Arası	27,230	3	9,077		
	İkinci	520	10,46	4,37	G.İçi	27854,177	1495	18,632		
	Üçüncü	202	10,87	4,39	Toplam	27881,406	1498		,487	,691
	Dört ve üstü	164	10,44	4,47						
	Total	1499	10,56	4,31						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği fiziksel istismar alt boyutu puanlarının doğum sırası (kaçınıcı kardeş) değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,487$; $p<.05$).

Tablo 99. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Doğum Sırası (Kaçınıcı Kardeş) Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Gelişimi Destekleme	Tek Çocuk	613	29,01	6,93	G.Arası	1224,406	3	408,135		
	İkinci	520	28,62	7,11	G.İçi	75807,793	1495	50,708		
	Üçüncü	202	27,58	7,50	Toplam	77032,199	1498		8,049	,000
	Dört ve üstü	164	26,14	7,38						
	Total	1499	28,37	7,17						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının doğum sırası (kaçınıcı kardeş) değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=8,049$; $p<.001$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı

duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 100. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Doğum Sırası (Kaçınıcı Kardeş) Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları

Sıra (i)	Sıra (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Tek Çocuk	İki	0,392	0,425	0,836
	Üç	1,431	0,578	0,106
	Dört ve üstü	2,870	0,626	0,000
İki	Tek Çocuk	-0,392	0,425	0,836
	Üç	1,038	0,590	0,378
	Dört ve üstü	2,477	0,638	0,002
Üç	Tek Çocuk	-1,431	0,578	0,106
	İki	-1,038	0,590	0,378
	Dört ve üstü	1,439	0,748	0,297
Dört ve üstü	Tek Çocuk	-2,870	0,626	0,000
	İki	-2,477	0,638	0,002
	Üç	-1,439	0,748	0,297

Tabloda görülebileceği gibi, İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının doğum sırası (kaçınıcı kardeş) değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın tek çocuk olanlarla dördüncü ve üstü çocuk olanlar arasında tek çocuk olanlar lehine $p < .001$ düzeyinde; ikinci kardeş olanlar dördüncü ve üstü olanlar arasında dördüncü ve üstü olanlar lehine $p < .01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 101. İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Doğum Sırası (Kaçınıcı Kardeş) Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Suça Yönelme ve Cinsel	Tek Çocuk	613	4,34	1,59	G.Arası G.İçi Toplam	20,162	3	6,721		
	İkinci	520	4,41	1,77						
	Üçüncü	202	4,47	1,87						
	Dört ve üstü	164	4,73	2,05						
	Total	1499	4,42	1,75					2,204	,086

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği suça yönelme ve cinsel istismar alt boyutu puanlarının doğum sırası (kaçınıcı kardeş) değişkenine göre anlamlı

bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=2,204; p>.05$).

Tablo 102. İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Doğum Sırası (Kaçınıcı Kardeş) Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
İhmalkârlık	Tek Çocuk	613	3,63	1,55	G.Arası	22,348	3	7,449		
	İkinci	520	3,76	1,78	G.İçi	4239,836	1495	2,836		
	Üçüncü	202	3,83	1,79	Toplam	4262,184	1498		2,627	,049
Tehdit	Dört ve üstü	164	4,03	1,74						
	Total	1499	3,75	1,69						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği ihmalkârlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının doğum sırası (kaçınıcı kardeş) değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=2,627; p<.05$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 103. İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Doğum Sırası (Kaçınıcı Kardeş) Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları

Sıra (i)	Sıra (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Tek Çocuk	İki	-0,129	0,100	0,199
	Üç	-0,192	0,137	0,160
	Dört	-0,396	0,148	0,008
İki	Tek Çocuk	0,129	0,100	0,199
	Üç	-0,063	0,140	0,650
	Dört	-0,267	0,151	0,077
Üç	Tek Çocuk	0,192	0,137	0,160

	İki	0,063	0,140	0,650
	Dört	-0,204	0,177	0,250
	Tek Çocuk	0,396	0,148	0,008
Dört	İki	0,267	0,151	0,077
	Üç	0,204	0,177	0,250

Tabloda görülebileceği gibi, İstismar Ölçeği ihmalkarlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının doğum sırası (kaçıncı kardeş) değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın tek çocuk olanlarla dört ve üstü kardeş olanlar arasında dördüncü ve üstü kardeş olanlar lehine $p < .01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 104. İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Doğum Sırası (Kaçıncı Kardeş) Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Eğitim	Tek Çocuk	613	5,49	3,12	G.Arası	18,318	3	6,106	,698	,553
	İkinci	520	5,39	2,91	G.İçi	13074,599	1495	8,746		
	Üçüncü	202	5,14	2,75	Toplam	13092,917	1498			
	Dört ve üstü	164	5,34	2,69						
	Total	1499	5,39	2,96						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği eğitim istismarı alt boyutu puanlarının doğum sırası (kaçıncı kardeş) değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,698$; $p > .05$).

Tablo 105. İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Doğum Sırası (Kaçıncı Kardeş) Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Uygun Olmayan Kural ve Destek	Tek Çocuk	613	4,75	3,23	G.Arası	25,241	3	8,414	,941	,420
	İkinci	520	4,53	2,84	G.İçi	13368,422	1495	8,942		
	Üçüncü	202	4,44	2,55	Toplam	13393,664	1498			
	Dört ve üstü	164	4,79	3,03						
	Total	1499	4,63	2,99						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği uygun olmayan kural ve destek alt boyutu puanlarının doğum sırası (kaçıncı kardeş) değişkenine göre anlamlı

bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,941; p<.05$).

Tablo 106. İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Doğum Sırası (Kaçınıcı Kardeş) Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Toplam	Tek Çocuk	613	57,80	9,39	G.Arası	854,741	3	284,914		
	İkinci	520	57,17	9,70	G.İçi	138251,680	1495	92,476		
	Üçüncü	202	56,32	9,42	Toplam	139106,422	1498		3,081	,027
	Dört ve üstü	164	55,48	10,41						
	Total	1499	57,13	9,64						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği toplam puanlarının doğum sırası (kaçınıcı kardeş) değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=2,627; p<.05$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 107. İstismar Ölçeği Ölçek Toplam Puanlarının Doğum Sırası (Kaçınıcı Kardeş) Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları

Sıra (i)	Sıra (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Tek Çocuk	İki	0,632	0,573	0,270
	Üç	1,476	0,780	0,059
	Dört	2,322	0,845	0,006
İki	Tek Çocuk	-0,632	0,573	0,270
	Üç	0,844	0,797	0,290
Üç	Dört	1,690	0,861	0,051
	Tek Çocuk	-1,476	0,780	0,059
	İki	-0,844	0,797	0,290

	Dört	0,846	1,011	0,403
	Tek Çocuk	-2,322	0,845	0,006
Dört	İki	-1,690	0,861	0,051
	Üç	-0,846	1,011	0,403

Tabloda görülebileceği gibi, İstismar Ölçeği ölçek toplam puanlarının doğum sırası (kaçıncı kardeş) değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın tek çocuk olanlarla dört ve üstü kardeş olanlar arasında dördüncü ve üstü kardeş olanlar lehine $p < .01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

4.3.9. ANNENİN ÖZLÜĞÜNE GÖRE :

Tablo 108. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
Fiziksel	Öz	1491	750,80	1119436,00			
	Üvey	8	601,75	4814,00	4778,000	-,991	,322
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği fiziksel istismar alt boyutu puanlarının öğrencinin annesinin öz olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z = -0,991$; $p > .05$).

Tablo 109. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
Gelişimi Destekleme	Öz	1491	750,34	1118764,00			
	Üvey	8	685,75	5486,00	5450,000	-,421	,673
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının öğrencinin annesinin öz olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir

farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-0,421$; $p>.05$).

Tablo 110. İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
Suç	Öz	1491	750,46	1118934,00			
Yönelme	Üvey	8	664,50	5316,00	5280,000	-1,015	,310
ve Cinsel	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği suça yönelme ve cinsel istismar alt boyutu puanlarının öğrencinin annesinin öz olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-1,015$; $p>.05$).

Tablo 111. İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
İhmalkârlık	Öz	1491	749,60	1117651,00			
Duygusal	Üvey	8	824,88	6599,00	5365,000	-,646	,518
Tehdit	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği ihmalkârlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının öğrencinin annesinin öz olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-0,646$; $p>.05$).

Tablo 112. İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
Eğitim	Öz	1491	750,87	1119550,00			
	Üvey	8	587,50	4700,00	4664,000	-1,079	,281
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği eğitim istismarı alt boyutu puanlarının öğrencinin annesinin öz olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-1,079$; $p>.05$).

Tablo 113. İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
Uygun Olmayan Kural ve Destek	Öz	1491	750,56	1119085,50			
	Üvey	8	645,56	5164,50	5128,500	-,699	,485
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği uygun olmayan kural ve destek alt boyutu puanlarının öğrencinin annesinin öz olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-0,699$; $p>.05$).

Tablo 114. İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Annesinin Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
Toplam	Öz	1491	750,94	1119656,50			
	Üvey	8	574,19	4593,50	4557,500	-1,153	,249
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği toplam puanlarının öğrencinin annesinin öz olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi

sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-1,153$; $p>.05$).

4.3.10. BABANIN ÖZLÜĞÜNE GÖRE :

Tablo 115. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
Fiziksel	Öz	1489	750,35	1117267,50			
	Üvey	10	698,25	6982,50	6927,500	-,387	,699
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği fiziksel istismar alt boyutu puanlarının öğrencinin babasının öz olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-0,387$; $p>.05$).

Tablo 116. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
Gelişimi Destekleme	Öz	1489	749,59	1116135,50			
	Üvey	10	811,45	8114,50	6830,500	-,451	,652
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının öğrencinin babasının öz olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-0,451$; $p>.05$).

Tablo 117. İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
Suça Yönelme ve Cinsel	Öz	1489	749,57	1116105,00	6800,000	-,857	,392
	Üvey	10	814,50	8145,00			
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği suça yönelme ve cinsel istismar alt boyutu puanlarının öğrencinin babasının öz olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-0,857$; $p>.05$).

Tablo 118. İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
İhmalkârlık Duygusal Tehdit	Öz	1489	750,31	1117215,00	6980,000	-,449	,653
	Üvey	10	703,50	7035,00			
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği ihmalkârlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının öğrencinin babasının öz olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-0,449$; $p>.05$).

Tablo 119. İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
Eğitim	Öz	1489	751,36	1118772,00	5423,000	-1,502	,133
	Üvey	10	547,80	5478,00			
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği eğitim istismarı alt boyutu puanlarının öğrencinin babasının öz olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir

farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-1,502$; $p>.05$).

Tablo 120. İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>P</i>
Uygun Olmayan Kural ve Destek	Öz	1489	749,29	1115689,00			
	Üvey	10	856,10	8561,00	6384,000	-,794	,427
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği uygun olmayan kural ve destek alt boyutu puanlarının öğrencinin babasının öz olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-0,794$; $p>.05$).

Tablo 121. İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Babasının Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>P</i>
Toplam	Öz	1489	750,32	1117226,50			
	Üvey	10	702,35	7023,50	6968,500	-,349	,727
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği toplam puanlarının öğrencinin babasının öz olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-0,349$; $p>.05$).

4.3.11. ANNENİN SAĞ OLUP OLMAMASINA GÖRE

Tablo 122. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
Fiziksel	Sağ	1485	750,79	1114924,00	9221,000	-,743	,457
	Ölü	14	666,14	9326,00			
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği fiziksel istismar alt boyutu puanlarının öğrencinin annesinin sağ olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-0,743$; $p>.05$).

Tablo 123. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
Gelişimi Destekleme	Sağ	1485	751,49	1115969,00	8176,000	-1,378	,168
	Ölü	14	591,50	8281,00			
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının öğrencinin annesinin sağ olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-1,378$; $p>.05$).

Tablo 124. İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
Suça Yönelme ve Cinsel	Sağ	1485	749,37	1112813,50	9458,500	-1,053	,292
	Ölü	14	816,89	11436,50			
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği suça yönelme ve cinsel istismar alt boyutu puanlarının öğrencinin annesinin sağ olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-1,053$; $p>.05$).

Tablo 125. İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
İhmalkârlık	Sağ	1485	749,20	1112556,50	9201,500	-,975	,329
	Ölü	14	835,25	11693,50			
Tehdit	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği ihmalkârlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının öğrencinin annesinin sağ olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-0,975$; $p>.05$).

Tablo 126. İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
Eğitim	Sağ	1485	750,15	1113976,00	10169,000	-,142	,887
	Ölü	14	733,86	10274,00			
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği eğitim istismarı alt boyutu puanlarının öğrencinin annesinin sağ olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-0,142$; $p>.05$).

Tablo 127. İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
Uygun Olmayan Kural ve Destek	Sağ	1485	749,50	1113006,00	9651,000	-,471	,637
	Ölü	14	803,14	11244,00			
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği uygun olmayan kural ve destek alt boyutu puanlarının öğrencinin annesinin sağ olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-0,471$; $p>.05$).

Tablo 128. İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Annesinin Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
Toplam	Sağ	1485	751,55	1116053,50	8091,500	-1,430	,153
	Ölü	14	585,46	8196,50			
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği toplam puanlarının öğrencinin annesinin sağ olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-1,430$; $p>.05$).

4.3.12. BABANIN SAĞ OLUP OLMAMASINA GÖRE :

Tablo 129. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	$Sh_{\bar{x}}$	<i>t</i> Testi		
						<i>t</i>	<i>Sd</i>	<i>p</i>
Fiziksel	Sağ	1449	10,566	4,316	0,113	,299	1497	,765
	Ölü	50	10,380	4,314	0,610			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği fiziksel istismar alt boyutu puanlarının öğrencinin babasının sağ olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=0,299$; $p>.05$).

Tablo 130. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Gelişimi Destekleme	Sağ	1449	28,311	7,173	0,188	-1,619	1497	,106
	Ölü	50	29,980	6,994	0,989			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının öğrencinin babasının sağ olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=1,619$; $p>.05$).

Tablo 131. İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Suça Yönelme ve Cinsel	Sağ	1449	4,428	1,758	0,046	,349	1497	,727
	Ölü	50	4,340	1,437	0,203			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği suça yönelme ve cinsel istismar alt boyutu puanlarının öğrencinin babasının sağ olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=0,349$; $p>.05$).

Tablo 132. İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
İhmalkârlık	Sağ	1449	3,752	1,697	0,045	,377	1497	,706
Duygusal Tehdit	Ölü	50	3,660	1,379	0,195			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği ihmalkârlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının öğrencinin babasının sağ olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=0,377$; $p>.05$).

Tablo 133. İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Eğitim	Sağ	1449	5,404	2,963	0,078	,902	1497	,367
	Ölü	50	5,020	2,759	0,390			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği eğitim istismarı alt boyutu puanlarının öğrencinin babasının sağ olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=0,902$; $p>.05$).

Tablo 134. İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Uygun Olmayan	Sağ	1449	4,643	3,015	0,079	,564	1497	,573
Kural ve Destek	Ölü	50	4,400	2,176	0,308			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği uygun olmayan kural ve destek alt boyutu puanlarının öğrencinin babasının sağ olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen

bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=0,564$; $p>.05$).

Tablo 135. İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Babasının Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $\bar{x}$	t Testi		
						t	Sd	p
Toplam	Sağ	1449	57,103	9,664	0,254	-,488	1497	,625
	Ölü	50	57,780	8,881	1,256			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği toplam puanlarının öğrencinin babasının sağ olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,488$; $p>.05$).

4.3.13. ANNENİN EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE :

Tablo 136. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

f, $\bar{x}$ ve ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	N	$\bar{x}$	ss	Var. K.	KT	Sd	KO	F	P
Fiziksel	Ok.Gitmemiş	114	11,37	4,96	G.Arası	245,255	3	81,752	4,422	,004
	İlköğretim	909	10,74	4,38	G.İçi	27636,151	1495	18,486		
	Lise	366	10,05	3,98	Toplam	27881,406	1498			
	Ünv.-Üstü	110	9,92	3,94						
	Total	1499	10,56	4,31						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği fiziksel istismar alt boyutu puanlarının annenin eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=4,422$; $p<.01$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih

edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 137. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları

Düzye (i)	Düzye (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
Ok. Gitmemiş	İlköğretim	0,627	0,427	0,541
	Lise	1,319	0,461	0,043
	Ünv. ve Üstü	1,450	0,575	0,095
İlköğretim	Ok. Gitmemiş	-0,627	0,427	0,541
	Lise	0,692	0,266	0,080
	Ünv. ve Üstü	0,823	0,434	0,309
Lise	Ok. Gitmemiş	-1,319	0,461	0,043
	İlköğretim	-0,692	0,266	0,080
	Ünv. ve Üstü	0,131	0,468	0,994
Ünv. ve Üstü	Ok. Gitmemiş	-1,450	0,575	0,095
	İlköğretim	-0,823	0,434	0,309
	Lise	-0,131	0,468	0,994

Tabloda görülebileceği gibi, İstismar Ölçeği fiziksel istismar alt boyutu puanlarının annenin eğitim düzeyi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın okula gitmemiş olan grupla lise eğitimine sahip grup arasında okula gitmemiş grubun lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 138. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

$f, \bar{x}$ ve ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	N	$\bar{x}$	ss	Var. K.	KT	Sd	KO	F	P
Gelişimi Destekleme	Ok.Gitmemiş	114	25,79	7,04	G.Arasi	3460,183	3	1153,394	23,437	,000
	İlköğretim	909	27,62	7,19	G.İçi	73572,016	1495	49,212		
	Lise	366	30,07	6,71	Toplam	77032,199	1498			
	Ünv.-Üstü	110	31,56	6,50						
	Total	1499	28,37	7,17						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının annenin eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA)

sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=23,437; p<.001$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 139. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları

Düzyey (i)	Düzyey (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
Ok. Gitmemiş	İlköğretim	-1,827	0,697	0,077
	Lise	-4,284	0,752	0,000
	Ünv. ve Üstü	-5,774	0,938	0,000
İlköğretim	Ok. Gitmemiş	1,827	0,697	0,077
	Lise	-2,458	0,434	0,000
	Ünv. ve Üstü	-3,948	0,708	0,000
Lise	Ok. Gitmemiş	4,284	0,752	0,000
	İlköğretim	2,458	0,434	0,000
	Ünv. ve Üstü	-1,490	0,763	0,283
Ünv. ve Üstü	Ok. Gitmemiş	5,774	0,938	0,000
	İlköğretim	3,948	0,708	0,000
	Lise	1,490	0,763	0,283

Tabloda görülebileceği gibi, İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının annenin eğitim düzeyi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın annesi okula gitmemiş olan grupla lise düzeyindeki grup arasında lise düzeyi grubunun lehine $p<.001$ düzeyinde; annesi okula gitmemiş olan grupla üniversite ve üstü düzeyindeki grup arasında üniversite ve üstü grubunun lehine $p<.001$ düzeyinde; annesi ilköğretim mezunu olan grupla lise düzeyindeki grup arasında lise düzeyi grubunun lehine $p<.001$ düzeyinde; annesi ilköğretim mezunu olan grupla üniversite ve üstü düzeyindeki grup arasında üniversite ve üstü grubunun lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 140. İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Suça Yönelme ve Cinsel	Ok.Gitmemiş	114	5,08	2,84	G.Arası G.İçi Toplam	54,818	3	18,273	6,039	,000
	İlköğretim	909	4,37	1,58		4523,489	1495	3,026		
	Lise	366	4,41	1,83		4578,307	1498			
	Ünv.-Üstü	110	4,25	1,05						
	Total	1499	4,42	1,75						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği suça yönelme ve cinsel istismar alt boyutu puanlarının annenin eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=6,039$; $p<.001$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 141. İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları

Düzye (i)	Düzye (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Ok. Gitmemiş	İlköğretim	0,709	0,173	0,001
	Lise	0,669	0,187	0,005
	Ünv. ve Üstü	0,824	0,232	0,006
İlköğretim	Ok. Gitmemiş	-0,709	0,173	0,001
	Lise	-0,040	0,108	0,987
	Ünv. ve Üstü	0,115	0,176	0,934
Lise	Ok. Gitmemiş	-0,669	0,187	0,005
	İlköğretim	0,040	0,108	0,987
	Ünv. ve Üstü	0,155	0,189	0,879
Ünv. ve Üstü	Ok. Gitmemiş	-0,824	0,232	0,006
	İlköğretim	-0,115	0,176	0,934
	Lise	-0,155	0,189	0,879

Tabloda görülebileceği gibi, İstismar Ölçeği suça yönelme ve cinsel istismar alt boyutu puanlarının annenin eğitim düzeyi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın annesi okula gitmemiş olan grupla ilköğretim düzeyindeki grup arasında okula gitmemiş grubunun lehine $p<.01$ düzeyinde; annesi okula gitmemiş olan grupla lise düzeyindeki grup arasında okula gitmemiş düzeyi grubunun lehine $p<.01$ düzeyinde; annesi okula gitmemiş olan grupla üniversite ve üstü düzeyindeki grup arasında okula gitmemiş düzeyi grubunun lehine $p<.01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 142. İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
İhmalkârlık Duygusal Tehdit	Ok.Gitmemiş	114	4,19	2,10	G.Arası	37,799	3	12,600		
	İlköğretim	909	3,78	1,70	G.İçi	4224,385	1495	2,826		
	Lise	366	3,59	1,55	Toplam	4262,184	1498		4,459	,004
	Ünv.-Üstü	110	3,53	1,37						
	Total	1499	3,75	1,69						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği ihmalkârlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının annenin eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=4,459$; $p<.01$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 143. İstismar Ölçeği İhmalkarlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffé Testi Sonuçları

Düzyey (i)	Düzyey (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
Ok. Gitmemiş	İlköğretim	0,411	0,167	0,110
	Lise	0,600	0,180	0,012
	Ünv. ve Üstü	0,666	0,225	0,033
İlköğretim	Ok. Gitmemiş	-0,411	0,167	0,110
	Lise	0,189	0,104	0,347
	Ünv. ve Üstü	0,255	0,170	0,521
Lise	Ok. Gitmemiş	-0,600	0,180	0,012
	İlköğretim	-0,189	0,104	0,347
	Ünv. ve Üstü	0,066	0,183	0,988
Ünv. ve Üstü	Ok. Gitmemiş	-0,666	0,225	0,033
	İlköğretim	-0,255	0,170	0,521
	Lise	-0,066	0,183	0,988

Tabloda görülebileceği gibi, İstismar Ölçeği ihmalkarlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının annenin eğitim düzeyi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffé testi sonucunda söz konusu farklılığın annesi okula gitmemiş olan grupla lise düzeyindeki grup arasında okula gitmemiş grubun lehine $p < .05$ düzeyinde; annesi okula gitmemiş olan grupla üniversite ve üstü düzeyindeki grup arasında okula gitmemiş grubun lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 144. İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

$f, \bar{x}$ ve ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	N	$\bar{x}$	ss	Var. K.	KT	Sd	KO	F	P
Eğitim	Ok.Gitmemiş	114	5,43	2,65	G.Arası	127,604	3	42,535	4,905	,002
	İlköğretim	909	5,20	2,86	G.İçi	12965,312	1495	8,672		
	Lise	366	5,60	3,00	Toplam	13092,917	1498			
	Ünv.-Üstü	110	6,24	3,63						
	Total	1499	5,39	2,96						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği eğitim istismarı alt boyutu puanlarının annenin eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=4,905; p < .002$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 145. İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları

Düzyey (i)	Düzyey (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
Ok. Gitmemiş	İlköğretim	0,230	0,293	0,893
	Lise	-0,169	0,316	0,963
	Ünv. ve Üstü	-0,807	0,394	0,241
İlköğretim	Ok. Gitmemiş	-0,230	0,293	0,893
	Lise	-0,398	0,182	0,190
	Ünv. ve Üstü	-1,036	0,297	0,007
Lise	Ok. Gitmemiş	0,169	0,316	0,963
	İlköğretim	0,398	0,182	0,190
	Ünv. ve Üstü	-0,638	0,320	0,265
Ünv. ve Üstü	Ok. Gitmemiş	0,807	0,394	0,241
	İlköğretim	1,036	0,297	0,007
	Lise	0,638	0,320	0,265

Tabloda görülebileceği gibi, İstismar Ölçeği eğitim istismarı alt boyutu puanlarının annenin eğitim düzeyi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın annesi ilköğretim mezunu olan grupla üniversite ve üstü düzeydeki grup arasında üniversite ve üstü düzeydeki grubunun lehine $p < .01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 146. İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

$f, \bar{x}$ ve ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	N	$\bar{x}$	ss	Var. K.	KT	Sd	KO	F	P
Uygun Olmayan Kural ve Destek	Ok.Gitmemiş	114	5,03	2,16	G.Arası	56,720	3	18,907	2,119	,096
	İlköğretim	909	4,72	3,23	G.İçi	13336,944	1495	8,921		
	Lise	366	4,36	2,78	Toplam	13393,664	1498			
	Ünv.-Üstü	110	4,45	2,15						
	Total	1499	4,63	2,99						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği uygun olmayan kural ve destek alt boyutu puanlarının annenin eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=2,119; p>.05$).

Tablo 147. İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Toplam	Ok.Gitmemiş	114	56,89	9,74	G.Arası	1653,715	3	551,238		
	İlköğretim	909	56,43	9,81	G.İçi	137452,707	1495	91,942		
	Lise	366	58,08	9,16	Toplam	139106,422	1498		5,996	,000
	Ünv.-Üstü	110	59,95	8,90						
	Total	1499	57,13	9,64						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği toplam puanlarının annenin eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=5,996; p<.001$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 148. İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları

Düzye (i)	Düzye (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Ok. Gitmemiş	İlköğretim	0,456	0,953	0,973
	Lise	-1,193	1,028	0,718
	Ünv. ve Üstü	-3,059	1,282	0,128
İlköğretim	Ok. Gitmemiş	-0,456	0,953	0,973
	Lise	-1,649	0,594	0,053
	Ünv. ve Üstü	-3,515	0,968	0,004

Lise	Ok. Gitmemiş	1,193	1,028	0,718
	İlköğretim	1,649	0,594	0,053
	Ünv. ve Üstü	-1,866	1,043	0,362
Ünv. ve Üstü	Ok. Gitmemiş	3,059	1,282	0,128
	İlköğretim	3,515	0,968	0,004
	Lise	1,866	1,043	0,362

Tabloda görülebileceği gibi, İstismar Ölçeği toplam puanlarının annenin eğitim düzeyi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın annesi okula gitmemiş olan grupla üniversite ve üstü düzeyindeki grup arasında üniversite ve üstü grubun lehine $p < .01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

4.3.14. BABANIN EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE :

Tablo 149. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Fiziksel	Okula Gitmemiş	23	905,67	11,385	3	,010
	İlköğretim	763	777,48			
	Lise	484	722,40			
	Ünv. ve Üstü	229	701,12			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği fiziksel istismar alt boyutu puanlarının babanın eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2 = 11,385$; $p < .05$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın babaları okula gitmemiş olan grupla diğer eğitim düzeyleri arasında ilköğretim mezunu olan grubun lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 150. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Gelişimi Destekleme	Okula Gitmemiş	23	577,85	60,380	3	,000
	İlköğretim	763	673,11			
	Lise	484	817,92			
	Ünv. ve Üstü	229	879,93			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının babanın eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=60,380$; $p<.001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın babaları üniversite mezunu olan grupla okula gitmemiş olan ve ilköğretim mezunu eğitim düzeyleri arasında üniversite ve üstü olan grubun lehine $p<.001$ düzeyinde; babaları lise mezunu olan grupla okula gitmemiş olan ve ilköğretim mezunu eğitim düzeyleri arasında lise olan grubun lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 151. İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Suçta Yönelme ve Cinsel	Okula Gitmemiş	23	835,11	7,956	3	,047
	İlköğretim	763	758,70			
	Lise	484	728,80			
	Ünv. ve Üstü	229	757,27			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği suça yönelme ve cinsel istismar alt boyutu puanlarının babanın eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal

Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=7,956$; $p<.001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın babaları okula gitmemiş olan grupla lise mezunu olan grup arasında okula gitmemiş olan grubun lehine $p<.05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 152. İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
İhmalkârlık	Okula Gitmemiş	23	1005,00	18,925	3	,000
	İlköğretim	763	764,09			
Duygusal	Lise	484	729,16			
Tehdit	Ünv. ve Üstü	229	721,47			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği ihmalkârlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının babanın eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=18,925$; $p<.001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın babaları okula gitmemiş olan grupla diğer tüm eğitim düzeyleri arasında okula gitmemiş olan grubun lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 153. İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Eğitim	Okula Gitmemiş	23	808,52	19,663	3	,000
	İlköğretim	763	707,83			
	Lise	484	769,93			
	Ünv. ve Üstü	229	842,50			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği eğitim istismarı alt boyutu puanlarının babanın eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=19,663$; $p<.001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın babaları okula gitmemiş olan grupla ilköğretim mezunu grup arasında okula gitmemiş olan grubun lehine $p<.001$ düzeyinde; babaları üniversite ve üstü olan grupla ilköğretim mezunu grup arasında üniversite ve üstü olan grubun lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 154. İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Uygun Olmayan Kural ve Destek	Okula Gitmemiş	23	650,28	1,457	3	,692
	İlköğretim	763	755,23			
	Lise	484	749,96			
	Ünv. ve Üstü	229	742,69			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği uygun olmayan kural ve destek alt boyutu puanlarının babanın eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal

Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=1,457$; $p>.05$).

Tablo 155. İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Toplam	Okula Gitmemiş	23	818,63	29,903	3	,000
	İlköğretim	763	694,56			
	Lise	484	783,85			
	Ünv. ve Üstü	229	856,30			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği toplam puanlarının babanın eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=29,903$; $p<.001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın babaları okula gitmemiş olan grupla ilköğretim mezunu grup arasında okula gitmemiş olan grubun lehine $p<.001$ düzeyinde; babaları üniversite ve üstü olan grupla ilköğretim mezunu grup arasında üniversite ve üstü olan grubun lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

4.3.15. ANNENİN ÇALIŞIP ÇALIŞMAMASINA GÖRE :

Tablo 156. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Annenin Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Fiziksel	Çalışıyor	351	771,96	1,517	2	,468
	Çalışmıyor	1140	743,85			
	Emekli	8	662,94			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği fiziksel istismar alt boyutu puanlarının annenin çalışıp çalışmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2=1,517; p>.05$).

Tablo 157. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Annenin Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
Gelişimi Destekleme	Çalışıyor	351	807,10	12,886	2	,002
	Çalışmıyor	1140	730,18			
	Emekli	8	1069,69			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının annenin çalışıp çalışmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=12,886; p<.01$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın anneleri emekli olan gruba diğer gruplar arasında anneleri emekli olan grubun lehine $p<.01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 158. İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Annenin Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
Suçta Yönelme ve Cinsel	Çalışıyor	351	749,75	1,034	2	,596
	Çalışmıyor	1140	750,68			
	Emekli	8	664,50			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği suça yöneltme ve cinsel istismar alt boyutu puanlarının annenin çalışıp çalışmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=1,034; p>.05$).

Tablo 159. İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Annenin Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
İhmalkârlık Duygusal Tehdit	Çalışıyor	351	753,17	,142	2	,931
	Çalışmıyor	1140	749,29			
	Emekli	8	712,50			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği ihmalkârlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının annenin çalışıp çalışmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=0,142; p>.05$).

Tablo 160. İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Annenin Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Eğitim	Çalışıyor	351	788,59	4,568	2	,102
	Çalışmıyor	1140	739,16			
	Emekli	8	601,44			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği eğitim istismarı alt boyutu puanlarının annenin çalışıp çalışmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=4,568; p>.05$).

Tablo 161. İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Annenin Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Uygun	Çalışıyor	351	737,19			
Olmayan	Çalışmıyor	1140	752,34	2,693	2	,260
Kural ve Destek	Emekli	8	979,13			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği uygun olmayan kural ve destek alt boyutu puanlarının annenin çalışıp çalışmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=2,693$; $p>.05$).

Tablo 162. İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Annenin Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Toplam	Çalışıyor	351	817,66			
	Çalışmıyor	1140	727,99	12,748	2	,002
	Emekli	8	918,25			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği toplam puanlarının annenin çalışıp çalışmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=12,748$; $p<.01$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın anneleri emekli olan grupla anneleri çalışmayan grup arasında anneleri emekli olan grubun lehine $p<.01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

4.3.16. BABANIN ÇALIŞIP ÇALIŞMAMASINA GÖRE :

Tablo 163. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Babanın Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Fiziksel	Çalışıyor	1313	753,19	1,137	2	,566
	Çalışmıyor	180	723,34			
	Emekli	6	852,75			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği fiziksel istismar alt boyutu puanlarının babanın çalışıp çalışmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=1,137; p>.05$).

Tablo 164. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Babanın Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Gelişimi Destekleme	Çalışıyor	1313	754,26	5,624	2	,060
	Çalışmıyor	180	707,52			
	Emekli	6	1092,33			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının babanın çalışıp çalışmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=5,624; p>.05$).

Tablo 165. İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Babanın Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Suça Yönelme ve Cinsel	Çalışıyor	1313	749,68	,855	2	,652
	Çalışmıyor	180	755,18			
	Emekli	6	664,50			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği suça yöneltme ve cinsel istismar alt boyutu puanlarının babanın çalışıp çalışmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=0,855; p>.05$).

Tablo 166. İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Babanın Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
İhmalkârlık Duygusal Tehdit	Çalışıyor	1313	744,40	3,077	2	,215
	Çalışmıyor	180	789,28			
	Emekli	6	797,17			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği ihmalkârlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının babanın çalışıp çalışmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=3,077; p>.05$).

Tablo 167. İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Babanın Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Eğitim	Çalışıyor	1313	748,07	,660	2	,719
	Çalışmıyor	180	767,41			
	Emekli	6	649,17			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği eğitim istismarı alt boyutu puanlarının babanın çalışıp çalışmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=0,660; p>.05$).

Tablo 168. İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Babanın Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Uygun	Çalışıyor	1313	748,62			
Olmayan	Çalışmıyor	180	748,17	4,247	2	,120
Kural ve Destek	Emekli	6	1105,92			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği uygun olmayan kural ve destek alt boyutu puanlarının babanın çalışıp çalışmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=4,247$; $p>.05$).

Tablo 169. İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Babanın Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Toplam	Çalışıyor	1313	752,06			
	Çalışmıyor	180	726,29	2,741	2	,254
	Emekli	6	1010,17			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği toplam puanlarının babanın çalışıp çalışmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=2,741$; $p>.05$).

4.3.17. AİLEDEKİ TOPLAM KİŞİ SAYISINA GÖRE :

Tablo 170. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Fiziksel	Üç ve Altı	254	10,28	4,01	G.Arası	182,762	3	60,921		
	4-5 kişi	972	10,43	4,15	G.İçi	27698,644	1495	18,528		
	6-7 kişi	242	11,31	5,07	Toplam	27881,406	1498		3,288	,020
	8 ve üstü	31	11,13	4,94						
	Total	1499	10,56	4,31						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği fiziksel istismar alt boyutu puanlarının ailedeki toplam kişi sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=3,288; p<.05$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olmadığı saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Tamhane's T2 çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Tamhane's T2 testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Tamhane's T2 çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 171. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Tamhane's T2 Testi Sonuçları

Sayı (i)	Sayı (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
Üç ve Altı	4-5 kişi	-0,143	0,303	0,974
	6-7 kişi	-1,026	0,387	0,071
	8 ve üstü	-0,846	0,819	0,785
4-5 kişi	Üç ve Altı	0,143	0,303	0,974
	6-7 kişi	-0,883	0,309	0,043
	8 ve üstü	-0,702	0,785	0,850
6-7 kişi	Üç ve Altı	1,026	0,387	0,071
	4-5 kişi	0,883	0,309	0,043
	8 ve üstü	0,181	0,821	0,997
8 ve üstü	Üç ve Altı	0,846	0,819	0,785
	4-5 kişi	0,702	0,785	0,850
	6-7 kişi	-0,181	0,821	0,997

Tabloda görülebileceği gibi, İstismar Ölçeği fiziksel istismar alt boyutu puanlarının ailedeki toplam kişi sayısı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Tamhane's T2 testi sonucunda söz konusu farklılığın ailede 4-5 kişi olan grupla 6-7 kişi olan grup arasında 6-7 kişi olan grup lehine $p<.05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 172. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Gelişimi Destekleme	Üç ve Altı	254	29,42	6,97	G.Arası	1183,553	3	394,518		
	4-5 kişi	972	28,59	7,06	G.İçi	75848,646	1495	50,735		
	6-7 kişi	242	26,60	7,54	Toplam	77032,199	1498		7,776	,000
	8 ve üstü	31	26,61	6,78						
	Total	1499	28,37	7,17						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının ailedeki toplam kişi sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=7,776$; $p<.001$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 173. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları

Sayı (i)	Sayı (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Üç ve Altı	4-5 kişi	0,828	0,502	0,437
	6-7 kişi	2,822	0,640	0,000
	8 ve üstü	2,804	1,355	0,233
4-5 kişi	Üç ve Altı	-0,828	0,502	0,437
	6-7 kişi	1,994	0,512	0,002
	8 ve üstü	1,977	1,300	0,510
6-7 kişi	Üç ve Altı	-2,822	0,640	0,000
	4-5 kişi	-1,994	0,512	0,002
	8 ve üstü	-0,018	1,359	1,000
8 ve üstü	Üç ve Altı	-2,804	1,355	0,233
	4-5 kişi	-1,977	1,300	0,510
	6-7 kişi	0,018	1,359	1,000

Tabloda görülebileceği gibi, İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının ailedeki toplam kişi sayısına göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın ailede üç ve daha az kişi olan grupla 6-7 kişi olan grup arasında üç ve daha az sayıda kişi olan grup lehine $p < .05$ düzeyinde; ailede 4-5 kişi olan grupla 6-7 kişi olan grup arasında 4-5 kişi olan grup lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 174. İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Suça Yönelme ve Cinsel	Üç ve Altı	254	4,41	1,85	G.Arasi	15,687	3	5,229		
	4-5 kişi	972	4,38	1,60	G.İçi	4562,620	1495	3,052		
	6-7 kişi	242	4,64	2,25	Toplam	4578,307	1498		1,713	,162
	8 ve üstü	31	4,16	0,52						
	Total	1499	4,42	1,75						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği suça yönelme ve cinsel istismar alt boyutu puanlarının ailedeki toplam kişi sayısına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=1,713$; $p > .05$).

Tablo 175. İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
İhmalkârlı k Duygusal Tehdit	Üç ve Altı	254	3,74	1,66	G.Arasi	28,700	3	9,567		
	4-5 kişi	972	3,67	1,53	G.İçi	4233,484	1495	2,832		
	6-7 kişi	242	4,02	2,13	Toplam	4262,184	1498		3,378	,018
	8 ve üstü	31	4,16	2,42						
	Total	1499	3,75	1,69						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği ihmalkârlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının ailedeki toplam kişi sayısına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi

(ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=3,378; p<.05$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olmadığı saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olmaması durumunda yaygınlıkla kullanılan Tamhane's T2 çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Tamhane's T2 testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Tamhane's T2 çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 176. İstismar Ölçeği İhmalkarlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Tamhane's T2 Testi Sonuçları

Sayı (i)	Sayı (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
Üç ve Altı	4-5 kişi	0,074	0,119	0,942
	6-7 kişi	-0,272	0,151	0,355
	8 ve üstü	-0,417	0,320	0,637
4-5 kişi	Üç ve Altı	-0,074	0,119	0,942
	6-7 kişi	-0,347	0,121	0,042
	8 ve üstü	-0,492	0,307	0,464
6-7 kişi	Üç ve Altı	0,272	0,151	0,355
	4-5 kişi	0,347	0,121	0,042
	8 ve üstü	-0,145	0,321	0,977
8 ve üstü	Üç ve Altı	0,417	0,320	0,637
	4-5 kişi	0,492	0,307	0,464
	6-7 kişi	0,145	0,321	0,977

Tabloda görülebileceği gibi, İstismar Ölçeği ihmalkarlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının ailedeki toplam kişi sayısı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Tamhane's T2 testi sonucunda söz konusu farklılığın ailede 4-5 kişi olan grupla 6-7 kişi olan grup arasında 6-7 kişi olan grup lehine $p<.05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 177. İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Eğitim	Üç ve Altı	254	5,46	2,93	G.Arası	19,693	3	6,564		
	4-5 kişi	972	5,39	3,01	G.İçi	13073,223	1495	8,745		
	6-7 kişi	242	5,24	2,82	Toplam	13092,917	1498		,751	,522
	8 ve üstü	31	6,03	2,65						
	Total	1499	5,39	2,96						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği eğitim istismarı alt boyutu puanlarının ailedeki toplam kişi sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,751$; $p>.05$).

Tablo 178. İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Uygun Olmayan Kural ve Destek	Üç ve Altı	254	4,65	2,66	G.Arası	5,352	3	1,784		
	4-5 kişi	972	4,60	3,11	G.İçi	13388,312	1495	8,955		
	6-7 kişi	242	4,76	2,95	Toplam	13393,664	1498		,199	,897
	8 ve üstü	31	4,71	1,85						
	Total	1499	4,63	2,99						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği uygun olmayan kural ve destek alt boyutu puanlarının ailedeki toplam kişi sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,199$; $p>.05$).

Tablo 179. İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Toplam	Üç ve Altı	254	57,96	9,31	G.Arası	261,633	3	87,211		
	4-5 kişi	972	57,06	9,27	G.İçi	138844,789	1495	92,873		
	6-7 kişi	242	56,56	11,22	Toplam	139106,422	1498		,939	,421
	8 ve üstü	31	56,81	10,28						
	Total	1499	57,13	9,64						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği toplam puanlarının ailedeki toplam kişi sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,939; p>.05$).

4.3.18. AİLEDE ALKOL KULLANANIMINA GÖRE :

Tablo 180. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Ailede Alkol Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Fiziksel	Var	415	11,104	4,946	0,243	3,028	1497	,003
	Yok	1084	10,351	4,030	0,122			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği fiziksel istismar alt boyutu puanlarının ailede alkol kullanan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=3,028; p<.01$). Söz konusu farklılığın alkol kullanan birinin bulunduğu aileler lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

Tablo 181. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Ailede Alkol Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Gelişimi Destekleme	Var	415	28,296	7,343	0,360	-,236	1497	,814
	Yok	1084	28,394	7,107	0,216			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının ailede alkol kullanan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,236; p>.05$).

Tablo 182. İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Ailede Alkol Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Suça Yönelme ve Cinsel	Var	415	4,761	2,491	0,122	4,643	1497	,000
	Yok	1084	4,296	1,340	0,041			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği suça yönelme ve cinsel istismar alt boyutu puanlarının ailede alkol kullanan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=4,643$; $p<.001$). Söz konusu farklılığın alkol kullanan birinin bulunduğu aileler lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

Tablo 183. İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Ailede Alkol Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
İhmalkârlık	Var	415	3,918	1,967	0,097	2,412	1497	,016
	Yok	1084	3,684	1,563	0,047			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği ihmalkârlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının ailede alkol kullanan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2,412$; $p<.05$). Söz konusu farklılığın alkol kullanan birinin bulunduğu aileler lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

Tablo 184. İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Ailede Alkol Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Eğitim	Var	415	5,961	2,931	0,144	4,655	1497	,000
	Yok	1084	5,173	2,938	0,089			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği eğitim istismarı alt boyutu puanlarının ailede alkol kullanan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir

farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=4,655$; $p<.001$). Söz konusu farklılığın alkol kullanan birinin bulunduğu aileler lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

Tablo 185. İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Ailede Alkol Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Uygun Olmayan	Var	415	4,836	3,140	0,154	1,617	1497	,106
Kural ve Destek	Yok	1084	4,557	2,928	0,089			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği uygun olmayan kural ve destek alt boyutu puanlarının ailede alkol kullanan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=1,617$; $p>.05$).

Tablo 186. İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Ailede Alkol Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Toplam	Var	415	58,877	10,311	0,506	4,381	1497	,000
	Yok	1084	56,455	9,283	0,282			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği toplam puanlarının ailede alkol kullanan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=4,381$; $p<.001$). Söz konusu farklılığın alkol kullanan birinin bulunduğu aileler lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

3.4.19. ALKOL KULLANAN KİŞİYE GÖRE :

Tablo 187. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Evde Alkol Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Fiziksel	Kendim	80	785,48			
	Annem	5	1153,80			
	Babam	163	839,24			
	Kardeşim	16	861,78	15,481	5	,008
	Birkaçı	151	725,42			
	Kullanılmıyor	1084	733,87			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği fiziksel istismar alt boyutu puanlarının evde alkol kullanan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=15,481$; $p<.01$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın annesi alkol kullananlarla birkaçının birden kullandığı ve kullanılmıyor cevabı veren gruplar arasında annesi alkol kullanan grubun lehine $p<.01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 188. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Evde Alkol Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Gelişimi Destekleme	Kendim	80	721,49			
	Annem	5	515,10			
	Babam	163	725,74			
	Kardeşim	16	695,88	4,117	5	,533
	Birkaçı	151	793,33			
	Kullanılmıyor	1084	751,60			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının evde alkol kullanan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2=4,117; p>.05$).

Tablo 189. İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Evde Alkol Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
Suçta Yönelme ve Cinsel	Kendim	80	819,52			
	Annem	5	974,10			
	Babam	163	780,09			
	Kardeşim	16	859,81	22,454	5	,000
	Birkaçı	151	769,60			
	Kullanılmıyor	1084	734,96			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği suçta yönelme ve cinsel istismar alt boyutu puanlarının evde alkol kullanan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=22,454; p<.001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın annesi alkol kullananlarla kullanılmıyor cevabı veren gruplar arasında annesi alkol kullanan grubun lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 190. İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Evde Alkol Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
İhmalkârlık Duygusal Tehdit	Kendim	80	810,49	9,494	5	,091
	Annem	5	1042,50			
	Babam	163	763,04			
	Kardeşim	16	847,88			
	Birkaçı	151	757,68			
	Kullanılmıyor	1084	739,71			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği ihmalkârlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının evde alkol kullanan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=9,494$; $p>.05$).

Tablo 191. İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Evde Alkol Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Eğitim	Kendim	80	831,77	27,338	5	,000
	Annem	5	784,50			
	Babam	163	818,26			
	Kardeşim	16	812,00			
	Birkaçı	151	874,05			
	Kullanılmıyor	1084	715,35			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği eğitim istismarı alt boyutu puanlarının evde alkol kullanan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=27,338$; $p<.001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın birkaçı alkol kullananlarla kullanılmıyor cevabı veren

gruplar arasında birkaçı alkol kullanan grupların lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 192. İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Evde Alkol Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Uygun Olmayan Kural ve Destek	Kendim	80	816,04	5,019	5	,414
	Annem	5	927,80			
	Babam	163	785,82			
	Kardeşim	16	722,31			
	Birkaçı	151	760,07			
	Kullanılmıyor	1084	737,93			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği uygun olmayan kural ve destek alt boyutu puanlarının evde alkol kullanan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=5,019$; $p>.05$).

Tablo 193. İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Evde Alkol Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Toplam	Kendim	80	843,48	16,586	5	,005
	Annem	5	969,70			
	Babam	163	797,51			
	Kardeşim	16	804,09			
	Birkaçı	151	829,75			
	Kullanılmıyor	1084	723,04			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği toplam puanlarının evde alkol kullanan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=16,586$; $p<.01$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı

farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın annesi alkol kullananlarla kullanılmıyor cevabı veren gruplar arasında annesi alkol kullanan grubun lehine $p < .01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

4.3.20. UYUŞTURUCU KULLANIMINA GÖRE :

Tablo 194. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
Fiziksel	Var	28	1055,34	29549,50	12044,500	-3,844	,000
	Yok	1471	744,19	1094700,50			
	Toplam	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği fiziksel istismar alt boyutu puanlarının evde uyuşturucu kullanan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z = -3,844$; $p < .001$). Söz konusu farklılık evde uyuşturucu kullanan birinin bulunduğu grubun lehine gerçekleşmiştir.

Tablo 195. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
Gelişimi Destekleme	Var	28	483,93	13550,00	13144,000	-3,287	,001
	Yok	1471	755,06	1110700,00			
	Toplam	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının evde uyuşturucu kullanan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-

parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-3,287$; $p<.01$). Söz konusu farklılık evde uyuşturucu kullanan birinin bulunmadığı grubun lehine gerçekleşmiştir.

Tablo 196. İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
Suç	Var	28	983,20	27529,50			
Yönelme	Yok	1471	745,56	1096720,50	14064,500	-5,214	,000
ve Cinsel	Toplam	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği suça yönelme ve cinsel istismar alt boyutu puanlarının evde uyuşturucu kullanan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-5,214$; $p<.001$). Söz konusu farklılık evde uyuşturucu kullanan birinin bulunduğu grubun lehine gerçekleşmiştir.

Tablo 197. İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
İhmalkârlık	Var	28	1005,43	28152,00			
Duygusal	Yok	1471	745,14	1096098,00	13442,000	-4,152	,000
Tehdit	Toplam	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği ihmalkârlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının evde uyuşturucu kullanan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-4,152$; $p<.001$). Söz konusu farklılık evde uyuşturucu kullanan birinin bulunduğu grubun lehine gerçekleşmiştir.

Tablo 198. İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
Eğitim	Var	28	789,27	22099,50	19494,500	-,491	,623
	Yok	1471	749,25	1102150,50			
	Toplam	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği eğitim istismarı alt boyutu puanlarının evde uyuşturucu kullanan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-0,491$; $p>.05$).

Tablo 199. İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
Uygun	Var	28	898,61	25161,00	16433,000	-1,873	,061
Olmayan Kural ve Destek	Yok	1471	747,17	1099089,00			
	Toplam	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği uygun olmayan kural ve destek alt boyutu puanlarının evde uyuşturucu kullanan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-1,873$; $p>.05$).

Tablo 200. İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
Toplam	Var	28	921,98	25815,50	15778,500	-2,124	,034
	Yok	1471	746,73	1098434,50			
	Toplam	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği toplam puanlarının evde uyuşturucu kullanan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip

göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-2,124$; $p<.05$). Söz konusu farklılık evde uyuşturucu kullanan birinin bulunduğu grubun lehine gerçekleşmiştir.

3.4.21. UYUŞTURUCU KULLANAN KİŞİYE GÖRE :

Tablo 201. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Fiziksel	Kendim	18	997,33			
	Annem	5	908,70			
	Diğer	5	1410,80	19,220	3	,000
	Kullanılmıyor	1471	744,19			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği fiziksel istismar alt boyutu puanlarının evde uyuşturucu kullanan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=19,220$; $p<.001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın evde uyuşturucu kullanımında diğer cevabı veren (birkaçı+kardeşi) grupla evde uyuşturucu kullanılmadığını belirten grup arasında diğer cevabı veren (birkaçı+kardeşi) grup lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 202. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Gelişimi	Kendim	18	528,44	15,948	3	,001
Destekleme	Annem	5	697,50			

Diğer	5	110,10
Kullanılmıyor	1471	755,06
Total	1499	

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının evde uyuşturucu kullanan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=15,948$; $p<.01$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın evde uyuşturucunun diğer cevabı veren (birkaçı+kardeşi) grupla evde uyuşturucu kullanılmadığını belirten grup arasında kullanılmadığını belirten grup lehine $p<.01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 203. İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
Suça Yönelme ve Cinsel	Kendim	18	982,08	32,569	3	,000
	Annem	5	810,00			
	Diğer	5	1160,40			
	Kullanılmıyor	1471	745,56			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği suça yönelme ve cinsel istismar alt boyutu puanlarının evde uyuşturucu kullanan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=32,569$; $p<.001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın evde uyuşturucu kullanımında diğer cevabı veren

(birkaçı+kardeşi) grupla evde uyuşturucu kullanılmadığını belirten grup arasında diğer cevabı veren (birkaçı+kardeşi) grup lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 204. İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklaşp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
İhmalkârlık Duygusal Tehdit	Kendim	18	970,69	21,636	3	,000
	Annem	5	864,50			
	Diğer	5	1271,40			
	Kullanılmıyor	1471	745,14			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği ihmalkârlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının evde uyuşturucu kullanan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=21,636$; $p<.001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın evde uyuşturucu kullanımında diğer cevabı veren (birkaçı+kardeşi) grupla evde uyuşturucu kullanılmadığını belirten grup arasında diğer cevabı veren (birkaçı+kardeşi) grup lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 205. İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklaşp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Eğitim	Kendim	18	849,00	1,780	3	,619
	Annem	5	581,30			
	Diğer	5	782,20			
	Kullanılmıyor	1471	749,25			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği eğitim istismarı alt boyutu puanlarının evde uyuşturucu kullanan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=1,780$; $p>.05$).

Tablo 206. İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Uygun Olmayan Kural ve Destek	Kendim	18	843,81			
	Annem	5	975,20			
	Diğer	5	1019,30	4,376	3	,224
	Kullanılmıyor	1471	747,17			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği uygun olmayan kural ve destek alt boyutu puanlarının evde uyuşturucu kullanan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=4,376$; $p>.05$).

Tablo 207. İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Toplam	Kendim	18	910,44			
	Annem	5	867,80			
	Diğer	5	1017,70	4,846	3	,183
	Kullanılmıyor	1471	746,73			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği toplam puanlarının evde uyuşturucu kullanan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=4,846$; $p>.05$).

4.3.22. KUMAR OYNANMAYA GÖRE :

Tablo 208. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Ailede Kumar Oynayan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Fiziksel	Var	98	12,459	5,952	0,601	4,538	1497	,000
	Yok	1401	10,427	4,146	0,111			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği fiziksel istismar alt boyutu puanlarının ailede kumar oynayan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=4,538$; $p<.001$). Söz konusu farklılığın kumar oynayan birinin bulunduğu aileler lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

Tablo 209. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Ailede Kumar Oynayan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Gelişimi Destekleme	Var	98	25,357	7,874	0,795	-4,323	1497	,000
	Yok	1401	28,577	7,074	0,189			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının ailede kumar oynayan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-4,323$; $p<.001$). Söz konusu farklılığın kumar oynayan birinin bulunmadığı aileler lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

Tablo 210. İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Ailede Kumar Oynayan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Suça Yönelme ve Cinsel	Var	98	5,888	4,079	0,412	8,783	1497	,000
	Yok	1401	4,323	1,399	0,037			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği suça yöneltme ve cinsel istismar alt boyutu puanlarının ailede kumar oynayan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=8,783$; $p<.001$). Söz konusu farklılığın kumar oynayan birinin bulunduğu aileler lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

Tablo 211. İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Ailede Kumar Oynayan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklaşım Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
İhmalkârlık	Var	98	4,694	2,634	0,266	5,801	1497	,000
Duygusal Tehdit	Yok	1401	3,682	1,580	0,042			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği ihmalkârlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının ailede kumar oynayan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=5,801$; $p<.001$). Söz konusu farklılığın kumar oynayan birinin bulunduğu aileler lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

Tablo 212. İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Ailede Kumar Oynayan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklaşım Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Eğitim	Var	98	5,714	2,974	0,300	1,120	1497	,263
	Yok	1401	5,368	2,955	0,079			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği eğitim istismarı alt boyutu puanlarının ailede kumar oynayan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=1,120$; $p>.05$).

Tablo 213. İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Ailede Kumar Oynayan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Uygun Olmayan	Var	98	5,663	3,543	0,358	3,537	1497	,000
Kural ve Destek	Yok	1401	4,562	2,936	0,078			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği uygun olmayan kural ve destek alt boyutu puanlarının ailede kumar oynayan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=3,537$; $p<.001$). Söz konusu farklılığın kumar oynayan birinin bulunduğu aileler lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

Tablo 214. İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Ailede Kumar Oynayan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Toplam	Var	98	59,776	12,841	1,297	2,823	1497	,005
	Yok	1401	56,940	9,349	0,250			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği toplam puanlarının ailede kumar oynayan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2,823$; $p<.01$). Söz konusu farklılığın kumar oynayan birinin bulunduğu aileler lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

3.4.23. KUMAR OYNAYAN KİŞİYE GÖRE :

Tablo 215. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Evde Kumar Oynayan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Fiziksel	Kendim	35	852,89	12,995	5	,023
	Annem	7	875,00			
	Babam	34	929,88			
	Kardeşim	4	1154,13			
	Birkaçı	18	733,69			
	Oynanmıyor	1401	741,50			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği fiziksel istismar alt boyutu puanlarının evde kumar oynayan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=12,995$; $p<.05$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın kardeşi kumar oynayanlarla birkaçının kullandığı ve kullanmadığını belirten grup arasında kardeşi kumar oynayanlar lehine $p<.05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 216. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Evde Kumar Oynayan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
Gelişimi Destekleme	Kendim	35	584,56	18,417	5	,002
	Annem	7	814,36			
	Babam	34	506,88			
	Kardeşim	4	482,75			
	Birkaçı	18	736,89			
	Oynanmıyor	1401	760,64			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının evde kumar oynayan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=18,417$; $p<.01$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın annesi kumar oynayanlarla kardeşi kumar oynayan gruplar arasında annesi kumar oynayan grubun lehine $p<.01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 217. İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Evde Kumar Oynayan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Suçta Yönelme ve Cinsel	Kendim	35	869,51	29,329	5	,000
	Annem	7	781,71			
	Babam	34	909,09			
	Kardeşim	4	846,38			
	Birkaçı	18	846,44			
	Oynanmıyor	1401	741,48			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği suça yönelme ve cinsel istismar alt boyutu puanlarının evde kumar oynayan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2 = 29,329$; $p < .001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın babası kumar oynayanlarla evde kumar oynanmayan gruplar arasında babası kumar oynayan grupların lehine $p < .001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 218. İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Evde Kumar Oynayan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
İhmalkârlık Duygusal Tehdit	Kendim	35	822,34	27,456	5	,000
	Annem	7	775,57			
	Babam	34	997,51			
	Kardeşim	4	1123,38			
	Birkaçı	18	777,47			
	Oynanmıyor	1401	740,64			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği ihmalkârlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının evde kumar oynayan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal

Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=27,456$; $p<.001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın kardeşi kumar oynayanlarla evde kumar oynanmayan gruplar arasında kardeşi kumar oynayan grubun lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 219. İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Evde Kumar Oynayan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Eğitim	Kendim	35	811,19			
	Annem	7	641,21			
	Babam	34	833,63			
	Kardeşim	4	871,13	3,090	5	,686
	Birkaçı	18	701,25			
	Oynanmıyor	1401	747,27			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği eğitim istismarı alt boyutu puanlarının evde kumar oynayan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=3,090$; $p>.05$).

Tablo 220. İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Evde Kumar Oynayan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Uygun Olmayan Kural ve Destek	Kendim	35	851,80			
	Annem	7	849,57			
	Babam	34	869,71			
	Kardeşim	4	1237,25	13,821	5	,017
	Birkaçı	18	914,83			
	Oynanmıyor	1401	740,55			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği uygun olmayan kural ve destek alt boyutu puanlarının evde kumar oynayan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=13,821$; $p<.05$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın kardeşi kumar oynayanlarla evde kumar oynanmayan gruplar arasında kardeşi kumar oynayan grubun lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 221. İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Evde Kumar Oynayan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
	Kendim	35	788,27			
	Annem	7	854,71			
	Babam	34	762,96			
Toplam	Kardeşim	4	813,63	1,643	5	,896
	Birkaçı	18	839,42			
	Oynanmıyor	1401	746,88			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği toplam puanlarının evde kumar oynayan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=1,643$; $p>.05$).

4.3.24. EVDE SUÇ İŞLEYENİN OLMASINA GÖRE :

Tablo 222. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Ailede Suç İşleyen Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Fiziksel	Var	41	13,098	6,587	1,029	3,837	1497	,000
	Yok	1458	10,488	4,214	0,110			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği fiziksel istismar alt boyutu puanlarının ailede suç işleyen birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=3,837$; $p<.001$). Söz konusu farklılığın suç işleyen birinin bulunduğu aileler lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

Tablo 223. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Ailede Suç İşleyen Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Gelişimi Destekleme	Var	41	25,341	8,344	1,303	-2,745	1497	,006
	Yok	1458	28,452	7,120	0,186			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının ailede suç işleyen birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-2,745$; $p<.01$). Söz konusu farklılığın suç işleyen birinin bulunmadığı aileler lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

Tablo 224. İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Ailede Suç İşleyen Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Suça Yönelme ve Cinsel	Var	41	5,854	4,447	0,695	5,355	1497	,000
	Yok	1458	4,385	1,594	0,042			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği suça yöneltme ve cinsel istismar alt boyutu puanlarının ailede suç işleyen birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=5,355$; $p<.001$). Söz konusu farklılığın suç işleyen birinin bulunduğu aileler lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

Tablo 225. İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Ailede Suç İşleyen Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
İhmalkârlık	Var	41	4,902	2,773	0,433	4,470	1497	,000
Duygusal Tehdit	Yok	1458	3,716	1,636	0,043			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği ihmalkârlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının ailede suç işleyen birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=4,470$; $p<.001$). Söz konusu farklılığın suç işleyen birinin bulunduğu aileler lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

Tablo 226. İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Ailede Suç İşleyen Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Eğitim	Var	41	6,098	2,644	0,413	1,553	1497	,121
	Yok	1458	5,371	2,963	0,078			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği eğitim istismarı alt boyutu puanlarının ailede suç işleyen birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=1,553$; $p>.05$).

Tablo 227. İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Ailede Suç İşleyen Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Uygun Olmayan Kural ve Destek	Var	41	5,634	3,215	0,502	2,173	1497	,030
	Yok	1458	4,606	2,980	0,078			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği uygun olmayan kural ve destek alt boyutu puanlarının ailede suç işleyen birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2,173$; $p<.05$). Söz konusu farklılığın suç işleyen birinin bulunduğu aileler lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

Tablo 228. İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Ailede Suç İşleyen Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Toplam	Var	41	60,927	10,694	1,670	2,566	1497	,010
	Yok	1458	57,019	9,587	0,251			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği toplam puanlarının ailede suç işleyen birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2,566$; $p<.05$). Söz konusu farklılığın suç işleyen birinin bulunduğu aileler lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

4.3.25. EVDEKİ SUÇLU KİŞİYE GÖRE :

Tablo 229. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Evde Suç İşleyen Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Fiziksel	Babam	20	891,95	6,040	4	,196
	Ağabeyim	5	867,10			
	Kendim	7	974,64			
	Diğer	9	911,28			
	Suçlu yok	1458	745,58			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği fiziksel istismar alt boyutu puanlarının evde suç işleyen kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2 = 6,040$; $p > .05$).

Tablo 230. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Evde Suç İşleyen Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	P
Gelişimi Destekleme	Babam	20	680,48	5,742	4	,219
	Ağabeyim	5	649,20			
	Kendim	7	429,71			
	Diğer	9	605,44			
	Suçlu yok	1458	753,73			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının evde suç işleyen kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2 = 5,742$; $p > .05$).

Tablo 231. İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Evde Suç İşleyen Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	P
Suç Yönelme ve Cinsel	Babam	20	901,10	13,435	4	,009
	Ağabeyim	5	991,70			
	Kendim	7	774,86			
	Diğer	9	739,89			
	Suçlu yok	1458	747,04			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği suça yönelme ve cinsel istismar alt boyutu puanlarının evde suç işleyen kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($\chi^2 = 13,435$; $p < .01$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası

belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın ağabeyi suç işlemiş olan grupla diğer cevabını veren ve suçlu olmayan grup arasında babası ve ağabeyi suç işlemiş olan grup lehine $p < .01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 232. İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Evde Suç İşleyen Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
İhmalkârlık Duygusal Tehdit	Babam	20	832,98	14,547	4	,006
	Ağabeyim	5	903,80			
	Kendim	7	1134,29			
	Diğer	9	917,00			
	Suçlu yok	1458	745,46			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği ihmalkârlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının evde suç işleyen kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2 = 14,547$; $p < .01$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın kendisi suç işlemiş olan grupla suçlu olmayan grup arasında kendisi suç işlemiş olan grup lehine $p < .01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 233. İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Evde Suç İşleyen Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Eğitim	Babam	20	786,40	5,043	4	,283
	Ağabeyim	5	923,80			
	Kendim	7	841,36			
	Diğer	9	1022,61			
	Suçlu yok	1458	746,78			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği eğitim istismarı alt boyutu puanlarının evde suç işleyen kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=5,043$; $p>.05$).

Tablo 234. İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Evde Suç İşleyen Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Uygun Olmayan Kural ve Destek	Babam	20	827,80	8,291	4	,081
	Ağabeyim	5	924,50			
	Kendim	7	1060,29			
	Diğer	9	988,33			
	Suçlu yok	1458	745,37			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği uygun olmayan kural ve destek alt boyutu puanlarının evde suç işleyen kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=8,291$; $p>.05$).

Tablo 235. İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Evde Suç İşleyen Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Toplam	Babam	20	913,73	5,423	4	,247
	Ağabeyim	5	999,30			

Kendim	7	754,71
Diğer	9	877,17
Suçlu yok	1458	746,09
Total	1499	

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği toplam puanlarının evde suç işleyen kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=5,423$; $p>.05$).

4.3.26. AİLEDE ŞİDDET UYGULANMASINA GÖRE :

Tablo 236. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Evde Şiddet Kaynakları ve Yaşantıları Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
	Anne-Baba Arasında	80	925,75			
	Anne-Çocuk Arasında	66	1009,56			
	Baba-Çocuk Arasında	55	1036,27			
	Anne-Baba / Baba-Çocuk / Anne-Çocuk Arasında	13	1187,81			
Fiziksel	Ağabey-Kardeş Arasında	10	865,55	125,743	8	,000
	Anne-Çocuk ve Baba-Çocuk Arasında	8	1317,69			
	Anne-Baba ve Baba-Çocuk Arasında	4	1269,63			
	Anne-Baba ve Anne-Çocuk Arasında	4	1415,13			
	Evde Şiddet Yok	1259	699,91			
	Total	80	925,75			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği fiziksel istismar alt boyutu puanlarının evde şiddet kaynakları ve yaşantıları değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=125,743$; $p<.001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın anne-çocuk/baba-çocuk, anne-baba/anne-çocuk gruplarıyla evde şiddet yok diyen grup arasında anne-çocuk/baba-çocuk, anne-baba/anne-çocuk cevabını veren grup lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 237. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Evde Şiddet Kaynakları ve Yaşantıları Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>P</i>
Gelişimi Destekleme	Anne-Baba Arasında	80	632,66			
	Anne-Çocuk Arasında	66	636,12			
	Baba-Çocuk Arasında	55	502,94			
	Anne-Baba / Baba-Çocuk / Anne-Çocuk Arasında	13	439,54			
	Ağabey-Kardeş Arasında	10	743,70	57,938	8	,000
	Anne-Çocuk ve Baba-Çocuk Arasında	8	181,06			
	Anne-Baba ve Baba-Çocuk Arasında	4	456,38			
	Anne-Baba ve Anne-Çocuk Arasında	4	675,38			
	Evde Şiddet Yok	1259	782,26			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının evde şiddet kaynakları ve yaşantıları değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2 = 57,938$; $p < .001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın anne-çocuk/baba-çocuk cevabı veren grupla evde şiddet yok diyen grup arasında evde şiddet yok diyen grup lehine $p < .001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 238. İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Evde Şiddet Kaynakları ve Yaşantıları Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>P</i>
Suç ve Cinsel Yönelme	Anne-Baba Arasında	80	854,04	73,871	8	,000
	Anne-Çocuk Arasında	66	788,22			
	Baba-Çocuk Arasında	55	914,89			
	Anne-Baba / Baba-Çocuk / Anne-Çocuk Arasında	13	956,58			
	Ağabey-Kardeş Arasında	10	737,25			
	Anne-Çocuk ve Baba-Çocuk Arasında	8	939,31			
	Anne-Baba ve Baba-Çocuk Arasında	4	870,38			

Anne-Baba ve Anne-Çocuk Arasında	4	1039,50
Evde Şiddet Yok	1259	729,65
Total	1499	

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği suça yöneltme ve cinsel istismar alt boyutu puanlarının evde şiddet kaynakları ve yaşantıları değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=73,871$; $p<.001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın anne-baba/anne-çocuk cevabını veren grupla; şiddet yok diyen grup arasında anne-baba/anne-çocuk cevabını veren grup lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 239. İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Evde Şiddet Kaynakları ve Yaşantıları Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
İhmalkârlık Duygusal Tehdit	Anne-Baba Arasında	80	861,88			
	Anne-Çocuk Arasında	66	892,89			
	Baba-Çocuk Arasında	55	933,82			
	Anne-Baba / Baba-Çocuk / Anne-Çocuk Arasında	13	1160,96			
	Ağabey-Kardeş Arasında	10	887,65	92,448	8	,000
	Anne-Çocuk ve Baba-Çocuk Arasında	8	1119,44			
	Anne-Baba ve Baba-Çocuk Arasında	4	966,00			
	Anne-Baba ve Anne-Çocuk Arasında	4	1194,25			
	Evde Şiddet Yok	1259	717,59			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği ihmalkârlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının evde şiddet kaynakları ve yaşantıları değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=92,448$; $p<.001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel

bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın anne-baba/anne-çocuk cevabını veren grupla; şiddet yok diyen grup arasında anne-baba/anne-çocuk cevabını veren grup lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekteştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 240. İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Evde şiddet Kaynakları ve Yaşantıları Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Eğitim	Anne-Baba Arasında	80	822,19			
	Anne-Çocuk Arasında	66	806,99			
	Baba-Çocuk Arasında	55	884,44			
	Anne-Baba / Baba-Çocuk / Anne-Çocuk Arasında	13	899,35			
	Ağabey-Kardeş Arasında	10	672,25	23,167	8	,003
	Anne-Çocuk ve Baba-Çocuk Arasında	8	1137,06			
	Anne-Baba ve Baba-Çocuk Arasında	4	1030,38			
	Anne-Baba ve Anne-Çocuk Arasında	4	1024,88			
	Evde şiddet Yok	1259	731,40			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği eğitim istismarı alt boyutu puanlarının evde şiddet kaynakları ve yaşantıları değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekteştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=23,167$; $p<.01$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın anne-çocuk/baba-çocuk cevabını veren grupla; şiddet yok diyen grup arasında anne-çocuk/baba-çocuk cevabını veren grup lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekteştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 241. İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Evde Şiddet Kaynakları ve Yaşantıları Değişkenine Göre Farklaşım Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>P</i>
Uygun Olmayan Kural ve Destek	Anne-Baba Arasında	80	950,83			
	Anne-Çocuk Arasında	66	838,28			
	Baba-Çocuk Arasında	55	804,33			
	Anne-Baba / Baba-Çocuk / Anne-Çocuk Arasında	13	999,77			
	Ağabey-Kardeş Arasında	10	695,75	36,087	8	,000
	Anne-Çocuk ve Baba-Çocuk Arasında	8	1085,56			
	Anne-Baba ve Baba-Çocuk Arasında	4	794,88			
	Anne-Baba ve Anne-Çocuk Arasında	4	881,63			
	Evde Şiddet Yok	1259	725,40			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği uygun olmayan kural ve destek alt boyutu puanlarının evde şiddet kaynakları ve yaşantıları değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=36,087$; $p<.001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın anne-çocuk/baba-çocuk cevabını veren grupta; şiddet yok diyen grup arasında anne-çocuk/baba-çocuk cevabını veren grup lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 242. İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Evde Şiddet Kaynakları ve Yaşantıları Değişkenine Göre Farklaşım Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>P</i>
Toplam	Anne-Baba Arasında	80	854,14	21,949	8	,005
	Anne-Çocuk Arasında	66	814,53			
	Baba-Çocuk Arasında	55	837,38			
	Anne-Baba / Baba-Çocuk / Anne-Çocuk Arasında	13	912,08			
	Ağabey-Kardeş Arasında	10	764,45			
	Anne-Çocuk ve Baba-Çocuk Arasında	8	1015,19			
	Anne-Baba ve Baba-Çocuk Arasında	4	943,63			

Anne-Baba ve Anne-Çocuk Arasında	4	1252,50
Evde Şiddet Yok	1259	730,50
Total	1499	

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği toplam puanlarının evde şiddet kaynakları ve yaşantıları değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=21,949$; $p<.01$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın anne-çocuk/baba-çocuk cevabını veren grupta; şiddet yok diyen grup arasında anne-çocuk/baba-çocuk cevabını veren grup lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

4.3.27. KENDİNE ZARAR VERİŞE GÖRE :

Tablo 243. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Ailede Kendine Zarar Verici Bir Davranışının Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Fiziksel	Var	397	12,025	5,284	0,265	8,061	1497	,000
	Yok	1102	10,032	3,772	0,114			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği fiziksel istismar alt boyutu puanlarının ailede kendine zarar verici bir davranışının olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=8,061$; $p<.001$). Söz konusu farklılığın kendine zarar verici davranışları olduğunu belirten bireyler lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

Tablo 244. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Ailede Kendine Zarar Verici Bir Davranışının Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $\bar{x}$	t Testi		
						t	Sd	p
Gelişimi	Var	397	27,461	7,478	0,375	-2,943	1497	,003
Destekleme	Yok	1102	28,693	7,032	0,212			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının ailede kendine zarar verici bir davranışının olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-2,943$; $p<.01$). Söz konusu farklılığın kendine zarar verici davranışının olmadığını belirten bireyler lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

Tablo 245. İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Ailede Kendine Zarar Verici Bir Davranışının Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $\bar{x}$	t Testi		
						t	Sd	p
Suçta Yönelme ve Cinsel	Var	397	4,710	2,154	0,108	3,810	1497	,000
	Yok	1102	4,322	1,565	0,047			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği suça yönelme ve cinsel istismar alt boyutu puanlarının ailede kendine zarar verici bir davranışının olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=3,810$; $p<.001$). Söz konusu farklılığın kendine zarar verici davranışları olduğunu belirten bireyler lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

Tablo 246. İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Ailede Kendine Zarar Verici Bir Davranışının Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $\bar{x}$	t Testi		
						t	Sd	p
İhmalkârlık	Var	397	4,151	2,191	0,110	5,603	1497	,000
Duygusal Tehdit	Yok	1102	3,603	1,437	0,043			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği ihmalkârlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının ailede kendine zarar verici bir davranışının olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla

gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=5,603$; $p<.001$). Söz konusu farklılığın kendine zarar verici davranışları olduğunu belirten bireyler lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

Tablo 247. İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Ailede Kendine Zarar Verici Bir Davranışının Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Eğitim	Var	397	6,018	2,736	0,137	4,965	1497	,000
	Yok	1102	5,165	3,001	0,090			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği eğitim istismarı alt boyutu puanlarının ailede kendine zarar verici bir davranışının olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı ($t=4,965$; $p<.001$). Söz konusu farklılığın kendine zarar verici davranışları olduğunu belirten bireyler lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

Tablo 248. İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Ailede Kendine Zarar Verici Bir Davranışının Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Uygun Olmayan Kural ve Destek	Var	397	4,962	2,743	0,138	2,552	1497	,011
	Yok	1102	4,516	3,067	0,092			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği uygun olmayan kural ve destek alt boyutu puanlarının ailede kendine zarar verici bir davranışının olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2,552$; $p<.05$). Söz konusu farklılığın kendine zarar verici davranışları bulunduğunu belirten bireyler lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

Tablo 249. İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Ailede Kendine Zarar Verici Bir Davranışının Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $\bar{x}$	t Testi		
						t	Sd	p
Toplam	Var	397	59,327	10,193	0,512	5,359	1497	,000
	Yok	1102	56,332	9,306	0,280			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği toplam puanlarının ailede kendine zarar verici bir davranışının olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=5,359$; $p<.001$). Söz konusu farklılığın kendine zarar verici davranışları bulunduğunu belirten bireyler lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

4.3.28. SORUNLARINI KİMİNLE PAYLAŞTIĞINA GÖRE :

Tablo 250. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

$f, \bar{x}$ ve ss Değerleri					ANOVA Sonuçları									
Puan	Grup	N	$\bar{x}$	ss	Var. K.	KT	Sd	KO	F	p				
Fiziksel	Anne ile	515	9,920	3,656	G.Arası	768,087	6	128,015	7,044	,000				
	Baba ile	88	9,557	3,339							G.İçi	27113,319	1492	18,172
	Diğerleri	646	11,178	4,662										
	Anne/Diğer	40	11,025	5,240										
	Hiç Kimse	83	11,795	5,897										
	Herkesle	36	9,500	3,057										
	Anne Baba	91	9,846	3,340										
	Total	1499	10,560	4,314										

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği fiziksel istismar alt boyutu puanlarının sorunların kiminle paylaşıldığı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=7,044$; $p<.001$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih

edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 251. İstismar Ölçeği Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları

Kiminle (i)	Kiminle (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Anne	Baba	0,364	0,492	0,997
	Diğer	-1,258	0,252	0,000
	Anne / Diğer	-1,105	0,700	0,869
	Hiç Kimse ile	-1,875	0,504	0,032
	Herkesle	0,420	0,735	0,999
	Anne / Baba	0,074	0,485	1,000
Baba	Anne	-0,364	0,492	0,997
	Diğer	-1,621	0,484	0,083
	Anne / Diğer	-1,468	0,813	0,775
	Hiç Kimse ile	-2,238	0,652	0,068
	Herkesle	0,057	0,843	1,000
	Anne / Baba	-0,289	0,637	1,000
Diğer	Anne	1,258	0,252	0,000
	Baba	1,621	0,484	0,083
	Anne / Diğer	0,153	0,695	1,000
	Hiç Kimse ile	-0,617	0,497	0,957
	Herkesle	1,678	0,730	0,508
	Anne / Baba	1,332	0,477	0,255
Anne / Diğer	Anne	1,105	0,700	0,869
	Baba	1,468	0,813	0,775
	Diğer	-0,153	0,695	1,000
	Hiç Kimse ile	-0,770	0,821	0,990
	Herkesle	1,525	0,979	0,877
	Anne / Baba	1,179	0,809	0,908
Hiç Kimse ile	Anne	1,875	0,504	0,032
	Baba	2,238	0,652	0,068
	Diğer	0,617	0,497	0,957
	Anne / Diğer	0,770	0,821	0,990
	Herkesle	2,295	0,851	0,297
	Anne / Baba	1,949	0,647	0,170
Herkesle	Anne	-0,420	0,735	0,999
	Baba	-0,057	0,843	1,000
	Diğer	-1,678	0,730	0,508
	Anne / Diğer	-1,525	0,979	0,877
	Hiç Kimse ile	-2,295	0,851	0,297
	Anne / Baba	-0,346	0,839	1,000
Anne / Baba	Anne	-0,074	0,485	1,000
	Baba	0,289	0,637	1,000
	Diğer	-1,332	0,477	0,255
	Anne / Diğer	-1,179	0,809	0,908

Hiç Kimse ile	-1,949	0,647	0,170
Herkesle	0,346	0,839	1,000

Tabloda görülebileceği gibi, İstismar Ölçeği fiziksel istismar alt boyutu puanlarının sorunların kiminle paylaşıldığı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın annesiyle paylaşan grupla diğerleri ile paylaşan grup arasında diğerleri ile paylaşan grup lehine $p < .001$ düzeyinde; annesiyle paylaşan grupla kimseyle paylaşmam diyen grup arasında kimseyle ile paylaşmam cevabını veren grup lehine $p < .01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 252. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları						
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>	
Gelişimi Destekleme	Anne ile	515	29,936	6,184	G.Arası	8615,832	6	1435,972			
	Baba ile	88	31,318	6,182							G.İçi
	Diğerleri	646	26,423	7,243							
	Anne/Diğer	40	28,725	6,559	77032,199	1498					
	Hiç Kimse	83	23,867	8,314			31,315	,000			
	Herkesle	36	31,306	6,009							
	Anne Baba	91	33,220	5,760							
	Total	1499	28,367	7,171							

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının sorunların kiminle paylaşıldığı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=31,315$; $p < .001$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 253. İstismar Ölçeği Gelişimi Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffé Testi Sonuçları

Kiminle (i)	Kiminle (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
Anne	Baba	-1,382	0,781	0,792
	Diğer	3,513	0,400	0,000
	Anne / Diğer	1,211	1,111	0,977
	Hiç Kimse ile	6,068	0,801	0,000
	Herkesle	-1,370	1,167	0,967
	Anne / Baba	-3,284	0,770	0,006
Baba	Anne	1,382	0,781	0,792
	Diğer	4,896	0,769	0,000
	Anne / Diğer	2,593	1,291	0,672
	Hiç Kimse ile	7,451	1,036	0,000
	Herkesle	0,013	1,340	1,000
	Anne / Baba	-1,902	1,012	0,740
Diğer	Anne	-3,513	0,400	0,000
	Baba	-4,896	0,769	0,000
	Anne / Diğer	-2,302	1,103	0,629
	Hiç Kimse ile	2,555	0,790	0,107
	Herkesle	-4,883	1,160	0,007
	Anne / Baba	-6,797	0,758	0,000
Anne / Diğer	Anne	-1,211	1,111	0,977
	Baba	-2,593	1,291	0,672
	Diğer	2,302	1,103	0,629
	Hiç Kimse ile	4,858	1,303	0,031
	Herkesle	-2,581	1,556	0,839
	Anne / Baba	-4,495	1,285	0,057
Hiç Kimse ile	Anne	-6,068	0,801	0,000
	Baba	-7,451	1,036	0,000
	Diğer	-2,555	0,790	0,107
	Anne / Diğer	-4,858	1,303	0,031
	Herkesle	-7,438	1,351	0,000
	Anne / Baba	-9,352	1,028	0,000
Herkesle	Anne	1,370	1,167	0,967
	Baba	-0,013	1,340	1,000
	Diğer	4,883	1,160	0,007
	Anne / Diğer	2,581	1,556	0,839
	Hiç Kimse ile	7,438	1,351	0,000
	Anne / Baba	-1,914	1,333	0,914
Anne / Baba	Anne	3,284	0,770	0,006
	Baba	1,902	1,012	0,740
	Diğer	6,797	0,758	0,000
	Anne / Diğer	4,495	1,285	0,057
	Hiç Kimse ile	9,352	1,028	0,000
	Herkesle	1,914	1,333	0,914

Tabloda görülebileceği gibi, İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanlarının sorunların kiminle paylaşıldığı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın annesiyle paylaşan grupla diğerleri ile paylaşan grup arasında anne ile paylaşan grup lehine $p < .001$ düzeyinde; annesiyle paylaşan grupla kimseyle paylaşmam diyen grup arasında anne ile paylaşan grup lehine $p < .01$ düzeyinde; annesiyle paylaşan grupla anne ve baba ile paylaşan grup arasında anne ve baba ile paylaşan grup lehine $p < .05$ düzeyinde; babasıyla paylaşan grupla diğerleri ile paylaşan grup arasında baba ile paylaşan grup lehine $p < .001$ düzeyinde; babasıyla paylaşan grupla kimseyle paylaşmam diyen grup arasında baba ile paylaşan grup lehine $p < .01$ düzeyinde; diğerleri ile paylaşan grupla herkesle paylaşırım diyen grup arasında herkesle paylaşan grup lehine $p < .01$ düzeyinde; diğerleri ile paylaşan grupla anne-baba ile diyen grup arasında anne-baba ile paylaşırım diyen grup lehine $p < .01$ düzeyinde; anne ve diğerleri ile paylaşan grupla hiçkimse ile paylamam diyen grup arasında anne ve diğerleri ile paylaşırım diyen grup lehine $p < .001$ düzeyinde; hiç kimse ile paylaşmam diyen grupla herkesle paylaşırım diyen grup arasında herkesle paylaşan grup lehine $p < .001$ düzeyinde; hiç kimse ile paylaşmam diyen grupla anne-baba ile paylaşırım diyen grup arasında anne-baba ile paylaşan grup lehine $p < .001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 254. İstismar Ölçeği Suça Yönelme ve Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları						
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	
Suça Yönelme ve Cinsel	Anne ile	515	4,317	1,800	G.Arası	24,838	6	4,140	1,356	,229	
	Baba ile	88	4,420	1,849		G.İçi	4553,469	1492			3,052
	Diğerleri	646	4,525	1,613			Toplam	4578,307			1498
	Anne/Diğer	40	4,325	1,071							
	Hiç Kimse	83	4,687	2,687							
	Herkesle	36	4,083	0,368							
	Anne Baba	91	4,275	1,732							
	Total	1499	4,425	1,748							

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği suça yönelme ve cinsel istismar alt boyutu puanlarının sorunların kiminle paylaşıldığı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=1,356$; $p > .05$).

Tablo 255. İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları						
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>	
İhmalkârlık Duygusal Tehdit	Anne ile	515	3,557	1,464	G.Arası	72,168	6	12,028	4,283	,000	
	Baba ile	88	3,443	1,081		G.İçi	4190,016	1492			2,808
	Diğerleri	646	3,923	1,869			Toplam	4262,184			1498
	Anne/Diğer	40	4,025	1,993							
	Hiç Kimse	83	4,157	2,167							
	Herkesle	36	3,389	0,934							
	Anne Baba	91	3,538	1,352							
	Total	1499	3,748	1,687							

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği ihmalkârlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının sorunların kiminle paylaşıldığı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=4,283$; $p<.001$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 256. İstismar Ölçeği İhmalkârlık ve Duygusal Tehdit Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları

Kiminle (i)	Kiminle (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Anne	Baba	0,114	0,193	0,999
	Diğer	-0,365	0,099	0,035
	Anne / Diğer	-0,468	0,275	0,822
	Hiç Kimse ile	-0,599	0,198	0,167
	Herkesle	0,168	0,289	0,999
	Anne / Baba	0,019	0,191	1,000
Baba	Anne	-0,114	0,193	0,999
	Diğer	-0,479	0,190	0,387
	Anne / Diğer	-0,582	0,320	0,768
	Hiç Kimse ile	-0,713	0,256	0,258

	Herkesle	0,054	0,332	1,000
	Anne / Baba	-0,095	0,251	1,000
Diğer	Anne	0,365	0,099	0,035
	Baba	0,479	0,190	0,387
	Anne / Diğer	-0,102	0,273	1,000
	Hiç Kimse ile	-0,234	0,195	0,964
	Herkesle	0,534	0,287	0,749
	Anne / Baba	0,384	0,188	0,651
Anne / Diğer	Anne	0,468	0,275	0,822
	Baba	0,582	0,320	0,768
	Diğer	0,102	0,273	1,000
	Hiç Kimse ile	-0,132	0,323	1,000
	Herkesle	0,636	0,385	0,842
	Anne / Baba	0,487	0,318	0,886
Hiç Kimse ile	Anne	0,599	0,198	0,167
	Baba	0,713	0,256	0,258
	Diğer	0,234	0,195	0,964
	Anne / Diğer	0,132	0,323	1,000
	Herkesle	0,768	0,334	0,510
	Anne / Baba	0,618	0,254	0,434
Herkesle	Anne	-0,168	0,289	0,999
	Baba	-0,054	0,332	1,000
	Diğer	-0,534	0,287	0,749
	Anne / Diğer	-0,636	0,385	0,842
	Hiç Kimse ile	-0,768	0,334	0,510
	Anne / Baba	-0,150	0,330	1,000
Anne / Baba	Anne	-0,019	0,191	1,000
	Baba	0,095	0,251	1,000
	Diğer	-0,384	0,188	0,651
	Anne / Diğer	-0,487	0,318	0,886
	Hiç Kimse ile	-0,618	0,254	0,434
	Herkesle	0,150	0,330	1,000

Tabloda görülebileceği gibi, İstismar Ölçeği ihmalkarlık ve duygusal tehdit alt boyutu puanlarının sorunların kiminle paylaşıldığı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın annesiyle paylaşan grupla diğerleri ile paylaşan grup arasında diğerleri ile paylaşan grup lehine $p < .001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 257. İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

		<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri				ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Eğitim	Anne ile	515	5,070	3,056	G.Arası	140,687	6	23,448	2,701	,013
	Baba ile	88	5,273	2,638	G.İçi	12952,229	1492	8,681		

Diğerleri	646	5,704	2,902	Toplam	13092,917	1498
Anne/Diğer	40	5,200	2,633			
Hiç Kimse	83	5,639	3,519			
Herkesle	36	5,361	2,576			
Anne Baba	91	4,967	2,571			
Total	1499	5,391	2,956			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği eğitim istismarı alt boyutu puanlarının sorunların kiminle paylaşıldığı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=2,701; p<.05$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 258. İstismar Ölçeği Eğitim İstismarı Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları

Kiminle (i)	Kiminle (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
Anne	Baba	-0,203	0,340	0,999
	Diğer	-0,634	0,174	0,039
	Anne / Diğer	-0,130	0,484	1,000
	Hiç Kimse ile	-0,569	0,348	0,850
	Herkesle	-0,291	0,508	0,999
	Anne / Baba	0,103	0,335	1,000
Baba	Anne	0,203	0,340	0,999
	Diğer	-0,432	0,335	0,948
	Anne / Diğer	0,073	0,562	1,000
	Hiç Kimse ile	-0,366	0,451	0,995
	Herkesle	-0,088	0,583	1,000
	Anne / Baba	0,306	0,441	0,998
Diğer	Anne	0,634	0,174	0,039
	Baba	0,432	0,335	0,948
	Anne / Diğer	0,504	0,480	0,981
	Hiç Kimse ile	0,066	0,344	1,000
	Herkesle	0,343	0,505	0,998
	Anne / Baba	0,737	0,330	0,545
Anne / Diğer	Anne	0,130	0,484	1,000

	Baba	-0,073	0,562	1,000
	Diğer	-0,504	0,480	0,981
	Hiç Kimse ile	-0,439	0,567	0,996
	Herkesle	-0,161	0,677	1,000
	Anne / Baba	0,233	0,559	1,000
Hiç Kimse ile	Anne	0,569	0,348	0,850
	Baba	0,366	0,451	0,995
	Diğer	-0,066	0,344	1,000
	Anne / Diğer	0,439	0,567	0,996
	Herkesle	0,277	0,588	1,000
	Anne / Baba	0,672	0,447	0,895
Herkesle	Anne	0,291	0,508	0,999
	Baba	0,088	0,583	1,000
	Diğer	-0,343	0,505	0,998
	Anne / Diğer	0,161	0,677	1,000
	Hiç Kimse ile	-0,277	0,588	1,000
	Anne / Baba	0,394	0,580	0,998
Anne / Baba	Anne	-0,103	0,335	1,000
	Baba	-0,306	0,441	0,998
	Diğer	-0,737	0,330	0,545
	Anne / Diğer	-0,233	0,559	1,000
	Hiç Kimse ile	-0,672	0,447	0,895
	Herkesle	-0,394	0,580	0,998

Tabloda görülebileceği gibi, İstismar Ölçeği eğitim istismarı alt boyutu puanlarının sorunların kiminle paylaşıldığı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın annesiyle paylaşan grupla diğerleri ile paylaşan grup arasında diğerleri ile paylaşan grup lehine $p < .001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 259. İstismar Ölçeği Uygun Olmayan Kural ve Destek Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları						
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>	
Uygun Olmayan Kural ve Destek	Anne ile	515	4,511	3,013	G.Arası	54,968	6	9,161	1,025	,407	
	Baba ile	88	4,852	3,482							G.İçi
	Diğerleri	646	4,700	2,802							
	Anne/Diğer	40	4,225	2,236	13338,696	1492	8,940				
	Hiç Kimse	83	5,000	3,643							
	Herkesle	36	5,194	4,180							
	Anne Baba	91	4,286	2,709							
	Total	1499	4,634	2,990				13393,664			1498

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği uygun olmayan kural ve destek alt boyutu puanlarının sorunların kiminle paylaşıldığı değişkenine göre anlamlı

bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=1,025; p>.05$).

Tablo 260. İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
	Anne ile	515	57,311	9,425	G.Arası	1836,097	6	306,016		
	Baba ile	88	58,864	8,701	G.İçi	137270,325	1492	92,004		
	Diğerleri	646	56,452	9,791	Toplam	139106,422	1498			
Toplam	Anne/Diğer	40	57,525	9,592					3,326	,003
	Hiç Kimse	83	55,145	12,125						
	Herkesle	36	58,833	7,343						
	Anne Baba	91	60,132	7,929						
	Total	1499	57,125	9,636						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği toplam puanlarının sorunların kiminle paylaşıldığı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmu ($F=3,326; p<.01$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 261. İstismar Ölçeği Toplam Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaşmış Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları

Kiminle (i)	Kiminle (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
	Baba	-1,553	1,106	0,922
	Diğer	0,859	0,567	0,890
Anne	Anne / Diğer	-0,214	1,574	1,000
	Hiç Kimse ile	2,166	1,135	0,724
	Herkesle	-1,523	1,654	0,991
	Anne / Baba	-2,821	1,091	0,351

Baba	Anne	1,553	1,106	0,922
	Diğer	2,412	1,090	0,557
	Anne / Diğer	1,339	1,829	0,997
	Hiç Kimse ile	3,719	1,468	0,378
	Herkesle	0,030	1,898	1,000
	Anne / Baba	-1,268	1,434	0,993
Diğer	Anne	-0,859	0,567	0,890
	Baba	-2,412	1,090	0,557
	Anne / Diğer	-1,073	1,563	0,998
	Hiç Kimse ile	1,307	1,118	0,968
	Herkesle	-2,381	1,643	0,910
	Anne / Baba	-3,680	1,074	0,049
Anne / Diğer	Anne	0,214	1,574	1,000
	Baba	-1,339	1,829	0,997
	Diğer	1,073	1,563	0,998
	Hiç Kimse ile	2,380	1,846	0,948
	Herkesle	-1,308	2,204	0,999
	Anne / Baba	-2,607	1,820	0,915
Hiç Kimse ile	Anne	-2,166	1,135	0,724
	Baba	-3,719	1,468	0,378
	Diğer	-1,307	1,118	0,968
	Anne / Diğer	-2,380	1,846	0,948
	Herkesle	-3,689	1,914	0,715
	Anne / Baba	-4,987	1,456	0,049
Herkesle	Anne	1,523	1,654	0,991
	Baba	-0,030	1,898	1,000
	Diğer	2,381	1,643	0,910
	Anne / Diğer	1,308	2,204	0,999
	Hiç Kimse ile	3,689	1,914	0,715
	Anne / Baba	-1,299	1,889	0,998
Anne / Baba	Anne	2,821	1,091	0,351
	Baba	1,268	1,434	0,993
	Diğer	3,680	1,074	0,049
	Anne / Diğer	2,607	1,820	0,915
	Hiç Kimse ile	4,987	1,456	0,049
	Herkesle	1,299	1,889	0,998

Tabloda görülebileceği gibi, İstismar Ölçeği toplam puanlarının sorunların kiminle paylaşıldığı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın diğerleri ile paylaşan grupla anne-baba ile diyen grup arasında anne-baba ile paylaşırım diyen grup lehine $p < .05$ düzeyinde; hiç kimse ile paylaşmam diyen grupla anne-baba ile diyen grup arasında hiç kimse ile paylaşmam diyen grup lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

4.4. SALDIRGANLIK ÖLÇEĞİ BULGULARI VE KARŞILAŞTIRMA ANALİZLERİ

4.4.1. SOSYO EKONOMİK DÜZEYE GÖRE :

Tablo 262. Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Fiziksel	Yüksek	590	19,07	7,58	G.Arası	1083,499	2	541,750	9,426	,000
	Orta	471	21,01	7,71	G.İçi	85978,290	1496	57,472		
	Düşük	438	20,51	7,44	Toplam	87061,789	1498			
	Toplam	1499	20,10	7,62						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık alt boyutu puanlarının okulun ekonomik düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=9,426$; $p<.001$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffe testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 263. Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları

Soek (i)	Soek (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Yüksek	Orta	-1,933	0,468	0,000
	Düşük	-1,439	0,478	0,011
Orta	Yüksek	1,933	0,468	0,000
	Düşük	0,495	0,503	0,617
Düşük	Yüksek	1,439	0,478	0,011
	Orta	-0,495	0,503	0,617

Tabloda görüldüğü gibi, Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık alt boyutu puanlarının okulun ekonomik düzeyi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek

üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffe testi sonucunda söz konusu farklılığın yüksek grupta orta grup arasında orta grubun lehine $p < .001$ düzeyinde; yüksek grupta düşük grup arasında düşük grubun lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 264. Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Sözel	Yüksek	590	14,29	4,17	G.Arası	7,098	2	3,549	,214	,808
	Orta	471	14,15	4,05	G.İçi	24837,086	1496	16,602		
	Düşük	438	14,31	3,98	Toplam	24844,184	1498			
	Toplam	1499	14,25	4,07						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık alt boyutu puanlarının okulun ekonomik düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,214$; $p > .05$).

Tablo 265. Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Öfle	Yüksek	590	21,66	5,60	G.Arası	32,720	2	16,360	,533	,587
	Orta	471	21,98	5,68	G.İçi	45878,302	1496	30,667		
	Düşük	438	21,66	5,30	Toplam	45911,022	1498			
	Toplam	1499	21,76	5,54						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Öfke alt boyutu puanlarının okulun ekonomik düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,533$; $p > .05$).

Tablo 266. Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Düşmanlık	Yüksek	590	18,78	4,79	G.Arası G.İçi Toplam	46,618	2	23,309	,913	,402
	Orta	471	18,82	5,63		38208,017	1496	25,540		
	Düşük	438	18,41	4,73		38254,635	1498			
	Toplam	1499	18,69	5,05						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık alt boyutu puanlarının okulun ekonomik düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,913$; $p>.05$).

Tablo 267. Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Dolaylı	Yüksek	590	14,33	4,52	G.Arası G.İçi Toplam	80,763	2	40,381	1,985	,138
	Orta	471	14,77	4,77		30433,674	1496	20,343		
	Düşük	438	14,84	4,20		30514,436	1498			
	Toplam	1499	14,62	4,51						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık alt boyutu puanlarının okulun ekonomik düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=1,985$; $p>.05$).

Tablo 268. Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Toplam	Yüksek	590	88,13	21,05	G.Arası G.İçi Toplam	1823,462	2	911,731	2,052	,129
	Orta	471	90,72	21,95		664704,613	1496	444,321		
	Düşük	438	89,74	20,14		666528,075	1498			
	Toplam	1499	89,42	21,09						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin saldırganlık ölçeği toplam puanlarının okulun ekonomik düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=2,052$; $p>.05$).

4.4.2. ÖĞRENİM GÖRÜLEN ALANA GÖRE :

Tablo 269. Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Fiziksel	TS	658	21,21	7,89	G.Arası	1454,581	2	727,291	12,710	,000
	TM	485	19,10	7,39	G.İçi	85607,208	1496	57,224		
	FM	356	19,42	7,17	Toplam	87061,789	1498			
	Total	1499	20,10	7,62						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği fiziksel saldırganlık alt boyutu puanlarının öğrenim görülen alan değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=12,710$; $p<.001$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 270. Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları

Alan (i)	Alan (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
TS	TM	2,104	0,453	0,000
	FM	1,791	0,498	0,002
TM	TS	-2,104	0,453	0,000
	FM	-0,313	0,528	0,839
FM	TS	-1,791	0,498	0,002
	TM	0,313	0,528	0,839

Tabloda görülebileceği gibi, Saldırganlık Ölçeği fiziksel saldırganlık alt boyutu puanlarının öğrenim görülen alan değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın TS ile TM arasında TS lehine $p < .001$ düzeyinde; TS ile FM arasında TS lehine $p < .01$ düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 271. Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

$f, \bar{x}$ ve ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	N	$\bar{x}$	ss	Var. K.	KT	Sd	KO	F	P
Sözel	TS	658	14,14	4,15	G.Arası	65,689	2	32,844	1,983	,138
	TM	485	14,13	3,97	G.İçi	24778,495	1496	16,563		
	FM	356	14,63	4,07	Toplam	24844,184	1498			
	Total	1499	14,25	4,07						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık alt boyutu puanlarının öğrenim görülen alan değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=1,983; p > .05$).

Tablo 272. Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Öfke	TS	658	22,12	5,95	G.Arası	232,499	2	116,249	3,807	,022
	TM	485	21,21	5,05	G.İçi	45678,523	1496	30,534		
	FM	356	21,84	5,33	Toplam	45911,022	1498			
	Total	1499	21,76	5,54						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Öfke alt boyutu puanlarının öğrenim görülen alan değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=3,807$; $p<.05$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 273. Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları

Alan (i)	Alan (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
TS	TM	0,907	0,331	0,023
	FM	0,285	0,364	0,736
TM	TS	-0,907	0,331	0,023
	FM	-0,623	0,386	0,272
FM	TS	-0,285	0,364	0,736
	TM	0,623	0,386	0,272

Tabloda görülebileceği gibi, Saldırganlık Ölçeği Öfke alt boyutu puanlarının öğrenim görülen alan değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın TS ile TM arasında TS lehine $p<.05$ düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 274. Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Düşmanlık	TS	658	18,92	5,56	G.Arası	66,417	2	33,208	1,301	,273
	TM	485	18,45	4,71	G.İçi	38188,218	1496	25,527		
	FM	356	18,58	4,48	Toplam	38254,635	1498			
	Total	1499	18,69	5,05						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği düşmanlık alt boyutu puanlarının öğrenim görülen alan değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=1,301$; $p>.05$).

Tablo 275. Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Dolaylı	TS	658	14,78	4,84	G.Arası	46,335	2	23,168	1,138	,321
	TM	485	14,38	4,27	G.İçi	30468,101	1496	20,366		
	FM	356	14,63	4,19	Toplam	30514,436	1498			
	Total	1499	14,62	4,51						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık alt boyutu puanlarının öğrenim görülen alan değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=1,138$; $p>.05$).

Tablo 276. Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Toplam	TS	658	91,17	22,71	G.Arası	4298,923	2	2149,461	4,856	,008
	TM	485	87,27	19,54	G.İçi	662229,152	1496	442,667		
	FM	356	89,09	19,76	Toplam	666528,075	1498			
	Total	1499	89,42	21,09						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği toplam puanlarının öğrenim görülen alan değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=4,856; p<.01$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 277. Saldırganlık Toplam Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları

Alan (i)	Alan (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
TS	TM	3,902	1,259	0,008
	FM	2,079	1,384	0,324
TM	TS	-3,902	1,259	0,008
	FM	-1,823	1,468	0,463
FM	TS	-2,079	1,384	0,324
	TM	1,823	1,468	0,463

Tabloda görülebileceği gibi, İstismar Ölçeği toplam puanlarının öğrenim görülen alan değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın TS ile TM arasında TS lehine $p<.01$ düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

4.4.3. CİNSİYETE GÖRE :

Tablo 278. Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Cinsiyeti Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Fiziksel	Kız	706	19,381	7,854	0,296	-3,461	1497	,001
	Erkek	793	20,741	7,359	0,261			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık alt boyutu puanlarının öğrencinin cinsiyeti değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=3,461$; $p<.001$). Söz konusu farklılık erkek öğrencilerin lehine gerçekleşmiştir.

Tablo 279. Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Cinsiyeti Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Sözel	Kız	706	14,269	3,960	0,149	,158	1497	,874
	Erkek	793	14,236	4,173	0,148			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık alt boyutu puanlarının öğrencinin cinsiyeti değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=0,158$; $p>.05$).

Tablo 280. Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Cinsiyeti Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Öfke	Kız	706	22,317	5,505	0,207	3,689	1497	,000
	Erkek	793	21,265	5,520	0,196			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Öfke alt boyutu puanlarının öğrencinin cinsiyeti değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini

belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=3,689$; $p<.001$). Söz konusu farklılık kız öğrencilerin lehine gerçekleşmiştir.

Tablo 281. Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Cinsiyeti Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Düşmanlık	Kız	706	19,299	4,851	0,183	4,455	1497	,000
	Erkek	793	18,141	5,169	0,184			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık alt boyutu puanlarının öğrencinin cinsiyeti değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=4,455$; $p<.001$). Söz konusu farklılık kız öğrencilerin lehine gerçekleşmiştir.

Tablo 282. Saldırganlık Ölçeği Dolaylık Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Cinsiyeti Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Dolaylı	Kız	706	14,666	4,504	0,169	,399	1497	,690
	Erkek	793	14,573	4,524	0,161			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Dolaylık Saldırganlık alt boyutu puanlarının öğrencinin cinsiyeti değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur bulunmamıştır ($t=0,399$; $p>.05$).

Tablo 283. Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Cinsiyeti Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Toplam	Kız	706	89,932	21,262	0,800	,894	1497	,371
	Erkek	793	88,956	20,945	0,744			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği toplam puanlarının öğrencinin cinsiyeti değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=0,894$; $p>.05$).

4.4.4. ÖĞRENCİNİN YAŞINA GÖRE :

Tablo 284. Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Fiziksel	14 ve altı	3	275,67	23,881	4	,000
	15 yaş	93	679,43			
	16 yaş	825	724,07			
	17 yaş	487	780,48			
	18 ve üstü	91	909,73			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık alt boyutu puanlarının öğrencinin yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=23,881$; $p<.001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın 14 ve altı yaş grubu ile 18 ve üstü yaş grubu arasında, 18 ve üstü yaş grubu lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 285. Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Sözel	14 ve altı	3	218,17	21,940	4	,000
	15 yaş	93	749,52			

16 yaş	825	713,97
17 yaş	487	791,97
18 ve üstü	91	870,04
Total	1499	

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık alt boyutu puanlarının öğrencinin yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=21,940$; $p<.001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın 14 ve altı yaş grubu ile 18 ve üstü yaş grubu arasında, 18 ve üstü yaş grubu lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 286. Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	P
Öfke	14 ve altı	3	154,83	20,753	4	,000
	15 yaş	93	732,45			
	16 yaş	825	726,38			
	17 yaş	487	768,21			
	18 ve üstü	91	904,22			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Öfke alt boyutu puanlarının öğrencinin yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=20,753$; $p<.001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda

farklılığın 14 ve altı yaş grubu ile 18 ve üstü yaş grubu arasında, 18 ve üstü yaş grubu lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 287. Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Düşmanlık	14 ve altı	3	633,67	12,073	4	,017
	15 yaş	93	764,50			
	16 yaş	825	723,18			
	17 yaş	487	770,20			
	18 ve üstü	91	874,07			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık alt boyutu puanlarının öğrencinin yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=12,073$; $p<.05$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın 14 ve altı yaş grubu ile 18 ve üstü yaş grubu arasında, 18 ve üstü yaş grubu lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 288. Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Dolaylı	14 ve altı	3	468,17	9,219	4	,056
	15 yaş	93	728,35			
	16 yaş	825	727,53			
	17 yaş	487	778,42			
	18 ve üstü	91	833,05			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık alt boyutu puanlarının öğrencinin yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2=9,219; p>.05$).

Tablo 289. Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	P
Toplam	14 ve altı	3	230,33	27,255	4	,000
	15 yaş	93	716,43			
	16 yaş	825	717,12			
	17 yaş	487	782,65			
	18 ve üstü	91	924,77			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği toplam puanlarının öğrencinin yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=27,255; p<.001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın 14 ve altı yaş grubu ile 18 ve üstü yaş grubu arasında, 18 ve üstü yaş grubu lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

4.4.5. ANNESİNİN YAŞINA GÖRE :

Tablo 290. Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Annenin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Fiziksel	35 yaş ve altı	178	805,37	5,313	3	,150
	36-45 yaş	1018	733,74			
	46-55 yaş	292	774,07			
	56-65 yaş	11	720,00			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık alt boyutu puanlarının annenin yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=5,313$; $p>.05$).

Tablo 291. Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Annenin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Sözel	35 yaş ve altı	178	739,91	4,068	3	,254
	36-45 yaş	1018	744,16			
	46-55 yaş	292	783,50			
	56-65 yaş	11	564,73			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık alt boyutu puanlarının annenin yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=4,068$; $p>.05$).

Tablo 292. Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Annenin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Öfke	35 yaş ve altı	178	774,92	1,638	3	,651
	36-45 yaş	1018	743,38			
	46-55 yaş	292	761,66			
	56-65 yaş	11	649,45			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Öfke alt boyutu puanlarının annenin yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=1,638; p>.05$).

Tablo 293. Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Annenin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Düşmanlık	35 yaş ve altı	178	797,99	3,184	3	,364
	36-45 yaş	1018	740,20			
	46-55 yaş	292	757,87			
	56-65 yaş	11	671,14			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık alt boyutu puanlarının annenin yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=3,184; p>.05$).

Tablo 294. Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Annenin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Dolaylı	35 yaş ve altı	178	779,51	1,253	3	,740
	36-45 yaş	1018	744,25			
	46-55 yaş	292	754,30			

56-65 yaş	11	690,00
Total	1499	

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık alt boyutu puanlarının annenin yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=1,253; p>.05$).

Tablo 295. Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Annenin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Toplam	35 yaş ve altı	178	790,79	3,611	3	,307
	36-45 yaş	1018	738,48			
	46-55 yaş	292	769,46			
	56-65 yaş	11	639,36			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği toplam puanlarının annenin yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=3,611; p>.05$).

4.4.6. BABASININ YAŞINA GÖRE :

Tablo 296. Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Babanın Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Fiziksel	35 yaş ve altı	16	760,28	1,852	4	,763
	36-45 yaş	782	749,61			
	46-55 yaş	612	758,43			
	56-65 yaş	84	690,12			
	66 ve üstü	5	751,60			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık alt boyutu puanlarının babanın yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=1,852; p>.05$).

Tablo 297. Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Babanın Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Sözel	35 yaş ve altı	16	670,59	3,396	4	,494
	36-45 yaş	782	760,07			
	46-55 yaş	612	748,44			
	56-65 yaş	84	678,65			
	66 ve üstü	5	818,70			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık alt boyutu puanlarının babanın yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=3,396; p>.05$).

Tablo 298. Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Babanın Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Öfke	35 yaş ve altı	16	891,03	3,448	4	,486
	36-45 yaş	782	762,41			
	46-55 yaş	612	732,84			
	56-65 yaş	84	732,62			
	66 ve üstü	5	750,50			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Öfke alt boyutu puanlarının babanın yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=3,448; p>.05$).

Tablo 299. Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Babanın Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Düşmanlık	35 yaş ve altı	16	628,28	1,627	4	,804
	36-45 yaş	782	755,74			
	46-55 yaş	612	748,07			
	56-65 yaş	84	731,28			
	66 ve üstü	5	792,90			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık alt boyutu puanlarının babanın yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=1,627; p>.05$).

Tablo 300. Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Babanın Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Dolaylı	35 yaş ve altı	16	875,25	9,609	4	,048
	36-45 yaş	782	747,82			
	46-55 yaş	612	766,79			
	56-65 yaş	84	639,67			
	66 ve üstü	5	488,30			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık alt boyutu puanlarının babanın yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=9,609; p<.05$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın 35 ve altı yaş grubu ile 66 ve üstü yaş grubu arasında 35 ve altı yaş grubu lehine $p<.05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 301. Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Babanın Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>P</i>
Toplam	35 yaş ve altı	16	783,19	2,489	4	,647
	36-45 yaş	782	755,33			
	46-55 yaş	612	752,34			
	56-65 yaş	84	680,30			
	66 ve üstü	5	695,20			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği toplam puanlarının babanın yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=2,489; p>.05$).

4.4.7. KARDEŞ SAYISINA GÖRE :

Tablo 302. Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Fiziksel	Tek Kardeş	116	19,84	7,67	G.Arası	81,852	4	20,463	,351	,843
	İki	625	19,92	7,47	G.İçi	86979,937	1494	58,220		
	Üç	425	20,45	7,83	Toplam	87061,789	1498			
	Dört	185	20,02	8,13						
	5 ve Üstü	148	20,17	7,00						
	Total	1499	20,10	7,62						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık alt boyutu puanlarının kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,351; p>.05$).

Tablo 303. Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonicları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Sözel	Tek Kardeş	116	14,10	4,11	G.Arası	23,340	4	5,835		
	İki	625	14,18	4,05	G.İçi	24820,844	1494	16,614		
	Üç	425	14,39	4,16	Toplam	24844,184	1498			
	Dört	185	14,41	4,16					,351	,843
	5 ve Üstü	148	14,07	3,79						
	Total	1499	14,25	4,07						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık alt boyutu puanlarının kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla geręekleřtirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,351$; $p>.05$).

Tablo 304. Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonicları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Öfke	Tek Kardeş	116	21,60	5,34	G.Arası	25,721	4	6,430		
	İki	625	21,83	5,44	G.İçi	45885,301	1494	30,713		
	Üç	425	21,80	5,85	Toplam	45911,022	1498			
	Dört	185	21,45	5,50					,209	,933
	5 ve Üstü	148	21,88	5,25						
	Total	1499	21,76	5,54						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Öfke alt boyutu puanlarının kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla geręekleřtirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,209$; $p>.05$).

Tablo 305. Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonicuları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Düşmanlık	Tek Kardeş	116	18,88	6,96	G.Arası	53,613	4	13,403		
	İki	625	18,49	4,86	G.İçi	38201,022	1494	25,570		
	Üç	425	18,92	5,01	Toplam	38254,635	1498			
	Dört	185	18,72	4,63					,524	,718
	5 ve Üstü	148	18,64	4,76						
	Total	1499	18,69	5,05						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık alt boyutu puanlarının kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,524$; $p>.05$).

Tablo 306. Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonicuları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Dolaylı	Tek Kardeş	116	14,51	4,48	G.Arası	9,240	4	2,310		
	İki	625	14,64	4,53	G.İçi	30505,196	1494	20,418		
	Üç	425	14,68	4,55	Toplam	30514,436	1498			
	Dört	185	14,61	4,69					,113	,978
	5 ve Üstü	148	14,42	4,19						
	Total	1499	14,62	4,51						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık alt boyutu puanlarının kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,113$; $p>.05$).

Tablo 307. Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonicuları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Toplam	Tek Kardeş	116	88,93	22,03	G.Arası	410,271	4	102,568		
	İki	625	89,06	20,72	G.İçi	666117,804	1494	445,862		
	Üç	425	90,24	22,01	Toplam	666528,075	1498			
	Dört	185	89,21	21,73					,230	,922
	5 ve Üstü	148	89,18	18,44						
	Total	1499	89,42	21,09						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği toplam puanlarının kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla geręekleřtirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,230$; $p>.05$).

4.4.8. DOğUM SIRASINA GÖRE : (KAÇINCI KARDEş)

Tablo 308. Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Doğum Sırası (Kaçınıci Kardeş) Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonicuları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Fiziksel	Tek Çocuk	613	19,92	7,65	G.Arası	163,692	3	54,564		
	İkinci	520	20,24	7,71	G.İçi	86898,097	1495	58,126		
	Üçüncü	202	20,74	7,80	Toplam	87061,789	1498			
	Dört ve üstü	164	19,55	7,00					,939	,421
	Total	1499	20,10	7,62						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık alt boyutu puanlarının doğum sırası (kaçınıci kardeş) değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla geręekleřtirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,939$; $p>.05$).

Tablo 309. Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Doğum Sırası (Kaçınıcı Kardeş) Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Sözel	Tek Çocuk	613	14,17	4,02	G.Arası	12,627	3	4,209		
	İkinci	520	14,27	4,20	G.İçi	24831,557	1495	16,610		
	Üçüncü	202	14,46	3,99	Toplam	24844,184	1498		,253	,859
	Dört ve üstü	164	14,26	3,97						
	Total	1499	14,25	4,07						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık alt boyutu puanlarının doğum sırası (kaçınıcı kardeş) değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,253$; $p>.05$).

Tablo 310. Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Doğum Sırası (Kaçınıcı Kardeş) Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Öfke	Tek Çocuk	613	21,82	5,54	G.Arası	35,663	3	11,888		
	İkinci	520	21,64	5,51	G.İçi	45875,359	1495	30,686		
	Üçüncü	202	22,06	5,85	Toplam	45911,022	1498		,387	,762
	Dört ve üstü	164	21,54	5,22						
	Total	1499	21,76	5,54						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Öfke alt boyutu puanlarının doğum sırası (kaçınıcı kardeş) değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,387$; $p>.05$).

Tablo 311. Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Doğum Sırası (Kaçınıcı Kardeş) Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Düşmanlık	Tek Çocuk	613	18,86	5,28	G.Arası	69,100	3	23,033		
	İkinci	520	18,67	4,90	G.İçi	38185,535	1495	25,542		
	Üçüncü	202	18,63	5,07	Toplam	38254,635	1498		,902	,440
	Dört ve üstü	164	18,14	4,63						
	Total	1499	18,69	5,05						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık alt boyutu puanlarının doğum sırası (kaçıncı kardeş) değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,902$ $p>.05$).

Tablo 312. Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Doğum Sırası (Kaçıncı Kardeş) Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Dolaylı	Tek Çocuk	613	14,58	4,50	G.Arası	118,847	3	39,616		
	İkinci	520	14,69	4,58	G.İçi	30395,589	1495	20,331		
	Üçüncü	202	15,08	4,57	Toplam	30514,436	1498		1,948	,120
	Dört ve üstü	164	13,96	4,26						
	Total	1499	14,62	4,51						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık alt boyutu puanlarının doğum sırası (kaçıncı kardeş) değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=1,948$; $p>.05$).

Tablo 313. Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Doğum Sırası (Kaçıncı Kardeş) Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Toplam	Tek Çocuk	613	89,35	21,31	G.Arası	1130,408	3	376,803		
	İkinci	520	89,50	21,35	G.İçi	665397,667	1495	445,082		
	Üçüncü	202	90,98	21,57	Toplam	666528,075	1498		,847	,468
	Dört ve üstü	164	87,45	18,74						
	Total	1499	89,42	21,09						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği toplam puanlarının doğum sırası (kaçıncı kardeş) değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,847$; $p>.05$).

4.4.9. ANNENİN ÖZLÜĞÜNE GÖRE :

Tablo 314. Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
Fiziksel	Öz	1491	750,94	1119645,50			
	Üvey	8	575,56	4604,50	4568,500	-1,144	,253
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık alt boyutu puanlarının öğrencinin annesinin öz olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-1,144$; $p>.05$).

Tablo 315. Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
Sözel	Öz	1491	750,42	1118882,50			
	Üvey	8	670,94	5367,50	5331,500	-,519	,603
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık alt boyutu puanlarının öğrencinin annesinin öz olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-0,519$; $p>.05$).

Tablo 316. Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
Öfke	Öz	1491	750,41	1118861,50			
	Üvey	8	673,56	5388,50	5352,500	-,502	,616
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Öfke alt boyutu puanlarının öğrencinin annesinin öz olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-0,502$; $p>.05$).

Tablo 317. Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
Düşmanlık	Öz	1491	750,36	1118784,50	5429,500	-,439	,661
	Üvey	8	683,19	5465,50			
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık alt boyutu puanlarının öğrencinin annesinin öz olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-0,439$; $p>.05$).

Tablo 318. Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
Dolaylı	Öz	1491	749,90	1118102,00	5816,000	-,121	,903
	Üvey	8	768,50	6148,00			
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık alt boyutu puanlarının öğrencinin annesinin öz olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-0,121$; $p>.05$).

Tablo 319. Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Annesinin Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
Toplam	Öz	1491	750,66	1119241,00	4973,000	-,812	,417
	Üvey	8	626,13	5009,00			
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği toplam puanlarının öğrencinin annesinin öz olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-0,812$; $p>.05$).

4.4.10. BABANIN ÖZLÜĞÜNE GÖRE :

Tablo 320. Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
Fiziksel	Öz	1489	750,00	1116752,00	7443,000	-,001	,999
	Üvey	10	749,80	7498,00			
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık alt boyutu puanlarının öğrencinin babasının öz olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-0,001$; $p>.05$).

Tablo 321. Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
Sözel	Öz	1489	748,99	1115249,00	5944,000	-1,103	,270
	Üvey	10	900,10	9001,00			
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık alt boyutu puanlarının öğrencinin babasının öz olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-1,103$; $p>.05$).

Tablo 322. Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum sıra$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>P</i>
Öfke	Öz	1489	749,35	1115779,50			
	Üvey	10	847,05	8470,50	6474,500	-,712	,476
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Öfke alt boyutu puanlarının öğrencinin babasının öz olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-0,712$; $p>.05$).

Tablo 323. Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum sıra$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>P</i>
Düşmanlık	Öz	1489	750,30	1117195,50			
	Üvey	10	705,45	7054,50	6999,500	-,327	,744
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık alt boyutu puanlarının öğrencinin babasının öz olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-0,327$; $p>.05$).

Tablo 324. Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
Dolaylı	Öz	1489	749,51	1116017,50			
	Üvey	10	823,25	8232,50	6712,500	-,538	,590
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık alt boyutu puanlarının öğrencinin babasının öz olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-0,538$; $p>.05$).

Tablo 325. Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Babasının Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
Toplam	Öz	1489	749,50	1116001,00			
	Üvey	10	824,90	8249,00	6696,000	-,549	,583
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği toplam puanlarının öğrencinin babasının öz olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-0,549$; $p>.05$).

4.4.11. ANNENİN SAĞ OLUP OLMAMASINA GÖRE :

Tablo 326. Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
Fiziksel	Öz	1485	749,76	1113401,00			
	Üvey	14	774,93	10849,00	10046,000	-,217	,828
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık alt boyutu puanlarının öğrencinin annesinin sağ olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-0,217$; $p>.05$).

Tablo 327. Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
Sözel	Öz	1485	751,27	1115638,00	8507,000	-1,174	,240
	Üvey	14	615,14	8612,00			
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık alt boyutu puanlarının öğrencinin annesinin sağ olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-1,174$; $p>.05$).

Tablo 328. Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
Öfke	Öz	1485	750,35	1114263,50	9881,500	-,319	,750
	Üvey	14	713,32	9986,50			
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Öfke alt boyutu puanlarının öğrencinin annesinin sağ olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-0,319$; $p>.05$).

Tablo 329. Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
Düşmanlık	Öz	1485	750,56	1114581,00	9564,000	-,517	,605
	Üvey	14	690,64	9669,00			
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık alt boyutu puanlarının öğrencinin annesinin sağ olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-0,517$; $p>.05$).

Tablo 330. Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Annesinin Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
Dolaylı	Öz	1485	749,77	1113403,50	10048,500	-,215	,829
	Üvey	14	774,75	10846,50			
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık alt boyutu puanlarının öğrencinin annesinin sağ olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-0,215$; $p>.05$).

Tablo 331. Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Annesinin Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
Toplam	Öz	1485	750,31	1114203,50	9941,500	-,281	,778
	Üvey	14	717,61	10046,50			
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği toplam puanlarının öğrencinin annesinin sağ olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-0,281$; $p>.05$).

4.4.12. BABANIN SAĞ OLUP OLMAMASINA GÖRE :

Tablo 332. Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Fiziksel	Sağ	1449	20,104	7,631	0,200	,076	1497	,939
	Ölü	50	20,020	7,474	1,057			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık alt boyutu puanlarının öğrencinin babasının sağ olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=0,076$; $p>.05$).

Tablo 333. Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Sözel	Sağ	1449	14,228	4,070	0,107	-1,216	1497	,224
	Ölü	50	14,940	4,137	0,585			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık alt boyutu puanlarının öğrencinin babasının sağ olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=1,216$; $p>.05$).

Tablo 334. Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Öfke	Sağ	1449	21,723	5,527	0,145	-1,403	1497	,161
	Ölü	50	22,840	5,744	0,812			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Öfke alt boyutu puanlarının öğrencinin babasının sağ olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,403$; $p>.05$).

Tablo 335. Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Düşmanlık	Sağ	1449	18,685	5,079	0,133	-,048	1497	,962
	Ölü	50	18,720	4,276	0,605			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık alt boyutu puanlarının öğrencinin babasının sağ olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,048$; $p>.05$).

Tablo 336. Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Öğrencinin Babasının Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Dolaylı	Sağ	1449	14,594	4,516	0,119	-1,026	1497	,305
	Ölü	50	15,260	4,416	0,625			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık alt boyutu puanlarının öğrencinin babasının sağ olup olmaması değişkenine göre

anlamli bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,026$; $p>.05$).

Tablo 337. Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Babasının Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Toplam	Sağ	1449	89,334	21,126	0,555	-,806	1497	,420
	Ölü	50	91,780	20,184	2,854			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği toplam puanlarının öğrencinin babasının sağ olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,806$; $p>.05$).

4.4.13. ANNENİN EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE :

Tablo 338. Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

f, $\bar{x}$ ve ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	N	$\bar{x}$	ss	Var. K.	KT	Sd	KO	F	P
Fiziksel	Ok.Gitmemiş	114	19,37	7,29	G.Arası	93,473	3	31,158	,536	,658
	İlköğretim	909	20,06	7,65	G.İçi	86968,316	1495	58,173		
	Lise	366	20,36	7,66	Toplam	87061,789	1498			
	Ünv.-Üstü	110	20,35	7,70						
	Total	1499	20,10	7,62						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık alt boyutu puanlarının annenin eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,536$; $p>.05$).

Tablo 339. Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Sözel	Ok.Gitmemiş	114	14,09	4,32	G.Arası	31,536	3	10,512		
	İlköğretim	909	14,17	4,01	G.İçi	24812,648	1495	16,597		
	Lise	366	14,37	4,14	Toplam	24844,184	1498		,633	,594
	Ünv.-Üstü	110	14,65	4,09						
	Total	1499	14,25	4,07						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık alt boyutu puanlarının annenin eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,633$; $p>.05$).

Tablo 340. Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Öfke	Ok.Gitmemiş	114	21,89	5,71	G.Arası	8,971	3	2,990		
	İlköğretim	909	21,76	5,56	G.İçi	45902,051	1495	30,704		
	Lise	366	21,66	5,42	Toplam	45911,022	1498		,097	,961
	Ünv.-Üstü	110	21,95	5,60						
	Total	1499	21,76	5,54						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Öfke alt boyutu puanlarının annenin eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,097$; $p>.05$).

Tablo 341. Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Düşmanlık	Ok.Gitmemiş	114	18,84	4,52	G.Arası	94,374	3	31,458		
	İlköğretim	909	18,82	5,20	G.İçi	38160,262	1495	25,525		
	Lise	366	18,25	4,89	Toplam	38254,635	1498		1,232	,296
	Ünv.-Üstü	110	18,88	4,83						
	Total	1499	18,69	5,05						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık alt boyutu puanlarının annenin eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=1,232; p>.05$).

Tablo 342. Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonicuları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Dolaylı	Ok.Gitmemiş	114	14,42	4,47	G.Arası	80,380	3	26,793	1,316	,268
	İlköğretim	909	14,54	4,55	G.İçi	30434,056	1495	20,357		
	Lise	366	14,63	4,43	Toplam	30514,436	1498			
	Ünv.-Üstü	110	15,42	4,47						
	Total	1499	14,62	4,51						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık alt boyutu puanlarının annenin eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=1,316; p>.05$).

Tablo 343. Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonicuları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Toplam	Ok.Gitmemiş	114	88,61	19,80	G.Arası	458,631	3	152,877	,343	,794
	İlköğretim	909	89,36	21,18	G.İçi	666069,444	1495	445,531		
	Lise	366	89,26	21,25	Toplam	666528,075	1498			
	Ünv.-Üstü	110	91,25	21,33						
	Total	1499	89,42	21,09						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği toplam puanlarının annenin eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,343; p>.05$).

4.4.14. BABANIN EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE :

Tablo 344. Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Fiziksel	Okula Gitmemiş	23	940,17	7,346	3	,062
	İlköğretim	763	740,94			
	Lise	484	735,89			
	Ünv. ve Üstü	229	790,91			
	Okula Gitmemiş	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık alt boyutu puanlarının babanın eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=7,346$; $p>.05$).

Tablo 345. Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Sözel	Okula Gitmemiş	23	769,67	3,738	3	,291
	İlköğretim	763	728,84			
	Lise	484	771,44			
	Ünv. ve Üstü	229	773,23			
	Okula Gitmemiş	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık alt boyutu puanlarının babanın eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=3,738$; $p>.05$).

Tablo 346. Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>P</i>
Öfke	Okula Gitmemiş	23	931,07	4,106	3	,250
	İlköğretim	763	747,81			
	Lise	484	745,83			
	Ünv. ve Üstü	229	747,92			
	Okula Gitmemiş	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Öfke alt boyutu puanlarının babanın eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=4,106; p>.05$).

Tablo 347. Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>P</i>
Düşmanlık	Okula Gitmemiş	23	830,61	1,859	3	,602
	İlköğretim	763	758,67			
	Lise	484	743,25			
	Ünv. ve Üstü	229	727,29			
	Okula Gitmemiş	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık alt boyutu puanlarının babanın eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=1,859; p>.05$).

Tablo 348. Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Dolaylı	Okula Gitmemiş	23	774,72	9,641	3	,022
	İlköğretim	763	728,53			
	Lise	484	745,39			
	Ünv. ve Üstü	229	828,81			
	Okula Gitmemiş	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık alt boyutu puanlarının babanın eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=9,641$; $p<.05$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın üniversite ve üstü eğitim grubu ile ilköğretim grubu arasında üniversite ve üstü eğitim grubu lehine $p<.05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 349. Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Toplam	Okula Gitmemiş	23	898,39	3,747	3	,290
	İlköğretim	763	740,46			
	Lise	484	747,07			
	Ünv. ve Üstü	229	773,07			
	Okula Gitmemiş	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği toplam puanlarının babanın eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi

sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=3,747$; $p>.05$).

4.4.15. ANNENİN ÇALISIP ÇALIŞMAMASINA GÖRE :

Tablo 350. Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Annenin Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Fiziksel	Çalışıyor	351	752,42	,028	2	,986
	Çalışmıyor	1140	749,39			
	Emekli	8	731,13			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık alt boyutu puanlarının annenin çalışıp çalışmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=0,028$; $p>.05$).

Tablo 351. Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Annenin Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Sözel	Çalışıyor	351	768,33	1,250	2	,535
	Çalışmıyor	1140	743,70			
	Emekli	8	843,31			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık alt boyutu puanlarının annenin çalışıp çalışmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=1,250$; $p>.05$).

Tablo 352. Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Annenin Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	P
Öfke	Çalışıyor	351	753,05	,155	2	,925
	Çalışmıyor	1140	748,68			
	Emekli	8	804,44			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Öfke alt boyutu puanlarının annenin çalışıp çalışmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=0,155$; $p>.05$).

Tablo 353. Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Annenin Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	P
Düşmanlık	Çalışıyor	351	780,52	2,575	2	,276
	Çalışmıyor	1140	741,24			
	Emekli	8	658,94			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık alt boyutu puanlarının annenin çalışıp çalışmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=2,575$; $p>.05$).

Tablo 354. Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Annenin Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	P
Dolaylı	Çalışıyor	351	783,27	6,191	2	,045
	Çalışmıyor	1140	737,84			
	Emekli	8	1023,31			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık alt boyutu puanlarının annenin çalışıp çalışmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=6,191$; $p<.05$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın anneleri emekli olan grupla anneleri çalışmayan grup arasında anneleri emekli olan grup lehine $p<.05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 355. Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Annenin Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Toplam	Çalışıyor	351	763,82	,605	2	,739
	Çalışmıyor	1140	745,38			
	Emekli	8	802,31			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği toplam puanlarının annenin çalışıp çalışmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=0,605$; $p>.05$).

4.4.16. BABANIN ÇALIŞIP ÇALIŞMAMASINA GÖRE :

Tablo 356. Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Babanın Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Fiziksel	Çalışıyor	1313	750,02	,228	2	,892
	Çalışmıyor	180	752,62			
	Emekli	6	666,83			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık alt boyutu puanlarının babanın çalışıp çalışmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=0,228$; $p>.05$).

Tablo 357. Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Babanın Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	P
Sözel	Çalışıyor	1313	747,88	,606	2	,738
	Çalışmıyor	180	761,58			
	Emekli	6	867,58			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık alt boyutu puanlarının babanın çalışıp çalışmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=0,606$; $p>.05$).

Tablo 358. Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Babanın Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	P
Öfke	Çalışıyor	1313	745,22	2,284	2	,319
	Çalışmıyor	180	789,49			
	Emekli	6	610,92			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Öfke alt boyutu puanlarının babanın çalışıp çalışmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=2,284$; $p>.05$).

Tablo 359. Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Babanın Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Düşmanlık	Çalışıyor	1313	748,90	,259	2	,879
	Çalışmıyor	180	760,31			
	Emekli	6	682,25			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık alt boyutu puanlarının babanın çalışıp çalışmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=0,259$; $p>.05$).

Tablo 360. Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Babanın Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Dolaylı	Çalışıyor	1313	743,96	3,796	2	,150
	Çalışmıyor	180	785,08			
	Emekli	6	1020,33			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık alt boyutu puanlarının babanın çalışıp çalışmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=3,796$; $p>.05$).

Tablo 361. Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Babanın Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Toplam	Çalışıyor	1313	746,46	,710	2	,701
	Çalışmıyor	180	774,78			
	Emekli	6	781,67			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği toplam puanlarının babanın çalışıp çalışmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2=0,710; p>.05$).

4.4.17. AİLEDEKİ KİŞİ SAYISINA GÖRE :

Tablo 362. Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Fiziksel	Üç ve Altı	254	20,06	7,37	G.Arasi	70,716	3	23,572	,405	,749
	4-5 kişi	972	20,11	7,75	G.İçi	86991,073	1495	58,188		
	6-7 kişi	242	20,31	7,49	Toplam	87061,789	1498			
	8 ve üstü	31	18,71	7,03						
	Total	1499	20,10	7,62						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık alt boyutu puanlarının ailedeki toplam kişi sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,405; p>.05$).

Tablo 363. Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Sözel	Üç ve Altı	254	14,49	4,24	G.Arasi	22,865	3	7,622	,459	,711
	4-5 kişi	972	14,19	4,06	G.İçi	24821,319	1495	16,603		
	6-7 kişi	242	14,30	3,89	Toplam	24844,184	1498			
	8 ve üstü	31	13,90	4,56						
	Total	1499	14,25	4,07						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık alt boyutu puanlarının ailedeki toplam kişi sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi

(ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,459$; $p>.05$).

Tablo 364. Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Öfke	Üç ve Altı	254	22,14	5,60	G.Arası	49,983	3	16,661		
	4-5 kişi	972	21,72	5,61	G.İçi	45861,039	1495	30,676		
	6-7 kişi	242	21,54	5,13	Toplam	45911,022	1498		,543	,653
	8 ve üstü	31	21,74	5,94						
	Total	1499	21,76	5,54						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Öfke alt boyutu puanlarının ailedeki toplam kişi sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,543$; $p>.05$).

Tablo 365. Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Düşmanlık	Üç ve Altı	254	18,71	4,76	G.Arası	23,367	3	7,789		
	4-5 kişi	972	18,62	5,26	G.İçi	38231,269	1495	25,573		
	6-7 kişi	242	18,87	4,54	Toplam	38254,635	1498		,305	,822
	8 ve üstü	31	19,26	4,83						
	Total	1499	18,69	5,05						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık alt boyutu puanlarının ailedeki toplam kişi sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,305$; $p>.05$).

Tablo 366. Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Dolaylı	Üç ve Altı	254	14,76	4,45	G.Arası	25,232	3	8,411		
	4-5 kişi	972	14,57	4,55	G.İçi	30489,204	1495	20,394		
	6-7 kişi	242	14,75	4,43	Toplam	30514,436	1498		,412	,744
	8 ve üstü	31	13,97	4,57						
	Total	1499	14,62	4,51						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlıkalt boyutu puanlarının ailedeki toplam kişi sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,412$; $p>.05$).

Tablo 367. Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Toplam	Üç ve Altı	254	90,16	20,93	G.Arası	320,476	3	106,825		
	4-5 kişi	972	89,19	21,57	G.İçi	666207,598	1495	445,624		
	6-7 kişi	242	89,76	19,30	Toplam	666528,075	1498		,240	,869
	8 ve üstü	31	87,58	21,49						
	Total	1499	89,42	21,09						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği toplam puanlarının ailedeki toplam kişi sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,240$; $p>.05$).

4.4.18. AİLEDE ALKOL KULLANIMINA GÖRE :

Tablo 368. Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Ailede Alkol Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Fiziksel	Var	415	22,410	7,823	0,384	7,384	1497	,000
	Yok	1084	19,217	7,360	0,224			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık alt boyutu puanlarının ailede alkol kullanan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=7,384$; $p<.001$). Söz konusu farklılık ailesinde alkol kullanan birinin bulunduğu grubun lehine gerçekleşmiştir.

Tablo 369. Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Ailede Alkol Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Sözel	Var	415	15,087	3,995	0,196	4,952	1497	,000
	Yok	1084	13,932	4,058	0,123			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık alt boyutu puanlarının ailede alkol kullanan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=4,952$; $p<.001$). Söz konusu farklılık ailesinde alkol kullanan birinin bulunduğu grubun lehine gerçekleşmiştir.

Tablo 370. Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Ailede Alkol Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Öfke	Var	415	22,836	5,564	0,273	4,687	1497	,000
	Yok	1084	21,349	5,472	0,166			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Öfke alt boyutu puanlarının ailede alkol kullanan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=4,687$; $p<.001$). Söz konusu farklılık ailesinde alkol kullanan birinin bulunduğu grubun lehine gerçekleşmiştir.

Tablo 371. Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Ailede Alkol Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Düşmanlık	Var	415	19,373	5,541	0,272	3,267	1497	,001
	Yok	1084	18,423	4,831	0,147			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık alt boyutu puanlarının ailede alkol kullanan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=3,267$; $p<.01$). Söz konusu farklılık ailesinde alkol kullanan birinin bulunduğu grubun lehine gerçekleşmiştir.

Tablo 372. Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Ailede Alkol Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Dolaylı	Var	415	15,612	4,315	0,212	5,333	1497	,000
	Yok	1084	14,235	4,531	0,138			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık alt boyutu puanlarının ailede alkol kullanan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=5,333$; $p<.001$). Söz konusu farklılık ailesinde alkol kullanan birinin bulunduğu grubun lehine gerçekleşmiştir.

Tablo 373. Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Ailede Alkol Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Toplam	Var	415	95,318	21,061	1,034	6,804	1497	,000
	Yok	1084	87,156	20,674	0,628			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği toplam puanlarının ailede alkol kullanan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=6,804$; $p<.001$). Söz konusu farklılık ailesinde alkol kullanan birinin bulunduğu grubun lehine gerçekleşmiştir.

4.4.19. ALKOL KULLANAN KİŞİYE GÖRE :

Tablo 374. Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Alkol Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Fiziksel	Kendim	80	1034,53			
	Annem	5	682,90			
	Babam	163	770,27			
	Kardeşim	16	830,13	73,653	5	,000
	Birkaçı	151	922,77			
	Kullanılmıyor	1084	701,01			
	Total		1499			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık alt boyutu puanlarının evde alkol kullanan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=73,653$; $p<.001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın kendisi alkol kullananlarla alkol kullanmayan gruplar arasında kendisi alkol kullanan grubun lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir.

Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 375. Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Alkol Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Sözel	Kendim	80	854,71	27,807	5	,000
	Annem	5	776,90			
	Babam	163	790,42			
	Kardeşim	16	770,66			
	Birkaçı	151	886,82			
	Kullanılmıyor	1084	716,71			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık alt boyutu puanlarının evde alkol kullanan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2 = 27,807$; $p < .001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın birkaçı alkol kullananlarla kullanılmıyor cevabı veren gruplar arasında birkaçı alkol kullanan grubun lehine $p < .001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 376. Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Evde Alkol Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Öfke	Kendim	80	892,30	27,591	5	,000
	Annem	5	950,20			
	Babam	163	769,67			
	Kardeşim	16	829,41			
	Birkaçı	151	867,08			
	Kullanılmıyor	1084	718,14			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Öfke alt boyutu puanlarının evde alkol kullanan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=27,591$; $p<.001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın annesi alkol kullananlarla kullanılmıyor cevabı veren gruplar arasında annesi alkol kullanan grubun lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 377. Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Alkol Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Düşmanlık	Kendim	80	823,24	9,326	5	,097
	Annem	5	839,00			
	Babam	163	774,26			
	Kardeşim	16	806,69			
	Birkaçı	151	818,08			
	Kullanılmıyor	1084	730,22			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık alt boyutu puanlarının evde alkol kullanan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=9,326$; $p>.05$).

Tablo 378. Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Alkol Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Dolaylı	Kendim	80	952,89			
	Annem	5	987,90			
	Babam	163	774,61			
	Kardeşim	16	717,06	41,546	5	,000
	Birkaçı	151	879,79			
	Kullanılmıyor	1084	712,64			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık alt boyutu puanlarının evde alkol kullanan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=41,546$; $p<.001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın annesi alkol kullananlarla kullanılmıyor cevabı veren gruplar arasında kendisi alkol kullanan grupların lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 379. Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Evde Alkol Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Toplam	Kendim	80	970,39			
	Annem	5	863,70			
	Babam	163	783,87			
	Kardeşim	16	818,06	56,706	5	,000
	Birkaçı	151	915,30			
	Kullanılmıyor	1084	704,09			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği toplam puanlarının evde alkol kullanan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip

göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=56,706$; $p<.001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın kendisi alkol kullananlarla kullanılmıyor cevabı veren gruplar arasında kendisi alkol kullanan grubun lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

4.4.20. UYUŞTURUCU KULLANANIMINA GÖRE :

Tablo 380. Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Ailede Uyuşturucu Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum sıra$	U	z	P
Fiziksel	Var	28	1064,43	29804,00	11790,000	-3,883	,000
	Yok	1471	744,01	1094446,00			
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık alt boyutu puanlarının ailede uyuşturucu kullanan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-3,883$; $p<.001$). Söz konusu farklılık ailesinde uyuşturucu kullanan birinin bulunduğu grup lehine gerçekleşmiştir.

Tablo 381. Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Ailede Uyuşturucu Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
Sözel	Var	28	1024,16	28676,50	12917,500	-3,392	,001
	Yok	1471	744,78	1095573,50			
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık alt boyutu puanlarının ailede uyuşturucu kullanan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-3,392$; $p<.01$). Söz konusu farklılık ailesinde uyuşturucu kullanan birinin bulunduğu grup lehine gerçekleşmiştir.

Tablo 382. Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Ailede Uyuşturucu Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
Öfke	Var	28	1018,04	28505,00	13089,000	-3,312	,001
	Yok	1471	744,90	1095745,00			
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Öfke alt boyutu puanlarının ailede uyuşturucu kullanan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-3,312$; $p<.01$). Söz konusu farklılık ailesinde uyuşturucu kullanan birinin bulunduğu grup lehine gerçekleşmiştir.

Tablo 383. Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Ailede Uyuşturucu Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
Düşmanlık	Var	28	924,16	25876,50	15717,500	-2,154	,031
	Yok	1471	746,68	1098373,50			
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık alt boyutu puanlarının ailede uyuşturucu kullanan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-2,154$; $p<.05$). Söz konusu farklılık ailesinde uyuşturucu kullanan birinin bulunduğu grup lehine gerçekleşmiştir.

Tablo 384. Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Ailede Uyuşturucu Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
Dolaylı	Var	28	1030,32	28849,00	12745,000	-3,467	,001
	Yok	1471	744,66	1095401,00			
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık alt boyutu puanlarının ailede uyuşturucu kullanan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-3,467$; $p<.01$). Söz konusu farklılık ailesinde uyuşturucu kullanan birinin bulunduğu grup lehine gerçekleşmiştir.

Tablo 385. Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Ailede Uyuşturucu Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
Toplam	Var	28	1060,02	29680,50	11913,500	-3,826	,000
	Yok	1471	744,10	1094569,50			
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği toplam puanlarının ailede uyuşturucu kullanan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-3,826$; $p<.001$). Söz konusu farklılık ailesinde uyuşturucu kullanan birinin bulunduğu grup lehine gerçekleşmiştir.

4.4.21. UYUŞTURUCU KULLANAN KİMSEYE GÖRE :

Tablo 386. Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>P</i>
Fiziksel	Kendim	18	1244,33			
	Annem	5	719,40			
	Kardeşim	5	761,80	23,825	3	,000
	Diğer	1471	744,01			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık alt boyutu puanlarının evde uyuşturucu kullanan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=23,825$; $p<.001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın kendisi uyuşturucu kullananlarla diğer cevabını veren grup arasında kendisi uyuşturucu kullanan grubun lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 387. Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>P</i>
Sözel	Kendim	18	1166,06			
	Annem	5	927,60			
	Kardeşim	5	609,90	18,307	3	,000
	Diğer	1471	744,78			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık alt boyutu puanlarının evde uyuşturucu kullanan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak

anlamli bulunmuştur ($x^2=18,307$; $p<.001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamli farklıliğin hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklıliğin kendisi uyuşturucu kullananlarla diğer cevabını veren grup arasında kendisi uyuşturucu kullanan grubun lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamli bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 388. Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Öfke	Kendim	18	1132,17			
	Annem	5	1048,80			
	Kardeşim	5	576,40	17,472	3	,001
	Diğer	1471	744,90			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Öfke alt boyutu puanlarının evde uyuşturucu kullanan kişi değişkenine göre anlamli bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamli bulunmuştur ($x^2=17,472$; $p<.01$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamli farklıliğin hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklıliğin kendisi uyuşturucu kullananlarla diğer cevabını veren grup arasında kendisi uyuşturucu kullanan grubun lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamli bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 389. Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Düşmanlık	Kendim	18	1002,22	8,508	3	,037
	Annem	5	987,40			
	Kardeşim	5	579,90			
	Diğer	1471	746,68			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık alt boyutu puanlarının evde uyuşturucu kullanan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=8,508$; $p<.05$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın kendisi uyuşturucu kullananlarla kardeşi kullanan grup arasında kendisi uyuşturucu kullanan grubun lehine $p<.05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 390. Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Dolaylı	Kendim	18	1091,33	13,471	3	,004
	Annem	5	1011,60			
	Kardeşim	5	829,40			
	Diğer	1471	744,66			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık alt boyutu puanlarının evde uyuşturucu kullanan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak

anlamli bulunmuştur ($x^2=13,471$; $p<.01$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamli farklıliğin hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklıliğin kendisi uyuşturucu kullananlarla diğer cevabını veren grup arasında kendisi uyuşturucu kullanan grubun lehine $p<.01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamli bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 391. Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Toplam	Kendim	18	1212,86			
	Annem	5	939,70			
	Kardeşim	5	630,10	22,203	3	,000
	Diğer	1471	744,10			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği toplam puanlarının evde uyuşturucu kullanan kişi değişkenine göre anlamli bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamli bulunmuştur ($x^2=22,203$; $p<.001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamli farklıliğin hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklıliğin kendisi uyuşturucu kullananlarla diğer cevabını veren grup arasında kendisi uyuşturucu kullanan grubun lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamli bulunmamıştır ($p>.05$).

4.4.22. KUMAR OYNANMAYA GÖRE :

Tablo 392. Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Ailede Kumar Oynayan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Fiziksel	Var	98	23,357	7,959	0,804	4,401	1497	,000
	Yok	1401	19,873	7,550	0,202			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık alt boyutu puanlarının ailede kumar oynayan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=4,401$; $p<.001$). Söz konusu farklılık ailesinde kumar oynayan birinin bulunduğu grubun lehine gerçekleşmiştir.

Tablo 393. Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Ailede Kumar Oynayan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Sözel	Var	98	15,306	4,085	0,413	2,657	1497	,008
	Yok	1401	14,178	4,063	0,109			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık alt boyutu puanlarının ailede kumar oynayan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2,657$; $p<.01$). Söz konusu farklılık ailesinde kumar oynayan birinin bulunduğu grubun lehine gerçekleşmiştir.

Tablo 394. Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Ailede Kumar Oynayan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Öfke	Var	98	23,306	5,855	0,591	2,866	1497	,004
	Yok	1401	21,652	5,499	0,147			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Öfke alt boyutu puanlarının ailede kumar oynayan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2,866$; $p<.01$). Söz konusu farklılık ailesinde kumar oynayan birinin bulunduğu grubun lehine gerçekleşmiştir.

Tablo 395. Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Ailede Kumar Oynayan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Düşmanlık	Var	98	19,888	5,330	0,538	2,438	1497	,015
	Yok	1401	18,602	5,025	0,134			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık alt boyutu puanlarının ailede kumar oynayan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2,438$; $p<.05$). Söz konusu farklılık ailesinde kumar oynayan birinin bulunduğu grubun lehine gerçekleşmiştir.

Tablo 396. Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Ailede Kumar Oynayan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Dolaylı	Var	98	16,296	4,389	0,443	3,828	1497	,000
	Yok	1401	14,499	4,500	0,120			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık alt boyutu puanlarının ailede kumar oynayan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=3,828$; $p<.001$). Söz konusu farklılık ailesinde kumar oynayan birinin bulunduğu grubun lehine gerçekleşmiştir.

Tablo 397. Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Ailede Kumar Oynayan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $\bar{x}$	t Testi		
						t	Sd	p
Toplam	Var	98	98,153	21,733	2,195	4,266	1497	,000
	Yok	1401	88,804	20,920	0,559			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği toplam puanlarının ailede kumar oynayan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=4,266$; $p<.001$). Söz konusu farklılık ailesinde kumar oynayan birinin bulunduğu grubun lehine gerçekleşmiştir.

4.4.23. KUMAR OYNAYAN KİŞİYE GÖRE :

Tablo 398. Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Kumar Onayan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Fiziksel	Kendim	35	1005,47	24,595	5	,000
	Annem	7	726,43			
	Babam	34	831,51			
	Kardeşim	4	733,38			
	Birkaçı	18	1072,50			
	Kullanılmıyor	1401	737,66			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık alt boyutu puanlarının evde kumar onayan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=24,595$; $p<.001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır.

Analizlerin sonucunda farklılığın kendisi ve birkaçı birden kumar onayanlarla annesi kumar oynayan grup arasında kendisi ve birkaçı birden kumar onayan grubun lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 399. Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Kumar Onayan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Sözel	Kendim	35	862,07	6,871	5	,230
	Annem	7	840,93			
	Babam	34	773,13			
	Kardeşim	4	797,25			
	Birkaçı	18	946,81			
	Kullanılmıyor	1401	743,52			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık alt boyutu puanlarının evde kumar onayan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=6,871$; $p>.05$).

Tablo 400. Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Evde Kumar Onayan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Öfke	Kendim	35	879,24	9,799	5	,081
	Annem	7	887,36			
	Babam	34	783,88			
	Kardeşim	4	484,38			
	Birkaçı	18	951,69			
	Kullanılmıyor	1401	743,43			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Öfke alt boyutu puanlarının evde kumar onayan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=9,799$; $p>.05$).

Tablo 401. Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Kumar Onayan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Düşmanlık	Kendim	35	873,11	11,800	5	,038
	Annem	7	705,07			
	Babam	34	888,04			
	Kardeşim	4	261,13			
	Birkaçı	18	779,67			
	Kullanılmıyor	1401	744,81			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık alt boyutu puanlarının evde kumar onayan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2 = 11,800$; $p < .05$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın babası kumar onayanlarla kardeşi kullanan grup arasında babası kumar onayan grubun lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 402. Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Kumar Onayan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Dolaylı	Kendim	35	943,73	11,813	5	,037
	Annem	7	834,36			
	Babam	34	879,78			
	Kardeşim	4	739,63			
	Birkaçı	18	838,22			
	Kullanılmıyor	1401	740,49			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık alt boyutu puanlarının evde kumar onayan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak

anlamli bulunmuştur ($x^2=11,813$; $p<.05$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamli farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın kendisi kumar onayanlarla kardeşi kullanan grup arasında kendisi kumar onayan grubun lehine $p<.05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamli bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 403. Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Evde Kumar Onayan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Toplam	Kendim	35	969,89	18,645	5	,002
	Annem	7	789,43			
	Babam	34	855,10			
	Kardeşim	4	540,00			
	Birkaçı	18	994,36			
	Kullanılmıyor	1401	739,22			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği toplam puanlarının evde kumar onayan kişi değişkenine göre anlamli bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamli bulunmuştur ($x^2=18,645$; $p<.01$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamli farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın birkaçı birden kumar onayanlarla kardeşi kumar oynayan grup arasında birkaçı birden kumar onayan grubun lehine $p<.01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamli bulunmamıştır ($p>.05$).

4.4.24. EVDE SUÇ İŞLEYEN OLMASINA GÖRE :

Tablo 404. Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Ailede Suç İşleyen Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Fiziksel	Var	41	23,707	8,739	1,365	3,080	1497	,002
	Yok	1458	19,999	7,568	0,198			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık alt boyutu puanlarının ailede suç işleyen birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=3,080$; $p<.01$). Söz konusu farklılık ailesinde suç işleyen birinin bulunduğu grubun lehine gerçekleşmiştir.

Tablo 405. Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Ailede Suç İşleyen Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Sözel	Var	41	15,049	3,728	0,582	1,271	1497	,204
	Yok	1458	14,229	4,081	0,107			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık alt boyutu puanlarının ailede suç işleyen birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=1,271$; $p>.05$).

Tablo 406. Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Ailede Suç İşleyen Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Öfke	Var	41	23,171	5,445	0,850	1,655	1497	,098
	Yok	1458	21,721	5,535	0,145			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Öfke alt boyutu puanlarının ailede suç işleyen birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=1,655$; $p>.05$).

Tablo 407. Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Ailede Suç İşleyen Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Düşmanlık	Var	41	20,390	5,347	0,835	2,192	1497	,029
	Yok	1458	18,639	5,039	0,132			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık alt boyutu puanlarının ailede suç işleyen birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2,192$; $p<.05$). Söz konusu farklılık ailesinde suç işleyen birinin bulunduğu grubun lehine gerçekleşmiştir.

Tablo 408. Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Ailede Suç İşleyen Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Dolaylı	Var	41	17,415	4,775	0,746	4,046	1497	,000
	Yok	1458	14,538	4,482	0,117			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık alt boyutu puanlarının ailede suç işleyen birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=4,046$; $p<.001$). Söz konusu farklılık ailesinde suç işleyen birinin bulunduğu grubun lehine gerçekleşmiştir.

Tablo 409. Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Ailede Suç İşleyen Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Toplam	Var	41	99,732	22,563	3,524	3,185	1497	,001
	Yok	1458	89,126	20,986	0,550			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği toplam puanlarının ailede suç işleyen birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=3,185$; $p<.01$). Söz konusu farklılık ailesinde suç işleyen birinin bulunduğu grubun lehine gerçekleşmiştir.

4.4.25. SUÇ İŞLEYEN KİŞİYE GÖRE :

Tablo 410. Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Suç İşleyen Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Fiziksel	Baba	20	899,95	15,872	4	,003
	Ağabey	5	1327,10			
	Kendim	7	780,29			
	Diğer	9	1047,17			
	Suçlu Yok	1458	743,98			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık alt boyutu puanlarının evde suç işleyen kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=15,872$; $p<.01$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın ağabeyi suç işleyen gruba ailesinde suçlu bulunmayan

gruplar arasında ağabeyi suç işleyen grup lehine $p < .01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 411. Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Suç İşleyen Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Sözel	Baba	20	885,90	3,993	4	,407
	Ağabey	5	919,30			
	Kendim	7	653,29			
	Diğer	9	881,11			
	Suçlu Yok	1458	747,21			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık alt boyutu puanlarının evde suç işleyen kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2 = 3,993$; $p > .05$).

Tablo 412. Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Evde Suç İşleyen Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Öfke	Baba	20	847,43	5,282	4	,260
	Ağabey	5	951,90			
	Kendim	7	798,21			
	Diğer	9	998,56			
	Suçlu Yok	1458	746,21			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Öfke alt boyutu puanlarının evde suç işleyen kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2 = 5,282$; $p > .05$).

Tablo 413. Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Suç İşleyen Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	P
Düşmanlık	Baba	20	912,45	7,660	4	,105
	Ağabey	5	775,30			
	Kendim	7	893,36			
	Diğer	9	1033,17			
	Suçlu Yok	1458	745,25			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık alt boyutu puanlarının evde suç işleyen kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=7,660$; $p>.05$).

Tablo 414. Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Suç İşleyen Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	P
Dolaylı	Baba	20	1003,85	15,394	4	,004
	Ağabey	5	1046,50			
	Kendim	7	1010,43			
	Diğer	9	1006,00			
	Suçlu Yok	1458	742,67			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık alt boyutu puanlarının evde suç işleyen kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=15,394$; $p<.01$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın ağabeyi suç işleyen grupta ailesinde suçlu bulunmayan gruplar arasında ağabeyi suç işleyen grup lehine $p<.01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir.

Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 415. Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Evde Suç İşleyen Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Toplam	Baba	20	942,88	13,187	4	,010
	Ağabey	5	1137,00			
	Kendim	7	825,14			
	Diğer	9	1062,83			
	Suçlu Yok	1458	743,74			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği toplam puanlarının evde suç işleyen kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2 = 13,187$; $p < .05$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın ağabeyi suç işleyen grupla ailesinde suçlu bulunmayan gruplar arasında ağabeyi suç işleyen grup lehine $p < .01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

4.4.26. AİLEDEKİ ŞİDDET UYGULANMASINA GÖRE :

Tablo 416. Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Şiddet Kaynakları ve Yaşantıları Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Fiziksel	Anne-Baba Arasında	80	885,29	27,445	8	,001
	Anne-Çocuk Arasında	66	830,11			
	Baba-Çocuk Arasında	55	868,03			
	Anne-Baba / Baba-Çocuk / Anne-Çocuk Arasında	13	973,04			
	Ağabey-Kardeş Arasında	10	826,85			
	Anne-Çocuk ve Baba-Çocuk Arasında	8	1031,88			

Anne-Baba ve Baba-Çocuk Arasında	4	922,50
Anne-Baba ve Anne-Çocuk Arasında	4	1019,50
Evde Şiddet Yok	1259	725,94
Total	1499	

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık alt boyutu puanlarının evde şiddet kaynakları ve yaşantıları değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=27,445$; $p<.01$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın anne-çocuk/baba-çocuk arasında şiddet var diyen grupla şiddet yok diyen grup arasında anne-çocuk/baba-çocuk arasında şiddet var diyen grup lehine $p<.01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 417. Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Şiddet Kaynakları ve Yaşantıları Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Sözel	Anne-Baba Arasında	80	780,61			
	Anne-Çocuk Arasında	66	814,95			
	Baba-Çocuk Arasında	55	896,38			
	Anne-Baba / Baba-Çocuk / Anne-Çocuk Arasında	13	1071,92			
	Ağabey-Kardeş Arasında	10	909,00	22,985	8	,003
	Anne-Çocuk ve Baba-Çocuk Arasında	8	1014,25			
	Anne-Baba ve Baba-Çocuk Arasında	4	646,13			
	Anne-Baba ve Anne-Çocuk Arasında	4	930,50			
	Evde Şiddet Yok	1259	731,75			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık alt boyutu puanlarının evde şiddet kaynakları ve yaşantıları değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki

fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=22,985$; $p<.01$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın anne-baba/baba-çocuk/anne-çocuk cevabını veren grupla evde şiddet yok cevabını veren arasında anne-baba/baba-çocuk/anne-çocuk cevabını veren grup lehine $p<.01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 418. Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Evde Şiddet Kaynakları ve Yaşantıları Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	P
Öfke	Anne-Baba Arasında	80	821,25			
	Anne-Çocuk Arasında	66	857,86			
	Baba-Çocuk Arasında	55	862,57			
	Anne-Baba / Baba-Çocuk / Anne-Çocuk Arasında	13	925,77			
	Ağabey-Kardeş Arasında	10	813,75	22,738	8	,004
	Anne-Çocuk ve Baba-Çocuk Arasında	8	1089,56			
	Anne-Baba ve Baba-Çocuk Arasında	4	943,75			
	Anne-Baba ve Anne-Çocuk Arasında	4	1025,50			
	Evde Şiddet Yok	1259	728,93			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Öfke alt boyutu puanlarının evde şiddet kaynakları ve yaşantıları değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=22,738$; $p<.01$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın anne-çocuk/baba-çocuk arasında şiddet var diyen grupla şiddet yok diyen grup arasında anne-çocuk/baba-çocuk arasında şiddet var diyen grup lehine $p<.01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 419. Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Şiddet Kaynakları ve Yaşantıları Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	P
Düşmanlık	Anne-Baba Arasında	80	810,99			
	Anne-Çocuk Arasında	66	923,04			
	Baba-Çocuk Arasında	55	912,35			
	Anne-Baba / Baba-Çocuk / Anne-Çocuk Arasında	13	981,23			
	Ağabey-Kardeş Arasında	10	802,85	43,521	8	,000
	Anne-Çocuk ve Baba-Çocuk Arasında	8	1206,25			
	Anne-Baba ve Baba-Çocuk Arasında	4	1088,00			
	Anne-Baba ve Anne-Çocuk Arasında	4	1125,75			
	Evde Şiddet Yok	1259	721,99			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık alt boyutu puanlarının evde şiddet kaynakları ve yaşantıları değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=43,521$; $p<.001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın anne-çocuk/baba-çocuk arasında şiddet var diyen grupla şiddet yok diyen grup arasında anne-çocuk/baba-çocuk arasında şiddet var diyen grup lehine $p<.01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 420. Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Evde Şiddet Kaynakları ve Yaşantıları Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	P
Dolaylı	Anne-Baba Arasında	80	866,21	35,982	8	,000
	Anne-Çocuk Arasında	66	799,44			
	Baba-Çocuk Arasında	55	896,55			
	Anne-Baba / Baba-Çocuk / Anne-Çocuk Arasında	13	1041,96			
	Ağabey-Kardeş Arasında	10	881,25			
	Anne-Çocuk ve Baba-Çocuk Arasında	8	1221,63			
	Anne-Baba ve Baba-Çocuk Arasında	4	785,63			

Anne-Baba ve Anne-Çocuk Arasında	4	1089,25
Evde Şiddet Yok	1259	725,38
Total	1499	

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık alt boyutu puanlarının evde şiddet kaynakları ve yaşantıları değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=35,982$; $p<.001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın anne-çocuk/baba-çocuk arasında şiddet var diyen grupla şiddet yok diyen grup arasında anne-çocuk/baba-çocuk arasında şiddet var diyen grup lehine $p<.01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 421. Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Evde Şiddet Kaynakları ve Yaşantıları Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
	Anne-Baba Arasında	80	862,04			
	Anne-Çocuk Arasında	66	861,62			
	Baba-Çocuk Arasında	55	921,89			
	Anne-Baba / Baba-Çocuk / Anne-Çocuk Arasında	13	1047,81			
Toplam	Ağabey-Kardeş Arasında	10	881,40	42,275	8	,000
	Anne-Çocuk ve Baba-Çocuk Arasında	8	1191,63			
	Anne-Baba ve Baba-Çocuk Arasında	4	926,00			
	Anne-Baba ve Anne-Çocuk Arasında	4	1066,75			
	Evde Şiddet Yok	1259	721,03			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği toplam puanlarının evde şiddet kaynakları ve yaşantıları değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=42,275$; $p<.001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı

karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın anne-çocuk/baba-çocuk arasında şiddet var diyen grupta şiddet yok diyen grup arasında anne-çocuk/baba-çocuk arasında şiddet var diyen grup lehine $p < .01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

4.4.27. KENDİNE ZARAR VERİŞE GÖRE :

Tablo 422. Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Kendine Zarar Verici Davranışlarının Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Fiziksel	Var	397	24,657	7,706	0,387	14,876	1497	,000
	Yok	1102	18,459	6,894	0,208			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık alt boyutu puanlarının kendine zarar verici davranışlarının olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=14,876$; $p < .001$). Söz konusu farklılığın kendine zarar verici davranışları bulunan bireyler lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

Tablo 423. İstismar Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Destekleme Alt Boyutu Puanlarının Kendine Zarar Verici Davranışlarının Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Sözel	Var	397	15,673	4,007	0,201	8,290	1497	,000
	Yok	1102	13,740	3,975	0,120			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık destekleme alt boyutu puanlarının kendine zarar verici davranışlarının olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki

fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=8,290$; $p<.001$). Söz konusu farklılığın kendine zarar verici davranışları bulunan bireyler lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

Tablo 424. Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Kendine Zarar Verici Davranışlarının Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Öfke	Var	397	24,139	5,506	0,276	10,328	1497	,000
	Yok	1102	20,904	5,294	0,159			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin İstismar Ölçeği Saldırganlık Ölçeği Öfke alt boyutu puanlarının Kendine Zarar Verici Davranışlarının olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=10,328$; $p<.001$). Söz konusu farklılığın kendine zarar verici davranışları bulunan bireyler lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

Tablo 425. Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Kendine Zarar Verici Davranışlarının Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Düşmanlık	Var	397	20,280	5,137	0,258	7,458	1497	,000
	Yok	1102	18,113	4,900	0,148			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık alt boyutu puanlarının kendine zarar verici davranışlarının olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=7,458$; $p<.001$). Söz konusu farklılığın kendine zarar verici davranışları bulunan bireyler lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

Tablo 426. Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Kendine Zarar Verici Davranışlarının Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $\bar{x}$	t Testi		
						t	Sd	p
Dolaylı	Var	397	16,378	4,452	0,223	9,326	1497	,000
	Yok	1102	13,982	4,366	0,132			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Ceza alt boyutu puanlarının kendine zarar verici davranışlarının olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=9,326$; $p<.001$). Söz konusu farklılığın kendine zarar verici davranışları bulunan bireyler lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

Tablo 427. Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Kendine Zarar Verici Davranışlarının Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $\bar{x}$	t Testi		
						t	Sd	p
Toplam	Var	397	101,126	20,661	1,037	13,679	1497	,000
	Yok	1102	85,197	19,611	0,591			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin saldırganlık Ölçeği toplam puanlarının kendine zarar verici davranışlarının olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=13,679$; $p<.001$). Söz konusu farklılığın kendine zarar verici davranışları bulunan bireyler lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

4.4.28. SORUNLARINI KİMİNLE PAYLAŞTIĞINA GÖRE :

Tablo 428. Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Fiziksel	Anne ile	515	18,89	7,28	G.Arası	2478,364	6	413,061		
	Baba ile	88	19,80	6,46	G.İçi	84583,425	1492	56,691		
	Diğerleri	646	21,19	7,92	Toplam	87061,789	1498			
	Anne/Diğer	40	22,78	7,76					7,286	,000
	Hiç Kimse	83	21,30	7,88						
	Herkesle	36	18,78	6,90						
	Anne Baba	91	17,78	6,79						
	Total	1499	20,10	7,62						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık alt boyutu puanlarının sorunların kiminle paylaşıldığı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=7,286$; $p<.001$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 429. Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları

Kiminle (i)	Kiminle (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Anne	Baba	-0,902	0,869	0,982
	Diğer	-2,293	0,445	0,000
	Anne / Diğer	-3,882	1,236	0,131
	Hiç Kimse ile	-2,408	0,891	0,294
	Herkesle	0,115	1,298	1,000
	Anne / Baba	1,113	0,856	0,946
Baba	Anne	0,902	0,869	0,982
	Diğer	-1,390	0,856	0,852

	Anne / Diğer	-2,980	1,436	0,635
	Hiç Kimse ile	-1,506	1,152	0,944
	Herkesle	1,018	1,490	0,998
	Anne / Baba	2,015	1,126	0,783
Diğer	Anne	2,293	0,445	0,000
	Baba	1,390	0,856	0,852
	Anne / Diğer	-1,589	1,227	0,947
	Hiç Kimse ile	-0,115	0,878	1,000
	Herkesle	2,408	1,289	0,746
	Anne / Baba	3,406	0,843	0,012
	Anne / Diğer	Anne	3,882	1,236
Baba		2,980	1,436	0,635
Diğer		1,589	1,227	0,947
Hiç Kimse ile		1,474	1,449	0,984
Herkesle		3,997	1,730	0,501
Anne / Baba		4,995	1,428	0,058
Hiç Kimse ile	Anne	2,408	0,891	0,294
	Baba	1,506	1,152	0,944
	Diğer	0,115	0,878	1,000
	Anne / Diğer	-1,474	1,449	0,984
	Herkesle	2,523	1,503	0,831
	Anne / Baba	3,521	1,143	0,149
Herkesle	Anne	-0,115	1,298	1,000
	Baba	-1,018	1,490	0,998
	Diğer	-2,408	1,289	0,746
	Anne / Diğer	-3,997	1,730	0,501
	Hiç Kimse ile	-2,523	1,503	0,831
	Anne / Baba	0,998	1,482	0,998
Anne / Baba	Anne	-1,113	0,856	0,946
	Baba	-2,015	1,126	0,783
	Diğer	-3,406	0,843	0,012
	Anne / Diğer	-4,995	1,428	0,058
	Hiç Kimse ile	-3,521	1,143	0,149
	Herkesle	-0,998	1,482	0,998

Tabloda görülebileceği gibi, Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık alt boyutu puanlarının sorunların kiminle paylaşıldığı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın annesiyle paylaşan grupla diğerleri ile paylaşan grup arasında diğerleri ile paylaşan grup lehine $p < .001$ düzeyinde; diğerleri paylaşan grupla anne-baba ile paylaşan grup arasında anne-baba ile paylaşan grup lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 430. Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Sözel	Anne ile	515	13,79	4,18	G.Arası G.İçi Toplam	301,003 24543,181 24844,184	6 1492 1498	50,167 16,450	3,050	,006
	Baba ile	88	13,93	3,95						
	Diğerleri	646	14,59	4,02						
	Anne/Diğer	40	15,58	3,19						
	Hiç Kimse	83	14,71	4,04						
	Herkesle	36	14,33	3,51						
	Anne Baba	91	13,78	4,23						
	Total	1499	14,25	4,07						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık alt boyutu puanlarının sorunların kiminle paylaşıldığı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=3,050$; $p<.01$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 431. Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları

Kiminle (i)	Kiminle (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Anne	Baba	-0,145	0,459	1,000
	Diğer	-0,800	0,243	0,021
	Anne / Diğer	-1,789	0,536	0,033
	Hiç Kimse ile	-0,924	0,481	0,708
	Herkesle	-0,547	0,614	1,000
	Anne / Baba	0,006	0,480	1,000
Baba	Anne	0,145	0,459	1,000
	Diğer	-0,655	0,450	0,965
	Anne / Diğer	-1,643	0,656	0,257
	Hiç Kimse ile	-0,779	0,612	0,992
	Herkesle	-0,402	0,721	1,000

	Anne / Baba	0,152	0,611	1,000
Diğer	Anne	0,800	0,243	0,021
	Baba	0,655	0,450	0,965
	Anne / Diğer	-0,988	0,528	0,769
	Hiç Kimse ile	-0,124	0,471	1,000
	Herkesle	0,253	0,607	1,000
	Anne / Baba	0,806	0,470	0,859
	Anne / Diğer	Anne	1,789	0,536
Baba		1,643	0,656	0,257
Diğer		0,988	0,528	0,769
Hiç Kimse ile		0,864	0,671	0,991
Herkesle		1,242	0,772	0,918
Anne / Baba		1,795	0,671	0,169
Hiç Kimse ile		Anne	0,924	0,481
	Baba	0,779	0,612	0,992
	Diğer	0,124	0,471	1,000
	Anne / Diğer	-0,864	0,671	0,991
	Herkesle	0,378	0,735	1,000
	Anne / Baba	0,931	0,627	0,958
	Herkesle	Anne	0,547	0,614
Baba		0,402	0,721	1,000
Diğer		-0,253	0,607	1,000
Anne / Diğer		-1,242	0,772	0,918
Hiç Kimse ile		-0,378	0,735	1,000
Anne / Baba		0,553	0,734	1,000
Anne / Baba		Anne	-0,006	0,480
	Baba	-0,152	0,611	1,000
	Diğer	-0,806	0,470	0,859
	Anne / Diğer	-1,795	0,671	0,169
	Hiç Kimse ile	-0,931	0,627	0,958
	Herkesle	-0,553	0,734	1,000

Tabloda görülebileceği gibi, Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık alt boyutu puanlarının sorunların kiminle paylaşıldığı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın annesiyle paylaşan grupla diğerleri ile paylaşan grup arasında diğerleri ile paylaşan grup lehine $p < .05$ düzeyinde; annesiyle paylaşan grupla anne/diğerleri ile paylaşan grup arasında anne/diğerleri ile paylaşan grup lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 432. Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Öfke	Anne ile	515	21,42	5,64	G.Arası	908,905	6	151,484		
	Baba ile	88	21,26	5,47	G.İçi	45002,117	1492	30,162		
	Diğerleri	646	22,44	5,36	Toplam	45911,022	1498			
	Anne/Diğer	40	23,10	5,34					5,022	,000
	Hiç Kimse	83	21,35	6,31						
	Herkesle	36	20,39	4,74						
	Anne Baba	91	19,73	5,16						
	Total	1499	21,76	5,54						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Öfke alt boyutu puanlarının sorunların kiminle paylaşıldığı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=5,022$; $p<.001$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 433. Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaşmış Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları

Kiminle (i)	Kiminle (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Anne	Baba	0,154	0,633	1,000
	Diğer	-1,021	0,324	0,130
	Anne / Diğer	-1,684	0,901	0,745
	Hiç Kimse ile	0,066	0,650	1,000
	Herkesle	1,027	0,947	0,978
	Anne / Baba	1,690	0,625	0,293
Baba	Anne	-0,154	0,633	1,000
	Diğer	-1,175	0,624	0,738
	Anne / Diğer	-1,839	1,047	0,798
	Hiç Kimse ile	-0,088	0,840	1,000
	Herkesle	0,872	1,087	0,996

	Anne / Baba	1,536	0,821	0,744
Diğer	Anne	1,021	0,324	0,130
	Baba	1,175	0,624	0,738
	Anne / Diğer	-0,663	0,895	0,997
	Hiç Kimse ile	1,087	0,640	0,823
	Herkesle	2,048	0,940	0,578
	Anne / Baba	2,711	0,615	0,004
	Anne / Diğer	Anne	1,684	0,901
Baba		1,839	1,047	0,798
Diğer		0,663	0,895	0,997
Hiç Kimse ile		1,751	1,057	0,840
Herkesle		2,711	1,262	0,594
Anne / Baba		3,375	1,042	0,106
Hiç Kimse ile		Anne	-0,066	0,650
	Baba	0,088	0,840	1,000
	Diğer	-1,087	0,640	0,823
	Anne / Diğer	-1,751	1,057	0,840
	Herkesle	0,961	1,096	0,993
	Anne / Baba	1,624	0,834	0,704
	Herkesle	Anne	-1,027	0,947
Baba		-0,872	1,087	0,996
Diğer		-2,048	0,940	0,578
Anne / Diğer		-2,711	1,262	0,594
Hiç Kimse ile		-0,961	1,096	0,993
Anne / Baba		0,664	1,081	0,999
Anne / Baba		Anne	-1,690	0,625
	Baba	-1,536	0,821	0,744
	Diğer	-2,711	0,615	0,004
	Anne / Diğer	-3,375	1,042	0,106
	Hiç Kimse ile	-1,624	0,834	0,704
	Herkesle	-0,664	1,081	0,999

Tabloda görülebileceği gibi, Saldırganlık Ölçeği Öfke alt boyutu puanlarının sorunların kiminle paylaşıldığı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın anne/baba ile paylaşan grupla diğerleri ile paylaşan grup arasında diğerleri ile paylaşan grup lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 434. Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Düşmanlık	Anne ile	515	18,29	4,83	G.Arası G.İçi Toplam	789,885	6	131,647	5,243	,000
	Baba ile	88	18,00	4,89		37464,750	1492	25,110		
	Diğerleri	646	19,11	4,88		38254,635	1498			
	Anne/Diğer	40	19,33	4,62						
	Hiç Kimse	83	18,73	4,98						
	Herkesle	36	21,61	9,82						
	Anne Baba	91	17,10	4,46						
	Total	1499	18,69	5,05						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık alt boyutu puanlarının sorunların kiminle paylaşıldığı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=5,243; p<.001$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 435. Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları

Kiminle (i)	Kiminle (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Anne	Baba	0,293	0,578	1,000
	Diğer	-0,815	0,296	0,271
	Anne / Diğer	-1,032	0,823	0,954
	Hiç Kimse ile	-0,442	0,593	0,997
	Herkesle	-3,318	0,864	0,023
	Anne / Baba	1,194	0,570	0,624
Baba	Anne	-0,293	0,578	1,000
	Diğer	-1,108	0,569	0,705
	Anne / Diğer	-1,325	0,956	0,927
	Hiç Kimse ile	-0,735	0,767	0,988
	Herkesle	-3,611	0,991	0,040

	Anne / Baba	0,901	0,749	0,963
Diğer	Anne	0,815	0,296	0,271
	Baba	1,108	0,569	0,705
	Anne / Diğer	-0,217	0,816	1,000
	Hiç Kimse ile	0,373	0,584	0,999
	Herkesle	-2,503	0,858	0,204
	Anne / Baba	2,009	0,561	0,047
Anne / Diğer	Anne	1,032	0,823	0,954
	Baba	1,325	0,956	0,927
	Diğer	0,217	0,816	1,000
	Hiç Kimse ile	0,590	0,965	0,999
	Herkesle	-2,286	1,151	0,684
	Anne / Baba	2,226	0,951	0,484
Hiç Kimse ile	Anne	0,442	0,593	0,997
	Baba	0,735	0,767	0,988
	Diğer	-0,373	0,584	0,999
	Anne / Diğer	-0,590	0,965	0,999
	Herkesle	-2,876	1,000	0,220
	Anne / Baba	1,636	0,761	0,593
Herkesle	Anne	3,318	0,864	0,023
	Baba	3,611	0,991	0,040
	Diğer	2,503	0,858	0,204
	Anne / Diğer	2,286	1,151	0,684
	Hiç Kimse ile	2,876	1,000	0,220
	Anne / Baba	4,512	0,987	0,002
Anne / Baba	Anne	-1,194	0,570	0,624
	Baba	-0,901	0,749	0,963
	Diğer	-2,009	0,561	0,047
	Anne / Diğer	-2,226	0,951	0,484
	Hiç Kimse ile	-1,636	0,761	0,593
	Herkesle	-4,512	0,987	0,002

Tabloda görülebileceği gibi, Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık alt boyutu puanlarının sorunların kiminle paylaşıldığı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın annesiyle paylaşan grupla hepsi ile paylaşan grup arasında hepsi ile paylaşan grup lehine $p < .05$ düzeyinde; babasıyla paylaşan grupla hepsi ile paylaşan grup arasında hepsi ile paylaşan grup lehine $p < .05$ düzeyinde; diğerleri paylaşan grupla anne-baba ile paylaşan grup arasında diğerleri ile paylaşan grup lehine $p < .05$ düzeyinde; anne/babasıyla paylaşan grupla hepsi ile paylaşan grup arasında anne/baba ile paylaşan grup lehine $p < .01$ düzeyinde; gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 436. Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Dolaylı	Anne ile	515	13,88	4,40	G.Arası G.İçi Toplam	730,200 29784,236 30514,436	6 1492 1498	121,700 19,963	6,096	,000
	Baba ile	88	14,59	4,12						
	Diğerleri	646	15,25	4,58						
	Anne/Diğer	40	15,60	4,12						
	Hiç Kimse	83	15,17	4,75						
	Herkesle	36	14,56	4,55						
	Anne Baba	91	13,44	4,24						
	Total	1499	14,62	4,51						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık alt boyutu puanlarının sorunların kiminle paylaşıldığı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=6,096$; $p<.001$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 437. Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık Alt Boyutu Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları

Kiminle (i)	Kiminle (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Anne	Baba	-0,715	0,515	0,926
	Diğer	-1,372	0,264	0,000
	Anne / Diğer	-1,724	0,733	0,478
	Hiç Kimse ile	-1,293	0,528	0,425
	Herkesle	-0,680	0,770	0,993
	Anne / Baba	0,436	0,508	0,994
Baba	Anne	0,715	0,515	0,926
	Diğer	-0,657	0,508	0,947
	Anne / Diğer	-1,009	0,852	0,966
	Hiç Kimse ile	-0,578	0,684	0,994
	Herkesle	0,035	0,884	1,000

	Anne / Baba	1,151	0,668	0,812
Diğer	Anne	1,372	0,264	0,000
	Baba	0,657	0,508	0,947
	Anne / Diğer	-0,352	0,728	1,000
	Hiç Kimse ile	0,079	0,521	1,000
	Herkesle	0,692	0,765	0,992
	Anne / Baba	1,808	0,500	0,043
	Anne / Diğer	Anne	1,724	0,733
Baba		1,009	0,852	0,966
Diğer		0,352	0,728	1,000
Hiç Kimse ile		0,431	0,860	1,000
Herkesle		1,044	1,026	0,984
Anne / Baba		2,160	0,848	0,370
Hiç Kimse ile		Anne	1,293	0,528
	Baba	0,578	0,684	0,994
	Diğer	-0,079	0,521	1,000
	Anne / Diğer	-0,431	0,860	1,000
	Herkesle	0,613	0,892	0,998
	Anne / Baba	1,729	0,678	0,370
	Herkesle	Anne	0,680	0,770
Baba		-0,035	0,884	1,000
Diğer		-0,692	0,765	0,992
Anne / Diğer		-1,044	1,026	0,984
Hiç Kimse ile		-0,613	0,892	0,998
Anne / Baba		1,116	0,880	0,952
Anne / Baba		Anne	-0,436	0,508
	Baba	-1,151	0,668	0,812
	Diğer	-1,808	0,500	0,043
	Anne / Diğer	-2,160	0,848	0,370
	Hiç Kimse ile	-1,729	0,678	0,370
	Herkesle	-1,116	0,880	0,952

Tabloda görülebileceği gibi, Saldırganlık Ölçeği Dolaylı Saldırganlık alt boyutu puanlarının sorunların kiminle paylaşıldığı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffé testi sonucunda söz konusu farklılığın annesiyle paylaşan grupla diğerleri ile paylaşan grup arasında diğerleriyle paylaşan grup lehine $p < .01$ düzeyinde; anne/babasıyla paylaşan grupla diğerleri ile paylaşan grup arasında diğerleriyle paylaşan grup lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 438. Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Toplam	Anne ile	515	86,26	20,85	G.Arası G.İçi Toplam	19287,046	6	3214,508	7,410	,000
	Baba ile	88	87,58	19,39		647241,028	1492	433,808		
	Diğerleri	646	92,57	20,92		666528,075	1498			
	Anne/Diğer	40	96,38	19,24						
	Hiç Kimse	83	91,27	23,07						
	Herkesle	36	89,67	21,45						
	Anne Baba	91	81,82	19,62						
	Total	1499	89,42	21,09						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği toplam puanlarının sorunların kiminle paylaşıldığı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=7,410$; $p<.001$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 439. Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaşmış Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları

Kiminle (i)	Kiminle (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Anne	Baba	-1,315	2,402	0,999
	Diğer	-6,301	1,230	0,000
	Anne / Diğer	-10,111	3,419	0,189
	Hiç Kimse ile	-5,001	2,464	0,660
	Herkesle	-3,403	3,591	0,989
	Anne / Baba	4,440	2,368	0,742
Baba	Anne	1,315	2,402	0,999
	Diğer	-4,985	2,367	0,618
	Anne / Diğer	-8,795	3,972	0,556
	Hiç Kimse ile	-3,686	3,187	0,969
	Herkesle	-2,087	4,121	1,000

	Anne / Baba	5,755	3,114	0,755
Diğer	Anne	6,301	1,230	0,000
	Baba	4,985	2,367	0,618
	Anne / Diğer	-3,810	3,394	0,974
	Hiç Kimse ile	1,300	2,429	1,000
	Herkesle	2,898	3,567	0,995
	Anne / Baba	10,741	2,332	0,002
Anne / Diğer	Anne	10,111	3,419	0,189
	Baba	8,795	3,972	0,556
	Diğer	3,810	3,394	0,974
	Hiç Kimse ile	5,110	4,009	0,951
	Herkesle	6,708	4,785	0,923
	Anne / Baba	14,551	3,951	0,036
Hiç Kimse ile	Anne	5,001	2,464	0,660
	Baba	3,686	3,187	0,969
	Diğer	-1,300	2,429	1,000
	Anne / Diğer	-5,110	4,009	0,951
	Herkesle	1,598	4,157	1,000
	Anne / Baba	9,441	3,161	0,179
Herkesle	Anne	3,403	3,591	0,989
	Baba	2,087	4,121	1,000
	Diğer	-2,898	3,567	0,995
	Anne / Diğer	-6,708	4,785	0,923
	Hiç Kimse ile	-1,598	4,157	1,000
	Anne / Baba	7,842	4,101	0,723
Anne / Baba	Anne	-4,440	2,368	0,742
	Baba	-5,755	3,114	0,755
	Diğer	-10,741	2,332	0,002
	Anne / Diğer	-14,551	3,951	0,036
	Hiç Kimse ile	-9,441	3,161	0,179
	Herkesle	-7,842	4,101	0,723

Tabloda görülebileceği gibi, Saldırganlık Ölçeği toplam puanlarının sorunların kiminle paylaşıldığı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın annesiyle paylaşan grupla diğerleri ile paylaşan grup arasında diğerleriyle paylaşan grup lehine $p < .001$ düzeyinde; anne/babasıyla paylaşan grupla diğerleri ile paylaşan grup arasında diğerleriyle paylaşan grup lehine $p < .01$ düzeyinde; anne/diğer grubuyla ile anne/baba ile paylaşan grup arasında anne/diğer grubuyla paylaşan grup lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

4.5. COOPERSMITH BENLİK SAYGISI ENVANTERİ BULGULARI VE KARŞILAŞTIRMA ANALİZLERİ

4.5.1. SOSYO EKONOMİK DÜZEYE GÖRE :

Tablo 440. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Benlik Saygısı	Yüksek	590	16,64	4,57	G.Arası	294,636	2	147,318	6,340	,002
	Orta	471	16,43	5,66	G.İçi	34758,958	1496	23,235		
	Düşük	438	17,50	4,11	Toplam	35053,594	1498			
	Toplam	1499	16,83	4,84						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam puanlarının okulun ekonomik düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=6,340$; $p<.05$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffe testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 441. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Puanlarının Okulun Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları

Ses (i)	Ses (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Yüksek	Orta	0,208	0,298	0,784
	Düşük	-0,864	0,304	0,018
Orta	Yüksek	-0,208	0,298	0,784
	Düşük	-1,071	0,320	0,004
Düşük	Yüksek	0,864	0,304	0,018
	Orta	1,071	0,320	0,004

Tabloda görüldüğü gibi, Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği puanlarının okulun ekonomik düzeyi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffe testi sonucunda söz konusu farklılığın yüksek grupta düşük grup arasında düşük grubun lehine $p<.05$ düzeyinde; orta grupta düşük grup arasında düşük grubun lehine $p<.01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

4.5.2. ÖĞRENİM GÖRÜLEN ALANA GÖRE :

Tablo 442. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Benlik Saygısı	TS	658	16,32	5,31	G.Arası	307,967	2	153,984	6,630	,001
	TM	485	17,18	4,32	G.İçi	34745,627	1496	23,226		
	FM	356	17,29	4,51	Toplam	35053,594	1498			
	Total	1499	16,83	4,84						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam puanlarının öğrenim görülen alan değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=6,630$; $p<.01$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 443. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları

Alan (i)	Alan (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
TS	TM	-0,862	0,288	0,012
	FM	-0,975	0,317	0,009
TM	TS	0,862	0,288	0,012
	FM	-0,113	0,336	0,945
FM	TS	0,975	0,317	0,009
	TM	0,113	0,336	0,945

Tabloda görülebileceği gibi, Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği toplam puanlarının öğrenim görülen alan değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın TS ile TM arasında TM lehine $p < .01$ düzeyinde; TS ile FM arasında FM lehine $p < .01$ düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

4.5.3. CİNSİYETE GÖRE :

Tablo 444. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Cinsiyeti Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	$Sh_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Benlik Saygısı	Kız	706	16,453	4,936	,186	-2,836	1497	,005
	Erkek	793	17,161	4,726	,169			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam puanlarının öğrencinin cinsiyeti değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2,836$; $p < .01$). Söz konusu farklılık erkek öğrencilerin lehine gerçekleşmiştir.

4.5.4. ÖĞRENCİNİN YAŞINA GÖRE :

Tablo 445. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Benlik Saygısı	14 ve altı	3	900,33	,791	4	,940
	15 yaş	93	731,89			
	16 yaş	825	753,51			
	17 yaş	487	750,46			
	18 ve üstü	91	729,32			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam puanlarının öğrencinin yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=0,791$; $p>.05$).

4.5.5. ANNENİN YAŞINA GÖRE :

Tablo 446. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Annenin Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Benlik Saygısı	35 yaş ve altı	178	709,89	2,358	3	,501
	36-45 yaş	1018	759,44			
	46-55 yaş	292	744,14			
	56-65 yaş	11	680,91			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam puanlarının annenin yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=2,358$; $p>.05$).

4.5.6. BABANIN YAŞINA GÖRE :

Tablo 447. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Babanın Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Benlik Saygısı	35 yaş ve altı	16	719,19	2,279	4	,685
	36-45 yaş	782	738,85			
	46-55 yaş	612	761,10			
	56-65 yaş	84	787,88			
	66 ve üstü	5	597,40			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam puanlarının babanın yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=2,279$; $p>.05$).

4.5.7. KARDEŞ SAYISINA GÖRE :

Tablo 448. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Benlik Saygısı	Tek Kardeş	116	17,65	4,85	G.Arası	374,305	4	93,576	4,031	,003
	İki	625	17,22	4,89	G.İçi	34679,290	1494	23,212		
	Üç	425	16,54	5,15	Toplam	35053,594	1498			
	Dört	185	16,41	3,94						
	5 ve Üstü	148	15,89	4,47						
	Total	1499	16,83	4,84						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam puanlarının kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=4,031$; $p<.01$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olmaması durumunda yaygınlıkla kullanılan Tamhane's T2 çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Tamhane's T2 çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 449. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Tamhane's T2 Testi Sonuçları

Alan (i)	Alan (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Tek Çocuk	İki	0,426	0,491	0,993
	Üç	1,108	0,515	0,283
	Dört	1,241	0,535	0,194
	5 ve Üstü	1,761	0,581	0,027
İki	Tek Çocuk	-0,426	0,491	0,993
	Üç	0,682	0,317	0,277
	Dört	0,815	0,349	0,184
	5 ve Üstü	1,336	0,416	0,015
Üç	Tek Çocuk	-1,108	0,515	0,283
	İki	-0,682	0,317	0,277
	Dört	0,133	0,383	1,000
	5 ve Üstü	0,654	0,445	0,785
Dört	Tek Çocuk	-1,241	0,535	0,194
	İki	-0,815	0,349	0,184
	Üç	-0,133	0,383	1,000
	5 ve Üstü	0,520	0,468	0,955
5 ve Üstü	Tek Çocuk	-1,761	0,581	0,027
	İki	-1,336	0,416	0,015
	Üç	-0,654	0,445	0,785
	Dört	-0,520	0,468	0,955

Tabloda görülebileceği gibi, Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği toplam puanlarının kardeş sayısı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Tamhane's T2 testi sonucunda söz konusu farklılığın tek çocukla 5 ve üstü kardeş olan grup arasında tek çocuk olan grup lehine $p < .05$ düzeyinde; iki çocukla 5 ve üstü kardeş olan grup arasında tek çocuk olan grup lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

4.5.8. DOĞUM SIRASINA GÖRE :

Tablo 450. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Doğum Sırası (Kaçınıcı Kardeş) Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Benlik Saygısı	Tek Çocuk	613	17,00	5,03	G.Arası	68,410	3	22,803		
	İkinci	520	16,80	4,22	G.İçi	34985,185	1495	23,401		
	Üçüncü	202	16,83	6,07	Toplam	35053,594	1498		,974	,404
	Dört ve üstü	164	16,27	4,18						
	Total	1499	16,83	4,84						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam puanlarının doğum sırası (kaçınıcı kardeş) değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,974$; $p>.05$).

4.5.9. ANNENİN ÖZLÜĞÜNE GÖRE :

Tablo 451. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Annesinin Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
Benlik Saygısı	Öz	1491	749,53	1117547,00			
	Üvey	8	837,88	6703,00	5261,000	-,577	,564
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam puanlarının öğrencinin annesinin öz olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-0,577$; $p>.05$).

4.5.10. BABANIN ÖZLÜĞÜNE GÖRE :

Tablo 452. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Babasının Öz Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum sıra$	U	z	P
Benlik Saygısı	Öz	1489	750,78	1117904,50			
	Üvey	10	634,55	6345,50	6290,500	-,848	,396
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam puanlarının öğrencinin babasının öz olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-1,650$; $p>.05$).

4.5.11. ANNENİN SAĞ OLUP OLMAMASINA GÖRE :

Tablo 453. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Annesinin Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum sıra$	U	z	P
Benlik Saygısı	Öz	1485	750,43	1114385,50			
	Üvey	14	704,61	9864,50	9759,500	-,395	,693
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam puanlarının öğrencinin annesinin sağ olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-0,395$; $p>.05$).

4.5.12. BABANIN SAĞ OLUP OLMADIĞINA GÖRE :

Tablo 454. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Öğrencinin Babasının Sağ Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $\bar{x}$	t Testi		
						t	Sd	p
Benlik Saygısı	Sağ	1449	16,803	4,860	,128	-1,089	1497	,277
	Ölü	50	17,560	4,121	,589			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam puanlarının öğrencinin babasının sağ olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=1,089$; $p>.05$).

4.5.13. ANNENİN EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE :

Tablo 455. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

Puan	Grup	f, $\bar{x}$ ve ss Değerleri				ANOVA Sonuçları				
		N	$\bar{x}$	ss	Var. K.	KT	Sd	KO	F	P
Benlik Saygısı	Ok.Gitmemiş	114	16,36	5,58	G.Arası	314,796	3	104,932		
	İlköğretim	909	16,54	5,03	G.İçi	34738,798	1495	23,237		
	Lise	366	17,39	4,17	Toplam	35053,594	1498		4,516	,004
	Ünv.-Üstü	110	17,79	4,21						
	Total	1499	16,83	4,84						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam puanlarının annenin eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=4,516$; $p<.01$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı

duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 456. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları

Düzye (i)	Düzye (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
Ok. Gitmemiş	İlköğretim	-0,185	0,479	0,985
	Lise	-1,028	0,517	0,267
	Ünv. ve Üstü	-1,431	0,644	0,177
İlköğretim	Ok. Gitmemiş	0,185	0,479	0,985
	Lise	-0,843	0,298	0,047
	Ünv. ve Üstü	-1,246	0,487	0,088
Lise	Ok. Gitmemiş	1,028	0,517	0,267
	İlköğretim	0,843	0,298	0,047
	Ünv. ve Üstü	-0,403	0,524	0,898
Ünv. ve Üstü	Ok. Gitmemiş	1,431	0,644	0,177
	İlköğretim	1,246	0,487	0,088
	Lise	0,403	0,524	0,898

Tabloda görülebileceği gibi, Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği toplam puanlarının annenin eğitim düzeyi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın ilköğretim mezunu olan grupla lise eğitimine sahip grup arasında lise mezunu grubun lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

4.5.14. BABANIN EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE :

Tablo 457. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
Benlik Saygısı	Okula Gitmemiş	23	531,24	26,965	3	,000
	İlköğretim	763	703,78			
	Lise	484	810,10			
	Ünv. ve Üstü	229	798,93			
	Okula Gitmemiş	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam puanlarının babanın eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip

göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=26,965$; $p<.001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın babaları lise mezunu olan grupla okula gitmemiş grup lise mezunu olan grubun lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

4.5.15. ANNENİN ÇALIŞIP ÇALIŞMADIĞINA GÖRE :

Tablo 458. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Annenin Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Benlik Saygısı	Çalışıyor	351	771,31	1,391	2	,499
	Çalışmıyor	1140	742,93			
	Emekli	8	823,19			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam puanlarının annenin çalışıp çalışmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=1,391$; $p>.05$).

4.5.16. BABANIN ÇALIŞIP ÇALIŞMADIĞINA GÖRE :

Tablo 459. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Babanın Çalışıp Çalışmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Benlik Saygısı	Çalışıyor	1313	748,23	2,050	2	,359
	Çalışmıyor	180	754,56			
	Emekli	6	999,75			
	Toplam	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam puanlarının babanın çalışıp çalışmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=2,050$; $p>.05$).

4.5.17. AİLEDEKİ TOPLAM KİŞİ SAYISINA GÖRE :

Tablo 460. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Benlik Saygısı	Üç ve Altı	254	16,86	4,43	G.Arası	221,174	3	73,725	3,164	,024
	4-5 kişi	972	17,02	5,07	G.İçi	34832,420	1495	23,299		
	6-7 kişi	242	16,24	4,23	Toplam	35053,594	1498			
	8 ve üstü	31	15,03	4,33						
	Total	1499	16,83	4,84						

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam puanlarının ailedeki toplam kişi sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=4,854$; $p<.01$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffé çoklu karşılaştırma tekniği tercih

edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 461. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Ailedeki Toplam Kişi Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffè Testi Sonuçları

Sayı (i)	Sayı (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Üç ve Altı	4-5 kişi	-0,165	0,340	0,627
	6-7 kişi	0,619	0,434	0,154
	8 ve üstü	1,826	0,918	0,047
4-5 kişi	Üç ve Altı	0,165	0,340	0,627
	6-7 kişi	0,784	0,347	0,024
	8 ve üstü	1,991	0,881	0,024
6-7 kişi	Üç ve Altı	-0,619	0,434	0,154
	4-5 kişi	-0,784	0,347	0,024
	8 ve üstü	1,207	0,921	0,190
8 ve üstü	Üç ve Altı	-1,826	0,918	0,047
	4-5 kişi	-1,991	0,881	0,024
	6-7 kişi	-1,207	0,921	0,190

Tabloda görülebileceği gibi, Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği toplam puanlarının ailedeki toplam kişi sayısı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın ailede 3 ve altı kişi olan grupla 8 ve üstü kişi olan grup arasında üç ve altı kişi olan grup lehine $p < .05$ düzeyinde; 4-5 kişi olan grupla 6-7 ve 8 ve üstü kişi olan grup arasında 4-5 kişi olan grup lehine $p < .05$ düzeyinde; gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

4.5.18. AİLEDEKİ ALKOL KULLANIMINA GÖRE :

Tablo 462. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Ailede Alkol Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	$Sh_{\bar{x}}$	<i>t</i> Testi		
						<i>t</i>	<i>Sd</i>	<i>p</i>
Benlik Saygısı	Var	415	16,275	4,147	,204	-2,745	1497	,006
	Yok	1084	17,040	5,063	,154			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam puanlarının ailede alkol kullanan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir

farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2,094$; $p<.05$). Söz konusu farklılık ailesinde alkol kullanan birinin bulunmadığı grubun lehine gerçekleşmiştir.

4.5.19. ALKOL KULLANAN KİŞİYE GÖRE :

Tablo 463. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Evde Alkol Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Benlik Saygısı	Kendim	80	693,03			
	Annem	5	392,20			
	Babam	163	694,71			
	Kardeşim	16	701,56	10,652	5	,059
	Birkaçı	151	718,64			
	Kullanılmıyor	1084	769,25			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam puanlarının evde alkol kullanan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=10,652$; $p>.05$).

4.5.20. UYUŞTURUCU KULLANIMINA GÖRE :

Tablo 464. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Ailede Uyuşturucu Kullanan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
Benlik Saygısı	Var	28	569,43	15944,00			
	Yok	1471	753,44	1108306,00	15538,000	-2,234	,025
	Total	1499					

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam puanlarının ailede uyuşturucu kullanan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-

parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-2,234$; $p<.05$). Söz konusu farklılık evde uyuşturucu kullanan birinin bulunduğu bireyler lehine gerçekleşmiştir.

4.5.21. UYUŞTURUCU KULLANAN KİŞİYE GÖRE :

Tablo 465. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Evde Uyuşturucu Kullanan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Benlik Saygısı	Kendim	18	646,33			
	Annem	5	378,60			
	Kardeşim	5	483,40	6,737	3	,081
	Diğer	1471	753,44			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam puanlarının evde uyuşturucu kullanan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=6,737$; $p>.05$).

4.5.22. KUMAR OYNANMAYA GÖRE :

Tablo 466. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Ailede Kumar Oynayan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	$Sh_{\bar{x}}$	<i>t</i> Testi		
						<i>t</i>	<i>Sd</i>	<i>p</i>
Benlik Saygısı	Var	98	15,694	4,304	,435	-2,404	1497	,016
	Yok	1401	16,907	4,864	,130			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam puanlarının ailede kumar oynayan birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı

bulunmuştur ($t=-2,404$; $p<.05$). Söz konusu farklılık ailesinde kumar oynayan birinin bulunmadığı grubun lehine gerçekleşmiştir.

4.5.23. KUMAR OYNAYAN KİŞİYE GÖRE :

Tablo 467. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Evde Kumar Oynayan Kişi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Benlik Saygısı	Kendim	35	714,10	9,031	5	,108
	Annem	7	605,36			
	Babam	34	545,18			
	Kardeşim	4	747,88			
	Birkaçı	18	773,81			
	Kullanılmıyor	1401	756,29			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam puanlarının evde kumar oynayan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=9,031$; $p>.05$).

4.5.24. EVDE SUÇ İŞLEYEN BİRİNİN OLMASINA GÖRE :

Tablo 468. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Ailede Suç İşleyen Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	$Sh_{\bar{x}}$	<i>t</i> Testi		
						<i>t</i>	<i>Sd</i>	<i>p</i>
Benlik Saygısı	Var	41	15,024	3,857	,602	-2,425	1497	,015
	Yok	1458	16,879	4,854	,127			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam puanlarının ailede suç işleyen birinin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2,425$; $p<.05$). Söz konusu farklılık ailesinde suç işleyen birinin bulunmadığı grubun lehine gerçekleşmiştir.

4.5.25. EVDEKİ SUÇLU KİŞİYE GÖRE :

Tablo 469. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Evde Suç İşleyen Kişi Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Benlik Saygısı	Baba	20	633,45	10,008	4	,040
	Ağabey	5	735,50			
	Kendim	7	375,57			
	Diğer	9	497,22			
	Suçlu Yok	1458	755,01			
	Total	1499				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam puanlarının evde suç işleyen kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=10,008$; $p<.05$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın kendisi suç işleyen gruba evde suçlu olmayan grup arasında evde suçlu olmayan grubun lehine $p<.05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

4.5.26. AİLEDE ŞİDDET UYGULANMASINA GÖRE :

Tablo 470. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Evde Şiddet Kaynakları ve Yaşantıları Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Non-Parametrik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Benlik Saygısı	Anne-Baba Arasında	80	590,67	65,721	8	,000
	Anne-Çocuk Arasında	66	624,46			
	Baba-Çocuk Arasında	55	512,16			
	Anne-Baba / Baba-Çocuk / Anne-Çocuk Arasında	13	505,58			
	Ağabey-Kardeş Arasında	10	575,65			
	Anne-Çocuk ve Baba-Çocuk Arasında	8	249,88			

Anne-Baba ve Baba-Çocuk Arasında	4	284,63
Anne-Baba ve Anne-Çocuk Arasında	4	423,50
Evde Şiddet Yok	1259	786,70
Total	1499	

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam puanlarının evde şiddet kaynakları ve yaşantıları değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=65,721$; $p<.001$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın evde şiddet olmayan grupla, anne-çocuk/baba-çocuk arasında şiddet yaşanan grup arasında evde şiddet olmayan grubun lehine $p<.001$ düzeyinde; evde şiddet olmayan grupla, anne-baba/baba-çocuk arasında şiddet yaşanan grup arasında evde şiddet olmayan grubun lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

4.5.27. KENDİNE ZARAR VERMESİNE GÖRE :

Tablo 471. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Kendine Zarar Verici Davranışlarının Olup Olmaması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Benlik Saygısı	Var	397	15,451	5,170	,260	-6,712	1497	,000
	Yok	1102	17,324	4,614	,139			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam puanlarının kendine zarar verici davranışlarının olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak

anlamli bulunmuştur ($t=-6,712$; $p<.001$). Söz konusu farklılığın kendine zarar verici davranışları bulunmayan bireyler lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

4.5.28. SORUNLARINI KİMİNLE PAYLAŞTIĞINA GÖRE :

Tablo 472 Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)Sonaçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonaçları						
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>	
Benlik Saygısı	Anne ile	515	17,45	4,13	G.Arası	2027,964	6	337,994	15,270	,000	
	Baba ile	88	17,52	3,94							G.İçi
	Diğerleri	646	15,82	4,22							
	Anne/Diğer	40	16,18	3,39							
	Hiç Kimse	83	15,99	7,76							
	Herkesle	36	19,19	3,70							
	Anne Baba	91	19,90	7,86							
	Total	1499	16,83	4,84							

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam puanlarının sorunların kiminle paylaşıldığı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=15,270$; $p<.001$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffè çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffè testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffè çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 473. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanlarının Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Sonrası Post-Hoc Scheffé Testi Sonuçları

Kiminle (i)	Kiminle (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Anne	Baba	-0,076	0,543	0,888
	Diğer	1,623	0,278	0,000
	Anne / Diğer	1,272	0,772	0,100
	Hiç Kimse ile	1,459	0,556	0,009
	Herkesle	-1,748	0,811	0,031
	Anne / Baba	-2,454	0,535	0,000
Baba	Anne	0,076	0,543	0,888
	Diğer	1,699	0,535	0,002
	Anne / Diğer	1,348	0,897	0,133
	Hiç Kimse ile	1,535	0,720	0,033
	Herkesle	-1,672	0,931	0,073
	Anne / Baba	-2,378	0,703	0,001
Diğer	Anne	-1,623	0,278	0,000
	Baba	-1,699	0,535	0,002
	Anne / Diğer	-0,351	0,767	0,647
	Hiç Kimse ile	-0,164	0,549	0,764
	Herkesle	-3,371	0,806	0,000
	Anne / Baba	-4,078	0,527	0,000
Anne / Diğer	Anne	-1,272	0,772	0,100
	Baba	-1,348	0,897	0,133
	Diğer	0,351	0,767	0,647
	Hiç Kimse ile	0,187	0,906	0,836
	Herkesle	-3,019	1,081	0,005
	Anne / Baba	-3,726	0,893	0,000
Hiç Kimse ile	Anne	-1,459	0,556	0,009
	Baba	-1,535	0,720	0,033
	Diğer	0,164	0,549	0,764
	Anne / Diğer	-0,187	0,906	0,836
	Herkesle	-3,206	0,939	0,001
	Anne / Baba	-3,913	0,714	0,000
Herkesle	Anne	1,748	0,811	0,031
	Baba	1,672	0,931	0,073
	Diğer	3,371	0,806	0,000
	Anne / Diğer	3,019	1,081	0,005
	Hiç Kimse ile	3,206	0,939	0,001
	Anne / Baba	-0,707	0,926	0,446
Anne / Baba	Anne	2,454	0,535	0,000
	Baba	2,378	0,703	0,001
	Diğer	4,078	0,527	0,000
	Anne / Diğer	3,726	0,893	0,000
	Hiç Kimse ile	3,913	0,714	0,000
	Herkesle	0,707	0,926	0,446

Tabloda görülebileceği gibi, Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği toplam puanlarının sorunların kiminle paylaşıldığı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonrası post-hoc Scheffè testi sonucunda söz konusu farklılığın annesiyle paylaşan grupla diğerleri ile paylaşan grup arasında anne ile paylaşan grup lehine $p < .001$ düzeyinde; annesiyle paylaşan grupla kimseyle paylaşmam diyen grup arasında anne ile paylaşan grup lehine $p < .01$ düzeyinde; annesiyle paylaşan grupla herkesle paylaşan grup arasında herkesle paylaşan grup lehine $p < .05$ düzeyinde; annesiyle paylaşan grupla anne/baba paylaşan grup arasında anne/baba ile paylaşan grup lehine $p < .001$ düzeyinde; babasıyla paylaşan grupla diğerleri ile paylaşan grup arasında baba ile paylaşan grup lehine $p < .001$ düzeyinde; babasıyla paylaşan grupla kimseyle paylaşmam diyen grup arasında baba ile paylaşan grup lehine $p < .05$ düzeyinde; babasıyla paylaşan grupla anne/baba paylaşan grup arasında anne/baba ile paylaşan grup lehine $p < .01$ düzeyinde; diğerleri ile paylaşan grupla herkesle paylaşan grup arasında herkesle paylaşan grup lehine $p < .001$ düzeyinde; diğerleri ile paylaşan grupla anne/baba paylaşan grup arasında anne/baba ile paylaşan grup lehine $p < .001$ düzeyinde; anne/diğerleri ile paylaşan grupla herkesle paylaşan grup arasında herkesle paylaşan grup lehine $p < .001$ düzeyinde; anne/diğerleri ile paylaşan grupla anne/baba paylaşan grup arasında anne/baba ile paylaşan grup lehine $p < .001$ düzeyinde; hiç kimse ile paylaşmam diyen grupla herkesle paylaşan grup arasında herkesle paylaşan grup lehine $p < .001$ düzeyinde; hiç kimse ile paylaşmam diyen grup ile paylaşan grupla anne/baba paylaşan grup arasında anne/baba ile paylaşan grup lehine $p < .001$ düzeyinde; gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

4.6. TESTLER ARASI KORELATİF İŞLEMLER

4.6.1. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği ile Saldırganlık Ölçeği Korelasyonu

Tablo 474. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanları İle Saldırganlık Ölçeği Toplam Ve Alt Boyut Puanları Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Amacıyla Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

Puanlar	Değerler	Saldırganlık Ölçeği - Alt Ölçekleri					
		Fiziksel	Sözel	Öfke	Düşmanlık	Dolaylı	Toplam
Coopersmith Özsaygı	r	-,148	-,046	-,238	-,260	-,196	-,229
Toplam Puanı	p	,000	,074	,000	,000	,000	,000
	N	1499	1499	1499	1499	1499	1499

Tablodan da anlaşılacağı üzere, Coopersmith Benlik Saygısı puanları ile Saldırganlık ölçeği toplam ve alt boyut puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi sonucunda, Coopersmith Benlik Saygısı toplam puanları ile saldırganlık ölçeği fiziksel saldırganlık ($r=-,148$; $p<.001$); öfke ($r=-,238$; $p<.001$); düşmanlık ($r=-,260$; $p<.001$); dolaylı saldırganlık ($r=-,196$; $p<.001$) ve ölçek toplam puanı ($r=-,229$; $p<.001$) arasında negatif ve anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir. Coopersmith Benlik Saygısı puanları ile Saldırganlık ölçeği sözel saldırganlık alt boyutu arasındaki ilişki de negatif yönlü bulunmuştur ancak bu alt boyut için ilişki istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($r=-,046$; $p>.05$). Bulunan değerler göstermektedir ki, genel olarak öğrencilerin benlik saygıları ölçeğinden aldıkları puanlar yükseldikçe tüm saldırganlık ölçeği alt boyutlarından aldıkları puanlar düşmektedir.

4.6.2. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği ile Aile İçi İstismar Ölçeği Korelasyonu

Tablo 475. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanları İle İstismar Ölçeği Toplam Ve Alt Boyut Puanları Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Amacıyla Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

Puanlar	İstismar Ölçeği - Alt Ölçekleri						
	Değerler	Fiziksel	Gelişimi destekleme	Suçta yönelme ve cinsel ist.	İhmalkârlık ve duygusal tehdit	Eğitim istismarı	Uygun olmayan kural ve destek
Coopersmith Özsaygı	r	-,232	,349	-,088	-,170	-,088	-,035
Toplam Puanı	p	,000	,000	,001	,000	,001	,175
	N	1499	1499	1499	1499	1499	1499

Tablodan da anlaşılacağı üzere, Coopersmith Benlik Saygısı puanları ile İstismar ölçeği toplam ve alt boyut puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi sonucunda, Coopersmith Benlik Saygısı toplam puanları ile istismar ölçeği fiziksel istismar ($r=-,232$; $p<.001$); suçta yönelme ve cinsel istismar ($r=-,088$; $p<.01$); ihmalkârlık ve duygusal tehdit ($r=-,170$; $p<.001$); eğitim istismarı ($r=-,088$; $p<.01$) arasında negatif ve anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir. Ayrıca Coopersmith Benlik Saygısı puanları ile İstismar ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanları arasındaki ilişki de pozitif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($r=,349$; $p<.001$). Öte yandan, Coopersmith Benlik Saygısı puanları ile İstismar ölçeği uygun olmayan kural ve destek alt boyutu puanları arasındaki ilişki de negatif yönlü bulunmuştur ancak bu alt boyut için ilişki istatistiksel açıdan anlamlı değildir ($r=-,035$; $p>.05$). Hesaplanan değerler göstermektedir ki, öğrencilerin benlik saygıları ölçeğinden aldıkları puanlar yükseldikçe istismar ölçeği suçta yönelme ve cinsel istismar, ihmalkârlık ve duygusal tehdit, eğitim istismarı alt boyutlarından aldıkları puanlar düşmektedir.

4.6.3. Saldırganlık Ölçeği ve Aile İçi İstismar Ölçeği Korelasyonu

Tablo 476. Saldırganlık Ölçeği Toplam ve Alt Boyut Puanları İle İstismar Ölçeği Toplam ve Alt Boyut Puanları Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Amacıyla Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

Puanlar		Saldırganlık Ölçeği - Alt Ölçekleri						
		Değerler	Fiziksel	Sözel	Öfke	Düşmanlık	Dolaylı	Toplam
İstismar Ölçeği Alt Boyutları	Fiziksel İstismar	r	,225	,216	,195	,226	,238	,280
		p	,000	,000	,000	,000	,000	,000
		N	1499	1499	1499	1499	1499	1499
	Gelişimi destekleme	r	-,066	,022	-,025	-,064	-,052	-,053
		p	,010	,405	,338	,014	,044	,042
		N	1499	1499	1499	1499	1499	1499
	Suça yöneltme ve cinsel istismar	r	,132	,101	,115	,108	,127	,151
		p	,000	,000	,000	,000	,000	,000
		N	1499	1499	1499	1499	1499	1499
	İhmalkârlık ve duygusal tehdit	r	,166	,151	,149	,166	,217	,214
		p	,000	,000	,000	,000	,000	,000
		N	1499	1499	1499	1499	1499	1499
	Eğitim istismarı	r	,196	,163	,148	,132	,194	,214
		p	,000	,000	,000	,000	,000	,000
		N	1499	1499	1499	1499	1499	1499
	Uygun olmayan kural ve destek	r	,085	,120	,104	,119	,100	,131
		p	,001	,000	,000	,000	,000	,000
		N	1499	1499	1499	1499	1499	1499

Tablodan da anlaşılacağı gibi, istismar ölçeğinden alınan puanlarla saldırganlık ölçeğinden alınan puanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi sonucunda, fiziksel istismar alt boyutu puanları ile fiziksel saldırganlık alt boyutu ($r=,225$; $p<.001$); sözel saldırganlık alt boyutu ($r=,216$; $p<.001$); öfke alt boyutu ($r=,195$; $p<.001$); düşmanlık ($r=,226$; $p<.001$); dolaylı saldırganlık ($r=,238$; $p<.001$) ve toplam saldırganlık puanları ($r=,280$; $p<.001$) arasında pozitif ve anlamlı; gelişimi destekleme alt boyutu puanları ile fiziksel saldırganlık alt boyutu ($r=-,066$; $p<.05$); düşmanlık alt boyutu ($r=-,064$; $p<.05$); dolaylı saldırganlık alt boyutu ($r=-,052$; $p<.05$); toplam saldırganlık puanı ($r=-,053$; $p<.05$) arasında negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu; suça yönelme ve cinsel istismar ile fiziksel saldırganlık alt boyutu ($r=,132$; $p<.001$); sözel saldırganlık alt boyutu ($r=,216$; $p<.001$); öfke alt boyutu ($r=,195$; $p<.001$); düşmanlık ($r=,226$; $p<.001$); dolaylı saldırganlık ($r=,238$; $p<.001$) ve toplam saldırganlık puanları

($r=,280$; $p<.001$) arasında pozitif ve anlamlı; ihmalkârlık ve duygusal tehdit ile fiziksel saldırganlık alt boyutu ($r=,166$; $p<.001$); sözel saldırganlık alt boyutu ($r=,151$; $p<.001$); öfke alt boyutu ($r=,149$; $p<.001$); düşmanlık ($r=,166$; $p<.001$); dolaylı saldırganlık ($r=,217$; $p<.001$) ve toplam saldırganlık puanları ($r=,214$; $p<.001$) arasında pozitif ve anlamlı; eğitim istismarı ile fiziksel saldırganlık alt boyutu ($r=,196$; $p<.001$); sözel saldırganlık alt boyutu ($r=,163$; $p<.001$); öfke alt boyutu ($r=,148$; $p<.001$); düşmanlık ($r=,132$; $p<.001$); dolaylı saldırganlık ($r=,194$; $p<.001$) ve toplam saldırganlık puanları ($r=,214$; $p<.001$) arasında pozitif ve anlamlı; uygun olmayan kural ve destek ile fiziksel saldırganlık alt boyutu ($r=,085$; $p<.01$); sözel saldırganlık alt boyutu ($r=,120$; $p<.001$); öfke alt boyutu ($r=,104$; $p<.001$); düşmanlık ($r=,119$; $p<.001$); dolaylı saldırganlık ($r=,100$; $p<.001$) ve toplam saldırganlık puanları ($r=,131$; $p<.001$) arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler bulunduğu hesaplanmıştır.

4.7. HİPOTEZ KARŞILAŞTIRMA ANALİZLERİ

4.7.1. HİPOTEZ 1

1- Anne - babanın yaşı ilerledikçe aile içi algılanan şiddet azalır.

Tablo 477. Ailede Şiddet Bulunup Bulunmaması ve Annenin Yaşı Değişkenleri İçin Oluşturulan Çapraz Tablo

Grup	Cevap	Değer	annesinin yaşı				Total
			35 -alt	36-45	46-55	56-65	
şiddet var mı?	Var	N	36	154	48	2	240
		%	15,0	64,2	20,0	,8	100,0%
	Yok	N	142	864	244	9	1259
		%	11,3	68,6	19,4	,7	100,0%
Total	N	178	1018	292	11	1499	
	%	11,9%	67,9	19,5	,7	100,0	

Çözüm : Şiddet ve annenin yaşı açısından;

Grup	Cevap	Değer	annesinin yaşı				Total
			35 -alt	36-45	46-55	56-65	
şiddet var mı?	Var	N	36	154	48	2	240
		%	2.4	10.3	3.2	0.1	16
	Yok	N	142	864	244	9	1259
		%	9.5	57.5	16.4	0.6	84

Tabloda görüldüğü gibi; öğrencilerin % 84'ü şiddet yok , % 16'sı şiddetin var cevabını vermişlerdir. Şiddet var sütunu incelendiğinde ise annenin yaşının ilerlemesi aile içi algılanan şiddeti azaltmaz.

Tablo 478. Ailede Şiddet Bulunup Bulunmaması ve Babanın Yaşı Değişkenleri İçin Oluşturulan Çapraz Tablo

Soru	Grup	Değer	Babanın yaşı					Total
			35 -alt	36-45	46-55	56-65	66 üst	
şiddet var mı?	Var	N	3	136	86	15	0	240
		%	1,3	56,7	35,8	6,3	,0	100,0
	Yok	N	13	646	526	69	5	1259
		%	1,0	51,3	41,8	5,5	,4	100,0
Total	N	16	782	612	84	5	1499	
	%	1,1%	52,2	40,8	5,6	,3	100,0	

Şiddet ve babanın yaşı açısından;

Soru	Grup	Değer	Babanın yaşı					Total
			35 -alt	36-45	46-55	56-65	66 üst	
şiddet var mı?	Var	N	3	136	86	15	0	240
		%	0.2	9	6	1	0	17.2
	Yok	N	13	646	526	69	5	1259
		%	0.8	42	35	5	0	82.8

Tabloda görüldüğü gibi istatistiğe katılanların % 83'ü şiddetin olmadığını ifade etmektedirler.

35 yaşa kadar olan babaların şiddet uygulayanları sadece %02 dir ki bu değer küçüklüğü ihmal edilebilirliğini sağlar. 36 yaşından itibaren tablo incelendiğinde, baba yaşı ilerledikçe aile içi algılanan şiddetin azaldığı görülür ki hipotezimiz araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

4.7.2. HİPOTEZ 2

- 2- Anne - babanın eğitim düzeyindeki düşüklük, ergenlerin sorunlarını anne - baba ile paylaşmasını önler.

Tablo 479. Sorunların Kiminle Paylaşıldığı ve Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenleri İçin Oluşturulan Çapraz Tablo

Soru	Grup	Değer	Annenin eğitim düzeyi				Toplam
			Okula Gitmemiş	İlköğretim	Lise	Ünv. ve Üstü	
Kiminle paylaşırsınız?	Anne İle	N	28	322	136	29	515
		%	5,4	62,5	26,4	5,6	100,0
	Baba İle	N	5	53	24	6	88
		%	5,7	60,2	27,3	6,8	100,0
	Diğer	N	68	397	142	39	646
		%	10,5	61,5	22,0	6,0	100,0
	Anne-Diğer	N	1	29	7	3	40
		%	2,5	72,5	17,5	7,5	100,0
	Hiç kimse	N	8	50	18	7	83
		%	9,6	60,2	21,7	8,4	100,0
	Herkes	N	2	14	13	7	36
		%	5,6	38,9	36,1	19,4	100,0
	Anne-Baba	N	2	44	26	19	91
		%	2,2	48,4	28,6	20,9	100,0
Total	N	114	909	366	110	1499	
	%	7,6%	60,6	24,4	7,3	100,0	

Çözüm : Sorunların paylaşımı, annenin eğitim düzeyi açısından;

Soru	Grup	Değer	Annenin eğitim düzeyi				Toplam
			Okula Gitmemiş	İlköğretim	Lise	Ünv. ve Üstü	
Kiminle paylaşırsınız?	Anne İle	N	28	322	136	29	515
		%	2	21	9	2	34
	Baba İle	N	5	53	24	6	88
		%	0.3	4	2	0.4	6.7
	Diğer	N	68	397	142	39	646
		%	4.5	26	9	3	42.5
	Anne-Diğer	N	1	29	7	3	40
		%	0	2	0.5	0.2	2.7
	Hiç kimse	N	8	50	18	7	83
		%	0.5	3	1	0.4	4.9
	Herkes	N	2	14	13	7	36
		%	0.1	0.9	0.8	0.4	2.2
	Anne-Baba	N	2	44	26	19	91
		%	1	3	2	1	7
Total	N	114	909	366	110	1499	
	%	8.4	59.9	24,3	7,4	100,0	

Tablodaki % değerlerine bakıldığında, eğitim düzeyinin etkisi görülmemektedir. Araştırmada öğrenciler sorunlarını en çok “diğer” kişilerle paylaşmaktadır. İkinci sırada ise “anne” ile paylaşmaktadırlar.

Tablo 480. Sorunların Kiminle Paylaşıldığı ve Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenleri İçin Oluşturulan Çapraz Tablo

Soru	Grup	Değer	Babanın Eğitim Düzeyi				Toplam
			Okula Gitmemiş	İlköğretim	Lise	Ünv. ve Üstü	
Kiminle paylaşırsınız?	Anne İle	N	5	274	171	65	515
		%	1,0	53,2	33,2	12,6	100,0
	Baba İle	N	0	37	37	14	88
		%	,0	42,0	42,0	15,9	100,0
	Diğer	N	15	353	185	93	646
		%	2,3	54,6	28,6	14,4	100,0
	Anne-Diğer	N	2	18	11	9	40
		%	5,0	45,0	27,5	22,5	100,0
	Hiç kimse	N	1	43	23	16	83
		%	1,2	51,8	27,7	19,3	100,0
	Herkes	N	0	9	14	13	36
		%	,0	25,0	38,9	36,1	100,0
	Anne-Baba	N	0	29	43	19	91
		%	,0	31,9	47,3	20,9	100,0
Total	N	23	763	484	229	1499	
	%	1,5%	50,9	32,3	15,3	100,0	

Sorunların paylaşımı, babanın eğitim düzeyi açısından;

Soru	Grup	Değer	Babanın Eğitim Düzeyi			Ünv. ve Üstü	Toplam
			Okula Gitmemiş	İlköğretim	Lise		
Kiminle paylaşırsınız?	Anne İle	N	5	274	171	65	515
		%	0.4	18	11	4.5	33.9
	Baba İle	N	0	37	37	14	88
		%	0	2	2	1	5
	Diğer	N	15	353	185	93	646
		%	1	24	12.3	6.2	43.5
	Anne-Diğer	N	2	18	11	9	40
		%	0.2	1	0.7	0.6	2.5
	Hiç kimse	N	1	43	23	16	83
		%	0	3	1.5	1,3	5.8
	Herkes	N	0	9	14	13	36
		%	0	1	1	1	3
	Anne-Baba	N	0	29	43	19	91
		%	0	2	3	1.3	6.3
Total	N	23	763	484	229	1499	
	%	1.6	51	31,5	15,9	100,0	

Tabloda görüldüğü gibi; ergenlerin sorunlarını anne babayla paylaşmasında eğitim düzeyi bir faktör değildir.

4.7.3. HİPOTEZ 3

- 3- Ailede yaşayan kişi sayısının yüksek olması, ergenlerin anne - baba ile sorunlarını paylaşmasında azaltıcı rol oynar.

Tablo 481. Sorunların Kiminle Paylaşıldığı ve Evdeki Kişi Sayısı Değişkenleri İçin Oluşturulan Çapraz Tablo

Soru	Grup	Değer	Evdeki Kişi Sayısı				Toplam
			3 – Alt	4-5	6-7	8 - üst	
Kiminle paylaşırsınız?	Anne İle	N	92	334	82	7	515
		%	17,9	64,9	15,9	1,4	100,0
	Baba İle	N	15	62	10	1	88
		%	17,0	70,5	11,4	1,1	100,0
	Diğer	N	102	409	115	20	646
		%	15,8	63,3	17,8	3,1	100,0
	Anne-Diğer	N	9	23	8	0	40
		%	22,5	57,5	20,0	,0	100,0
	Hiç kimse	N	11	52	17	3	83
		%	13,3	62,7	20,5	3,6	100,0
	Herkes	N	6	28	2	0	36
		%	16,7	77,8	5,6	,0	100,0

	Anne-Baba	N	19	64	8	0	91
		%	20,9	70,3	8,8	,0	100,0
Total		N	254	972	242	31	1499
		%	16,9%	64,8	16,1	2,1	100,0

Çözüm : Sorunların paylaşımı ve evdeki kişi sayısı açısından;

Soru	Grup	Değer	Evdeki Kişi Sayısı				Toplam
			3 – Alt	4-5	6-7	8 - üst	
Kiminle paylaşsınız?	Anne İle	N	92	334	82	7	515
		%	6.1	22.3	5.5	0.5	34.4
	Baba İle	N	15	62	10	1	88
		%	1	4.1	0.7	0	5.8
	Diğer	N	102	409	115	20	646
		%	6.8	27.3	7.7	1.3	43.1
	Anne-Diğer	N	9	23	8	0	40
		%	0.6	1.5	0.5	0	2.6
	Hiç kimse	N	11	52	17	3	83
		%	0.7	3.5	1.2	0.2	5.6
	Herkes	N	6	28	2	0	36
		%	0.4	1.9	0.1	0	2.4
	Anne-Baba	N	19	64	8	0	91
		%	1.3	4,3	0.5	0	6.1
Total	N	254	972	242	31	1499	
	%	16,9%	64,9	16,2	2	100,0	

Tabloda yatay sütündeki değerlere bakıldığında, kişi sayısı 3 veya daha az kişiden oluşan aileler dikkate alınmazsa hipotezin doğruluğu görülmektedir.

4.7.4. HİPOTEZ 4

4- Sorunlarını anne - baba ile paylaşmayan ergenlerin kendine zarar verme davranışlarında artış olur.

Tablo 482. Kendine Zarar Verici Davranışlarının Olup Olmaması ve Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenleri İçin Oluşturulan Çapraz Tablo

Soru	Grup	Değer	Zarar Davranışı		Toplam
			Evet	Hayır	
Kiminle paylaşsınız?	Anne İle	N	101	414	515
		%	19,6	80,4	100,0
	Baba İle	N	18	70	88
		%	20,5	79,5	100,0
	Diğer	N	208	438	646
		%	32,2	67,8	100,0
	Anne-Diğer	N	15	25	40
		%			

	%	37,5	62,5	100,0
Hiç kimse	N	32	51	83
	%	38,6	61,4	100,0
Herkes	N	8	28	36
	%	22,2	77,8	100,0
Anne-Baba	N	15	76	91
	%	16,5	83,5	100,0
Total	N	397	1102	1499
	%	26,5%	73,5	100,0

Çözüm : Sorunların paylaşımı ve zarar veren davranış açısından;

Soru	Grup	Değer	Zarar Davranışı		Toplam
			Evet	Hayır	
Kiminle paylaşırsınız?	Anne İle	N	101	414	515
		%	6.7	27.6	34.3
	Baba İle	N	18	70	88
		%	1.2	4.7	5.9
	Diğer	N	208	438	646
		%	13.9	29.3	43.2
	Anne-Diğer	N	15	25	40
		%	1	1.7	2.7
	Hiç kimse	N	32	51	83
		%	2.1	3.4	5.5
	Herkes	N	8	28	36
		%	0.5	1.9	2.4
	Anne-Baba	N	15	76	91
		%	1	5	6
Total	N	397	1102	1499	
	%	26,4	73,6	100,0	

Tabloya bakıldığında, ergenlerin % 26.4 kendine zarar vermektedir. Sorunlarını anne – baba ile paylaşan ergenler % 8.9 dur. Sorunlarını paylaşmayan grup % 17,5 dir. Görülmektedir ki, sorunlarını anne – baba ile paylaşmayan ergenlerin kendilerine zarar verme davranışları sorunlarını anne – baba ile paylaşan gençlere göre daha çoktur.

4.7.5. HİPOTEZ 5

- 5- Anne - babanın eğitim düzeyi arttıkça gençlerde kendine zarar verici davranışlar azalır.

Tablo 483. Kendine Zarar Verici Davranışlarının Olup Olmaması ve Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenleri İçin Oluşturulan Çapraz Tablo

Soru	Grup	Değer	Zarar Davranışı		Toplam
			Evet	Hayır	
Anne Eğt.	Ok.Gitme miş	N	32	82	114
		%	28,1	71,9	100,0
	İlköğrtm	N	210	699	909
		%	23,1	76,9	100,0
	Lise	N	120	246	366
		%	32,8	67,2	100,0
	Ün.ve Üst	N	35	75	110
		%	31,8	68,2	100,0
Total	N	397	1102	1499	
	%	26,5%	73,5	100,0	

Çözüm : Annenin eğitim düzeyi ve kendine zarar veren davranış açısından;

Soru	Grup	Değer	Zarar Davranışı		Toplam
			Evet	Hayır	
Anne Eğt.	Ok.Gitme miş	N	32	82	114
		%	2,1	5,6	7,7
	İlköğrtm	N	210	699	909
		%	14	46,6	60,6
	Lise	N	120	246	366
		%	8	16,4	24,4
	Ün.ve Üst	N	35	75	110
		%	2,3	5	7,3
Total	N	397	1102	1499	
	%	26,4	73,5	100,0	

Tablo 484. Kendine Zarar Verici Davranışlarının Olup Olmaması ve Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenleri İçin Oluşturulan Çapraz Tablo

Soru	Grup	Değer	Zarar Davranışı		Toplam
			Evet	Hayır	
Baba Eğt.	Ok.Gitme miş	N	13	10	23
		%	56,5	43,5	100,0
	İlköğrtm	N	180	583	763
		%	23,6	76,4	100,0
	Lise	N	127	357	484
		%	26,2	73,8	100,0

	Ün.ve Üst	N	77	152	229
		%	33,6	66,4	100,0
Total		N	397	1102	1499
		%	26,5%	73,5	100,0

Babanın eğitim düzeyi ve kendine zarar veren davranış açısından;

Soru	Grup	Değer	Zarar Davranışı		Toplam
			Evvet	Hayır	
Baba Eğt.	Ok.Gitme miş	N	13	10	23
		%	0.9	0.8	1.7
	İlköğrtm	N	180	583	763
		%	12	38.9	50.9
	Lise	N	127	357	484
		%	8.5	23.8	32.3
	Ün.ve Üst	N	77	152	229
		%	5.1	10	15.1
	Total	N	397	1102	1499
		%	26,5	73,5	100,0

Tabloda görüldüğü gibi ilköğretim, lise ve üniversite eğitimleri dikkate alındığında eğitim düzeyi arttıkça gençlerde kendilerine zarar verici davranışlarda bulunanların sayısında azalma olduğu görülmektedir.

4.7.6. HİPOTEZ 6

6- Anne - baba arasında şiddet olan ergenler sorunlarını anne - baba ile paylaşmadıkları görülür.

Tablo 485. Anne-Baba Arasında Şiddet Olup Olmaması ve Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenleri İçin Oluşturulan Çapraz Tablo
(Not: “Şiddet Yok” diyenler elendi; şiddet tanımlaması yapanlar içindeki dağılım)

Soru	Grup	Değer	Şiddet		Toplam
			Anne-Baba	Diğerleri	
Kiminle paylaşırsınız?	Anne İle	N	26	42	68
		%	38,2	61,8	100,0
	Baba İle	N	3	5	8
		%	37,5	62,5	100,0
	Diğer	N	44	91	135
		%	32,6	67,4	100,0
	Anne-Diğer	N	3	3	6
		%	50,0	50,0	100,0
	Hiç kimse	N	3	12	15
		%	20,0	80,0	100,0

Herkes	N	0	3	3
	%	,0	100,0	100,0
Anne-Baba	N	1	4	5
	%	20,0	80,0	100,0
Total	N	80	160	240
	%	33,3%	66,7	38,2

Çözüm : Şiddet ve sorunların paylaşımı açısından;

Soru	Grup	Değer	Şiddet		Toplam
			Anne-Baba	Diğerleri	
Kiminle paylaşırsınız?	Anne İle	N	26	42	68
		%	10.8	17.5	28.3
	Baba İle	N	3	5	8
		%	1.3	2.1	3.4
	Diğer	N	44	91	135
		%	18.3	37.9	56.2
	Anne-Diğer	N	3	3	6
		%	1.3	1.3	2.6
	Hiç kimse	N	3	12	15
		%	1.3	5	6.3
	Herkes	N	0	3	3
		%	,0	1.3	1.3
	Anne-Baba	N	1	4	5
		%	0.4	1.5	1.9
Total	N	80	160	240	
	%	33,4	66,6	100	

Tabloda görüldüğü gibi; anne – baba arasında şiddet olan ergenler sorunlarını aile dışındaki kişilerle paylaşmayı tercih etmekte oldukları söylenebilir.

(18.3 diğerleriyle)

4.7.7. HİPOTEZ 7

7- Ailesinde ve kendisinde alkol kullanımı olan ergenlerin kendine zarar verdiği görülür.

Tablo 486. Alkol kullanımına göre ergenin kendine zarar vermesi değişkenleri için oluşturulan çapraz tablo

Soru	Grup	Değer	Zarar Davranışı		Toplam
			Evet	Hayır	
Alkol Kullanımı	Var	N	167	248	415
		%	40,2	59,8	100,0
	Yok	N	230	854	1084
		%	21,2	78,8	100,0
Total	N	397	1102	1499	
	%	26,5%	73,5	100,0	

Çözüm : Alkol ve zarar davranışı açısından;

Soru	Grup	Değer	Zarar Davranışı		Toplam
			Evet	Hayır	
Alkol Kullanımı	Var	N	167	248	415
		%	40,2	59,8	100,0
	Yok	N	230	854	1084
		%	21,2	78,8	100,0
Total		N	397	1102	1499
		%	26,5%	73,5	100,0

Ailesinde ve kendisinde alkol kullanımını olan ergenlerin kendine zarar verdiği görülür. Tablo 7 incelendiğinde ailesinde alkol kullanımını olan 415 kişidir. Bunun 167 kişisi (%40.2) kendisine zarar vermektedir. Alkol kullanmayan 1084 kişiden sadece 230'unda zararlı davranış görülmektedir ki, oranı da % 21.2 dir. Bu oranlar göstermektedir ki ailesinde ve kendisinde alkol kullanım olan ergenlerin kendilerine zarar verme oranları kullanmayanlara göre daha yüksektir.

4.7.8. HİPOTEZ 8

8- Anne - baba arasında şiddet olan ailelerde ergenlerin kendine zarar veren davranışlarında artış olur.

Tablo 487. Anne – Baba arasında şiddet olan ailede ergenin kendine zarar veren davranışlarını gösteren çapraz tablo

Soru	Grup	Değer	Zarar Davranışı		Toplam
			Evet	Hayır	
Anne- baba Şiddet	Var	N	39	41	80
		%	48,8	51,3	100,0
	Yok	N	68	92	160
		%	42,5	57,5	100,0
Total		N	107	133	240
		%	44,6%	55,4	100,0

Çözüm : Şiddet ve zarar davranışı açısından;

Soru	Grup	Değer	Zarar Davranışı		Toplam
			Evet	Hayır	
Anne- baba Şiddet	Var	N	39	41	80
		%	16.2	17.2	33.4
	Yok	N	68	92	160
		%	28.3	38.3	66.6
Total	N	107	133	240	
	%	44,5	55,5	100,0	

Tablolardaki oranlara bakıldığında, anne – baba arasında şiddet olan ailelerde ergenlerin kendilerine zarar veren davranışları, ailelerinde şiddet olmayan ailelere göre daha fazla olduğu söylenebilir.

4.7.9. HİPOTEZ 9

- 9- Anne - baba eğitim seviyelerinin düşük olduğu ergenlerin, eğitimlerini sosyal sınıflarda sürdürdükleri görülür.

Tablo 488. Öğrenim Görülen Alan ve Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenleri İçin Oluşturulan Çapraz Tablo

Soru	Grup	Değer	Annenin Eğitim Düzeyi				Toplam
			Okula Gitmemiş	İlköğretim	Lise	Ünv. ve Üstü	
Sınıf (Alan)	TS	N	71	441	118	28	658
		%	10,8	67,0	17,9	4,3	100,0
	TM	N	28	274	141	42	485
		%	5,8	56,5	29,1	8,7	100,0
	FM	N	15	194	107	40	356
		%	4,2	54,5	30,1	11,2	100,0
Total	N	114	909	366	110	1499	
	%	7,6%	60,6	24,4	7,3	100,0	

Çözüm : Anne eğitim düzeyi ve alan açısından

Soru	Grup	Değer	Annenin Eğitim Düzeyi				Toplam
			Okula Gitmemiş	İlköğretim	Lise	Ünv. ve Üstü	
Sınıf (Alan)	TS	N	71	441	118	28	658
		%	4.7	29.4	7.9	1.9	43.9
	TM	N	28	274	141	42	485
		%	1.9	18.3	9.4	2.8	32.4
	FM	N	15	194	107	40	356
		%	1	12.9	7.1	2.7	23.7
Total	N	114	909	366	110	1499	
	%	7,6	60,6	24,4	7,4	100,0	

Babanın eğitim düzeyi ve alan açısından;

Tablo 489. Öğrenim Görülen Alan ve Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenleri İçin Oluşturulan Çapraz Tablo

Soru	Grup	Değer	Babanın Eğitim Düzeyi				Toplam
			Okula Gitmemiş	İlköğretim	Lise	Ünv. ve Üstü	
Sınıf (Alan)	TS	N	17	407	191	43	658
		%	2,6	61,9	29,0	6,5	100,0
	TM	N	5	231	166	83	485
		%	1,0	47,6	34,2	17,1	100,0
	FM	N	1	125	127	103	356
		%	,3	35,1	35,7	28,9	100,0
Total	N	23	763	484	229	1499	
	%	1,5%	50,9	32,3	15,3	100,0	

Çözüm : Baba eğitim düzeyi ve alan açısından

Soru	Grup	Değer	Babanın Eğitim Düzeyi				Toplam
			Okula Gitmemiş	İlköğretim	Lise	Ünv. ve Üstü	
Sınıf (Alan)	TS	N	17	407	191	43	658
		%	1.1	27.2	12.7	2.9	43.9
	TM	N	5	231	166	83	485
		%	0.3	15.4	11.1	5.5	32.3
	FM	N	1	125	127	103	356
		%	0.1	8.3	8.5	6.9	23.8
Total	N	23	763	484	229	1499	
	%	1,5%	50,9	32,3	15,3	100,0	

Tablolara bakıldığında; anne – baba eğitim düzeyleri düştükçe çocukların eğitim tercihlerini sosyal bilgiler içerikli alanlardan yana kullandıkları görüldüğü söylenebilir.

7.10. HİPOTEZ 10

10- Sosyal sınıflarda okuyan ergenlerin anne - baba ile sorunlarını paylaşmadıkları görülür.

Tablo 490. Öğrenim Görülen Alan ve Sorunların Kiminle Paylaşıldığı Değişkenleri İçin Oluşturulan Çapraz Tablo

Soru	Grup	Değer	Alan (Sınıf)			Toplam
			TS	TM	FM	
Kiminle paylaşır sınıız?	Anne İle	N	220	178	117	515
		%	42,7	34,6	22,7	100,0
	Baba İle	N	34	34	20	88
		%				

	%	38,6	38,6	22,7	100,0
Diğer	N	293	206	147	646
	%	45,4	31,9	22,8	100,0
Anne-Diğer	N	20	15	5	40
	%	50,0	37,5	12,5	100,0
Hiç kimse	N	46	17	20	83
	%	55,4	20,5	24,1	100,0
Herkes	N	11	11	14	36
	%	30,6	30,6	38,9	100,0
Anne-Baba	N	34	24	33	91
	%	37,4	26,4	36,3	100,0
Total	N	658	485	356	1499
	%	43,9%	32,4	23,7	100,0

Çözüm : Alan değişkenine göre sorunlarını paylaşım açısından;

Soru	Grup	Değer	Alan (Sınıf)			Toplam
			TS	TM	FM	
Kiminle paylaşırsınız?	Anne İle	N	220	178	117	515
		%	14.7	11.9	7.8	34.4
	Baba İle	N	34	34	20	88
		%	2.3	2.3	1.3	5.9
	Diğer	N	293	206	147	646
		%	19.5	13.8	9.8	43.1
	Anne-Diğer	N	20	15	5	40
		%	1.3	1	0.3	2.6
	Hiç kimse	N	46	17	20	83
		%	3.1	1.1	1.3	5.5
	Herkes	N	11	11	14	36
		%	0.7	0.7	0.9	2.3
	Anne-Baba	N	34	24	33	91
		%	2.3	1.6	2.3	6.2
Total	N	658	485	356	1499	
	%	43,9	32,4	23,7	100,0	

Tablolardaki oranlara bakıldığında; ergenlerin bilgi ve yetenek seviyeleri yükseldikçe, sorunlarını ailesiyle paylaşma oranlarında bir düşme görülmektedir.

4.7.11. HİPOTEZ 11

11- Ergenlerin yaşları ilerledikçe kendine zarar veren davranışlarında artma görülür.

Tablo 491. Öğrencinin Yaşı ve Kendine Zarar Verici Davranışlarının Olup Olmaması Değişkenleri İçin Oluşturulan Çapraz Tablo

Soru	Grup	Değer	Öğrencinin Yaşı					Toplam
			14 ve altı	15 yaş	16 yaş	17 yaş	18 ve üstü	
Zarar	Evet	N	2	17	198	142	38	397
		%	,5	4,3	49,9	35,8	9,6	100,0
	Hayır	N	1	76	627	345	53	1102
		%	,1	6,9	56,9	31,3	4,8	100,0
Total	N	3	93	825	487	91	1499	
	%	,2%	6,2	55,0	32,5	6,1	100,0	

Çözüm : Ergenlerin yaş ve kendine zarar veren davranışları açısından;

Soru	Grup	Değer	Öğrencinin Yaşı					Toplam
			14 ve altı	15 yaş	16 yaş	17 yaş	18 ve üstü	
Zarar	Evet	N	2	17	198	142	38	397
		%	0.1	1.1	13.2	9.5	2.5	26.4
	Hayır	N	1	76	627	345	53	1102
		%	0.1	5.1	41.8	23	3.6	73.6
Total	N	3	93	825	487	91	1499	
	%	,2	6,2	55,0	32,5	6,1	100,0	

Tablolardaki % değerler incelendiğinde yaşın ilerlemesi ile kendine zarar verici davranışın artışı sonucu görüldüğü söylenemez.

4.7.12. HİPOTEZ 12

12- Anne - baba ile sorunlarını paylaşan gençlerin benlik saygısı puanları paralel yönde yükselir.

Tablo 492. Sorunlarını Farklı Kişilerle Paylaşan Öğrencilerin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeğinden Elde Ettikleri Puanların Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Standart Hata Değerleri (Ortalamaya göre büyükten küçüğe doğru sıralı)

Kiminle?	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$
Anne / Baba	91	19,901	7,864	0,824
Herkesle	36	19,194	3,702	0,617
Baba	88	17,523	3,942	0,42

Anne	515	17,447	4,133	0,182
Total	1499	16,828	4,837	0,125
Anne / Diğer	40	16,175	3,388	0,536
Hiç Kimse ile	83	15,988	7,762	0,852
Diğer	646	15,824	4,215	0,166

Çözüm : Sorunların paylaşımı ve benlik saygısı açısından; tablodaki sıralama incelendiğinde, sorunlarını ailesiyle paylaşan ergenlerin benlik saygısı puanları da paralel yönde yükseldiği söylenebilir.

4.8. ÖĞRETMENLERİN AÇIK UÇLU SORULARA VERDİKLERİ CEVAPLARIN %'Sİ

Tablo 493. Okulun Adı Değişkeni İçin f , % Değerleri

Okul	f	%
A Lisesi	8	10,8
B Lisesi	16	21,6
C Lisesi	12	16,2
D Lisesi	12	16,2
E Lisesi	14	18,9
F Lisesi	12	16,2
Total	74	100,0

Tablo 494. Cinsiyet Değişkeni İçin f , % Değerleri

Cinsiyet	f	%
Kız	54	73,0
Erkek	20	27,0
Total	74	100,0

Tablo 494. “Öğrencilerinizin size karşı saygısızca ve hoş olmayan davranışlarıyla karşılaşılıyor musunuz?” Sorusuna Verilen Cevaplar için f , % Değerleri

Cevaplar	f	%
Evet	60	81,1
Hayır	14	18,9
Total	74	100,0

Ek: 3 Cevaplar hakkında detaylı bilgi.

Tablo 495. “Şiddet olayı karşısında şahsen ve ekip olarak (yardımcıları ve öğretmenler) sağduyulu, serinkanlı olabiliyor musunuz?” Sorusuna Verilen Cevaplar için f , % Değerleri

Cevaplar	f	%
Evet	66	89,2
Hayır	8	10,8
Total	74	100,0

Tablo 496. “Formasyon bilgilerinizin güncellenmesi konusunda belli aralıklarla eğitime katılıyor musunuz?” Sorusuna Verilen Cevaplar için f , % Değerleri

Cevaplar	f	%
Evet	23	31,1
Hayır	51	68,9
Total	74	100,0

Tablo 497. “Ailelerle öğrenci hakkında bireysel görüşmeler yapılıyor mu ? Hangi sıklıkta ailelerle görüşmeler düzenliyorsunuz?” Sorusuna Verilen Cevaplar için f , % Değerleri

Cevaplar	f	%
Evet	66	89,2
Hayır	8	10,8
Total	74	100,0

Tablo 498. “Öğrencilerinize, okutulan müfredat dışında kendini ifade edebilme ve başkaları ile iletişim kurma becerilerine sahip olması anlamında eğitim zamanları ayırabiliyor musunuz?” Sorusuna Verilen Cevaplar için f , % Değerleri

Cevaplar	f	%
Evet	47	63,5
Hayır	27	36,5
Total	74	100,0

Tablo 499. “Öğrencilere boş zamanlarını değerlendirme alışkanlığının kazandırılması anlamında neler yapıyorsunuz?” Sorusuna Verilen Cevaplar için f , % Değerleri

Cevaplar	f	%
Evet	62	83,8
Hayır	12	16,2
Total	74	100,0

Tablo 500. “Öğrencilerin karşılaşılabilecekleri tüm tehditlerden haberdar olmaları ve bu konuda farkındalık kazanmaları açısından imkânlar dâhilinde eğitim zamanları ayırabiliyor musunuz?” Sorusuna Verilen Cevaplar için f , % Değerleri

Cevaplar	f	%
Evet	45	60,8
Hayır	29	39,2
Total	74	100,0

Tablo 501. “Öğretmen olarak ders içi ve dışında, öğrencilerinize zaman zaman azarlamak, tokat atma, bireysel ceza vermek (küsmek, yok saymak, arka sıraya göndermek, yalnız bırakmak) gibi davranışlarda bulunuyor musunuz?” Sorusuna Verilen Cevaplar için f , % Değerleri

Cevaplar	f	%
Evet	37	50,0
Hayır	37	50,0
Total	74	100,0

Tablo 502. “Okulunuzda şiddete karşı politikalar oluşturuldu mu? Genelde ne tür tedbirlere önem verildi?” Sorusuna Verilen Cevaplar için f , % Değerleri

Cevaplar	f	%
Evet	43	58,1
Hayır	31	41,9
Total	74	100,0

Tablo 503. “Şiddete yönelik başa çıkma stratejileri hakkında bir eğitim aldınız mı?” Sorusuna Verilen Cevaplar için f , % Değerleri

Cevaplar	f	%
Evet	9	12,2
Hayır	65	87,8
Total	74	100,0

BÖLÜM V

5. TARTIŞMA

Çocuğunuz sizin uzantınız değil,
Kendi düşünce ve duyguları olan değerli
ve özgün bir varlık..

Fitzhugh Dodson

Bu araştırma ile; “Aile İçi Çocuk İstismar Ölçeği” alt boyut puanlarının, “Saldırganlık Ölçeği” alt boyut puanları ile toplam puanlarının ve “Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri”nin, toplam puanlarının çeşitli değişkenler etkisiyle farklılaşıp farklılaşmadığı istatistiksel işlemlerle analiz edilmiştir.

-Yine araştırmada;

“Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri” toplam puanları ile “Saldırganlık Ölçeği” alt boyut puanları ve toplam puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla, pearson çarpım moment korelasyon analizleri yapılmıştır. Aynı amaç doğrultusunda “Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri” toplam puanları ile “Aile İçi Çocuk İstismar Ölçeği” alt boyut puanları arasındaki ilişki belirlenmeye çalışılmıştır. Son olarak da “Saldırganlık Ölçeği” alt boyut puanları ve toplam puanları ile “Aile İçi Çocuk İstismar Ölçeği” alt boyut puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla pearson çarpım moment korelasyon analizleri yinelenmiştir.

Araştırmamızın **birinci, ikinci ve üçüncü amacı** ışığında elde edilen analiz sonuçlarına bakıldığında;

Aile içi çocuk istismarı okulun *ekonomik düzeyi* açısından genel olarak incelendiğinde, düşük ve orta sosyo ekonomik seviyedeki okullarda eğitim gören öğrencilerin ailelerinde yaşanan istismarın yüksek sosyo ekonomik düzeydeki okullardan daha fazla olduğu söylenebilir. Bu bulgu ülkemizde yapılan diğer araştırmalarla tutarlıdır (İşmen,1999; Yenibaş,2001; Özdemir,1989; Tercan, 1995; Mangalıcı,2002; Siyez,2003).

Saldırganlık puanlarının okulun *ekonomik düzeyi* açısından genel olarak incelendiğinde fiziksel saldırganlık alt boyutunda, düşük ve orta sosyo ekonomik seviyedeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin saldırganlık puanlarının, yüksek sosyo ekonomik düzeydeki okullarda okuyan öğrencilerden daha fazla olduğu gözlemlenmiştir (Hatunoğlu,1994).

Yoksulluğun aile içinde stres yaratan bir durum olduğu, yoksul aileler arasında çocuk istismarına yol açan davranışlara daha çok rastlanılacağı tahmin edilmektedir (Kulaksızoğlu,2005,s.193).

Coopersmith benlik saygısı ölçeğinden alınan puanlar *okulun ekonomik düzeyi* açısından incelendiğinde, düşük grupta öğrenim gören öğrencilerinin benlik saygısı puanlarının, yüksek ve orta gruba göre daha fazla olduğu söylenebilir.

Düşük sosyo ekonomik çevrede yetişen gençlerin daha *mücadeleci* ve *duyarlı* oldukları, ailede ve çevrede oluşan yanlışları daha iyi farkettileri, yaşamı daha *rasyonalist* algıladıkları gözlemlenmiştir. Genelde evden kaçan gençlerin nedenleri incelendiğinde de aile içinde bir takım normal olmayan davranışları sezdikleri ve yolunda gitmeyen birşeyler var hükmüne vardıkları söylenebilir.

Tercan'ın (1995,s.128) araştırmasında, sosyo ekonomik düzey yükseldikçe çocukların üzgün olduklarında annelerinin neye üzüldüklerini sorma oranında, derslerine yardım etmeleri oranında da artma olduğu görülmektedir. Araştırmada orta ekonomik düzeyde babanın en çok döven kişi olduğu, alt ekonomik düzeyde ise annenin en çok döven kişi olduğu ifade edilmektedir. Her üç ekonomik düzeyde de azarlanarak cezalandırma vardır. Bu oran, sosyo ekonomik düzey yükseldikçe azarlama oranı azalmaktadır. Sosyo ekonomik

düzey yükseldikçe uyarmak, sevdiği şeylerden mahrum etmek, harçlığını kesmek gibi psikolojik yöntemlere daha çok başvurulduğu görülmektedir.

Aile içi çocuk istismarı, öğrenim görülen *alan* açısından genel olarak incelendiğinde TS grubunda eğitim gören öğrencilerin ailelerinde görülen istismarın, TM ve TF grubunda eğitim gören öğrencilerin ailelerinden daha fazla olduğu söylenebilir.

Saldırganlık puanlarının öğrenim görülen *alan* açısından genel olarak incelendiğinde TS grubunda öğrenim gören öğrencilerin saldırganlık puanlarının, TM ve TF grubundan daha fazla olduğu söylenebilir.

Coopersmith benlik saygısı ölçeğinden alınan puanların öğrenim görülen *alan* açısından genel olarak incelendiğinde TM ve TF grubunda okuyan öğrencilerin benlik saygısı puanlarının, TS grupta okuyan öğrencilerin puanlarından daha fazla olduğu söylenebilir. Bilgi ve yetenek seviyeleri yükseldikçe gençlerin sorunlarını ailesiyle paylaşma oranlarında da bir düşme görülmektedir (Hipotez 10).

Karabıyık'ın (2003,s.89) araştırmasında, sözel alan öğrencilerinin saldırganlık düzeyleri eşit ağırlık alan öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinden anlamlı olarak yüksek bulunmuştur. Bu bulgusu ile araştırmamızı desteklemektedir.

Resmi Liseler genelde öğrencilerin gelecekte planladıkları meslek seçimlerinde başarılı olmaları amacıyla, bilgi, beceri, ilgi, zeka doğrultusunda alanlara ayrılmıştır. Gelişimi destekleme ve eğitim istismarı alt boyutlarında TM ve FM alanlarında okuyan öğrencilerin ailelerinde yaşanan istismarın TS alanda okuyan öğrencilerin ailelerinden daha fazla olduğu söylenebilir.

Üniversitelere giriş sınavında sayısal (SAY), sözel (SÖZ) , ve eşit ağırlık (TM), dil ve genel yetenek sorularına cevap verilerek başarı puanı hesaplanmaktadır. Çocuklarının sınavlarda başarılı olabilmelerini sağlamak için çocuklarına baskı yapan aileler çoğunluktadır.

Aile içi çocuk istismarı *cinsiyet değişkeni* açısından genel olarak incelendiğinde, erkek öğrencilerin ailelerinde yaşanan istismarın kız öğrencilerden daha fazla olduğu söylenebilir. Ancak araştırmamızda *fiziksel istismar puanları kız öğrencilerin lehine gerçekleşmiştir* (Yenibaş,2001; Özdemir,1989; Kars,1994; Mangalçı,2002; Müderrisoğlu,2002).

İşmen'in (1999,s.274) araştırmasında çok yönlü istismar ve uygun olmayan kural ve destek boyutunda kızların erkeklere oranla daha yüksek puan aldıkları görülmüştür.

Bekçi'nin (2006,s.107) araştırmasında, "*Fiziksel istismar*" boyutu, cinsiyete, kardeş sayısına ve gelir düzeyine göre farklılık göstermektedir. Erkek öğrencilerin fiziksel istismar düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Beş ve daha fazla kardeşe sahip olanlar ve üç kardeşe sahip olanların tek çocuktan daha fazla fiziksel istismar yaşadıkları saptanmıştır. Düşük ve ortanın altı gelir düzeyine sahip ailelerin çocukları orta, ortanın üstü ve yüksek gelir düzeyine sahip ailelerin çocuklarına göre ve orta gelir düzeyine sahip ailelerin çocukları da yüksek gelir düzeyine sahip ailelerin çocuklarına göre daha fazla fiziksel istismar yaşadıkları tespit edilmiştir. Erkek öğrencilerin daha fazla fiziksel istismar görmesi haricinde diğer bulgular araştırmamızı destekler niteliktedir.

Saldırganlık puanlarının öğrencilerin *cinsiyet* değişkeni açısından genel olarak incelendiğinde fiziksel saldırganlık puanlarındaki farklılık *erkek öğrencilerin lehine gerçekleşmiştir. Öfke ve düşmanlık alt boyutlarında ise söz konusu farklılık kız öğrencilerin lehine* olduğu söylenebilir.

Can'ın (2002,s.59) çalışmasında, cinsiyet ve saldırganlık ilişkisinde fiziksel saldırganlık, erkeklerde kadınlardan daha yüksek bulunmuştur. Yaş ilerledikçe fiziksel saldırganlığın azaldığı saptanmıştır. Öğrenim durumu ile fiziksel saldırganlık arasında literatürle uyumlu negatif bir korelasyon vardır.

Coopersmith benlik saygısı ölçeğinden alınan puanların *cinsiyet* değişkeni açısından genel olarak incelendiğinde erkek öğrencilerin puanlarının kız öğrencilerin puanlarına göre daha fazla olduğu söylenebilir (Başkara,2002,s.82).

Genelde Türk toplumunda, kız çocuklara karşı uygulanan baskı ve özgürlüklerin kısıtlanması kızların kişilik gelişimlerini, etkilemektedir. Baskılanan ve kısıtlanan gençlerin tepki davranışlarında da artma görülmektedir. Literatürde araştırmalara bakıldığında da istismar düzeyleri ile benlik algıları arasında ters orantı dikkati çekmektedir.

Dizman'ın (2003,s.57) araştırmasında, toplam saldırganlık puanı açısından en yüksek saldırganlık puan ortalamasını anne – babası ile yaşayan çocuklarda kızların, anne yoksunu olan çocuklarda ise erkeklerin sahip olduğu görülmektedir. Genel ortalamalara bakıldığında erkek çocukların puan ortalamaları kız çocukların puan ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir.

Mangalcı'nın (2002,s.102) araştırmasında, çocuğun hatalarını sürdürmemesi için ailesi tarafından dövülmesi maddesine yönelik, ifade gençler tarafından % 84 lük bir oranla istismar olarak kabul edilmiştir. İfadeyi çoğunlukla kabul edenler erkek öğrencilerdir. Bu sonuç çocuğa dayak atılmasının ülkemizde sıklıkla rastlanan bir disiplin yöntemi olmasına bağlanabilir. Literatürde farklı çıkan araştırma sonuçlarına rastlanmaktadır.

Aile içi çocuk istismarı *öğrencinin yaşı* açısından genel olarak incelendiğinde, 18 ve üstü yaş grubu öğrencilerin ailelerinde yaşanan istismarın suça yönelme ve cinsel istismar, ihmalkarlık ve duygusal tehdit, uygun olmayan kural ve destek alt boyutlarında 14 ve altı yaş grubu ve 16 üstü yaş grubu öğrencilerin ailelerinden daha fazla olduğu söylenebilir (İşmen,1993; Siyez,2003).

Saldırganlık puanlarının *öğrencinin yaşı* açısından genel olarak incelendiğinde 18 ve üstü yaş grubunda öğrenim gören öğrencilerin saldırganlık puanlarının, 14 ve üstü yaş grubundan daha fazla olduğu söylenebilir.

Araştırmamızda, 825'i (%55,0), 16 yaş grubunda , 91 öğrenci (%6.1) bir grup 18 ve üstü yaş grubuna girmektedir. Resmi liselerde öğrencilerin sınıfta kalmaları ve genellikle sınıfta kalanların da TS sınıfta oldukları düşünülmektedir. Araştırmamızda 18 ve üstü yaş grubundaki öğrencilerin benlik saygılarının puan grafiğinde bir yükseliş görülmektedir. Hala lise iki öğrencisi olmaları hem kendileri hemde aileleri için mutsuzluk nedeni olabilmektedir. Anne – babalarıyla olumsuz ilişkiler içinde olabilirler. Bu sebeple genel olarak istismar puanlarında yükselme görülmüştür.

Aile içi çocuk istismarı *babanın yaşı* açısından incelendiğinde, babalarının yaşının 35 yaş ve altı grubunda olan öğrencilerin ailelerinde yaşanan fiziksel istismarın, 56-65 yaş grubundan daha fazla olduğu söylenebilir. (Hipotez 1) (Yenibaş,2001).

“Biliyorum tecrübem var, sonuçsuz kalsa da babam bazen babalık yönünü yeniden tanımlamaya çalıştı. O da diğerleri gibi babasının çocuk yetiştirme tarzına şiddetle karşı çıkmıştı. Ve o da diğerleri gibi bir sürü hatalar yaparak noktaladı. Babasının ona karşı çok katı olduğunu anlatırdı. İnan veya inanma ama büyük babam da babasında gördüğü hatalardan bahsedirdi. Ve büyük büyük babam da onun babasının yaptığı hataları tekrarlardı.”

Çünkü babalık fikri, sadakatsizlik ve şiddet gibi bazı yanlışları beraberinde getirir. Ve bazı erkekler için başarılı bir babalık hissi gerçek dışıdır (Goldman,2003,s.13).

Aile içi çocuk istismarı *kardeş sayısı ve kaçınıcı kardeş* değişkeni açısından genel olarak incelendiğinde, 3-4-5 kardeş olan öğrencilerin ailelerinde yaşanan istismarın, 1 ve 2 kardeş olan öğrencilerin ailelerinde yaşanan istismardan daha fazla olduğu söylenebilir (İşmen,1999; Yenibaş,2001).

Aile içi çocuk istismarı ailedeki *toplam kişi sayısı* değişkeni açısından genel olarak incelendiğinde, sayının 6-7 kişi olan öğrencilerin ailelerinde yaşanan istismarın, sayının 4-5 kişi olan öğrencilerin ailelerinden daha fazla olduğu söylenebilir (İşmen,1999); Yenibaş,2001).

Coopersmith benlik saygısı ölçeğinden alınan puanların *kardeş sayısı* değişkeni açısından genel olarak incelendiğinde, ailede tek çocuk olanların puanlarının 5 ve üstü kardeşe sahip öğrencilerin puanlarına göre daha fazla olduğu söylenebilir.

Kalabalık ailelerde çocuğa gösterilen ilgi ve sevgi bölünebilmektedir. Yeterli ilgi, sevgi ve şefkatten yoksun yetişen çocukların mutlulukları da eksik olmakta, bu durumda çeşitli sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Çocukların güven duymadıkları bir ortamda özdeşleşebilecekleri bir kişi de bulunmamakta ve çocuğun aile dışında yalnız kişileri örnek alabilir. Bu durumunda daha büyük tehlikelere yol açacağı söylenebilir (Hipotez 3).

Kulaksızıoğlunun araştırmasında, beş ve daha fazla kardeşi olanlarla, ailede sekiz ve daha çok kişi yaşayanlar çocukluklarında ve genel olarak daha çok fiziksel istismara uğradıklarını ifade edilmiştir. Gençlerin evlerindeki oda sayısı ile karşılaştıkları genel fiziksel istismar davranışları arasında da manidar bir ilişki bulunmuştur. Ailede mekan daraldıkça şiddet artmaktadır. Bu bulgu saldırganlığı açıklamak için ileri sürülen “organizmalar birer yaşam alanına sahiptir ve bu alanı korumak isterler, insanların yaşam alanlarının daraltılması, yaşamın devamına bir tehdit olarak algılanır, bu olgu da bireyleri saldırganlaştırır, görüşüne göre açıklanabilir (Kulaksızıoğlu, 2005,s.193).

Aile içi çocuk istismarı *annenin ve babanın eğitim düzeyi* değişkeni açısından genel olarak incelendiğinde, anne ve babaları okula gitmemiş ve ilk öğretim mezunu olan öğrencilerin ailelerinde yaşanan istismarın, anne ve babalarının eğitim seviyelerinin lise, üniversite ve üstü olan öğrencilerin ailelerinde yaşanan istismardan daha fazla olduğu söylenebilir (İşmen,1999; Yenibaş,2001; Kars,1994; Siyez,2003).

Saldırganlık puanlarının, *babanın eğitim düzeyi* açısından genel olarak incelendiğinde, dolaylı saldırganlık alt boyutunda, üniversite ve üstü eğitim düzeyinde olan babaya sahip öğrencilerin puanlarının, babaları ilköğretim düzeyinde olan öğrencilerin saldırganlık puanlarından daha fazla olduğu söylenebilir.

Bir hatırlatma yapalım dolaylı saldırganlık bireyin doğrudan yüzleşmeden kaçınma durumlarında öfkelenme eğilimini ölçer. Eğitim seviyesi yüksek olan ebeveyne sahip ergenlerin davranışa dönüştürülmeyen öfke davranışlarının varlığı söylenebilir. Literatüre bakıldığında saldırganlık davranışları genelde eğitim seviyesi düşük anne – babaya sahip ergenlerde görülmektedir.

Coopersmith benlik saygısı ölçeğinden alınan puanların *annenin ve babanın eğitim düzeyi* değişkeni açısından genel olarak incelendiğinde, anne – babası lise mezunu olan öğrencilerin puanlarının, anne – babası okula gitmemiş veya ilk okul mezunu olan öğrencilerin puanlarına göre daha fazla olduğu söylenebilir.

Eğitimli anne ve babaya sahip çocuklar her zaman daha pozitif düşüncelerle karşılaşabilirler. Eğitimli anne – baba , aynı zamanda zamanı yakalamakta da olumlu bir potansiyele sahip olabilmektedir. Uygun davranma modelleri geliştirebilirler. Kaygıdan uzak daha bilinçli gençlerin yetişmesine destek olabilirler. (Hipotez 5-9)

Çocuğun ailesinin yapısı, genişliği, sosyo – ekonomik ve kültürel düzeyi, onun ilk sosyal deneyimlerini, dolayısıyla duygusal ve toplumsal gelişmesini etkileyecektir. Çoğunlukla sosyo – ekonomik ve kültürel düzeyi yüksek olan ailelerden gelen çocukların, sosyo – ekonomik ve kültürel düzeyi daha aşağıda olan ailelerden gelen çocuklara oranla daha başarılı bir sosyal gelişim gösterdikleri savunulur (Yavuzer,2004,s.130).

Aile içi çocuk istismarı ailedeki *alkol, uyuşturucu, kumar ve suç* değişkenleri açısından genel olarak incelendiğinde, alkol, uyuşturucu, kumar ve suç unsurları olan öğrencilerin ailelerinde yaşanan istismarın, bu tür

alışkanlıkların görülmediği ailelerden daha fazla olduğu söylenebilir (İşmen,1999; Yenibaş,2001).

Coopersmith benlik saygısı ölçeğinden alınan puanların, *alkol, uyuşturucu, kumar ve suç* değişkenleri açısından genel olarak incelendiğinde, ailelerinde alkol, uyuşturucu, kumar ve suç unsurları bulunmayan öğrencilerin puanlarının, ailelerinde bu tür unsurlarının bulunduğu öğrencilerin puanlarına göre daha fazla olduğu söylenebilir.

Çocukların ilk eğitimlerini aldıkları aile ortamında, gördükleri davranış bozukluklarını ve kötü alışkanlıkları taklit etme eğilimleri olduğunu söyleyebiliriz. Ailede alkol ve uyuşturucu kullanımının çocuklara olan istismar davranışlarında arttırıcı bir etki yaptığı bilinmektedir. Bu nedenle çocuklardaki kişilik bozukluklarının nedenlerinden olduğu görülmektedir.

Saldırganlık puanlarının, ailedeki *alkol, uyuşturucu, kumar ve suç* değişkenleri açısından genel olarak incelendiğinde, ailelerinde alkol, uyuşturucu, kumar ve suç unsurları olan öğrencilerin puanlarının , ailelerinde bu tür unsurların bulunmadığı öğrencilerden daha fazla olduğu söylenebilir. (Hipotez 7)

Aksu'nun (2002,s.5) araştırmasında, Elazığ'daki lise öğrencilerinin psikoaktif madde kullanımı ve şiddet davranışı profilini ortaya koymak için 1100 denek üzerinde yapılan anket çalışması neticesinde; deneklerin daha çok temini kolay olan maddeleri seçtikleri, genelde bu maddeleri arkadaş çevresinden temin ettikleri ve aile kontrolünden uzak sokak ortamında kullandıkları, kenar mahalle ve gecekondu oturanlarda, ailesinde ya da çevresinde psikoaktif madde kullananlarda, aile içi ilişkileri kötü olanlarda, okul başarısı düşük ve *şiddet davranışı sergileyen gençlerde* madde kullanımının yüksek olduğu belirtilmiştir.

Çocuk ve ergenlerin madde kullanmaları ve madde bağımlılıkları araştırmacıların yoğun ilgisini çekmektedir. Salgın hastalıklarla ilgili araştırmalar bu konuya ilişkin verilere de yer vermektedir. Bu verilere göre;

- ★ Çocuk ve ergenlerin madde kullanma oranları giderek artmaktadır.
- ★ Madde kullanım bozuklukları, (SUD=Substance use disorders) daha erken yaşlarda oluşmaktadır.
- ★ Başta alkol olmak üzere bağımlılık yaratan diğer maddeler; araba kazaları, istenmeyen hamilelikler ve hıv virüsü kapma tehlikesini arttırmaktadır.
- ★ Madde kullanımı akademik başarıyı ve sorumluluk duygularını olumsuz yönde etkilemekte, aile içi problemlerin ve sosyal problemlerin tekrarlanmasına neden olmaktadır.
- ★ Genç yaşlarda başlanan madde kullanma, yaş ilerledikçe bağımlılık yaratan diğer maddelerin de kullanılmasına neden olmaktadır.

Çocukların ve ergenlerin %80'inin alkol kullandıkları, liseyi bitiren ergenlerin yaklaşık %54'ünün yasadışı uyuşturucu maddeleri denediği belirlenmiştir. En çok kullanılan marijuana'nın liselerin 8. sınıflarında %20,3, 10. sınıflarında %40,3 12. sınıflarında %48.8 oranlarında kullanıldığı saptanmıştır. Ecstasy, (gece klübü hapi) kullanımında büyük artış gözlenmektedir.

Madde kullanan ergenlerde, madde kullanmayan ergenlere nazaran iki hatta üç misli anksiyete, depresyon, yemek düzensizliği görülmekte ve bunlarla bağlantılı olarak konsantrasyon eksikliği ve hiperaktivite sorunları da ortaya çıkmaktadır. Ayrıca , empulsif bozukluklar (istem dışı davranışlar) ve tecavüzkar davranışlar (agresif) da görülmektedir. Madde bağımlılığı, çocuk gelişim döneminin risk faktörü olarak kabul edilmektedir. Gençlerin bir kısmı madde kullanmayı keyif alma, sıkıntılardan kurtulma ve stresi yenme aracı olarak algılamaktadır (Johnston, O'Malley&Bachman,2000,s.517-519-520-521).

Aile içi çocuk istismarı, *ailede şiddet uygulayan var mı ve kimler* değişkeni açısından genel olarak incelendiğinde, şiddetin anne - baba ve anne – çocuk, baba - çocuk arasında olduğunu belirten öğrencilerin ailelerinde yaşanan istismarın, şiddetin yaşanmadığı ailelerden daha fazla olduğu söylenebilir.

Saldırganlık puanlarının, *ailede şiddet uygulayan var mı ve kimler* değişkeni açısından genel olarak incelendiğinde, şiddetin anne – çocuk, baba - çocuk arasında olduğunu belirten öğrencilerin, ailede şiddet yok yanıtını veren öğrencilerin puanlarından daha fazla olduğu söylenebilir. (Hipotez 8)

Coopersmith benlik saygısı ölçeğinden alınan puanların *ailede şiddet uygulayan var mı ve kimler* değişkenleri açısından genel olarak incelendiğinde, ailelerinde şiddet bulunmayan öğrencilerin puanlarının, ailelerinde *anne – baba arasında* ve *anne - baba ile kendileri* arasında şiddet olan öğrencilerin puanlarına göre daha fazla olduğu söylenebilir.

Çocuk televizyon seyrederek veya kitap okuyarak şiddete yönelmez. Şiddet hareketlerini aile çevresinden öğrenir. Çocuğunuzun bu davranışları nasıl öğrendiğini özetlersek;

- ★ Anababa, çocuğun psikolojik ihtiyaçlarını yerine getirmez ve çocukta nefret, öfke, şiddet duygularını uyandırır, çocuk şiddete yönelir.
- ★ Çocuklar, şiddete başvuran anababaları taklit ederek şiddeti öğrenirler
- ★ Anababa çocuğun şiddet hareketlerine , örneğin bir başka çocuğu dövmesine, karşı çıkmadığı sürece çocuk şiddete yönelir.
- ★ Çocuklar, şiddet duygularını boşaltma olanağı bulamadıkları zaman şiddet hareketlerine saparlar (Dodson,2000,s.194).

Aile içi çocuk istismarı, *ailede kendinize zarar verici davranışınız oldu mu* değişkeni açısından genel olarak incelendiğinde, kendine zarar veren davranışları olan öğrencilerin ailelerinde yaşanan istismarın, kendine zarar veren davranışları olmadığını belirten öğrencilerin ailelerinden daha fazla olduğu söylenebilir.

Saldırganlık puanlarının, *kendine zarar veren davranışınız oldu mu* değişkeni açısından genel olarak incelendiğinde, kendine zarar veren davranışları olduğunu belirten öğrencilerin, kendine zarar veren davranışları olmadığını belirten öğrencilerin puanlarından daha fazla olduğu söylenebilir.

Coopersmith benlik saygısı ölçeğinden alınan puanların, *kendine zarar verici davranışınız oldu mu* değişkeni açısından genel olarak incelendiğinde, kendine zarar veren davranışları olmayan gruptaki öğrencilerin puanlarının, kendilerine zarar verici davranışlarının olduğunu belirten öğrencilerden daha fazla olduğu söylenebilir.

Çocuğu şiddete yönelmekten engelleyecek en güçlü etmen “sevgi” dir. Çocuğun düşmanca duygularla dolu saldırgan biri olarak yetişmemesi için en etkili silahtır. Saldırgan, düşman tavırlı kişilerin, çocukluklarında gerçek sevgi ve şefkatten yoksun kalmış kişiler olduğu bugün kesinlikle kanıtlanmıştır. Çocuğun saldırgan olmaması için, onun önüne birtakım engeller, kısıtlamalar koyacağınız yerde, bu sonuca sevginizle, şefkatinizle, içtenliğinizle ulaşmayı denersek en doğru yolu tutmuş oluruz (Dodson,2000,s.196).

Aile içi çocuk istismarı, *ailede sorunlarınızı kiminle paylaşırsınız* değişkeni açısından genel olarak incelendiğinde, sorunlarımı *diğerleriyle* paylaşırım ve sorunlarımı *hiçkimseyle* paylaşmam ifadesini olumlu yanıtlayan öğrencilerin ailelerinde yaşanan istismarın, sorunlarını annesiyle paylaştığını belirten öğrencilerin ailelerinden daha fazla olduğu söylenebilir. (Hipotez 4-6)

Saldırganlık puanlarının ailede sorunlarınızı kiminle paylaşırsınız değişkeni açısından genel olarak incelendiğinde, sorunlarını diğerleriyle paylaşırım ifadesini olumlu yanıtlayan öğrencilerin, sorunlarını anne – baba ile paylaştığını belirten öğrencilere göre daha fazla olduğu söylenebilir.

Çocuk eğitiminde, ailenin ve çevrenin, çocuğun çağına ve yaşına uygun olmayan beklentilerinin olması, bu beklentilerin gerçekleşmesi için ailenin aşırı baskı ve dayığa kadar varan ceza ve şiddet yöntemlerine sıklıkla başvurması, yetişkinler arasındaki iletişim bozukluğunun temel nedenlerinden biridir (Köknel,1997,s.248).

Araştırmada, Coopersmith benlik saygısı ölçeğinden alınan puanların, *sorunlarını* anne – babasıyla ve herkesle paylaşan gençlerde daha yüksek çıktığı söylenebilir. (Hipotez 12)

Çocuğun aile içinde, kendisine önem verildiğini ve sevildiğini hissetmesi, kendisini daha fazla olumlu ve güçlü hissetmesine neden olabilmektedir. Çalışmamızda anne ile olan yakın ilişki ve sevgi bağının da önemli olduğu görülmektedir. Genel olarak araştırma sonuçlarına bakıldığında demokratik ve sevecen bir ortamda yaşayan, sorunlarını ailesiyle paylaşabilen gençler, yaşama ve kendilerine karşı daha olumlu bakabildikleri düşünülebilir. Aile içindeki yakın ilişkiler çocukları kaygılardan uzak tutabilmekte ve mutlu edebilmektedir. Buna karşılık şiddetin her türlü çocuklarda saldırganlık dürtüsünün ortaya çıkmasına ve kendilerini değersiz görmelerine neden olabilmektedir.

Araştırmanın 4'üncü amacına uygun analiz sonuçlarına bakıldığında;

Coopersmith Benlik Saygısı toplam puanları ile Saldırganlık Ölçeği fiziksel saldırganlık, öfke, düşmanlık, dolaylı saldırganlık ve ölçek toplam puanı arasında negatif ve anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir. Coopersmith Benlik Saygısı puanları ile Saldırganlık Ölçeği “sözel saldırganlık” alt boyutu arasındaki ilişki de negatif yönlü bulunmuştur ancak bu alt boyut için ilişki istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. Bulunan değerler göstermektedir ki, *genel olarak öğrencilerin benlik saygıları ölçeğinden aldıkları puanlar yükseldikçe tüm saldırganlık ölçeği alt boyutlarından aldıkları puanlar düşmektedir.*

Ergenlik çağında olan çocuk kendi içinde bir iç savaş yaşamaktadır. Bir yarısı, anne babasının bağımlılığından kurtularak kendi ayaklarının üzerinde durmak isterken; diğer yarısı, anne babasının dizinin dibinde rahat ve emin bir şekilde yaşamak istemektedir (Dodson,2000,s.241).

Özgüveni az olan veyahut da depresyondan müzdarip olan ergenler kendilerini bozuk değersiz şanssız ve işe yaramaz olarak tanımlamak eğilimindedirler. Çocuklar iyi olmadıklarını düşünmeleri halinde davranışlarıyla bunu onaylarlar. Bu inanışları kendilerini kolaylıkla suça teşvik edebilir niteliktedir (Wilde,1996,s.119).

Doğan'ın (2001,s.70) araştırmasında elde edilen bulgulara bakıldığında; Ailede duygusal olarak ihmal edilen, sağlıklı ilişkiler kuramayan ve tutarsız bir disiplin anlayışına maruz kalan ergenlerin saldırgan davranışlarında artma görülmüştür. Bu yönüyle araştırmamızı desteklemektedir.

Soru maddeleri bazında bakıldığında, olumsuz bir iletişim şekli, ailesi tarafından dışlanan, duygularına önem verilmeyen, evinde mutlu olmayan ve evinden sık sık uzaklaşmayı düşünen gençlerin benlik saygıları puanları düşük çıkabilmekte ve saldırganlıkları artmaktadır. Bu durum literatürdeki aile ilişkileri ile ilgili ve aile içi psikolojik örüntülerle ilgili diğer araştırmalara bakıldığında bulguları araştırmamızı destekler niteliktedir (Olmuş,2001,s.124; Karabıyık, 2003,s.85; Öztürk, 1990,s.83, Kahraman, 2000,s.75; Örgün, 2000,s.102; Kulaksızoğlu,2005,s.75).

Coopersmith Benlik Saygısı toplam puanları ile İstismar ölçeği ; fiziksel istismar, suça yöneltme ve cinsel istismar, ihmalkarlık ve duygusal tehdit, eğitim istismarı arasında negatif ve anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir. Ayrıca *Coopersmith Benlik Saygısı puanları ile İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanları arasındaki ilişki de pozitif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur.* Öte yandan, Coopersmith Benlik Saygısı puanları ile İstismar Ölçeği uygun olmayan kural ve destek alt boyutu puanları arasındaki ilişki de negatif yönlü bulunmuştur, ancak bu alt boyut için ilişki istatistiksel açıdan anlamlı değildir. *Hesaplanan değerler göstermektedir ki, öğrencilerin benlik saygıları ölçeğinden aldıkları puanlar yükseldikçe istismar ölçeği, fiziksel istismar, suça yöneltme ve cinsel istismar, ihmalkarlık ve duygusal tehdit, eğitim istismarı alt boyutlarından aldıkları puanlar düşmektedir.*

Çocuğun fiziksel olarak istismar edilmesi onun duygusal bakımdan da hasara uğratılmasına neden olmaktadır. Çocuğun istismarı gelişmenin bütün yönlerini etkilemekte ve bu etki yetişkinlik döneminde de devam etmektedir. Her dayak yiyişinde, çocuğumuza bizden nefret etmeyi, korkmayı ve bizi önemsememeyi öğretiyoruz. Daha da önemlisi dayak bazen çocuklarda derin bir intikam duygusu yaratır (Kulaksızoğlu,2005,s.191; Dodson,2000,s.53).

Örneklem grubunu oluşturan toplam 1499 öğrencinin, 3'ü (%0,2) 14 yaş ve altında; 93'ü (%6,2) 15 yaş grubunda; 825'i (%55,0) 16 yaş grubunda ve 487'i (%32,5) 17 yaş grubunda; 91'i ise (%6,1) 18 yaş ve üstü yaş grubunda bulunmaktadır. Araştırmamızda görülen Coopersmith benlik saygısı aritmetik ortalamalarına bakıldığında; 14 yaş grubunun ortalama puan değeri **18,00**; 15 yaş grubunun ortalama puan değeri **16,28**; 16 yaş grubunun ortalama puan değeri **16,83**; 17 yaş grubunun ortalama puan değeri 16,88; 18 yaş grubunun ortalama puan değeri 17,04 bulunmuştur. Bu bağlamda bilinen gelişim özelliklerine bakıldığında, 14 yaşındaki genç, canlı, enerji dolu ve iyimserdir. Herhangi bir konunun iki yönünün de görür ve bağımsızca fikir yürütür. Thurstone'a göre, insan zekasının en önemli iki yönün olan dil anlayışıyla sözcük seçimi, 14 yaşında yetişkinlerin düzeyine çok yaklaşır. Bu yaş, mantıklı ve gerçekçi düşüncenin arttığı bir dönemdir. 14 yaşın diğer tipik bir yanı da, bu dönemde ergenin mutlu olması ve kendine güven duymasıdır. 15 yaşındaki genç, 14 yaşındaki mutlu, enerjik ve güvne dolu yanının tam tersine, ilgisiz ve kayıtsızdır. Bu yaşın en önemli özelliklerinden biri, duyguların giderek hassaslaşmasıdır. 15 yaş gencinin duygularındaki değişim, onun alınganlaşmasına bir çok konuda rahatsız olmasına, bazı şeylere karşı koymasına ve bazılarından da korkmasına yol açar. 15 yaş genci, eleştirici bir gözle kendini algılar ve işlerini tek başına yapma zorunlulu,şxğunu duyar. Ergen, bu dönemde diğer insanlara bağlı olduğunun bilincine iyice varır, bu da onda bir gerilim yaratır. 16 yaşındaki ergen, büyükler üzerinde yetişkin etkisi bırakır. Kendini daha iyi yönetebilmekte, duygusal acıdan düzene kavuşmaktadır. Bu döneme bir hazırlık niteliğini taşıyan 15 yaşın ardından, 16 yaşın en önemli özelliği, bu yaşta bireyin kendine olan güveninin yeniden artması şeklindedir (Yavuzer,2004,s.279).

Bu durum araştırma sonucunda oluşan ortalama % değerlerini (14yaş grubu 3 kişi olduğu için bu değerlendirmeye dahil etmesekte diğer iki yaş grubu için söyleyebiliriz) desteklemektedir.

Literatüre bakıldığında; ailelerinde şiddet olan ergenlerin ruhsal belirti düzeyi ailelerinde şiddet olmayan ergenlerden daha fazla bulunmuştur. Fiziksel istismara maruz kalanların depresyon puan ortalamalarının maruz kalmayanlara oranla anlamlı derecede yüksek olduğu saptanmıştır. Bu konuda yapılmış olan araştırmalar düşük özsaygı ve depresyonun adolesan istismarının en belirgin göstergeleri olduğunu savunulmuştur. Genel örüntü olarak algılanan beklentilerin çocuğun yapabildiklerinden yüksek olduğu durumlarda da, benlik değerlendirmelerinin düşük olduğu görülmektedir. Ergenlerin aile ortamında ihtiyaçları ve sıkıntıları olduğunda yalnız olmadığını hissetmesi gibi destekleyici, güven verici, kabul eden ve sevgiye dayalı bir beraberlikte olumsuz otomatik düşüncelerin azaldığı görülmüştür. Ergenlerin algıladıkları duygusal istismar seviyeleri yükseldikçe benlik algılarının düştüğünü ancak genel kaygı düzeylerinin yükseldiği ortaya konmuştur. Aynı araştırma erkeklerde algılanan duygusal istismar suça yöneltme alt boyutu düzeyi yükseldikçe benlik algısının düştüğünü ortaya koymuştur. Örnek verilen araştırmalarda soru bazında benlik saygısını destekleyici sonuçlar görülmüştür (Kahraman, 2000,s.90; Müderrisoğlu,2002,s. 88; Gabay, 1996, s.117; Öztütüncü, 1996, s.83; Savi, 1999,s.136).

İstismar Ölçeği ve Saldırganlık Ölçeği alt boyutlarıyla beraber aralarındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan analizde;

Fiziksel İstismar alt boyutu puanları ile fiziksel saldırganlık alt boyutu, sözel saldırganlık alt boyutu, öfke alt boyutu, düşmanlık, dolaylı saldırganlık ve toplam saldırganlık puanları arasında *pozitif ve anlamlı*;

Gelişimi destekleme alt boyutu puanları ile fiziksel saldırganlık alt boyutu, düşmanlık alt boyutu, dolaylı saldırganlık alt boyutu ve toplam saldırganlık puanı arasında *negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu*;

Suçta yöneltilme ve cinsel istismar ile fiziksel saldırganlık alt boyutu, sözel saldırganlık alt boyutu, öfke alt boyutu, düşmanlık, dolaylı saldırganlık ve toplam saldırganlık puanları arasında *pozitif ve anlamlı*;

İhmalkarlık ve duygusal tehdit ile fiziksel saldırganlık alt boyutu, sözel saldırganlık alt boyutu, öfke alt boyutu, düşmanlık, dolaylı saldırganlık ve toplam saldırganlık puanları arasında *pozitif ve anlamlı*;

Eğitim istismarı ile fiziksel saldırganlık alt boyutu, sözel saldırganlık alt boyutu, öfke alt boyutu, düşmanlık , dolaylı saldırganlık ve toplam saldırganlık puanları arasında *pozitif ve anlamlı*;

Uygun olmayan kural ve destek ile fiziksel saldırganlık alt boyutu, sözel saldırganlık alt boyutu, öfke alt boyutu, düşmanlık, dolaylı saldırganlık ve toplam saldırganlık puanları arasında *pozitif ve anlamlı ilişkiler bulunduğu hesaplanmıştır*.

Araştırma sonuçlarında; aile içi istismarın tüm boyutlarında alınan puanlarla, saldırganlığın tüm boyutlarında ve toplam saldırganlık puanlarında *pozitif yönlü ve anlamlı* ilişkilerin bulunduğu hesaplanmıştır.

Doğumdan başlayarak yenidoğanın, bebeğin, çocuk ve ergenin çeşitli derecede bakıma, korunmaya ve yönlendirilmeye gereksinimi vardır. Bu temel gereksinimler onların büyüme, gelişme ve ruh sağlığı açısından önemlidir. Çocuğun yetiştirilmesinde ihmal ve istismarın işe karışması bedensel ve ruhsal gelişmeyi birçok alanda etkilemektedir. Beslenmesi, tedavi ve korunması ile ilgili istismar çocuğun bedensel gelişimini engelleyecek, hatta yaşam süresini kısıtlayacaktır. Ruhsal gelişimde ise kendine güveninin olmaması, yaşıt ilişkilerinde, toplumsal ilişki ve etkileşimde beceriksizlik, sağlıklı bir kimlik duygusu ile birlikte yeterli bir kişiliğin gelişimini engelleyecektir. Çocuklar, insan ilişkilerini, gelişimleri sırasında birlikte oldukları ve uzun süre birlikte yaşadıkları erişkinlerden öğrenmektedirler. Bu nedenle kendilerine uygulanan bu tutumları olması gereken tutumlar olarak öğrenmekte, ergenlik ve

yetişkinlik döneminde bu kez kendileri bu tutumları sergilemektedirler (Şenol,2006,s.112).

Yaşam yaratmak, yaşamın içine zar gibi rastgele fırlatılıp atılan insanın salt bir yaratık olma durumunu aşması demektir. Oysa yaşamı yok etmek yaşamı aşmak, edilgenliğin dayanılmaz acısından kurtulmak demektir. Yaşam yaratabilmek güçsüz insanda bulunmayan birtakım nitelikler gerektirir. Yaşamı yok etmek içinse yalnızca bir tek nitelik “şiddete başvurmak” yeter. Güçsüz insan tabancası, bıçağı ya da kuvvetli bir bileği olduğu sürece başkalarının ya da kendisinin içindeki yaşamı yok ederek aşabilir onu. Böylece kendisini yadsıyan yaşamdan öç almış olur. Ödünleyici şiddet güçsüzlükten doğan, güçsüzlüğü ödünleyen bir şiddet türüdür. Yaratamayan insan yok etmek ister; yaratırken, yok ederken salt bir yaratık olma rolünün ötesine geçer. Camus Cligula’ya şunları söyleyerek bu fikri özlü olarak dile getirmiştir: “yaşıyorum, öldürüyorum, yok etmenin insanı kendinden geçiren gücünü yaşıyorum; bununla karşılaştırıldığında yaratmanın gücü çocuk oyuncağından başka bir şey değil.” Bu, sakatların, yaşamın kendilerinden insanca güçlerini olumlu bir biçimde ortaya dökme yetisini esirgediği kişilerin kullandığı şiddettir. Böyle insanların yoketme gereksinmesi duymaları salt insan olmalarındandır; çünkü insan olmak nesne olma durumunu aşmak demektir (Fromm,1994,s.25).

Toplumumuzda çocuk yaşlardaki cinsel istismar bir hayli yüksek orandadır. Cinsel istismar dokunmaktan cinsel ilişkiye kadar uzanan bir evrim içinde ele alınır , yaş olarak da çocukluktan , orta ergenlik gençliğe kadar 5 yaşından başlamak kaydıyla bu evreler görülmektedir. Cinsel tacize uğrayan kız çocuklarında %20-30, erkeklerde de %10-15 ırza geçilme vakkası görülmektedir (Briere,1992,s.4).

Çocuk cinsel istismarının etkilerini gruplandırırsak;

Kısa Vadede Olan Etkilerin İncelenmesi

Cinsel Uyum Problemleri

- ★ Cinsel konularda kaygı
- ★ Ergenlerde zamansız ilgi uyandırma
- ★ Cinsel arzuların kontrol edilememe korkusu
- ★ Her önüne gelen ile cinsel ilişkiye girme
- ★ Küçük çocuklara sarkıntılık
- ★ Sık sık mastürbasyon
- ★ Heteroseksüel ilişkilere ani geçiş
- ★ Zührevi hastalıklar
- ★ Hamilelik
- ★ Fahişelik

Kişisel İlişkiler

- ★ Sosyal ilişkilerde şaşkınlık
- ★ Erişkinlerle temas kurmaktan korkmak
- ★ Evden kaçma
- ★ Yaşlı kadınlarla düşmanca etkileşim
- ★ Yetişkinlerden şefkat beklemek
- ★ Adam öldürme düşüncesi ve fantaziler

Eğitim Problemleri

- ★ Öğrenme güçlüğü
- ★ Okulu kırma
- ★ Ani davranış bozuklukları
- ★ Olağan aktivitelere katılmamak
- ★ Kendine saygıyı yitirmek

Psikolojik Belirtiler

- ★ Kişisel suçluluk – utanç, çocukluk haline geri dönüş
- ★ Çocukluk aktivitelerinden uzaklaşma eğilimi
- ★ Obezite
- ★ Endişe duymak, şiddetli anksiyete nevroz
- ★ Bedensel belirtiler

- ★ Sinirsel belirtiler, nöbetler, sara krizleri
- ★ İntihar etme düşüncesi
- ★ Davranış bozuklukları, görevi ihmal etme, suç işleme
- ★ Kabus dahil uyku bozuklukları
- ★ Kendine zarar verme içtepisi
- ★ Depresyon
- ★ Aşırı zayıflama
- ★ Doyamamak hastalığı (Blumia)

Uzun Vadede Olası Etkilerin İncelenmesi

Cinsel Uyum Problemleri

- ★ Frijidite dahil cinsel disfonksiyon
- ★ Önüne gelenle cinsel ilişkiye girme
- ★ Çocuğa acımasızca tecvuz güdüsü
- ★ Cinsel aktivitelerden nefret
- ★ Cinsel ilişkide tatminsizlik
- ★ İstenmeyen hamilelikler
- ★ Fahişelik
- ★ Hısım – akraba ile cinsel ilişki
- ★ Çocuklara sarkıntılık

Kişisel Problemler

- ★ Kocadan veya seks partnerinden çekinmek veya zıtlaşmak, çatışmak, münakaşa
- ★ Ebeveyn veya kayınvalide, kayınpeder ile zıtlaşmak, çatışmak, münakaşa
- İnsanlarla yakın ilişki kurmada zorluk çekmek veya sosyal yalnızlık

Diğer Psikolojik Belirtiler

- ★ Kendine saygıda azalma, uzun süreli çaresizlik duygusu
  - ★ Bedensel belirtiler
  - ★ Obezite
  - ★ Mazosizm (kendine eziyet)
- (Bagley and King,2006,s.131-132).

Bekçi'nin (2006) araştırması, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinde Aile İçi Çocuk İstismarı ile Öfke Tetikleyicileri arasındaki ilişkiyi değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Aile İçi Çocuk İstismarı Ölçeği- B Formu'nun fiziksel istismar, gelişimi destekleme, suça yöneltme ve cinsel istismar, ihmalkarlık ve duygusal tehdit, eğitim istismarı, uygun olmayan kural ve destek şeklindeki tüm alt boyutları ile Öfke Tetikleyicileri Ölçeği'nin engellenme, otorite ilişkileri, akran ilişkileri, saldırganlık şeklindeki tüm alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Aile içi çocuk istismarı'nın alt boyutlarından alınan puanlar ile saldırganlık alt boyutu puanları ile arasındaki pozitif yönlü anlamlı ilişkisi araştırmamızı destekler düzeydedir.

Genelde korelasyonlara bakıldığında *uygun olmayan kural ve destek benlik saygısı ile negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı değil ama saldırganlıkla pozitif yönde anlamlı çıkmıştır.*

Cevaplanan sorular aşağıdaki gibidir;

- Çocuğun kendi kendini kontrol etmesini (İç disiplin geliştirmek) sağlamak yerine sosyal kontrolü ön planda düşünmek.
- Çocuk bakımının, üzerinde düşünmeden geleneksel kurallara, alışkanlıklara bağlı olarak yapılması;

Özdemir'in (1995) araştırmasında, kural yönelimlilik kişilik özellikleri ile soyut düşünce yetenekleri arasında anlamlı bir olumsuz ilişki olduğu görülmüştür. Kural yönelimlilik özelliğinin artması ile soyut düşünce yeteneğinin azalacağı, ya da tam tersi olarak kural yönelimlilik özelliğinin azalmasıyla soyut düşünce yeteneğinin artacağı sonucuna varılabileceği düşüncesi desteklenmiştir. Çocuklar tarafından anlaşılmayan veya çağ dışı kurallar gençlerin özgürlüklerini kısıtlamakta ve yaratıcılıklarını yok etmektedir. Çocuklarda bu durum reaksiyonlara neden olabilmekte kişiliklerine negatif etkide bulunmaktadır.. Uygun olmayan kural ve destek alt boyutunda bağdaştırabildiğimiz noktalarda araştırmamızla paralellikler olduğu söylenebilir.

Hangi toplumda olursa olsun ergen, **çağına özgü** olan duygu, düşünce, tutum, davranış ve eylem içindedir. Bu çağın temel özellikleri, duygusal coşku ve taşkınlık, çabuk kurulan ve bozulan ilişkiler, kolay etkilenme, toplum içinde sivrilme, ilgi çekme, rol sahibi olma çabası içinde özetlenebilir. İlk sosyal uyumlarını gerçekleştirirken kendilerine deneyim fırsatı tanınan, özgür bir aile ortamında, yeterince sevgi ve güven içinde büyüyen çocukların ergenlik döneminde başarılı olmaları için gerekli ortam hazırlanmış demektir. Bu nedenle anne ve babaların öncelikle çocuklarını tanımaları, onların ilgi ve yeteneklerini bilmeleri, onları özerk (otonom) kılmak üzere fırsat hazırlamaları, nihayet onların sorunlarına arkadaşça kuracakları diyalog yardımıyla eğitilmeleri, ergenlik dönemini kolayca aşılmasında onlara yardımcı olacak hususlardır (Yavuzer,2004,s.276-277).

5.1. SONUÇ

Araştırmadaki korelasyonlara bakıldığında;

“Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri” toplam puanları ile “Saldırganlık Ölçeği” alt boyut puanları ve toplam puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla, pearson çarpım moment korelasyon analizleri yapılmıştır. Aynı amaç doğrultusunda “Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri” toplam puanları ile “Aile İçi Çocuk İstismar Ölçeği” alt boyut puanları arasındaki ilişki belirlenmeye çalışılmıştır. Son olarak da “Saldırganlık Ölçeği” alt boyut puanları ve toplam puanları ile “Aile İçi Çocuk İstismar Ölçeği” alt boyut puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla pearson çarpım moment korelasyon analizleri tekrar kullanılmıştır.

Coopersmith Benlik Saygısı toplam puanları ile Saldırganlık Ölçeği fiziksel saldırganlık, öfke, düşmanlık, dolaylı saldırganlık ve ölçek toplam puanı arasında negatif ve anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir. Coopersmith Benlik Saygısı puanları ile Saldırganlık Ölçeği “sözel saldırganlık” alt boyutu arasındaki ilişki de negatif yönlü bulunmuştur ancak bu alt boyut için ilişki istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. Bulunan değerler göstermektedir ki, *genel olarak öğrencilerin benlik saygıları ölçeğinden aldıkları puanlar yükseldikçe tüm saldırganlık ölçeği alt boyutlarından aldıkları puanlar düşmektedir.*

Coopersmith Benlik Saygısı toplam puanları ile İstismar ölçeği ; fiziksel istismar, suça yönelme ve cinsel istismar, ihmalkarlık ve duygusal tehdit, eğitim istismarı arasında negatif ve anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir. Ayrıca *Coopersmith Benlik Saygısı puanları ile İstismar Ölçeği gelişimi destekleme alt boyutu puanları arasındaki ilişki de pozitif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur.* Öte yandan, Coopersmith Benlik Saygısı puanları ile İstismar Ölçeği uygun olmayan kural ve destek alt boyutu puanları arasındaki ilişki de negatif yönlü bulunmuştur, ancak bu alt boyut için ilişki istatistiksel açıdan anlamlı değildir. *Hesaplanan değerler göstermektedir ki, öğrencilerin benlik saygıları ölçeğinden aldıkları puanlar yükseldikçe*

istismar ölçeği, fiziksel istismar, suça yönelme ve cinsel istismar, ihmalkarlık ve duygusal tehdit, eğitim istismarı alt boyutlarından aldıkları puanlar düşmektedir.

İstismar Ölçeği ve Saldırganlık Ölçeği alt boyutlarıyla beraber aralarındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan analizde;

Fiziksel İstismar alt boyutu puanları ile fiziksel saldırganlık alt boyutu, sözel saldırganlık alt boyutu, öfke alt boyutu, düşmanlık, dolaylı saldırganlık ve toplam saldırganlık puanları arasında *pozitif ve anlamlı*;

Gelişimi destekleme alt boyutu puanları ile fiziksel saldırganlık alt boyutu, düşmanlık alt boyutu, dolaylı saldırganlık alt boyutu ve toplam saldırganlık puanı arasında *negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu*;

Suç yönelme ve cinsel istismar ile fiziksel saldırganlık alt boyutu, sözel saldırganlık alt boyutu, öfke alt boyutu, düşmanlık, dolaylı saldırganlık ve toplam saldırganlık puanları arasında *pozitif ve anlamlı*;

İhmalkarlık ve duygusal tehdit ile fiziksel saldırganlık alt boyutu, sözel saldırganlık alt boyutu, öfke alt boyutu, düşmanlık, dolaylı saldırganlık ve toplam saldırganlık puanları arasında *pozitif ve anlamlı*;

Eğitim istismarı ile fiziksel saldırganlık alt boyutu, sözel saldırganlık alt boyutu, öfke alt boyutu, düşmanlık , dolaylı saldırganlık ve toplam saldırganlık puanları arasında *pozitif ve anlamlı*;

Uygun olmayan kural ve destek ile fiziksel saldırganlık alt boyutu, sözel saldırganlık alt boyutu, öfke alt boyutu, düşmanlık, dolaylı saldırganlık ve toplam saldırganlık puanları arasında *pozitif ve anlamlı*;
ilişkiler bulunduğu hesaplanmıştır.

Araştırma sonuçlarında; aile içi istismarın tüm boyutlarında alınan puanlarla, saldırganlığın tüm boyutlarında ve toplam saldırganlık puanlarında pozitif yönlü ve anlamlı ilişkilerin bulunduğu hesaplanmıştır.

5.2. ÖNERİLER

1- Araştırma sonuçlarında, orta ve düşük ekonomik seviyede bulunan çevrelerde, fiziksel istismar, suça yönelme ve cinsel istismar, ihmalkarlık ve duygusal tehdit, alt boyutlarında aile içi çocuk istismarının daha fazla olduğu görülmüştür. Öğrencilerin genelde sorunlarını anne – babalarıyla konuşamadıkları da dikkat çekici bir durumdur. Milli Eğitim Bakanlığı'nın, aynı çevrede bulunan üniversitelerin, sivil toplum kuruluşlarının ve yerel yönetimlerin bu konuda desteği ile risk altındaki orta ve düşük sosyo ekonomik seviyedeki ilçelerde bulunan okullarımızda aile içi çocuk istismarı ile ilgili seminerler düzenlenebilir ve bu seminerlerde; kuşak çatışmasını önlemenin yolları, aile içi şiddetin sonuçları ve sağlıklı iletişim kurmanın önemi hakkında bilgilere de yer verilebilir. Öğrencilerin aileleriyle birlikte bu seminerlere katılması sağlanabilir.

2- Aile İçi Çocuk İstismarı ve türleri hakkında kamuoyunu bilinçlendirmek amacıyla ülke çapında kampanyalar düzenlenebilir. Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı'nın, yerel yönetimlerin, insan hakları kurulları, sosyal derneklerin ve basının da desteği ile yazılar yazılabilir, afişler, broşürler ve kitaplar basılabilir, kısa metrajlı filmler yapılabilir. Televizyonlarda bu kısa filmlerin, belli aralıklarla sürekli yayınlanması sağlanabilir. Broşürlerin ve kitapların ise halkın sıklıkla bulunduğu alışveriş merkezlerinde, belediye binalarında, okullarda dağıtımı yapılabilir.

3- Araştırmanın yapıldığı bazı okullarda rehber öğretmenlerin öğrenci mevcuduna göre yeterli sayıda olmadığı görülmüştür. Okullara yeterli sayıda rehber öğretmen atanması önemlidir. Bununla birlikte çocukların fiziksel ve sosyal gelişimleri yakından izlenebilir. Hem öğrencilerle hem de aileleriyle

birebir iletişimde bulunularak, riskli aileler belirlenebilir, böylelikle öğrenciler hakkında detaylı bilgilerin bulunduğu bir dosya hazırlanabilir. Sorunlu öğrencilerin tespiti yapılabilir ve yakından takibi sağlanabilir.

4- Öğrencilerin okul içinde ve okul dışındaki boş saatlerinde, ilgi alanlarına uygun hobilerle zamanlarını değerlendirmelerine destek verilebilir. Öğrenciler, gelişim dönemlerine uygun sporlara, el sanatlarına yönlendirilmesi sağlanabilir. Kültürel geziler düzenlenebilir. Rehberlik saatlerinde kişisel gelişimlerini destekleyici, iletişim becerilerini geliştirici bilgiler verilebilir ve karşılıklı tartışmalarla çocukların, aynı zamanda sorunlarını gündeme getirebileceği ortamlar oluşabilir. (Terapi Saatleri)

5- Öğrencilerin okul içinde ve dışında karşılaşılabilecekleri tüm tehlikelere karşı bilgilendirilmeleri, kendilerini korumaları açısından önemlidir. Dayak yiyen, suça teşvik edilen veya cinsel tacize uğrayan çocukların acil haber verebilecekleri okulların, belediyelerin ve polisin koordineli çalışmalarına olanak tanıyan bir telefon hattının bulunmasının faydalı olabileceği düşünülmektedir.

6- Öğrenciye değer verilmesi ve önemli olduğunu hissettirilmesi anlamında girişimlerde bulunulması, eski kurallara yeni düzenlemeler getirilmesi, okul yönetimi hakkında fikirlerinin alınması, sağlanabilir. Ceza ile başa çıkma yolundan uzaklaşma eğilimi benimsenebilir. Öğretmen öğrenci iletişiminin güncelleştirilmesi, saygının sevgiyle birlikte öğretilmesi yolunda rehberlik derslerinde sohbetler düzenlenebilir.

Tek etkili yol, savaş durumundayken darbe yapmak değil, düzen içinde oldukları zaman onlara daha iyi davranışlar öğreterek önlem almaktır (Glaser,s.302).

7- Araştırma sonuçlarında aile içi şiddetin çocuklarda saldırganlığı tetikleyici bir unsur olduğu görülmüştür. Bu sebeple risk altındaki çocuklarda görülen her türlü davranış bozukluklarına yardımcı olabilmek için öğretmenlerin şiddetle başa çıkma stratejileri hakkında eğitim almaları

sağlanabilir ve pedagojik formasyon eğitimleri belli aralıklarla s¼rekli yenilenmeye tabi tutulabilir.

8- Literat¼re bakıldığında genelde konu ile ilgili araştırmalar b¼y¼k şehirlerle sınırlı kalmaktadır. Aile içi çocuk istismarı ile ilgili tarama çalışmalarının ¼lke genelinde, sosyo ekonomik seviyesi d¼ř¼k b¼lgelerde ve kırsal alanlarda yapılması ¼nerilir. B¼ylece yaygınlığı ve çeşitli boyutları hakkında bilgi sahibi olabilmemiz m¼mk¼nd¼r.

EKLER

Ek-1 Günlük Şiddet Olaylarından rnekler

Ek-2 Araştırma rnekleri ve İlgili Tablolar

Ek-3 ğretmenlerin Açık Uçlu Sorulara verdikleri Cevaplar

Ek-4 2005 – 2006 Sınıflara Göre Resmi Okullar ğrenci Mevcudu

EKLER

EK : 1

- Kız tuvaletinde kanlı teneffüs; İlköğretim öğrencisi kız, teneffüste tuvalette sigara içtiğini öne sürdüğü kız arkadaşını bıçaklayarak hastanelik etti. İddiaya göre, 16 yaşındaki 7. sınıf öğrencisi O.K. tuvalette karşılaştığı aynı yaştaki 7. sınıf öğrencisi Y.A. ya “sen sigara içiyorsun” dedi. İçmediğini söyleyen Y.A. ile O.K. arasında tartışma çıktı. Tartışma sırasında üzerinde taşıdığı çakıyı çıkararak O.K. , Y.A. yı omuz ve bacağından bıçakladı (18. Şubat.2006 Milliyet).

- Liseliler okul bastı; Bir öğrencinin durumu ağır, Melih Ahmet Lisesi nde bir öğrenci hakkında il disiplin kurulunun uzaklaştırma kararı vermesi üzerine arkadaşları okul bastı. Çıkan olaylara polis müdahale ederken 8 öğrenci yaralandı (14.Mart.2006 Cumhuriyet).

- Sınıfın ortasında cinayet; Adana'nın Kozan ilçesinde, lise öğrencisi, derse girdikten bir süre sonra sınıfa gelen kız arkadaşı tarafından sırasında oturduğu esnada tabancayla vurularak öldürüldü. Denizli nin Çameli ilçesinde ise bir lise öğrencisi bıçaklanarak öldürüldü (28.Nisan.2006 Cumhuriyet).

- Ölmek için okumuyoruz; İstanbul Sultanbeyli'deki Aydos Anadolu Lisesi öğrencisi Şahin açık (16) önceki gün aynı okulda okuduğu arkadaşı V.K ile kız meselesi yüzünden tartışmıştı. Tartışma sırasında V.K. cebinden çıkardığı bıçağı Şahin Açık ın boğazına saplamıştı. Şahin açık kan kaybından can vermişti. Şahin Açık ın Sultanbeyli deki evinde dün gözyaşı, yas ve isyan hakimdi (30.Mart.2006 Posta).

- Okul yolunda çifte cinayet; bir liseli silahını çekip iki liseliyi öldürdü. Samsun Anadolu Lisesi öğrencileri Cihan Semizoğlu (17) ve Ahmet Genç (16) dün sabah okula giderken 19 Mayıs Lisesi öğrencisi 17 yaşındaki A.A. tarafından kurşun yağmuruna tutuldular. Kız meselesinden kaynaklandığı

sanılan saldırıda vücuduna dört kurşun isabet eden Semizoğlu ile üç kurşun alan genç öldü. Polis A.A. yı arıyor (26.Mayıs.2006 Milliyet).

- Taciz söylentisi intihar ettirdi; Erkek öğrenciler tarafından taciz edildiği dedikodularını duyan babasının muayene ettirdiği Derya, bunalıma girip kendini astı. İzmir'in Ödemiş ilçesi, genç bir kızın hayatına mal olan inanılması güç bir drama sahne oldu. 8 erkek öğrencinin kendisine cinsel tacizde bulunduğunu anlatan Derya Devecioğlu'nun doktor muayenesinde, kızlık zarının hasar gördüğü belirlendi. Bunalıma girerek kendini asan talihsiz kıza yapılan otopside, genç kızın bakire olduğu tespit edildi (29 Nisan.2006.Milliyet).

- Öğrenci şiddeti durmuyor; Antalya da önceki gün "kızlara laf atma" meselesi nedeniyle çıkan kavgada 7 öğrenci yaralandı. Olayla ilgili 10 öğrenci gözaltına alındı. Antalya Lisesi ile Muratpaşa Lisesi nde okuyan öğrenciler arasında kız meselesi yüzünden başlayan tartışma, kavgaya dönüştü. Öğrenciler, okul önlerinde sürekli polis bulunduğu için, kavga yeri olarak Altındağ Mahallesi ndeki Pazar yerini seçti. Her iki okuldan 10'ar öğrencinin karıştığı kavgada bıçak ve zincirli sopalar kullanıldı. Yaşları 15 ile 17 arasında öğrencilerin kavgasında bir kişi bıçaklandı. 6 öğrenci de aldığı darbelerle yaralandı. Mahalle sakinlerinin haber vermesiyle olay yerine giden polis ekiplerinin müdahalesiyle kavga son bulurken, yaralılar Atatürk Devlet Hastanesi ve Antalya Devlet Hastanesi ne kaldırıldı (28 Mart,2006 Cumhuriyet).

- Okul kapısında bıçaklama; Okullarda yaşanan şiddet olayları Ankara ya da sıçradı. Kocatepe Mimar Kemal Lisesi'nde meydana gelen kavgada 2 öğrenci bıçakla yaralandı (4.Nisan.2006 Cumhuriyet).

- Bir darbe de okuldan; Bağcılar da kaçırılıp bir süre alıkonulan liseli bir kız öğrencinin aşağılanarak okuldan atılmasını, veli ve öğretmenler "çağdışı" bir uygulama olarak niteledi. Milli Eğitim de uygulamalar konusunda tartışmalara neden olan olay, Bağcılar Orhangazi Lisesi öğrencisi C.C. nin altı ay önce kaçırılarak zorla alıkonulmasıyla başladı. Derslerinde başarılarıyla

tanınan ve öğretmenleri tarafından sevilen C.C. yaşadığı trajik olayın ardından derslerine devam etti. Ancak okulun ilahiyat mezunu okul müdürü Halil İbrahim Bozkurt, kaçırılan öğrenciyi, çocuğun kişilik haklarına saldırı olarak algılanabilecek şekilde suçlayıcı ifadelerle sorguladı. Daha sonra öğrenciyi devamsızlık yaptığı gerekçesiyle okuldan attı (30.Nisan.2006 Cumhuriyet).

- Kantinde ecstasy; Aydın – Söke de bir lise öğrencisi, okul kantininde uyuşturucu satıldığını ihbar etti. Polis, kantin işletmecisini üzerindeki 173 ecstasy hapıyla yakaladı. Okul müdürü Şükrü Özçelik “Olayı duyunca şoke olduk” dedi (17.Mart.2006 Posta).

- Öğrenciler okul bastı; Son zamanlarda okullarda yaşanan şiddet olaylarına dün yenileri eklendi. Adana da meydana gelen ilk olayda, Liselerarası Futbol Turnuvası’nda maçı 4-1 kazanan Enver Kurttepelı Lisesi öğrencileri rakip takım Abdülkadir Paksoy Lisesi’ni bastı. Grup sopa ve bıçaklarla okulun öğrencilerine ve yöneticilerine saldırdı. Olay yerine gelen polis 35 öğrenciyi gözaltına aldı. İkinci olay ise Adana PTT Evleri mahallesi nde otobüs durağında meydana geldi. Kiremithane Meslek Lisesi 1 inci sınıf öğrencisi V.Ç., kendisine “Neden ters ters bakıyorsun?” dediğini ileri sürdüğü okul arkadaşı E.S. yi (15) bacaklarından bıçakladı. V.Ç. olaydan sonra yakalanarak Çocuk Şubesi’ne götürüldü (11.Mart.2006 Milliyet).

- Okullarda şiddet olayları dinmiyor; Ankara ve Adana da iki lisede futbol maçı yüzünden çıkan kavgada 6 öğrenci bıçakla yaralandı, bir öğrencinin burnu kırıldı. Bursa da 13 yaşındaki öğrenci yaşıtı bir öğrenci tarafından bıçaklandı. Ankara da, Anadolu Ticaret Lisesi in öğrencileri, kendi aralarında futbol oynarken seken top Ankara Ticaret lisesi öğrencisi E.D. nin kafasına isabet etti. Topu yakalayarak arkadaşı M.D. ile birlikte komşu lisenin bahçesine gelen E.D., topun kendisine kasıtlı olarak atıldığını iddia etti. Bunun üzerine öğrenciler arasında çıkan kavgada, Anadolu Ticaret Lisesi öğrencileri M.Ö., A.K., G.Y. ve S.S. bıçak darbeleriyle yaralandı. Öğrencilerden birinin sağlık durumunun ağır olduğunu bildirirken kavgada bıçak kullandığı iddia edilen E.D. ile arkadaşı M.D. gözaltına alındı. Adana da düzenlenen futbol turnuvasında Borsa Lisesi takımı, Paksoy Lisesi’ni 3 – 0

yendi. Maçın ardından, iki lise öğrencileri arasında tartışma çıktı. Öğretmenler ve polis ekiplerinin de araya girmesiyle sakinleşen öğrenciler, stattan ayrıldı. Daha sonra stat dışında karşılaşan iki grup arasında çıkan kavgada Şafak Kart (18) ve Ali Kara (19), bacağından bıçaklanırken Mustafa kaçmaz (19) adlı öğrencinin ise burnu kırıldı. Bursa da ilköğretim 6. sınıf öğrencisi İ.E. (13), okul çıkışında aynı okulda eğitim gören 6. sınıf öğrencisi E.E. (13) tarafından bacağından bıçaklandı. E.E. gözaltına alındı. İ.E. nin durumunun iyi olduğu belirtildi (7.Mart.2006 Cumhuriyet).

- Mahmut B. Yılbaşı gecesi bir demet gülle amcasının kızına, “Seni seviyorum” deyince evden kovuldu. Olayı hazmedemeyen 17 yaşındaki erkek kardeş, uyurken odasına girdiği Mahmut B’yi boğazından bıçakladı. Karşıyaka da servis şoförlüğü yapan Mahmut B. (26), yeni yılın ilk dakikalarında bir demet gülle amcası Üzeyir B nin evine gidip, Dokuz Eylül Üniversitesi’nde okuyan kuzeni Özlem B.’ye ailesinin yanında “Seni seviyorum” dedi. Mahmut B., kuzeni Özlem ve ailesi tarafından tepkiyle karşılanıp evden kovuldu. Aileye hakaret saymışlar (3.Ocak.2006 Hürriyetarsiv).

- Kızının çantasına uyuşturucu sakladı; İstanbul’da oturan ve gece kulüplerinde keman çaldığı bildirilen Nedim A., Bursa’da 12 yaşındaki kızının çantasında 1850 uyuşturucu hapla yakalandı. Baba gözaltına alınırken, kızı H.A, savcının talimatı doğrultusunda serbest bırakıldı (3. Ocak.2006 Hürriyetarsiv).

- Tartıştığı karısını tabancayla öldürdü; Edirne’nin Keşan İlçesi’nde Recep Ali eksilmez (49), dün gece evde eşi Ayşe Nursel Eksilmez’le (44) tartıştı. Tartışmanın büyümesi üzerine sınırlarına hakim olamayan Recep Ali Eksilmez ruhsatlı tabancası ile eşinin başına bir el ateş etti, İki çocuk annesi Ayşe Nursel Eksilmez olay yerinde hayatını kaybederken kaçan koca ise sabah suç aleti tabancasıyla teslim oldu (9.Ocak.2006, Hürriyetarsiv).

- Karnede zayıf var diye canına kıydı; Mersin in Erdemli İlçesi nde lise 2. sınıf öğrencisi Fatma Doğdu (15), önceki gün karnesini aldıktan sonra Arpaçbahşiş beldesi ndeki evine geldi. Üç Zayıfı olması nedeniyle bunalıma

giren Fatma Doğdu, akşam saatlerinde evlerinin arkasındaki barakaya giderek kendisini ipele tavana astı (9.Ocak.2006 Hürriyetarsiv).

- Kızını rehin alıp pencereden sarkıttı; Samsun'da kardeşleriyle miras yüzünden tartışırken bunalım geçiren 38 yaşındaki Özman akır, eşine ve annesine dayak atıp 2 yaşındaki kızını bıçakla rehin aldı. Camdan çocuğunu atmakla tehdit eden akır'ı polis ikna ederken, yakınıları gazetecilere saldırdı (19.Ocak.2006 Hurriyetarsiv).

- Öğrenciye ütölü ceza; Yalova Endüstri Meslek Lisesi'nde öğretmen T.Ö' nün öğrencisini, yüzüne kızgın ütü bastırarak cezalandırdığı ileri sürölüdü. İddiaya göre; Mobilya dekorasyon dersinde, öğrencilerden M.ř (17), elindeki kızgın ütüyü, "yanlışlıkla" arkadaşı B.K.'nın yüzüne değdirdi. B.K.'nın çığlığına sınıfa giren öğretmen T.Ö., de M.ř'nin boynundan tutarak, B.K den kızgın ütüyü onun yüzüne bastırmasını istedi. B.K. nın yüzünü ütülle yaktığı M.ř. babası tarafından götürölüdüğü Yalova Devlet Hastanesi nde tedavi edildi. Daha sonra Adliyeye giden baba Süleyman ř. Öğretmen T.Ö. hakkında suç duyurusunda bulundu. Süleyman ř., "Böyle ceza mı olur" diyerek tepki gösterdi (9.Mart.2006, Hürriyetarsiv).

- Rehberlik öğretmeni ilk yardımla kurtardı; Levent'teki bir ilkoğretim okulunda 14 yaşındaki C.B., kavga ettiği 17 yaşındaki sınıf arkadaşı F.C.'yi kalbinden bıçakladı. Rehberlik öğretmeni Pınar altınışık, yarasına tampon yaptığı F.C. yi kuşağında hastaneye kaldırdı (23 Mart,2006, Hürriyetarsiv).

- Okulda her gün kan; Gebze de ilköğretim okulu son sınıf öğrencisi 15 yaşındaki G.G., okul arkadaşı İ.ř.'yi kendisine küfür ettiği gerekçesiyle kalbinden bıçakladı (24 Mart,2006, Hürriyetarsiv).

- Okul önünde yine kan aktı bakan ise medyayı suçladı; Okul önlerinde şiddet önlenemiyor. Dün de Gaziosmanpaşa da lise öğrencisi Z.S., okul arkadaşı H.G.K'yı bıçaklayarak yaraladı. Önceki gün ise Zeytinburnu'nda yol kesen üç genç, paralarını vermemekte direnen lise öğrencileri S.K. ve A.A.E'yi bıçakladı. Küçükköy'deki Vefa Poyraz Lisesi öğrencilerinden iki grup

arasında dün saat 13.30 sıralarında kavga çıktı. Kız yüzünden çıktığı ileri sürülen kavgaya müdahale eden okul yöneticileri ile öğretmenler öğrencileri dışarı çıkardı. Öğrenciler kavgaya okul önünde devam etti. Kavgayı ayırmak isteyenler arasında bulunan 11 A sınıfı öğrencisi 17 yaşındaki H.G.K, 10 A sınıf öğrencisi 16 yaşındaki Z.S. tarafından sağ baldırından bıçaklandı. H.G.K. hastanedeki tedavisinden sonra taburcu edildi (25 Mart,2006, Hürriyet arşiv).

Çocuklar şiddeti çizdi ve yazdı;

EK : 2

Tablo – 1 Tabloda görülen ABD'nin 10 eyaletiden rastgele seçilen 23 şehirdeki çocuk koruma kurumları, okullar, hastaneler, polis kayıtları, mahkeme kayıtlarından, yine rastgele seçilmiş çocuklardır.

Test Uygulanan, İstismara Maruz Kalmış Çocuklar

Uygulanan şiddet ve çocukta yaptığı tahribat	Katılan çocuk sayısı	Yıl bazında istismara maruz kalma oranı (binde)
1-Şiddete maruz kalan	652000	10.5
2-İstismar edilen	351100	5.5
-Fiziksel tecavüz	207600	3.4
-Seksüel istismar	44700	.7
-Duygusal istismar	138400	2.2
-Dışlanan	329000	5.3
-Fiziksel ihmal	108000	1.7
-Eğitsel ihmal	181500	2.9
-Duygusal ihmal	59400	1,0
Çocukta Tahribat Derecesi		
Ölümcül	1000	0.02
Ciddi	136900	2.2
Orta	410300	6,6
Problem olan	101700	1.6

Tablo - 1 de belirtildiği şekilde 351.100 denekten %0 5,7 si istismara maruz kalmış, 207.600 denekten %0 3.4'ü fiziksel şiddete uğramış, 329.000 denekten %0 5.3'ü dışlanmıştı. İstismara uğrayanların sayısının çoğunlukla kuruluşlara bildirilmediği, sayının gerçekte daha çok olduğu yaygın bir kanaattir (Ohlin and Tornry,1989,s.225).

Tablo -2 ABD’nde, AHA (American Humane Association) kuruluşu tarafından istismara maruz kalan çocuk sayılarında yıllık değişimin tespitini öngören araştırma:

Çocuk İstismarının Tahmin Edilen ve Rapor Edilen Oranları

Yıllar	İstismara maruz kalan tahmini çocuk sayısı (bin)	Yıllık Artış (Yüzde)	İstismar olaylarının bildirilmesindeki artış (Binde)
1976	669	25.3	10.1
1977	838		12.8
1978	836	(-) 0.2	12.9
1979	988	18.2	15.4
1980	1134	16.8	18.1
1981	1225	6.2	19.4
1982	1262	3.0	20.1
1983	1477	17.0	23.6
1984	1727	16.9	27.3
1985	1928	11.6	30.6

Tablo - 2 de görüldüğü gibi; istismara maruz kalan tahmini çocuk sayısı 1976 da 669.000 iken 1985’te 1.928.000’e ulaşmıştır. İstismar olaylarının resmi makamlara bildirilme oranı 1976’da %0 10.1 iken 1986’da %0 30.6 ya yükselmiştir. Bir çok otoriteye göre; istismar olaylarının bildirilmesindeki artış, istismar olaylarının sayısal olarak artmasından ziyade, olaylara daha bilinçli ve kapsamlı yaklaşmanın, olayların ilgili kuruluşlara daha çok bildirilmesinin, araştırmaların daha detaylı ve olaylara vakıf olarak çok daha profesyonelce yapılmasının bir sonucu olmaktadır. Diğer bir deyişle istismar olaylarında sayı bazında çok artış olmamakta, aksine konuya verilen önemin giderek artması nedeniyle aileler tarafından ilgili kuruluşlara ve araştırmacılara daha çok olay bildirilmektedir (Ohlin and Tornry,1989, s.226).

Tablo – 3 / AHA (American Humane Association)**Çocuğa Uygulanan Kötü Davranışların Cins Ve Dağılımı**

Şiddetin Cinsi	1983 N=397.785	1984 N=304.993	1985 N=225360
Ağır Fiziksel Yaralanma	3.2	3.3	2.2
Hafif Fiziksel Yaralanma	18.5	17.7	15.4
Tarif Edilemeyen Ölçüde Yaralanma	5.2	3.6	4.1
Seksüel Şiddet	8.5	13.3	11.7
Dışlanma=İhtiyaçlarına boş verilen	58.4	54.6	55.7
Duygusal	10.1	11.2	8.9
Diğer	8.3	9.6	10.2

Not: 1- 1983 yılı için verilen 397.785 sayısı 23 eyaletteki çocuk sayısıdır. Bu sayı ABD’inde yaşayan bütün çocuk sayısının % 46’sıdır.

1- 1984 yılı için verilen 304.993 sayısı 16 eyaletteki çocuk sayısıdır. Bu sayı ABD’inde yaşayan bütün çocuk sayısının % 41’dir.

3- 1985 yılı için verilen 225.360 sayısı 4 eyaletteki çocuk sayısıdır. Bu sayı ABD’inde yaşayan bütün çocuk sayısının % 24’dür.

4- Tablodaki değerler % olarak verilmiştir.

AHA tarafından çocuklara uygulanan şiddet ve etkileri konusunda yaptırılan ayrı bir araştırmada çocuğun ihmali ve dışlanması ilk sırayı almıştır. 1983 yılı verilerine göre 23 eyalette 397.785 çocuğun % 58.4’ünün ihmal edildiği veya dışlandığı saptanmıştır. Bu çocuk sayısı ABD’indeki toplam çocuk sayısının % 46’sını oluşturmaktadır. 1985 yılında ki verilere göre 225.360 çocuğun % 55, 7 ‘sinin aynı şekilde ihmal edildiği veya dışlandığı belirtilmektedir. 4 eyaletteki çocuk sayısı ABD’indeki toplam çocuk sayısının % 25’ini oluşturmaktadır. 1983 ve 1985 yıllarının mukayesesinde % olarak hafif bir azalma gözüküyorsa da, dışlanan çocuk sayısında bir artış sözkonusudur. Bu konuda da, konuya verilen önemin artması nedeniyle aileler tarafından ilgili kurum kuruluş ve araştırmacılara yapılan vaka bildirimleri sayısal olarak artmaktadır (Ohlin and Tonry,1989,s.227).

Tablo – 4 / AHA (American Humane Association)

Tablo 4'deki veriler, tablo 3'ün 1984 yılı sütununda belirtilen N=304.993 verileri baz alınarak hazırlanmıştır.

Toplo 3'deki, 1984 yılı sütununda %3.3 oranında belirtilen ağır fiziksel yaralanma toplam denek sayısının % 3.3'ü = 10.065 çocuk sayısına eş değerdir. Toplo 4 belirtilen yaş ortalaması = 5.3 ; 10.065 çocuğun yaş ortalamasıdır.

Fiziksel Şiddete Maruz Kalarak İleri Derecede Yaralanan Çocuklar 1984

Yaş Ortalaması: 5.3	Fail İle Yakınlık	İstihdam Edilen
Cinsiyeti	Kendi Çocuğu: 82.9	Bakıcı: 37.4
Erkek: 54.2	Akraba: 5.1	Yalnız Yaşayan Kadın: 27.8
Kadın: 45.8	Diğer: 12.1	
İrk	Ailedeki Çocuk Sayısı	
Beyaz: 57.5	Bildirilen: 2.0	
Siyah: 21.9	Bütün A.B.D. Ailelerindeki: 1.9	
İspanyol Asıllı: 11.2		
Diğer: 9.5		

Not: “Yaş ortalaması” ve “Ailelerdeki Çocuk Sayısı” dışındaki bütün değerler “Yüzde” olarak verilmiştir.

Tablo 3'de yer alan “Fiziksel Şiddete Maruz Kalarak Ağır Yaralanan” ve “Seksüel Şiddete Maruz Kalan” çocuklar; yaş, cinsiyet, ırk, şiddeti uygulayan kişi ile aile bağı, evdeki çocuk sayısı ve çocuğa bakan kişi başlıkları altında incelenmiştir. Veriler, tablo 3'de 1984 yılı başlığı altındaki sütunda bulunan verilerdir. Çocuklara ait yaş ve evdeki çocuk sayıları, deneklerin ortalama yaşını ve sayısını göstermektedir. Diğer bilgiler % olarak ifade edilmiştir. Kız çocukları, erkek çocuklara oranla seksüel şiddete daha çok maruz kalmaktadır. Seksüel şiddete maruz kalan kızlar, fiziksel şiddete maruz kalan kızlardan yaşça daha büyüktür. Ayrıca, seksüel şiddete maruz kalan beyaz tenli kızların oranı fiziksel şiddete maruz kalan beyaz kızların oranına göre daha fazladır. Buna mukabil fiziksel şiddete baş vuranlar büyük oranda kendi çocuklarına şiddet uygulamaktadır. Fiziksel şiddete maruz kalan erkek çocukların oranı kız çocuklarına göre daha fazladır.

Tablo – 5 / AHA (American Humane Association)

Tablo 5'deki veriler, tablo 3'ün 1984 yılı sütununda belirtilen N=304.993 verileri baz alınarak hazırlanmıştır.

Toplo 3'deki 1984 yılı sütununda %13.3 oranında belirtilen seksüel şiddet, toplam denek sayısının % 13.3'ü = 40.564 çocuk sayısına eş değerdir. Toplo 5 belirtilen yaş ortalaması = 9.3 ; 40.564 çocuğun yaş ortalamasıdır.

Cinsel Şiddete Maruz Kalan Çocuklar

Yaş Ortalaması:	9.3	Fail İle Yakınlık	İstihdam Edilen
Cinsiyeti:		Kendi Çocuğu:	55.6
Erkek:	21.7	Akraba:	18.7
Kadın:	78.3	Diğer:	25.7
İrk		Ailedeki Çocuk Sayısı	
Beyaz:	74.7	Bildirilen:	2.0
Siyah:	13.0	ABD 'lerindeki Bütün Ailelerin	1.9
İspanyol Asıllı:	8.8		
Diğer:	3.5		

Not: “Yaş ortalaması” ve “Ailelerdeki Çocuk Sayısı” dışındaki bütün değerler “Yüzde” olarak verilmiştir. Yukarda Tablo 4 ile tablo 5'in yorumu birlikte yapılmıştır (Ohlin and Tonry,1989,s.228).

EK : 3

ÖĞRETMENLERİN AÇIK UÇLU SORULARA VERDİKLERİ YANITLAR

1- Öğrencilerinizin size karşı saygısızca ve hoş olmayan davranışlarıyla karşılaşılıyor musunuz? Genelde ne tür davranışlarla karşılaşılıyorsunuz?

- Saygı eksikliği, bencillik, dersi bozma, sakız , ciddiye almama, tembellik, gülmeler, cep telefonu, saygısızca cevaplar, dinlememek, derste konuşmak, karşılık vermek, hakarete yönelik söz ve davranışlar,
- Ders içinde konuşmalara engel olunca, karşı gelme , kılık kıyafetin düzeltilmesi için ikaz edilince
- Ders sırasında bazen konuşuyorlar
- Dersi engelleme
- Derste konuşma gibi zaman zaman rahatsız edici durumlar yaşanıyor
- Aile terbiyesi eksikliği
- Kıyafet düzeni, hitap şekli, oturma şekilleri
- Zaman zaman arkadaşlarıyla konuşmuşçasına saygı sınırlarını aşıyor yada öfkelerini kontrol edemeyip ters davranabiliyorlar
- Öğrencinin uyarıldığı zaman gereksiz haklılığını kanıtlama çabası içinde sesini yükseltmesi, el kol hareketleri ile tehdit verir konuşması
- Arasına
- Eğitimsiz davranışlarla karşılaşıyorum
- Bazı öğrencilere konuşma deyince konuşuyor ve bu öğrenciler söz almadan konuşuyor kopya çekmeye çalışıyor, yalan söylüyor
- Saygısız konuşmalar, yalan
- Yalan söylüyorlar, derste çevrelerini rahatsız edecek şekilde yanındaki arkadaşlarıyla konuşuyorlar
- Argo, laubali konuşmalar, küfürler
- Öğretmene karşı hoş olmayan konuşma tarzı, sınıf içinde dersin iletişimini bozacak şekilde konuşmalar
- Sakız çiğneme, kaba davranışlar, oturma bozuklukları, karşı gelme, gereksiz savunmalar

- Her zaman değil
- Genelde evet
- Profesyonelliğin temel kriteri olan soğukkanlılığı işime yansıtmaya çabalıyorum. Öğrencilerin birbirlerine karşı hakaret içerikli şiddet eylemlerinin olmamasını sağlamaya çalışmaktayım
- Araya girmekte sakınca görmüyorum. Çocukların beni incitmeyeceğini düşünüyorum.(Niye böyle bir güvenim var bilmiyorum)
- Genellikle serinkanlı olabiliyoruz ama, bezen sınırlar çok zorlandığında biz de yoldan çıkabiliyoruz.

3- Formasyon bilgilerinizin güncellenmesi konusunda belli aralıklarla eğitime katılıyor musunuz?

- Eğitim faaliyetleri için zaman gerekiyor
- Böyle eğitim imkanı ve fırsatı olmuyor
- Öğrenciler sahip olduğum bilgilerin % 30 unu bile almak istemiyorlar, okulu önemsemiyorlar, dersaneler ön planda
- Çok sık olmamakla birlikte yılda 1 veya 2 kez katılıyorum
- Katılmak isterim
- Daha çok pozitif disiplini öğütleyen kitaplar okuyorum
- Geçen yıl yedi tepe üniversitesi'nde yapılan "Eğitim yönetiminde farklılıklar" adlı bir seminere katıldım. Çok sağlıklı bilgiler edindim. Üniversitelerimizin bu konudaki çalışmalarını destekliyorum
- Zaman zaman , üç ayda bir
- Ortam her zaman uygun olmayabiliyor ya da öğretmenlerin bir bölümü uygulamadığı için sizin ki yetersiz kalabiliyor.
- Ancak formasyon bilgilerimizin pek azı okullarda pratikte işe yarıyor.
- Öğretmenlerin geneli bütün seminerlere katılmıyor.

4- Ailelerle öğrenci hakkında bireysel görüşmeler yapılıyor mu? Hangi sıklıkta ailelerle görüşmeler düzenliyorsunuz?

- Yılda 2 kez veliler geldikçe,
- Sorunu olan öğrencilerin velileri ile gerekli oldukça

- Gekli olduğu zamanlarda
- Çok az
- Özellikle öğrencinin sıkıntı yarattığı zamanlarda
- Ama yetersiz, Genelde not öğrenmek ya da öğrencinin disiplin olayı olunca okula geliyorlar
- Sorunlu öğrencilerin velileri çağrılıyor
- Çok az
- Ancak öğrenci bir kuralı ihlal ettiğinde , ceza gerektiren bir davranış sergilediğinde aile görüşmeleri gündeme gelmektedir.
- Sorunlu öğrencilerin aileleri okula çağrılıyor
- Veli toplantıları senede 2 kez yapılıyor. Bunun dışında problemlili öğrencilerle daha sık görüşmeler yapılıyor
- Sorun yaratan öğrencilerin velilerini sık sık gelmeleri konusunda uyarıyor, davet ediyoruz, Ancak görüşme sıklığı ailelerin tercihiyle belirleniyor
- Rehber öğretmeni olduğum sınıf öğrencileri ile sık sık bireysel görüşme yapıyorum.Velilerle de her dönem 2 şer kez görüşüyorum.ayrıca gelen her veliyle devamlı
- Ayda bir
- Ayda bir
- Çok sık değil
- Problem oldukça
- Gerektiğinde problem olunca görüşmeye çağırıyorum
- Yaramaz, ders çalışmayan ve sınıf düzenini bozan öğrencilerin aileleri ile görüşüp rehberlik servisine iletiyorum
- Gerektiğinde öğrenci velileri ile görüşüyorum
- Yılda iki defa toplu görüşme oluyor Bireysel görüşmeler okula gelen velilerle oluyor veya problem olan öğrencilerin velileri okula çağrılıyor Bireysel görüşmeler düzenli değil
- Problemlili, sınıf düzenini bozan öğrencilerin velileriyle görüşmeler yapıyorum
- Ayda bir görüşme yapıyorum
- Öğrenci dayanılmaz olduğu zaman belli bir periyodu yok

- Ne yazık ki ailelerin çocuklarına ilgileri beklenen düzeyde değil. Bu bir arz-talep ilişkisi. İlişkilerin karşılıklı desteklenmesi gerekir. Bu konuda okulumuzda daha çok toplantıların düzenlenmesi gerekir.
- Gerekli durumlarda her gün veli görüşmesi yapabiliyoruz, problemlı öğrenci kitlesine bağlı
- Öğrencinin durumuna göre, Haftada bir , onbeş günde bir görüşülüyor
- Haftada bir , ayda bir
- Şahsen yapmaya çalışıyorum , maalesef pek sık olmuyor
- Yılda iki kez yapılıyor, öğrencilerin başarı durumları görüşülüyor,bireysel veli toplantısı yapılmıyor
- Yılda en fazla üç-dört kez
- Problemin sıklığına göre değişiyor
- Sınıf öğretmeni olduğumuz sınıflarda problemlı öğrencilerle çalışmalar yapıyoruz.
- Her dönemde bir defa veli toplantısı düzenleniyor. Ayrıca zaman zaman okula gelen veya bizim çağırdığımız velilerle bireysel olarak görüşüyoruz
- Veli toplantıları, İhtiyaç durumunda okula çağırarak.
- Gerekli gördüğüm her zaman.
- Sık sık görüşemiyoruz.
- Aileler geldikçe ve veli toplantılarında.
- Veli toplantıları düzenleniyor birde bireysel olarak görüşmeye gelen velilerle görüşüyoruz. Ancak zorunluluk olmadıkça veliler gelmiyor.

5- Öğrencilerinize, okutulan müfredat dışında kendini ifade edebilme ve başkaları ile iletişim kurma becerilerine sahip olması anlamında eğitim zamanları ayırabiliyor musunuz?

- Katılacak Öğrenci Yok
- Konuşacak oda yok
- Gerçek Düşüncelerimizi Paylaşamıyoruz
- Ders müfredatı yoğun mümkün olmuyor
- Karşılıklı fikirleri tartışabilme ortamı sağlıyorum
- Güncel yurt ve dünya olaylarına değiniyorum ancak istekli öğrenciler ve sınıflar olursa elbette

-Sınıflardaki nüfus niteliğine göre zaman ayırabilmekteyim, Genellikle günlük ihtiyacı gidermeye yönelik iletişim dışında zaman ayırmak mümkün olamamaktadır.

-Kısmen

-Her sınıf aynı başarı ve anlama kapasitesinde olmadığından her sınıfta uygulanamıyor

-Dersim buna elverişli olması sayesinde ayırabiliyorum. Çünkü ben edebiyat öğretmeniyim. Her branşın bunu yapması mümkün olmayabilir.

-Ayrıca zaman diliminde değil ama ders içinde öğrencinin kendini ifade edebilmesi için gayret ediyorum

-Nadiren

-Ama kısıtlı

-İmkanlar dahilinde

-ara sıra, nadiren de olsa nasihatte bulunup yer yer sosyal içerikli münazaralar yapıyorum

-Rehberlik dersinde

-Bazen ayırabiliyorum

-Yarışmalara katılım , kitap okumalarını sağlamak, yeteneklerini geliştirmek, satranç gibi resim, karikatür gibi

-Zaman zaman iletişim becerileri ve insan ilişkiler ile ilgili yorumlar yapıp, onları bu konuda bilinçlendirmeye çalışıyorum. Zaten “insan ilişkileri” adlı dersimiz var. Bu dersin eğitim formatını hazırlıyorum

-Zaman zaman

-Müfredat yoğunluğu olan sınıflarda daha az

-Dersim gereği ayırıyorum. Üstelik bunun gerekliliğine olan inancım müfredata olan inancımdan neredeyse daha yüksek.

-Müfredatımız çok yoğun ve ağır. Ders dışı paylaşıma zaman kalmıyor. Ayrıca sınıflar ortalama altmış kişi olduğu için iletişime zaman ayırmak mümkün olmuyor.

-Çok az

6- Öğrencilere boş zamanlarını değerlendirme alışkanlığının kazandırılması anlamında neler yapıyorsunuz?

- Şans oyunları, maç sonuçlarıyla ilgileniyorlar
- Kitap tanıtımları sosyal etkinlikler
- Kitap okumayı sevdirme,
- Sinema , tiyatro, fotoğraf, gibi etkinliklerden tat almaya çalışma
- Kendilerini ifade etmeyi sağlayacak Alanlarda Çalışmaya Yürekletmek İçin Görüş Ve Önerilerde Bulunuyorum, bilgilendirme yapıyorum
- Okulda eğitsel kitaplar bu görevi görmektedir.
- örnek davranışlarda bulunuyorum, telkinlerde bulunuyorum
- tiyatro, kitap sinema
- Konularla, güncel olayla arasında bağlantı kurup, bu konuda, kulaktan duyma bilgi yerine bizzat okuyarak öğrenip , ona göre karar verebilmeleri için, kitap okumanın gerektiğini , kitapla sınıfa girerek , küçük aktarımlar yapıyorum
- Örnekler vererek anlatmaya çalışıyorum
- Hiçbir şey
- Okul dışı etkinlikler
- Nasihat
- Spor ve sanat çalışmalarına davetin yanı sıra, toplumsal yardımlaşma, ilaç ve giyecek tasarrufu, çevre temizliği kağıt atıkların dönüşümü konularını gündeme getiriyorum
- Konularla ilgili araştırma ödevleri verilmesi
- Konularımız ile ilgili bilimsel gözlemler yaptırma
- Kitap okumanın önemi üzerinde durma
- Yetenekleri doğrultusunda yapabilecekleri uğraşlar üzerinde durmaları
- Onlara model olmaya çalışıyor ve bolca örneklemelerle boş vakitlerin değerini anlatıyorum. Özellikle kitap, nitelikli TV programları, tiyatro ve sinema tanıtımları yapıyorum
- 15-16 yaşına gelmiş ve bu zamana kadar boş zamanlarını verimli olarak değerlendirmeyi öğrenememiş bir öğrenci ya da kitlesi için ne yapılabilir? Karşınızdaki öğrenciler açık lisede okumanın zorluğu gerekçesi ile örgün eğitime gelmişler. Topyekün bir seferberlik, ilköğretim den itibaren yapılacak

değişiklikler kile bir şeyler sağlanabilir.Aksi takdirde boş zaman verimli değerlendirilmesi mevzu havada kalır.

-Kitap okumanın önemini hatırlatıyorum. ders çalışırken test kitaplarına yönlendiriyorum. Boş zamanları içinde iyi olanları hakkında yönlendirmeye çalışıyorum

-Yaşam problemlerini çözme bilgilendirmesi

-Programlı davranmalarına dikkat çekiyorum

-Sosyal faaliyetlere yönlendiriyorum , şiir okuma tiyatro çalışmaları, sosyal kurumlara gezi vb.

-Rehberlik derslerinde ve görüşmelerimizde yönlendiriyorum

-Kitap okumayı sevdirmeye çalışıyorum

-Bol bol kitap okumalarını ve okuduklarını kendi kendilerine anlatıp muhasebe gücünün artmasını ve mukayese ile ufkunun genişlemelerini öneriyorum

-Kitap okumalarını tavsiye ediyorum

-Kitap okumanın faydaları hakkında bilgiler veriyorum. Çeşitli spor aktivitelerine katılması için yönlendirme yapmaya çalışıyoruz.

-Kitap takibi yapıyorum. Her ay okuyacakları bir kitap belirliyoruz

-Kitap okutuluyor

-Ancak müfredat yetiştirme telaşı içersindeyiz. Hele dinlemeyen kitle ile bu tarz şeylere vakit ayırmak oldukça zor. Ama mevcudu az super sınıflarda bilinçli öğrenciler daha fazla olduğu için rehberlik saatlerinde bu tür faaliyetler yapabiliyoruz

-Genel olarak bu çalışmalara özel zaman ayıramıyorum, ama zamanın ve programların ölçüsünde boş zamanları değerlendirme çalışmaları da yapıyorum.

-Araştırma görevleri veriyorum, Derste merak edilen bir konuyu veriyorum, internek veya ansiklopediden araştırma gibi

-Boş zamanlarını değerlendirme alışkanlığının kazandırılması anlamında çok fazla bir çalışma yapamıyorum. Ders içeriklerinin hazırlanması ve işlenmesi dışında zamanımız kısıtlı. Bu konunun “rehberlik” dersinde uygulamaya geçirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Genelde devlet okullarında sportif kültürel etkinlikler kısıtlı olarak yapılmaktadır. Kaynakların yetersiz olması işimizi zorlaştırıyor. Fakat zaman zaman okulumuzun konferans salonunda

belgesel izleme, spor yapma, tiyatro müze ve sinemaya gitmek gibi etkinliklerde bulunuyoruz.

-Tiyatro seyretme, kitap okuma, spor yapma, tarihi yerleri gezme

-Kitap okumak, sosyal faaliyetlere yönlendirmek, varolan imkanlar ölçüsünde etkinliklere katılmaları yönünde yardımcı olma

-Açıklayıcı bilgiler veriyorum, örneklerle birlikte tavsiyelerde bulunuyorum

-Rehberlik derslerinde ders çalışma yöntemleri , öğretmenlere, anne-babaya davranışlarla ilgili görüşmeler yapıyorum

-Birlikte tiyatro izlemeye gidiyoruz ya da okulda tiyatro etkinliği düzenlenmesini sağlıyoruz. Zaman zaman öğrencilerle konuşuyor ve yönlendirmeye çalışıyorum

-Hobilerini geliştirici destekler veriyoruz, sergiye, tiyatroya götürüyoruz

-Derslere yanlarında kitapla gelmelerini sağlıyorum. Konser ve üniversite gezilerine götürüyorum

-Günlük program yapmalarında örnek vererek yardımcı olmaya çalışıyorum

-Tiyatroya götürme yoluyla boş zamanları değerlendirme, kitap okuma alışkanlığı kazandırma.

-Zaman zaman karşılıklı konuşmalar şeklinde nasıl değerlendirilmesi gerektiğini tartışıyoruz.

-Kitap okumalarını tavsiye ediyorum. Belirli yazar isimleri söylüyorum.

-Rehberlik derslerinde yapabilecekleri hakkında bire bir görüşmeler yapıyoruz.

-Sergilere, tiyatrolara götürüyoruz.

-Doğru ders çalışma yöntemlerini öğretmeye çalışıyorum. Böylece daha çok boş vakitleri olacak. Bu zaman dilimlerinde de kitap okuma ve yabancı dil öğrenmeye yöneltiyorum.

-Sadece öğüt vermek durumunda kalıyoruz. Hobi oluşturma çalışması yapılabilecek fiziksel koşullarımız yok. Üstelik öğrencilerin çoğu zaman değerlendirmeden TV izlemek ve internette sohbet etmeyi anlıyor. Kitap okumayı zaman kaybı olarak görüyorlar.

-Sosyal aktiviteler yeterli değil 2000 öğrenciden 50 öğrenci çeşitli dallarda ancak aktivitelere katılabiliyor. (Basketbol takımı, voleybol takımı, futbol takımı, tiyatro grubu)

7- Öğrencilerin karşılaşabilecekleri tüm tehditlerden haberdar olmaları ve bu konuda farkındalık kazanmaları açısından imkanlar dahilinde eğitim zamanları ayırabiliyor musunuz?

- Çocuklara dikkatli olmaları etraflarında olup bitenlerden haberdar olmalı kimseye güvenmemeleri gerektiğini sık sık söylüyorum.
- geçmişte yaşanmış gerçeklerden yola çıkarak tüm tehditlere karşı uyarılar , hatırlatmalar yapıyorum.
- hayır , çünkü öğrencide öğretilen boş zamanlarında okuldan kaçıyorlar!
- Rehberlik saatlerinde çalışmalar yapılıyor.
- Çok fazla zaman ayıramıyorum.
- Ders saati sona erdiğinde gasp ve kasıtlı davranışlara karşı dikkatli ve tedbirli olmalarını hatırlatarak gündeme getirebiliyorum.
- Mümkün oldukça
- Televizyon haberleri ve gazetelerdeki olayları üç beş dakika yorumlayarak onları bilinçlendiriyorum.
- Bireysel çabamla.
- Ne yazık ki hayır, eğer ders arasında konusu geçerse bilgilendiriyoruz.
- Zaman zaman.
- Sık sık yapıyorum.
- Birebir karşılaştığım durumlarda yaptıkları eylemlerin sonuçları hakkında bilgilendiriyorum ama özel olarak bilgilendirme yapmamız mümkün değil.
- 2000 Kişiyi bir rehberlik hocası var. İkili eğitimin imkansızlığı.

8- Öğretmen olarak ders içi ve dışında öğrencilerinize zaman zaman azarlama tokat atma bireysel ceza vermek (küsmek , yok saymak, arka sıraya gönderme, yalnız bırakmak) gibi davranışlarda bulunuyor musunuz?

- Azarlıyorum, zaman zaman yapıyorum ama çok değil
- dinlememek, azarlamak bireysel ceza vermek
- azarlamak, konuşanları birbirinden ayırmak, dayak asla
- Azarlama ve küsmek arası bir şey yaptığım, Davranışının beni üzdüğünü ve kırdığını anlatmaya çalışıyorum

-Kızdığım konuda direk konuşmayı tercih ederim. Yukarıdaki ceza yöntemlerinin öğrencinin psikolojisi için ağır olacağını düşünüyorum

-Arasıra

-Zaman zaman küsüyorum, yerini değiştiriyorum

-Ama bazen azarlıyorum

-Sadece bireysel cezalar

-Tokat atma, küsme gibi davranışların haricinde

-Ara-sıra yok sayma, küsme etkili oluyor. Önemsemek için gözüne girmeye çalışıyorlar

-Bu davranışların yapılmasını onaylamamama rağmen , bazen azarlamak, sınıftan dışarı atmak gibi davranışları uyguluyorum. Uygulamazsanız baş edemezsiniz. Ödül – Ceza sistemini destekliyorum. Fakat ödül ve cezanın belirli durumlarda, hak edildiği zaman yapılması önemlidir. Müeyyide olmazsa, bilinçli ve kaliteli eğitim de olmaz.

-Sadece lise ikilerde

-Tokat atmak dışında yok saymak yöntemini uyguluyorum.

-Fiziksel şiddet dışında öğrencilere tavır hayır, ancak bu disiplin suyuyla desteklenerek yapılır

-Azarlamak, yok saymak dışında şiddetli bir ceza vermiyorum

-Teşvik edici cezalar, okumayan bir öğrenciye kitap vb.

-Küsmek ve tokat atmak dışında.

-Zaman zaman azarlıyorum. Ama altı yıllık öğretmenli hayatımda fiziksel şiddet uygulamadığım gibi öğrenciyi yok saymak gibi duygusal şiddete de başvurmadım.

-Zaman zaman sesimi yükselterek ya da sert ve bazen hakaret içeren ifadeler kullanıyorum. Onun dışında fiziksel ceza vermiyorum.

-Veli ve aileler dahil bizim toplum olarak genel eksikliğimiz.

9- Okulunuzda şiddete karşı politikalar oluşturuldu mu? genelde ne tür tedbirlere önem verildi?

-Çocukları her fırsatta uyarıyoruz onlara doğru yolu göstermeye şiddete karşı yetiştirmeye çalışıyoruz.

-Öğrencilere karşı hoşgörülü olunması, Ancak öğle bir durum varki , neredeyse öğrenciler karşısında öğretmenler mağdur durumdalar

-Kendileri uyarıldı

-Bu konuda tutarlı bir politika oluşturulmadı. Uygulamalar göreceli yapılıyor Ama tüm öğretmen arkadaşlarımla öğrencileriyle şiddet karşıtı sohbetler yaptığını biliyorum

-Kavgalar önlenmeye çalışılıyor

-Şahsen ben oluşturdum. Bu mümkün değil çünkü öğretmen buna göre yetiştirilmemiş.

-Sınıf içi rehberlik, disiplin yönetmeliğinin uygulanması

-Disiplin kurulu çalıştırılıyor. Nöbetlerde okul içinde şiddet ve kavga ortamına meydan verilmiyor, olaylar olmadan önleniyor.

-Nöbetler konusunda çok hassas davranıyoruz

-Kamera sistemi kuruldu. Oluşabilecek çeşitli durumlar için öğretmenler uyarıldı.

-Böyle bir politika yok

-Bu konuda yapılan çalışmalar hakkında bilgim yok , böyle bir politika yok, olsa bile sadece söylemler dahilinde

-Aramalar sıklaştı, velilerle diyalog artırıldı

-Bu konuda bir bilgim yok, okulumuzda henüz bir politika olduğunu zannetmiyorum

-Öğrencilerin okul çıkışlarında gruplaşmaları engellenmeye çalışılıyor

-Bireysel görüşmeler ve sınıf toplantıları haricinde bir çalışmadan haberim yok

-Nöbet sırasında daha dikkatli davranmak.

-Çıkışlar denetlenir, öğrencilerin gruplaşmaları önlenir.

-Okulda şiddete karşı hiçbir ortak politika yok. İşler bireysel çabalarla ya da disiplin cezalarını harekete geçirmele yürüyor.

10- Şiddete yönelik başa çıkma stratejileri hakkında bir eğitim oldunuz mu?

-Her öğretmenin pedagojik formasyonu bir ölçüye kadar şiddetle başa çıkma konusunda yardımcı

- Almak isterdim
- Yüksek lisansta aldım.
- Hiçbir özel eğitim almadık. Daha çok branşımın bilgileri ile hareket ediyorum ama bilgim ve davranışım her zaman tutarlı olmuyor.

11- Son 3 ay içinde öğrencilerinizde ne tür şiddet olaylarıyla karşılaştınız?

- Arkadaşına güç gösterisi yapmak , vurarak
- Kendisine ilgi göstermeyen karşı cinsten arkadaşına taciz ve şiddet uygulamak
- Öğretmene baş kaldırmak ve arkadaşlarına vurmak
- Çok sinirliler
- Tatsız konuşmalar
- olay olmadı
- İtişip kakışma, meydan okuma dövüşme
- Disiplin kurulunda etkili cezalar verilerek bu tür olayların oluşumu engellenmiştir.
- Karşılaşmadım
- Arkadaşlarına karşı kaba kuvvet davranışı
- Azarlama
- Saygısız tavır
- Kızgın öfkeli konuşmalar, taciz
- Küfür etmek
- Hoyrat davranışlar
- Çocuklar birbirlerine karşı sevgisiz her olaya şiddet içeren unsurlarla karşılık verdiklerini tepkilerinde şiddete eğilim olduğunu seziyorum
- Öğrenciler arasında yumruklaşma ve küfürlü ağır hakaret
- Birbirlerine tahammül etmeme

not: Aflarla eğitimdeki kalite ve başarı oranı sürekli düşüyor, lise 3 te haritada Ankara 1 gösteremeyen öğrenciler çok 10 dersi zayıf olanın üst sınıfa geçmesi, 7 ay okula devam etmeyen aflarla üst sınıfa geçilmesi eğitimi bozdu. Çalışmayan

okula devam etmeyen disiplin cezası alan öğrencilerde ; çalışmaya sınıfta dersi dinlemeye gerek yok, nasıl olsa geçiyoruz anlayışı oluşarak kalite iyice düştü Öğretmenlerin öğrenciler üzerinde yaptırım gücü azaldı

Dünya haritasında Türkiye'nin yerini gösteremeyen

29 Ekim 1923 Cumhuriyetin ilan edilmesinin tarihini bilmeyen

Şehirlerin yerini denizin içinde arayan öğrenciler çok

Okullardaki başarı oranları gerçek başarı değil, öğretmenler çok düşük gözükmesin diye yükseltiyorlar.

-Öğrenci-öğrenci, öğretmen – öğrenci kavgaları oldu

-Öğretmen-öğrenci, kız konusunda erkek öğrenciler birbirine şiddet uyguluyor

-Öğrenciler kendi aralarında sözlü tartışmalar içine girebiliyorlar

-Ufak tefek kavgalar

-Sözel iletişim becerilerinin yetmediğini, bedensel iletişimlere çok yer verildiğini gözlemlemekteyim . Devlet malına karşı hor kullanma davranışı, Kişilerarası davranışlara da yansımaktadır.

-Kendi aralarında kavga ediyor, küfürlü konuşma

-Şiddet olayları ile şimdiye kadar hiç karşılaşmadım (kendime yönelik)

-Öğrencilerimin birbirlerine son derece hoşgörüsüz ve sabırsız davrandığını görüyorum. Ama bu son 3 ayın değil yılların gözlemidir. Okulumuz öğrencileri arasında son 3 ayda önemi bir değişiklik gözlemedim. Tartışma ya da kavgalar genellikle sıradan veya çocuksu nedenlerden çıkıyor

-18 yıllık öğretmenlik hayatımda ben şiddetten, şiddet de benden uzak kaldı, Sorular hakkında küçük bir yorum yapmak istiyorum ; amaç öğretmenin şiddet karşısındaki tutumunu, önlemeye yönelik tedbirlerle donanımlı olup, olmadığını anlamaya yönelik gibi gözüküyor. Araştırmanın genelini bilmiyorum ama inancım şudur ki, şiddete karşı ne yapacağımızı değil, şiddeti yaratan unsurları gerçekçi bir şekilde tartışmalıyız. Ülkenin sosyal, ekonomik durumu , normları değişmedikçe bunları ne yazıkki daha çok konuşmak durumunda kalırız. Amaç “suçluyu cezalandırmak değil, suçu yaratmamak” olmalıdır.

-Kendi aralarında kavga çok oluyor

-Yok

-Birbirinden farklı nedenlerle üstünlük kurma gayretleri sosyo politik nedenler gibi gözüküyor

- Sınıf içi kavgalarına tanık oldum
- Karşılaşmadım
- Aralarında ufak tefek kavgalar olabiliyor
- Bir öğrencinin birkaç kişi ile birlikte bazı öğrencileri bıçakla tehdit ettiğini kantinden yiyecek aldirttiğini tespit ettim ve anında müdahale edip bıçağı aldım, disipline sevk ettim. Öğrenci daha sonra okuldan ayrılmak zorunda kaldı
- Bıçaklama, yaralama ,kavga
- Karşılaşmadım.
- Karşılaşmadım
- Genelde sınıf içi kavgalar meydana geliyor
- Bir öğrenci bıçakla yaralandı
- Kavga, bağırma, zorbalık
- Sınıf içinde devamlı birbirlerini tartaklıyorlar, Şiddet patlamaları oluyor, Garip bir şekilde şiddete yönelik çocuklar, birbirlerine karşı aşırı anlayışlı ve alttan alıyorlar. Sesiz Çocuklara karşı güç gösterisinde bulunuyorlar. Eğer o sesiz öğrenci de bir öfke patlaması yaşarsa korkup çekiliyorlar. Hep ben güçlüyüm imajı vermek istiyorlar
- Birbirlerine edebe aykırı hakaretler savurmak , fiziksel yaralamalar, iftiraya, yalana başvurmak (ruhsal şiddet anlamında), kesici, yaralayıcı aletler taşımak (suç unsuru taşıyan)
- Zaman zaman okulumuzda grup kavgaları veya öğretmene karşı saldırılar, tehditler gözlemliyoruz.
- Öğrenciler kendi aralarında kavga ediyorlar, kavga etmezlerse bile, karşılıklı söz düellosunda bulunuyorlar
- Herhangi bir şiddet olayı yaşamadım
- Karşılaşmadım
- Söz düellosu, karşı gelme, hatasını kabullenmeme
- Kendi aralarında tartışma
- Genellikle basit nedenlerle birbirine tokat atmak gibi davranışlara sık rastlıyoruz. Ama bunun kesici aletlerle ya da başka araçlarla olması konusunda tedirginlik duyuyorum
- Kavga, tehdit, tehlikeli aletler taşıma vb.
- Kavga etmek, söz savaşı dışında bir şey yaşamadım.

- Birbirleriyle kavga etme
- Kendi aralarında kavga etmek ya da sözlü sataşma yoluyla şiddete başvuruluyor.
- Kavga, sözle şiddet.
- Kavga, okula kesici alet getirme, kurusıkı tabanca taşıma.
- Okulda neredeyse her erkek öğrencide bıçak var. Okula iki defa kurusıkı silah getirildi ama neyse ki bulundu. Ayrıca “bana yan baktın “ gibi saçma sebeplerden hemen hergün olay çıkıyor. Bütün bunlara rağmen öğretmen arkadaşların büyük gayretleriyle olaylar kötü sonuçlanmadığı için yine de çalışılacak bir okulumuz var.
- En çok birbirlerine vurmak, tekmelemek ve küfretmek gibi şiddet eylemleri uyguluyorlar ama işin garip yanı bunu olağan karşılıyorlar. Örneğin bazı erkek öğrenciler kızların yanağından “makas almak” gibi hareketler yaptıklarında kızlar bunu çekici bulunmanın göstergesi sanıyorlar. Yani cinsel tacize uğradıkları ya da birbirlerine şiddet uyguladıklarının bilincinde bile değiller. Anormal normalleştiği için olağanlaşmış durumda. Bir de okul eşyalarına (sıra, sınıf panosu, kapı, pencere gibi) zarar veriyorlar ve bunu da olağan sayıyorlar.
- Öğrenciler arasındaki şiddet olaylarına baktığımızda genelde kız davası veya yan bakma gibi sebeplerin şiddeti doğurduğunu görmekteyiz. Şiddet şekillerine baktığımızda , okul içinde ; karşısında gücü yetmeyen öğrenci dışarıdaki arkadaşlarından yardım istemekte ve diğer gurup ta kendini savunmak için gerekirse kesici ve delici aletlerle okulun çevresine gelmektedir. Bütün çevre okulları için bu geçerlidir.

EK : 4

2005-2006 sınıflara göre Resmi Okullar			
	SINIF	Veri	TOPLAM
	10. Sınıf		
İLÇE	ERKEK	KIZ	
BEYKOZ	435	394	829
KADIKÖY	3230	3276	6506
KARTAL	2036	1780	3816
MALTEPE	1321	1212	2533
PENDİK	2371	2036	4407
SULTANBEYLİ	925	441	1366
ŞİLE	23	14	37
TUZLA	777	600	1377
ÜMRANIYE	2650	2415	5065
ÜSKÜDAR	2245	2282	4527
Genel Toplam	16013	14450	30463

KAYNAKÇA

- Arıkan, Çiğdem, “Ailede Çocuğa Yönelik Şiddet”, **Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu Dergisi**, Cilt : 6. sayı : 1-2-3, s.78, 1988, Ankara.
- Atabek, Erdal, **Kuşatılmış Gençlik**, 18. Basım, Altın Kitaplar, 2004, İstanbul.
- Bagley, Christopher; King, Kathleen, **Child Sexual Abuse**, The Search for Healing, Tavistock/Routledge, 2003, London and New York.
- Bakım, Bahadır, “Evlilik Neye Yarar, Kime Zarar?”, **Popüler Psikiyatri**, Şan Ofset, s.13, 2006, İstanbul.
- Bandura, Albert, **Agression A. Social Learning Analysis Prent-Hall**, Englewood Cliffs, New Jersey Printed, 1973, USA.
- Barrett, Paula M. (Editor). Handbook of Interventions that **Work with Children and Adolescents: Prevention and Treatment**, Hoboken, NJ, USA; John Wiley&Sons, Incorporated, 2004, USA.
- Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme**, Ulusal İlk Rapor, 1999, Ankara.
- Bitensky, Suzan H, **Corporal Punishment of Childeren**, A Human Rights Violation, Published and distributed by Transnational Publishers, Inc. 2006, USA.

- Briere, N. John, **Child Abuse Trauma**, Sage Publications International Educational and Professional Publisher Newbury Park London New Delhi Sage Publications, Inc. 1992, London.
- Buchanan, Ann, **Cycles of Child Maltreatment**, John Wiley and Sons Ltd., 1996, New York.
- Budak, Selçuk, **Psikoloji Sözlüğü**, Bilim ve Sanat Yayınları, 1008 sayfa, 2003, Ankara.
- Cılga, İbrahim, **Türkiye’de Çocuk Hakları, Çalışmaları**, Cumhuriyet ve Çocuk 2. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi, Ankara Üniversitesi Basımevi, 1999, Ankara.
- Çakmak, D. Abdullah, **Çocuk Hakları Sözleşmesi (ÇHS), Türkiye Cumhuriyeti’nin ilgili yasları ve mevzuatı**, (İkinci Taslak), Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK)&Unicef, Haziran 2000, Ankara.
- Dodson, Dr. Fitzhugh, **Çocuk Yaşken Eğilir**, Çev: Seçkin Selvi, 6. Basım, Özgür Yayınları, 2000, İstanbul.
- Dodson, Dr. Fitzhugh, **Sevgiyle Disiplin**, Doğumdan Yirmi Bir Yaşa Kadar, Çev; İpek van den Born, 2. Baskı, Kuraldışı Yayıncılık, 2000, İstanbul.
- Dökmen, Üstün, “Evde, Okulda, Ekranda Çocukları Duygusal İstismar”, **Cumhuriyet Bilim ve Teknik Dergisi**, , sayı : 426, s.2 1995, İstanbul.
- Franklin, Bob, **Çocuk Hakları**, Ayrıntı Yayınları, 1993, İstanbul.
- Fromm, Erich, **İnsandaki Yıkıcılığın Kökenleri**, Çev; Şükrü Alpagut, Birinci Kitap, İkinci Kitap, 2. Basım, Payel Yayınevi, 1993, İstanbul.

Fromm, Erich, **Sevginin ve Şiddetin Kaynağı**, Çev; Yurdanur Salman-Nalan İçten, 6. Basım, Payel Yayınevi, 1994, İstanbul.

Garbarino, James, **Trouble Youth, Trouble Families; The Dynamics of Adolescent Maltreatment**, Child Maltreatment Theory and Research on The Causes and Consequences of Child abuse and Neglect, (Eds. Cicchetti; Dante; Carlson; Vicki), Cambridge University Press, 1991, USA.

Gençtan, Engin; **İnsan Olmak**, 11. Basım, Remzi Kitabevi, 1992, İstanbul.

Glasser, William, **Okulda Kaliteli Eğitim**, Çev : Ulaş Kaplan, 1. Basım, Beyaz Yayınları, 1999, İstanbul.

Goldman, Marcus Jacob, **Babalık Coşkusu**, Çev; Murat Ersin, Hayat Yayınları, 2003, İstanbul.

Gökler, Bahar; “Çağımızda Çocuk ve Şiddet”, **3P Psikiyatri Psikoloji psikofarmakoloji Dergisi**, Cilt.1. Ek sayı: 4 Boyut Yayıncılık, s.34, 1993, Ankara.

Günce, Gülseren, “Çocuğun Cinsel İstismarı”, **Çocuk İstismarı ve İhmali**, (Der: Esin Konanç, İpek Gürkaynak, Ayten Egemen), Ofset Tipo Matbaacılık, 1999, Ankara.

Hancıoğlu, Attila; Koç, İsmet; Dayıoğlu, Meltem, **Türkiye’de Çocukların ve Kadınların Durumu**, Unicef, 2000, Türkiye.

Hensin, J. David; Warner, E. Jody, **Child Physical Abuse and Neglect**, Assessment of Family Violence. A Clinical and Lugal Sourcebook, (Eds. Ammerman, T. Robert; Hersen, Michel), John Wiley&Sons Inc. , 1992, UK.

Hodgkin, Rachel; Newell, Peter; **Çocuk Haklarına Dair Sözleşme Uygulama El Kitabı**, UNICEF, Ajans – Türk Basın ve Basım A.Ş, 1998, Ankara.

Hortasçu, Nuran, **Çocuklukta İlişkiler**, 1. Basım, İmge Kitabevi, 2003, İstanbul.

Humphreys, Tony, **Aile Terk Etmemiz Gereken Sevgili**, Çev : Tanju Anapa, 3. Baskı, Epsilon Yayınları, 2003, İstanbul.

I. İstanbul Çocuk Kurultayı, **I.İstanbul Çocuk Kurultayı Çocukların Katılım İlkelerini Belirleyen Yönetmelik**, (26-27 Haziran 2000), İstanbul Çocukları Vakfı, İstanbul.

Iwaniec, Dorota, **The Emotionally Abused and Neglected Child**, John Wiley Sons Ltd., 1996, UK.

James, V. Mitchell, Jr. “Goal – Setting Behavior As A Function of Self. Acceptance, over and underachievement, and Related Personality Variables”, **The Journal of Educational Psychology** , Vol: 50 (3), 1959, USA.

Johnston, O’Malley&Bachman; Barrett, Paula M. (Editor), **Handbook of Interventions that Work with Children and Adolescents**; Prevention and Treatment, Hoboken, NJ, USA: John Wiley & Sons, Incorporated, 2004. USA.

Justice, Blair; Justice, Rita, **The Abusing Family**, Revised Edition, Plenum Press, 1990, USA.

Kağıtçıbaşı, Çiğdem; **Kültürel Psikoloji, Kültür Bağlamında İnsan ve Aile**, 2. Basım, Evrim Yayınevi, 2000, İstanbul.

Kağıtçıbaşı, Çiğdem; **Yeni İnsan ve İnsanlar**, Sosyal Psikolojiye Giriş, 10 Basım, Evrim Yayınevi, 2004, İstanbul.

- Konrad, Lorenz, “Saldırganlığın Spontanlığı”, **Cogito**, Çev; Müjgan Şahinoğlu, Kış-Bahar, s.165 -168, 1996, İstanbul.
- Koşar, Nesrin, **Sosyal Hizmetlerde Aile ve Çocuk Refahı Alanı**, Yargıçoğlu Matbaası, 1989, Ankara.
- Kozcu, Şeyda, 1991, “Çocuk İstismarı ve İhmali”, Aile Yazıları 3, Birey, Kişilik ve Toplum, **T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları, Bilim Serisi**, 5-3, 2. Baskı, Devran Matbaası, 1990, Ankara.
- Köknel, Özcan, **Bireysel ve Toplumsal Şiddet**, 2. Basım, Altın Kitaplar Yayınevi, 2000, İstanbul.
- Köknel, Özcan, **İnsanı Anlamak**, 6. Basım, Altın Kitaplar Yayınevi, 1997, İstanbul.
- Köknel, Özcan, **Kimliğini Arayan Gençliğimiz**, 1. Basım, Akdeniz Yayıncılık, 2001, İstanbul.
- Kulaksızoğlu, Adnan, **Ergenlik Psikolojisi** 7. Basım, Remzi Kitabevi, 2005, İstanbul.
- Levinson, David, **Family Violence in Cross – Cultural Perspective** (Eds. Van Hasselt, B. Vincent; Randall, L, Morrison; Bellack, S. Alan; Hersen, Michel) Handbook of Family Violence. Asa; Plenum Press, 1988. USA.
- Morris, G. Charles, **Psikolojiyi Anlamak**, Psikolojiye Giriş, Çev : H. Belgin Ayvaşık, Melike Sayıl, Türk Psikologlar Derneği Yayınları 2004, İstanbul.
- Ney, G. Philip; “Triangles of Abuse : A Model of Maltreatment” , **Child Abuse and Neglect**, Vol : 12, No : 3, 1988, USA

- O’ Hagan, P. Kierank, “Emotional and Psychological Abuse : Problems of Definition” **Child abuse and Neglect**, , Vol; 19, No: 4, 1995, USA
- Ohlin, Lloyd and Tonry, Michael, **Family Violence**, Crime and Justice, A Review of Research, The University Of Chicago Press, 1989, USA
- Polat, Oğuz, “**Çocuk ve Şiddet**”, Der Yayınları, 2001, İstanbul.
- Polat, Oğuz, “İstanbul ve Türkiye Geneline Güç Koşullardaki Çocuklar Açısından Çocuk Haklarının Durumu”, **1. İstanbul Çocuk Kurultayı Bildiriler Kitabı**, Umut Matbaası, 2000, İstanbul.
- Polat, Oğuz, 1997, **Çocukta Dayığa Hayır**, 1. Basım, Analiz Yayınları, İstanbul.
- Reich, Wilhelm, **Geleceğin Çocukları**, Çev : Bertan Onaran, 3. Basım, Payel Yayınevi, 1996, İstanbul.
- Rencken, H. Robert, **Brief And Extended Interventions In Sexual Abuse**, Second Edition, American Counseling Association Virginia, 2000, Virginia.
- Saunders, T. Richard; O’ Brien. E.Dana, “Child Maltreatment : Case Studies in Assessment and Intervention”, **Psychotherapy**, Vol : 34, No : 4, Winter, 1997,USA.
- Şenol, Selahattin, “**Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı**”, 1. Baskı, HYB yayıncılık, 2006, Ankara.
- Stanton, Bonita; Baldwin, Robert; Rachuba, Laura, “A Quarter Century of Violence in the United States The Psychiatric Clinics of North America”, **Anger Aggression and Violence**. (Ed. Fava, Maurizio) Vol: 20, No : 2 June 1997, USA.

- Szyndrowksi, D. **The Impact of Domestic Violence on Adolescent Aggression in the schools**, Preventing School Failure 1999, USA.
- Uluğ, Ormanlıoğlu, Mücella, **Niçin Oyun**, 2.Baskı, Özge&Göçebe Yayınları, 1999, İstanbul.
- Veltkamp, J. Lane; Miller, W. Thomas, **Clinical Handbook of Child Abuse and Neglect**, International Universities Press, 1994, USA.
- Vondra, J. Joan; Kolar, B. Anne; Radigan, C. Barbara, 1992, **Psychological Maltreatment of Children Assessment of Family Violence**, A Clinical and Ligal Sourchbook, John wiley&Sons Inc., UK.
- Wilde, Jerry, **Treating Anger, Anxiety, And Depression Un Children And Adolescents**, A Cognitive-Behavioral Perspective, Copyright © 1996 Taylor & Francis, All rights reserved Printed in the United States of America.
- Wolff, Sula, **Problem Çocuklar**, çev : A.Oral-S.Kara, Say Yayınları, 6.Baskı, 2004, İstanbul.
- Yavuzer, Haluk, **“Çocuk Psikolojisi”** 26. Basım, Remzi Kitabevi, 2004, İstanbul.
- Yavuzer, Haluk, **Çocuk ve Suç**, 10. Basım, Remzi Kitabevi, 2001, İstanbul.
- Yörükoğlu, Atalay, **Değişen Toplumda Aile ve Çocuk**, 8. Basım, Özgür yayınevi, 1997, İstanbul.
- Zeytinoğlu, Sezen, **“Çocuk İstismarı ve İhmali”**, **Sağlık, Sosyal Hizmet, Hukuk ve Eğitim Alanlarında Çalışanların Türkiye de Çocuk İstismarı ve ihmali Sorunu ile İlgili Görüşleri** , Gözde Repro Ofset, 1991, İstanbul.

TEZLER

Aksu, Atınç, “**Lise Öğrencilerinde Psikoaktif Madde Kullanımı ve Şiddet Davranışı**”, uzmanlık tezi, Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, 2002, Elazığ.

Aktaş, Vezir, “**Çocuklarda Saldırganlık İle Olumsuz Niyet Yükleme Eğilimleri Arasındaki İlişkiler**”, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, 2001, Ankara.

Arslan, Deniz İnan, “**Dating Violence Among Turkish University Students: Prevalence Rates and Predictors of Psychological, Physical and Sexual Violence**”, Boğaziçi Üniversitesi, Institute of Social Sciences in partial satisfaction of the requirements for the degree of – master of arts in psychology, 2002, İstanbul.

Arslan, Döne, “**Aile İçinde Kadına Yönelen Şiddet ve İstanbul Kadın Misafirhanesi**”, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı, 1998, İstanbul.

Başkara, Sibel, Vezir, “**Özsaygının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi**”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitimde Psikolojik Hizmetler, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Ana Bilim Dalı, 2002, Ankara.

Becer, Esmâ, “**Duygusal İstismarın 12 -14 Yaş Arası Ergenlerin Benlik Saygılarına Etkisi**”, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı Rehberlik ve

Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, 2004, İstanbul

Bekçi, Banu, “**İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinde Aile İçi Çocuk İstismarı ve Öfke Tetikleyicileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, 2006, İstanbul

Berkem, Nuri, “**Ailenin Psikolojik Yapısı İle Gençlerin Benlik Kavramı Arasındaki İlişkinin Kurulması**”, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikolojik Danışma ve Rehberlik Ana Bilim dalı, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, 1999, Bursa.

Can, Sibel, “**Agression Questionnaire Adlı Ölçeğin Türk Popülasyonunda Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması**”, Uzamlık tezi, Genel Kurmay Başkanlığı Gülhane Askeri Tıp Akademisi Rih Sağlığı ve Hastalıkları Servis Şefliği, 2002, İstanbul.

Demiröz, Filiz, “**Evli Kadınlara Yönelik İstismar ve Kadınların Sığınmaevleri Hakkında Görüşleri**”, yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, 1996, Ankara.

Dizman, Hatice, “**Anne – Babası İle Yaşayan ve Anne Yoksunu Olan Çocukların Saldırganlık Eğilimlerinin İncelenmesi**”, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ev Ekonomisi(Çocuk Gelişimi) Anabilim Dalı, 2003, Ankara.

Doğan, Serdar; “**Farklı Sosyo – Ekonomik Düzeylere Mensup Ergenlik Çağındaki kız ve Erkeklerin Saldırgan Davranışlarıyla Ana – Baba Tutumları Arasındaki İlişkiler**”, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, 2001, Kocaeli.

- Gabay, Rina, “**Çocuklarda Benlik Sisteminin İncelenmesi**”, yayınlanmamış doktora tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, 1996, İzmir.
- Gemalmaz, Haydar Burak, “**Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde ve Türk Hukukunda Çocuğun Fiziksel İstismardan ve Özellikle Dayaktan Korunması**”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, 2003, İstanbul.
- Hatunoğlu, Arzu, “**Ana – Baba Tutumları İle Saldırganlık Arasındaki İlişki**”, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, 1994, Erzurum.
- İşmen, Ayşe Esra, “**Aile İçi Çocuk İstismarı**” İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, yayınlanmamış doktora tezi, 1999, İstanbul.
- İşmen, Ayşe Esra, “**Duygusal İstismarın Liseli Ergenlerin Kendini Kabul Seviyelerine Etkisi** “ , yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitimde Psikolojik Hizmetler Ana Bilim Dalı, 1993, İstanbul.
- Kahraman, Hanife, “**Aile Yaşamalarında Şiddet olan Ergenlerin Ana – Babalarıyla olan İlişkilerini ve Kendilerini Değerlendirmeleri**”, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Ana Bilim Dalı, 2000, İzmir.
- Karabıyık, Çağdaş, “**Üniversite öğrencilerinde Saldırganlığı Yordalayan Bazı Değişkenler**”, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bilim Dalı, 2003, Ankara.

Karataş, Zeynep Bolata; **“Anne Baba Saldırganlığı ile Lise Öğrencilerinin Saldırganlığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”**, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, 2002, Adana.

Kars, Özcan; **“Çocuk İstismarı ve İhmalinin Nedenleri ve Okul Başarısına Etkisi”**, yüksek lisans tezi, S Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1994, Ankara.

Kunt, Veysel, **“Suç ve Çocuk”**, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Antropoloji Anabilim Dalı, 2003, Ankara.

Mangalcı, Burcu, **“Lise II. Sınıf Öğrencilerinin Ailede Çocuk İstismarı ve İhmaline İlişkin Görüşleri”**, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı, 2002, Ankara

Muslu, Leyla, **“Kırsal Bölgede Eşleri Tarafından Fiziksel Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Düzeylerinin Belirenmesi”**, yayınlanmamış yüksek lisan tezi, Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, 2001, Denizli.

Müderrişoğlu, Selin, **“Adolesan Döneminde Karşılaşılan İntihar Eğilimlerinde Aile-İçi Duygusal ve Fiziksel İstismar İle Depresyonun etkileri”**, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, 2002, İstanbul.

Olmuş, Özkan, Gülser, **“Ergenlerin, aile İçi Psikolojik Örüntülere Göre Sürekli Öfke ve Öfke İfade Tarzlarının İncelenmesi”**, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, 2001, İstanbul.

Örgün, Selda Kuru, “**Anne Baba Tutumları ile 8. Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygıları ve Atılganlıkları Arasındaki İlişki**” yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bilim Dalı, 2000, İstanbul.

Özdemir, Ayten,S. , “**Çocuğun Fiziksel Yönden İstismarı ve İhmali**”, Ankara’daki Alt ve Üst Toplumsal Ekonomik Düzeydeki Ortaokul Öğrencileri Üzerinde Anababanın Fiziksel İstismar ve İhmal Davranışlarının Karşılaştırılması, yayınlanmamış yüksek lisan tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmetler Anabilim Dalı, 1989, Ankara.

Özdemir, İsmet, “**Kural Yönelimli Ergenlerde Kimlik Gelişimi İle Formal Düşünce Arasındaki İlişki**”, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı, 1995, Bursa.

Öztürk, İsmet, “**Ana – Baba Tutumlarının Üniversite Öğrencilerinin Bağımsızlık, Duyguları Anlama, Yakınlık, Başatlık, Kendini Suçlama ve Saldırganlık Düzeylerine Etkisi**”, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bilim Dalı, 1990, Ankara.

Öztütüncü, Filiz, “**Liseli Ergenlerdeki İrrasyonel-Olumsuz Otomatik Düşüncelerin Ana - Baba Tutumları ve Aile – İçi İlişkiler Açısından İncelenmesi**”, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Anabilim Dalı Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bilim Dalı, yüksek lisans tezi, 1996, İstanbul.

- Savi, Firdevs, **“Ergenlerde Duygusal İstismar İle Benlik Algısı ve Genel Kaygı Düzeyi Arasındaki İlişki”**, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı, 1999, Bursa.
- Siyez, Diğdem, Müge, **“Duygusal İstismara Maruz Kalan ve Kalmayan Ergenlerin Benlik Algıları İle Depresyon ve Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması”**, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2003, İzmir.
- Taşdelen, Nazan, **“Examination of the Effects of Perceived Psychological Maltreatment Of Mothers on Adolescen’s Self Consept, Emotional and Behavioral Problems and Academic Achievement”**, Thessi submitted to the Institüte of Social Sciences in partial satisfaction of the requirements for the degree of Master of Arts in Educational Sciences, 1995, Boğaziçi University.
- Tercan, Meltem, **“Çocuğun Ana – Babası Tarafından Fiziksel İstismarı ve İhmali”**, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Planlaması Bölümü, 1995, Ankara.
- Togan, Seyhan Sevinçler, **“Ergenlerde Öfke Değerlendirme Ölçeği (Adolescent Anger Rating Scale-Aars) nin Türkçe Versiyonu”**, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim bilimleri enstitüsü, 2005, İstanbul.
- Üge, Bayhan, **“Agressivete ve Empülsivite Faktörlerinin Suçluların Şahsiyet Yapısındaki Rollerini”**, yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, Sağlık bilimleri Enstitüsü Psikiyatri Anabilim Dalı, 1993, İstanbul.

Yenibaş, Rukiye, “**Aile İçi İstismarın Ergenin Umutsuzluk Düzeyi İle İlişkisi**” yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışma Bilim Dalı, 2001, İstanbul.

SUNUMLAR

Orhan, Feza; Meltem Ceylan, Esra Düzgün, **Ö. Darülfafaka İlköğretim Okulu, Şiddete Karşı Farkındalık Geliştirme** Eğitim Programı ve Öğrenci Görüşleri; (Pilot Çalışma), YTU Eğitim Fakültesi, I. Okul ve Şiddet Sempozyumu, 2006, İstanbul.

Pişkin, Metin, **III. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi**, 15 – 16 Nisan 1996; Çukurova Üniversitesi, Adana, 1996.

TEDP, **Avrupa Birliği – Türkiye Temel Eğitime Destek Programı**, Nisan 2006 Sempozyumu, İstanbul.

GAZETELER

Cumhuriyet, 14.Mart.2006, Salı, s.3.

Cumhuriyet, 2.Nisan.2006, Pazar, s.15.

Cumhuriyet, 25.Mart.2006, Cumartesi, s.7.

Cumhuriyet, 28.Mart.2006, Cuma, s.6.

Cumhuriyet, 28.Nisan.2006, Cuma, s.3.

Cumhuriyet, 29.Nisan.2006, Cumartesi, s.7.

Cumhuriyet, 30.Nisan.2006, Pazar, s.5.

Cumhuriyet, 4.Nisan.2006, Salı, s.5.

Cumhuriyet, 7.Mart.2006, Salı, s.6.

Cumhuriyet,1.Haziran.2006.Perşembe,s.8

Hurriyetarsiv.hurriyet.com.tr=2006-01-03

Hurriyetarsiv.hurriyet.com.tr=2006-01-03

Hurriyetarsiv.hurriyet.com.tr=2006-01-09

Hurriyetarsiv.hurriyet.com.tr=2006-01-09

Hurriyetarsiv.hurriyet.com.tr=2006-01-19

Hurriyetarsiv.hurriyet.com.tr=2006-03-09

Hurriyetarsiv.hurriyet.com.tr=2006-03-23

Hurriyetarsiv.hurriyet.com.tr=2006-03-24

Hurriyetarsiv.hurriyet.com.tr=2006-03-25

Milliyet, 11.Mart.2006, Cumartesi, s.3.

Milliyet, 18.Şubat.2006, Cumartesi, s.3.

Milliyet, 26.Mayıs.2006, Cuma, s.5.

Milliyet, 27.Mart.2006, Pazartesi, s.14,

Posta, 30.Mart.2006, Perşembe, s.13.

Posta,17.Mart.2006, Cuma, s.7.

İNTERNET

http://www.adlitip.org/yazilar/turkce/konular/cocuk/cocuk_istismar_nedir.htm

; 31.Ekim.2006; Salı; Saat : 19:17; Çocuk istismarı Nedir?

<http://www.med.ege.edu.tr/~hancı/istismarhukuk.htm> ; 31.Ekim.2006;

Salı; Saat : 17:40 ; Prof.Dr.İ.Hamit Hancı, Tıp ve Sağlık Hukuku.

<http://www.ttb.org.tr/eweb/adli/7.html> ; 31.Ekim.2006, Salı; Saat : 17:23 ;

Yazarlar; Doç. Dr. İ. Hamit Hancı/Ege Üniversitesi Tıp Fak. Adli Tıp Anabilim Dalı; Prof. Dr. Ufuk Katkıcı/Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fak. Adli Tıp Anabilim Dalı; Prof. Dr. Ahmet Nezih Kök/Atatürk Üniversitesi Tıp Fak. Adli Tıp Anabilim Dalı; Yrd. Doç. Dr. Tarık Gündüz/Anadolu Üniversitesi Tıp Fak. Adli Tıp Anabilim Dalı; Ydr.Doç.Dr. Yaşar Bilge/Ankara Üniversitesi Tıp Fak. Adli Tıp Anabilim Dalı.....

http://www.yayim.meb.gov.tr/dergiler/151/aral_gursoy.htm 31.Ekim.2006;

Salı; Saat : 15:15

www.bebegimveben.com/bebegim/buayaozel_alt15.asp 31.Ekim.2006; Salı;

Saat : 17:10 Prof.Dr.Serpil Uğur Baysal.

www.hacettepem.org.tr/makaleler.php?a=6&mNo=173 ; 31.Ekim.2006; Salı;

Saat : 17:45; Müjde Can Kavcar, Pınar Günok, Esra Kayacan, Erdal Özelçi, Coşkun Sümer, Fuad Hidayetov, Dilek Aslan; Dahili Tıp Bilimleri/Halk Sağlığı